

Universiteit Utrecht

When I drink there come crumbs. Mommy, let op!

Een kwalitatief onderzoek naar de taalkeuze van kinderen in een trilinguale taalverwervings situatie tijdens de interactie met familieleden

Annika Gels

Studentnummer 3851036

Universiteit Utrecht

Amsterdam, 2 september 2014

Voorwoord

Voor u ligt het verslag van het onderzoek die ik heb geschreven in het kader van mijn masteropleiding 'taal, mens en maatschappij' aan de universiteit Utrecht. Binnen de onderzoeksperiode heb ik me kunnen verdiepen in het onderwerp van de trilinguale taalverwerving bij kinderen in de leeftijd van 2;6 en 3;3 jaar. De focus van het onderzoek richt zich hierbij vooral op de taalkeuze van trilinguale kinderen in meertalige gesprekssituaties met familieleden.

In dit voorwoord wil ik graag mijn oprechte dank betuigen aan alle personen die hebben bijgedragen tot de verwezenlijking van dit onderzoek.

Mijn grootste dank gaat hierbij uit aan de familie C.-S. en de familie F.-R. in Amsterdam. Zonder hun samenwerking was de keuze tot dit onderzoeksonderwerp niet mogelijk geweest. Voor de mogelijkheid om inzicht te mogen verkrijgen in het privéleven van deze families en één aspect van hun samenleving wetenschappelijk uit te mogen werken, wil ik graag mijn oprechte dank betuigen.

Verder wil ik mijn scriptiebegeleiders Stefan Sudhoff en Manuela Pinto bedanken voor het vakkundige overleg en het kritische feedback. Door hen werd het onderzoek in goede banen geleid en ben ik tot dit eindresultaat gekomen. Ook wil ik Hagar Boers bedanken voor de correctie van de spelling van dit verslag.

Tot slot mogen er dankbetuigingen aan mijn familie en mijn vrienden niet ontbreken. Met hen enthousiasme en geduld (soms veel ervan) hebben ze me altijd zo goed mogelijk begeleid en daarvoor ben ik zeer dankbaar.

Amsterdam, 2014

Annika Gels

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding/achtergrond	5
1.2 Vraagstelling	6
2. Theoretisch kader	8
2.1 Bilingualiteit en trilingualiteit	8
2.2 Bilinguale taalverwerving	9
2.2.1 Taalkeuze.....	10
2.2.2 Crosslinguïstische invloeden.....	14
2.2.3 Metalinguïstisch bewustzijn	17
2.2.4 Pragmatiek	18
2.3 Trilinguale taalverwerving	18
2.3.1 Crosslinguïstische invloeden.....	19
2.3.2 Metalinguïstisch bewustzijn	20
2.3.3 Pragmatiek	20
3. Methode van onderzoek	22
3.1 Type onderzoek en onderzoeksstrategie	22
3.2 De families.....	22
3.3 Methode voor dataverzameling	22
3.4 Methode voor dataverwerking.....	23
3.5 Methode van data-analyse	25
3.5.1. De onderzoek-items	26
3.5.1.1 Taalgeschiedenis.....	26
3.5.1.2 Taal dominantie.....	26
3.5.1.3 Interactionele patronen	27
3.5.1.4 Taalvermenging.....	28
4. Resultaten	29
4.1 Familie C.-S.	29
4.1.1 Interactionele patronen	29
4.1.1.1 Interactionele patronen van de vader	30
4.1.1.2 Interactionele patronen van de moeder	32
4.1.1.3 Interactionele patronen van H.....	35
4.1.2 Gespreksstrategieën van de ouders.....	40
4.1.3 Taal dominantie.....	41
4.1.4 Taalvermengingen	43
4.1.5 Andere observaties	43
4.2 Familie F.-R.	45
4.2.1 Interactionele patronen	45
4.2.1.1 Interactionele patronen van de moeder	46
4.1.1.2 Interactionele patronen van Y.	48
4.1.1.3 Interactionele patronen van de vader	53
4.2.1.4 Tijdelijke verdeling van talen	56
4.2.2 Gespreksstrategieën van de ouders.....	58
4.2.3 Taal dominantie.....	59
4.2.4 Taalvermengingen	60
4.2.5 Andere observaties	61

5. Discussie	62
5.1 Discussie en interpretatie van de resultaten.....	62
5.2 Samenvatting van de resultaten en beantwoording van de onderzoeksvraag..	82
5.3 Nieuwe inzichten en kennis voor het vakgebied.....	85
5.4 Kritiek op de methode	87
6. Conclusie.....	90
Bronnen	91

Bijlagen

Bijlage A - Observatie-instrument voor gesprekken.....	97
Bijlage B - Vragenlijst aan de ouders	124
Bijlage C - Ruwe data	129
Bijlage D - Operante definities.....	130
Bijlage E - Transcripties van gesprekken.....	131

1. Inleiding

1.1 Aanleiding/achtergrond

Lange tijd werd in de taalwetenschap aangenomen dat trilingualiteit een soort bilingualiteit is, die bestaat uit drie talen. Volgens een artikel van Hoffmann (2001) bestaat er zelfs geen officiële definitie voor het begrip 'trilingualiteit'. Voor Baetens Beardsmore (1982) kon het concept van bilingualiteit gemakkelijk in verbinding worden gebracht met trilingualiteit. Veel taalwetenschappelijke onderzoekers waren toen van mening dat alles wat er over bilingualiteit uitgevonden werd, zowel voor twee als ook voor meerdere talen geldt. In 1983 leverde Oksaar de volgende definitie van bilingualiteit: 'the ability of a person to use here and now two or more languages as a means of communication in most situations and to switch from one language to the other if necessary'. Ook voor Skutnabb-Kangas (1984) omvat het begrip 'bilingualiteit' twee of meer talen. Haugen definieert in 1956 multilingualiteit, en daar hoort trilingualiteit zeker bij, als een soort multiple bilingualiteit. Volgens Hoffmann (2001) werden deze aannames lange tijd niet achterhaald. Veel onderzoeken over multilingualiteit werden alleen in het kader van de bilingualiteit uitgevoerd, zowel wat betreft de verzameling als de analyse van de data.

In de sociolinguïstische hoek van het vak deed toen het begrip 'multilingualiteit' haar intrede. Het begrip wordt gebruikt om bepaalde sociolinguïstische situaties te beschrijven, waarin meerdere linguïstische variëteiten van de taal aanwezig zijn. De term 'multilingualiteit' werd toen steeds vaker door psycholinguïstische onderzoekers overgenomen. In 1998 gebruiken Cenoz en Genesee de term 'multilingualiteit' als het resultaat van een verwervingsproces van verschillende, niet-native talen. Hierdoor wordt de term niet alleen gebruikt om een kenmerk van een taalgemeenschap te beschrijven, zoals in de sociolinguïstiek, maar wordt 'multilingualiteit' gezien als een kenmerk van het individu. In een discussie over linguïstische variabiliteit van individuen, beschouwt Jeßner (1997) multilingualiteit als een variant van bilingualiteit. Hierbij schrijft ze vooral vanuit het kader van de tweede-taalverwerving en bilingualiteit, maar heeft het bovendien ook over de verwerving van een derde en vierde taal.

Pas in de laatste 20 jaar wordt er meer onderzoek gedaan naar de bijzondere taalsituatie van trilinguale mensen. Hieruit blijkt duidelijk dat een aantal trilinguale kenmerken overeenkomt met bi- en multilinguale kenmerken. Zowel de taalontwikkeling als het taalgebruik van trilinguale sprekers lijkt op dat van bilinguale sprekers. Ook de communicatieve competentie van deze beide groepen van multilinguale sprekers lijkt sterk op elkaar. Vooral als het om de linguïstische componenten gaat. Maar tegelijkertijd zijn er ook kenmerken te vinden, die alleen trilinguale mensen vertonen en daarom uniek zijn voor het fenomeen trilingualiteit (Hoffmann, 2001). Op kwantitatief niveau moeten trilinguale sprekers een meer gevarieerde, linguïstische input en output hanteren. Maar op het gebied van de communicatieve en pragmatische competentie, bestaat er een kwalitatief verschil bij het selecteren van de passende taal wat betreft het mechanisme en de verwerking. Deze verschillen komen vooral naar voren als het komt tot code-switching en taalvermenging. Volgens Hoffmann (2001) bestaat er dus een trilinguale competentie, die verschilt met bilinguale en monolinguale competentie.

Kwalitatieve casestudies zijn een belangrijke bron om de verschillen en overeenkomsten tussen bilinguale en trilinguale sprekers te onderzoeken. In vergelijking met bilinguale onderzoeken, bestaat er echter geen grote hoeveelheid aan trilinguale casestudies. Om de kennis van en het inzicht in bepaalde aspecten van multilingualiteit te vergroten, zijn casestudies een optimale bron. Ook zou hierdoor de variëteit aan empirische data vergroot kunnen worden. Het doel van het onderzoek is om het taalgedrag van trilinguale kinderen nader belichten.

Dit onderzoek zal daarom de vraagstelling in de volgende paragraaf beantwoorden.

1.2 Vraagstelling

Hoe ziet de taalkeuze van twee trilinguale kinderen in de taalverwervingsfase eruit, die binnen een multilinguale familiesituatie opgroeien?

Deelvragen

1. Welke talen zijn aanwezig in de familie en bestaat er een duidelijke scheiding van de talen?
2. Kan het kind in alle aanwezige talen communiceren?

3. Maakt het kind in zijn productie een onderscheid tussen de verschillende talen? Hoe gaat het kind om met de talen en wordt de taalkeuze van het kind beïnvloed door de conversaties tussen ouder-kind en ouder-ouder?
4. Is er sprake van dominantie van een taal?
5. Is er sprake van code-switching? Hoe ziet het gedrag van code-switching op kwalitatief en kwantitatief niveau eruit?

Er wordt verwacht dat de kinderen in het algemeen hun taalkeuze volgens de linguïstische profielen van hun gesprekspartners aan kunnen passen. Desondanks zullen er waarschijnlijk code-switches en taalvermengingen plaatsvinden, waarbij één taal de meest dominante is. Deze cross-linguïstische verschijnselen zullen hierbij drie (verschillende) talen vertonen.

2. Theoretisch kader

2.1 Bilingualiteit en trilingualiteit

Zoals in de inleiding al werd aangeduid, bestaat er in de taalwetenschappelijke literatuur geen duidelijke definitie van het fenomeen bilingualiteit en trilingualiteit. Zo handhaven onderzoekers verschillende definities. Voor Bloomfield (in Apeltauer, 2001) mogen bijvoorbeeld alleen personen als bilinguaal beschreven worden, die beide talen op het niveau van een moedertaal beheersen. Het is de meest veeleisende definitie binnen het vakgebied. Kamińska (in Brenska, 2011) bekritiseert deze definitie, omdat het gebruik van twee talen nooit gelijkmatig verloopt en het bereiken van een volledige tweetaligheid daardoor niet te behalen is. Beschrijvingen vanuit de minimalistische hoek van het vakgebied worden door Lambeck (1984) geformuleerd. Volgens hem is tweetaligheid een toestand, waarin meerdere talen te voorschijn komen. Voor andere onderzoekers tellen hoofdzakelijk het niveau van vaardigheid om een vreemde taal te begrijpen en te produceren als voorwaarden voor bilingualiteit (Grève en Passel in Brenska, 2011).

In de loop van de jaren werden binnen het vakgebied van de bilingualiteit verschillende indelingen geformuleerd. Zo wordt er door MacLaughlin (1978; 1984) onderscheid gemaakt tussen een simultane en een successieve verwerving van twee talen. Simultane verwerving treedt op bij kinderen vóór de leeftijd van drie jaar. Bilinguale sprekers vertonen successieve verwerving, wanneer de tweede taal na het derde levensjaar verworven is. Lindholm en Padilla (1984) voegen toe, dat een simultane verwerving plaatsvindt, wanneer de blootstelling aan twee talen sinds de geboorte plaats heeft gevonden. In de jaren negentig stelt Meisel (1989) echter voor om de term 'bilinguale eerste-taalverwerving' te gebruiken in plaats van de term 'simultane taalverwerving'. DeHouwer (1990) deelt Meisel's definitie en spreekt verder van een 'bilinguale tweede-taalverwerving' om de term 'successieve verwerving' te vervangen. Voor haar is het belangrijk om in de definities de leeftijd van de eerste blootstelling aan een tweede taal duidelijk te maken. Hierdoor is het ook gemakkelijker om een vergelijking te kunnen maken met monolinguale sprekers.

In onderzoek over trilinguale kinderen is Quay (2011) echter erachter gekomen, dat er geen empirische bewijzen te vinden zijn om deze hypothese te kunnen steunen. Zij

stelt voor om kinderen als trilinguale eerste-taalverwerwers te beschrijven als deze aan drie talen blootgesteld zijn, voordat ze hun eerste woorden produceren.

In het verleden werd er in de vakliteratuur verder onderscheid gemaakt tussen gebalanceerde bilingualiteit en bilinguale sprekers met een dominante taal. Gebalanceerd bilinguaal zijn sprekers die een equivalente competentie in beide talen tonen. Dit concept wordt echter vaak als te geïdealiseerd beschouwd. In de wetenschappelijke literatuur zijn er zelden of nooit sprekers te vinden, die een evenwichtig niveau van competentie in beide talen en in alle situaties vertonen. De meeste bilinguale mensen gebruiken beide talen voor verschillende doelen, contexten en met verschillende personen en zijn daarom niet evenwichtig in beide talen. De meeste onderzoekers die deze term gebruiken, gaan meer uit van een impliciete interpretatie. De competentieniveaus in beide talen worden hierdoor als 'adequaat' beschreven (Baker, 2011).

2.2 Bilinguale taalverwerving

Omdat er weinig theoretische onderbouwing op het gebied van trilinguale en multilinguale taalverwerving bestaat, zijn wetenschappers gedwongen om binnen het theoretisch kader van de bilinguale taalverwerving te werken. Daarom wordt hier eerst dieper ingegaan op de bilinguale taalverwerving.

De grote vraag binnen het taalwetenschappelijke vak van de bilinguale taalverwerving is, of bilinguale kinderen één of meerdere taalsystemen voor hun talen ontwikkelen. Aan de ene kant bestaat er de theorie, dat de bilinguale taalontwikkeling in drie fases verloopt. In de eerste fase zijn de talen van het bilinguale kind nog gemengd en worden pas in fase twee en drie lexicaal en syntactisch van elkaar gescheiden. Deze theorie wordt door Volterra en Taeschner ontwikkeld (1978 en Taeschner, 1983) en heet de 'one-system-hypothese'. In de eerste fase wordt vanuit deze theorie gezegd, dat gebruikte, lexicale items geen equivalenten hebben in de andere taal. Deze hypothese is later vaak bekritiseerd. Een heranalyse door Quay (1995) laat echter zien, dat dit niet het geval is en er wél equivalenten kunnen bestaan. Volgens haar vindt dit zelfs plaats vanaf het spreekbegin, waardoor een taalkeuze door het kind mogelijk gemaakt wordt. Vanuit deze stroming bestaat er aan de andere kant de theorie over de twee systemen. Meisel (1989) en Deuchar (1989, in Barnes 2006) stellen

in een onderzoek dat er al op het productioniveau van tweewoord-uitingen taalspecifieke woordvolgordes bestaan.

In het vakgebied wordt nu over het algemeen geaccepteerd, dat kinderen de twee grammaticale systemen van de talen uit elkaar kunnen houden, zodra taalspecifieke woordvolgordes en inflectionele morfologie verschijnen. Er bestaan echter nog verschillende meningen over hoe het bilinguale bewustzijn werkt, voorafgaand aan deze periode. Er bestaan samengevat vier theoretische opties (Barnes, 2006):

- (1) Fusion hypothese: Het kind creëert een nieuw systeem met gecombineerde elementen van twee of meer talen.
- (2) Differentiation hypothese: Het kind maakt een differentiatie van de twee systemen, zodra er een toegang tot grammaticale kennis bestaat.
- (3) Interdependent Development hypothese: één taal dient als ontwikkelingsleidraad voor de andere talen.
- (4) Autonomous Development hypothesis: de verwerving van één van de twee talen volgt dezelfde logica van ontwikkeling, die bij de verwerving van monolinguale kinderen speelt.

Vandaag zijn over het algemeen de hypothesen 1 en 3 afgekeurd, ten gunste van de hypothesen 2 en 4 (Barnes, 2006).

2.2.1 Taalkeuze

Hoewel de wetenschap ervan uitgaat dat bilinguale kinderen twee talen apart van elkaar verwerven, bestaat er een relatie tussen de twee talen. Deze relatie komt in twee gebieden te voorschijn, namelijk in de taalkeuze en de crosslinguïstische invloeden.

Om een verklaring voor taalkeuze te kunnen geven, wordt vaak in de multilinguale taalwetenschap het model van Grosjean geraadpleegd. In 1992 presenteerde hij zijn concept van de verschillende taalmodi. Grosjean definieert een taalmodus als de status van activatie van beide talen van bilinguale sprekers. De status wordt door verschillende variabelen gecontroleerd, zoals bijvoorbeeld naar wie de bilinguale spreker luistert of met wie hij/zij spreekt. Ook kunnen variabelen zoals de situatie, het onderwerp, het doel van de interactie enzovoorts de status beïnvloeden. Aan de ene kant kunnen bilinguale sprekers zich in een monolinguale taalmodus bevinden, wanneer ze bijvoorbeeld met monolinguale spreker interageren. In dit geval is één taal

geactiveerd en de andere taal niet. Aan de andere kant kan een bilinguale spreker zich ook in een bilinguale taalmodus bevinden, wanneer hij/zij met andere bilinguale sprekers communiceert. Dit fenomeen is vooral te observeren als de bilinguale communicatiepartner dezelfde twee talen beheerst. In deze modus is het verschijnen van code-switches en taalvermengingen vaak te constateren. In een bilinguale taalmodus zijn beide talen van de spreker geactiveerd, waarbij één taal actiever is dan de andere.

Volgens Mishina-Mori (2011) zijn er drie belangrijke factoren, die de taalkeuze van een bilinguaal kind kunnen beïnvloeden. Ten eerste is hierbij de taalkeuze en het taalgebruik van de ouders te noemen. Deze factor blijkt de meest invloedrijke te zijn. Hierbij hoort de keuze van hun taal als ze met het kind communiceren en de stijl van de reactie op de taalvermenging van het kind.

Ten tweede is het gedrag van taalvermenging en code-switching van de ouders te noemen. In sommige onderzoeken kon een correlatie tussen de hoeveelheid van de taalvermenging van de ouders met de hoeveelheid van de taalvermenging van hun kinderen geconstateerd worden. Goodz (1989) stelt echter dat een strikte scheiding van de taalinput door de ouders niet altijd mogelijk is. Hiervoor zijn meerdere factoren verantwoordelijk. Zo zegt hij bijvoorbeeld dat taalvermengingen en code-switches zowel door kinderen als ouders gebruikt worden om aandacht te trekken en om uitingen te benadrukken. Verder is de stimulering van communicatie vaak zo belangrijk voor de ouders, dat code-switches gebruikt worden om een gesprek te onderhouden. Bovendien hebben de uitbreiding en herhaling van kinderlijke uitingen door de ouders vaak een bijzondere vorm in bilinguale families. Uitingen kunnen bij het uitbreiden en herhalen van taal wisselen, wat weer meer code-switching tot gevolg kan hebben.

Ten derde bleek uit onderzoek dat de taaldominantie van het kind een rol kan spelen. Lanza (1997) steunt de theorie van de taalmodi en is bovendien erachter gekomen, dat kinderen hun talen mengden in situaties waar een taalvermenging sociaal geaccepteerd wordt. Ook definieert het type input de hoeveelheid en soort taalvermenging, die een bilinguaal kind laat zien. Verder speelt voor hem de gespreksstrategie van de ouders een belangrijke rol. De graad van de taalvermenging van het kind hangt volgens hem af van het feit of de ouders een monolinguale of

bilinguale context creëren. Als de ouders bijvoorbeeld slechts één taal accepteren of blijkbaar begrijpen, beweegt het kind zich in een monolinguale context en zal er minder taalvermenging en code-switching plaats vinden dan in een bilinguale context. Expliciet wordt hiermee de reacties van de ouders op de code-switches en taalvermenging van het kind bedoeld. Om de interactionele patronen in kaart te brengen, heeft Lanza een schema met de verschillende strategieën ontwikkeld (1992). Er bestaan vijf verschillende strategieën om met de kinderlijke code-switches om te gaan (*fig. 1*). Deze strategieën bewegen zich op een continuüm van een monolinguale context tot een bilinguale context.

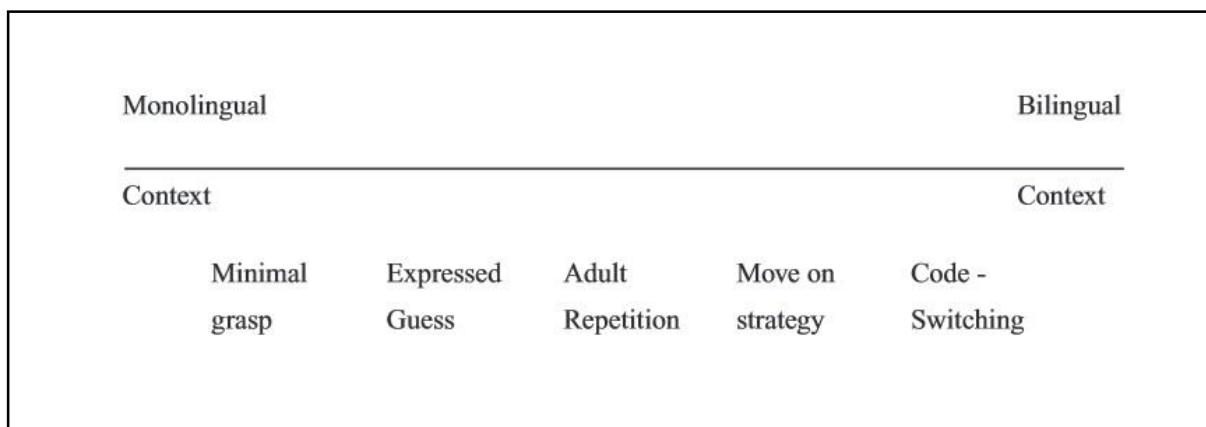

fig. 1: Strategieën van de ouders om met de code-switching van het kind om te gaan (Lanza, 1992)

Bij de 'minimal grasp strategie' signaleert de ouder dat de uiting van het kind niet begrepen wordt. De ouder doet een verzoek op het kind om de gekozen taal bij te stellen bijvoorbeeld door te zeggen dat de ouder de uiting niet heeft begrepen. Topische vragen (W-vragen) zijn mogelijk. Bij de 'expressed guess strategie' initieert de ouder een verzoek tot reparatie doordat hij/zij een vraag stelt waarop het kind met 'ja' of 'nee' kan reageren. De 'repetition strategie' houdt in, dat de taalvermengde uiting van het kind door de ouder herhaald wordt in de bijpassende taal en op een niet-vragende manier. Bij de 'move-on strategie' wordt de code-switch van het kind door de ouder geïgnoreerd en er wordt doorgedaan met de interactie. De laatste reactie aan het bilinguale eind van het continuüm houdt in, dat de ouder zelf van taal wisselt als reactie op de code-switch van het kind. Met reacties op het bilinguale eind van het continuüm laat de ouder eenduidig een bilinguale identiteit aan het kind zien.

Mishina-Mori (2011) voegt aan dit schema een reactie toe, namelijk de 'explicit correction'. Hierbij maakt de ouder het kind expliciet erop attent, de 'foute' taal te hebben gekozen en vraagt het kind om dit aan te passen. Voor haar zorgt deze expliciete strategie er het best voor, dat het kind ook de minder dominante taal blijft gebruiken. Ook heeft deze strategie tot gevolg, dat het kind minder code-switches en taalvermenging produceert. De meest succesvolle interactiestrategie om de aparte ontwikkeling van twee talen te bevorderen, blijkt verder de 'een-persoon-een-taalstrategie' te zijn, ook wel 'interlocutor principle' genoemd (Clyne, 1987 in Barnes 2006). In een onderzoek naar de verschillende meetmethoden naar de taaldominantie van bilinguale kinderen doet Unsworth (accepted for publication) interessante bevindingen. Voor haar speelt de taalinput in de verschillende talen een cruciale rol. De hoeveelheid blootstelling aan de talen zijn een geldige indicatie om de taaldominantie van een bilinguaal kind te bepalen. Zij benadrukt hierbij, dat taaldominantie begrepen moet worden als relatief taalvermogen. De meest dominante taal van een kind wordt de taal waarin het kind meer dan 65% input verkrijgt.

Het vermogen van een kind om een taal te kiezen, die past bij de gesprekspartner is het bewijs dat er twee aparte taalsystemen bestaan. Paradis en Genesee (1996) hebben geconstitueerd dat vijf Frans-Engelse, bilinguale kinderen in de leeftijd van 1;10 en 2;2 jaar meer in het Frans of het Engels hebben gecommuniceerd in de interactie met of de Franstalige ouder of de Engelstalige ouder. Volgens Nicoladis en Genesee (1996) ontwikkelt het vermogen van een bilinguaal kind om een taal aan te passen aan die van de gesprekspartner zich echter pas in de leeftijd van 1;9 tot 2;4 jaar. In deze leeftijdsperiode heeft Köppe (1997) verder bevonden, dat de taalvermenging minder wordt.

DeHouwer (1990) spreekt verder van een microkosmos waarin kinderen contact kunnen hebben, bestaand uit familie, zorggevers en vrienden. Binnen deze microkosmos is de hoeveelheid en de frequentie van input per taal belangrijker dan de talen die binnen de maatschappij worden gesproken. Het is namelijk niet gezegd dat kinderen binnen een microkosmos contact hebben met de talen die binnen de maatschappij worden gesproken.

2.2.2 Crosslinguïstische invloeden

Crosslinguïstische invloeden verschijnen meestal in de vorm van code-switching en code-mixing. Het zijn twee verschijnselen, die regelmatig in de spraak van bilinguale mensen optreden. De definities van deze twee fenomenen zijn echter niet altijd duidelijk van elkaar te scheiden en is er bij het code-mixing niet altijd sprake van een code-switching. Met de termen code-switching en code-mixing wordt volgens de definitie van Köppe (1997) bedoeld, dat een bilinguale spreker de vaardigheid heeft om van taal te wisselen binnen een uiting of conversatie. Bij code-switches gaat het echter om uitspraken, die volgens linguïstische regels op grammaticaal of pragmatisch niveau gevormd worden. Op grammaticaal competentieniveau moeten *intrasentential* code-switches aan bepaalde, grammaticale regels voldoen. Van code-mixing wordt daarentegen gesproken als er een niet-systematische vermenging van talen plaatsvindt. Er is sprake van code-mixing als een schending van de regels van code-switching plaatsvindt, wat betreft schendingen van de grammatica, gespreksorganisatie of sociale regels. Beide fenomenen worden op het gebied van de simultane tweede-taalverwerving beschouwd als een teken van ontwikkeling van pragmatische competentie. Het is daarom noch een symptoom voor linguïstische verwarring noch een tekort aan het vermogen voor taaldifferentiatie (Quay, 2008).

Ook in de praktijk zijn de fenomenen niet altijd duidelijk van elkaar te scheiden. Code-switching vereist kennis over grammaticale en pragmatische competentie. Verder wordt er onderscheid gemaakt tussen lexicale en syntactische taalvermenging (Barnes, 2006). Deze eisen zijn echter niet altijd te achterhalen, als de bilinguale taal van jonge kinderen in de taalontwikkeling onderzocht wordt. Dit komt omdat de grammaticale en pragmatische kennis zich dus ook aan het ontwikkelen is terwijl er ook twee of meerdere talen verworven moeten worden. Het zou daarom mogelijk zijn dat taalvermenging het resultaat is van een niet-complete ontwikkeling van de pragmatische en grammaticale competentie. Deze theorie heeft volgens Meisel (1989) echter niets te maken met een missende taaldifferentiatie, die op een psycholinguïstisch niveau plaats zou moeten vinden. De redenen voor taalvermenging zijn volgens hem te vinden in de taalomgeving van een kind. Een kind, dat een taalgemengde input krijgt door opvoeders is dus ook geneigd om een taalgemengde output te produceren. Maken de opvoeders dus in de linguïstische

omgeving van het kind gebruik van code-mixing of code-switching, zal het kind deze waarschijnlijk ook produceren (Genesee, 1989).

In de wetenschap wordt vaak onderzoek gedaan naar specifieke ontwikkelingspatronen van code-switches. Volgens Wei en Hua (2006) zijn er verschillende fases van code-switching. Code-switches van kinderen jonger dan drie jaar, bestaan meestal uit eenvoudige woorden of tweewoord-uitingen. Het toepassen van meer complexe code-switches vindt plaats als de kennis over grammaticale structuren in de talen toeneemt. Pas na deze fase gaat de taalvermenging van enkelvoudige, lexicale items over naar taalvermengingen met hele frasen.

Op basis van universele *constraints* zoals *government* en *dependency*-relaties werd door wetenschappers een specifieke grammatica van code-switches geformuleerd (Cantone, 2005). Voor deze onderzoekers bestaat er voor code-switches bij bilinguale mensen een soort derde grammaticasysteem. Als deze specifieke *constraints*, die het code-switching reguleren, geschonden worden, gelden de code-switches als niet grammaticaal. Deze mening over een derde grammaticasysteem wordt echter niet door het gehele vakgebied gedeeld. Cantone (2005) deed onderzoek naar de *intrasentential* code-switches van vier Italiaans-Duitse, bilinguale kinderen in de leeftijd van 2 tot 5 jaar. Zoals MacSwan (1997) geconstitueerd ook Cantone (2005) vanuit de minimalistische invalshoek dat er geen derde grammaticasysteem bestaat. Dit betekent voor haar dat kinderen geen ongrammaticale code-switches produceren, zolang de code-switches volgens de *constraints* van de twee talen van het kind gevormd zijn. Ze steunt hiermee de hypothese van MacSwan (1997) dat er geen specifieke *constraints* voor code-switches zijn, behalve de eisen van de gemengde grammatica. Op basis van dit onderzoek beweert Cantone (2005) verder, dat de code-switches van bilinguale kinderen niet afwijken van volwassen, bilinguale sprekers. Ook speelt voor haar de taaldominantie van het kind geen rol bij het produceren van code-switches.

In een bilinguale taalverwervingsomgeving moet het kind de specifieke regels van taalgebruik leren, die binnen de taalgemeenschap gebruikelijk zijn. Hierbij horen vraagstukken, zoals bijvoorbeeld welke personen met welke talen aangesproken moeten worden, welke talen de verschillende personen begrijpen enzovoorts. Deze regels zijn de primaire regels van taalkeuze. Als deze gevestigd zijn voor het kind

kunnen er meer complexe, stilistische functies van het code-switching verworven worden. Of deze functies echter door het kind verworven worden, is afhankelijk van het feit of deze gebruikelijk zijn in de taalomgeving (Meisel, 1989).

Door onderzoeken is men erachter gekomen dat code-switches en taalvermenging door bilinguale kinderen meestal niet tijdens de interactie met een monolinguale spreker plaatsvindt, afgezien van kleine vergissingen in de vorm van codes-switches op het niveau van naamwoorden (Barnes, 2006).

Redlinger en Park (1980) en Lanza (1992) hebben kunnen observeren dat de meeste hoeveelheid aan taalvermenging bij grammaticale woorden (functiewoorden) plaatsvindt. Dit fenomeen treedt bij volwassenen, bilinguale sprekers niet op. Dit leidt tot de aanname, dat hier een verschil tussen kinderlijke en volwassenen code-switches te constateren is. De combinatie van grammaticale en lexicale morfemen die in een eenwoord- of meerwoorduiting plaats kunnen vinden, voert Lanza (1997) terug op de taaldominantie van bilinguale kinderen. Volgens haar bewijzen grammaticale morfemen van taal A met lexicale morfemen van taal B een taaldominantie van taal A. Lanza (1997) beargumenteert dat taalvermenging optreedt, als grammaticale elementen van de dominante taal naar de zwakke taal overdragen worden. Deze theorie wordt in het vakgebied 'dominant language hypothesis' genoemd. Dus zal er meer taalvermenging plaatsvinden als bilinguale kinderen met een sterk dominante taal hun zwakke taal gebruiken. Bij deze kinderen treedt duidelijk meer taalvermenging op, als ze met een ouder in hun niet-dominante taal spreken.

Voor Gwalitzek-Mailand en Tracy (1996) is taalvermenging een bewijs van het vermogen van het kind om problemen in de ene taal op te lossen met de kennis uit de andere taal. Taalvermenging helpt om lexicale en structurele gaten te vullen. Dit doen ze ondanks dat ze zich bewust zijn van verschillen in de taalsystemen. Quay (1995) registreert in een systematisch onderzoek naar missende, vertaalbare equivalenten en lexicale gaten dat inderdaad een niet-toereikende, lexicale resource bijdraagt tot taalvermenging. Deze bevinding heeft ze op data gebaseerd van een Spaans-Engelse, bilinguale kleuter in de leeftijd van 1;10 jaar. Ook Nicoladis & Secco (2000) kunnen deze bevinding in 90% van hun resultaten terugvinden in hun onderzoek met een Portugees-Engelse, bilinguale jongen in de leeftijd van 1;0 tot 1;6 jaar.

Andere theorieën gaan ervan uit, dat taalvermenging te maken heeft met taaldominantie. De taaldominantie is volgens Yip et al. (2006) een van de belangrijkste factoren die verantwoordelijk is voor de richting van taaltransfer. Verschillende taalwetenschappers gaan ervan uit, dat transferverschijnselen (op het niveau van bijvoorbeeld grammatica of lexica) meer optreden in de zwakkere taal van bilinguale sprekers (Yip et al., 2006). Dus als het kind in één taal een groter taalvermogen heeft dan in de andere talen, kan dit een invloed hebben op de taaldominantie van het kind. Ook wordt de taaldominantie verantwoordelijk gemaakt voor de taalkeuze van bilinguale sprekers (Mishina-Mori, 2001).

Taalvermengingen kunnen volgens Serratrice (2005) verder een teken zijn van een creatieve leerstrategie. Kinderen die taalvermenging gebruiken zijn mogelijk minder afhankelijk van de input, wat betreft de constructie van meerwoorduitingen. Kinderen die daarentegen geen gebruik maken van taalvermenging volgen mogelijk een conservatieve leerstrategie. Deze theorie zou een verklaring kunnen zijn voor individuele variatie wat betreft de taalkeuze.

2.2.3 Metalinguïstisch bewustzijn

Met metalinguïstisch bewustzijn wordt het vermogen bedoeld om over de aard en functie van taal na te denken en op deze te reflecteren (Pratt en Grieve, 1984). Bilinguale kinderen op school hebben in onderzoek laten zien dat ze een groter metalinguïstisch bewustzijn hebben dan hun monolinguale leeftijdsgenoten (Barnes, 2008). In andere onderzoeken kon geobserveerd worden dat bilinguale kinderen een oordeel over hun taal konden geven (Barnes, 2008).

Metalinguïstisch gedrag hangt nauw samen met de algemene, metacognitieve ontwikkeling. Veranderingen in deze ontwikkelingen kunnen zich in de linguïstische productie weerspiegelen. Deze veranderingen zullen zich echter niet specifiek binnen één van de twee talen van bilinguale kinderen uiten, omdat ze deel uitmaken van een algemeen proces. Er zijn tekenen te vinden van metalinguïstisch gedrag zoals spontane en uitgelokte reparaties, aarzelingen, zelf-herhalingen en expliciete, metalinguïstische vermeldingen (DeHouwer, 1990).

Voor bilinguale kinderen ontstaat er nog een andere dimensie van algemeen, metalinguïstisch vermogen omdat ze altijd hun spraak aan moeten passen aan de

status van de gesprekspartner. Ze moeten herkennen wanneer een taalvermenging van toepassing is en hun taalkeuze bepalen (Clark, 1978). Voor Lanza (1997) maakt het bilinguale bewustzijn deel uit van de communicatieve competentie.

2.2.4 Pragmatiek

Meisel (1994) ziet het vermogen om code-switches en taalvermengingen te gebruiken als pragmatische competentie bij jonge, bilinguale kinderen. Voor hem gaat de pragmatische differentiatie van taal vooraf aan de syntactische differentiatie van twee talen. De taalvermenging van kinderen in de interactie volgt soortgelijke pragmatische en grammaticale principes als bij de code-switches van volwassenen. Dit vermogen is echter voor de leeftijd van twee jaar nog niet aanwezig. In de leeftijd van 0 tot 2 jaar bestaat er geen pragmatieke differentiatie tussen de twee talen (Nicoladis & Genesee, 1996).

Het is tot nu niet nog niet duidelijk of het pragmatieke vermogen van bilinguale kinderen ook in aparte systemen opgeslagen wordt. Het vak van de *interlanguage pragmatics* onderzoekt hiervoor in hoeverre de pragmatiek van talen verschilt. Over het algemeen wordt aangenomen, dat de strategieën en conventies over taalhandelingen in de meeste culturen hetzelfde en daarom universeel zijn (Barnes, 2008). Maar het is de vraag of dezelfde, pragmatieke strategieën ook tot dezelfde taalhandelingen leiden in de verschillende talen (Wolfson et al., 1989).

2.3 Trilinguale taalverwerving

De focus van trilingualiteit lag lange tijd op volwassenen en op het gebied van educatie en het leren van een derde of vierde, vreemde taal. Volgens Hoffmann (2001) kunnen trilinguale sprekers op basis van de volgende, sociale omstandigheden tot derdetaalsprekers worden: (1) trilinguale kinderen, die met twee thuistalen opgevoed worden, waarbij beide thuistalen verschillen van de omgevingstaal in de maatschappij, (2) kinderen die in een bilinguale maatschappij opgroeien en waar de thuistaal (van één of beide ouders) een andere is, dan de taal van de maatschappij, (3) leerders van een derde taal; bilinguale mensen die een derde taal op school verwerven, (4) bilinguale mensen die op grond van immigratie trilinguaal worden, (5) leden van een trilinguale maatschappij.

Hoffmann benadrukt echter, dat deze lijst geen aanspraak op volledigheid maakt. Ook kunnen de individuele omstandigheden van trilinguale sprekers zeer variëren waardoor niet elke trilinguale spreker volgens deze criteria ingedeeld kan worden.

Volgens Cenoz (2000) zou de multilinguale taalverwerving beïnvloedt kunnen zijn door individuele en contextuele factoren, die ook bekend zijn bij het leren van een vreemde taal. Ook zouden multilinguale mensen tekenen van creativiteit, metalinguïstisch bewustzijn en communicatieve sensibiliteit kunnen laten zien. Deze bevindingen worden vaak in bilinguale onderzoeken geobserveerd. Cenoz (2000) zegt echter ook, dat multilinguale taalverwerving meer diversiteit zou kunnen laten zien dan het leren van een tweede taal.

Ook de typologie van de verschillende talen en hun linguïstische afstand hebben invloed op de trilinguale taalverwerving. Volgens Cenoz en Genesee (1998) vindt er een crosslinguïstisch transfer plaats bij talen die sterk op elkaar lijken. Typologische overeenkomsten spelen verder een grote rol bij het code-switching. Ringbom (1987) en Singh & Carroll (1979) zijn erachter gekomen, dat er bij een niet-Indo-Europese, eerste taal alleen transfer plaatsvindt tussen de Indo-Europese, tweede en derde taal.

Hoffmann (2001) relateert de theorie over de verschillende taalmodi van Grosjean (1998) aan de trilinguale competentie. Als deze theorie ook van toepassing is bij trilinguale sprekers, zijn er volgens haar monolinguale (A), bilinguale (B) en trilinguale (C) taalmodi mogelijk. Vanuit deze drie spraakmodi zou het mogelijk zijn om zeven verschillende constellaties te produceren: de monolinguale modi A, B, en C, de bilinguale modi AB, AC en BC en de trilinguale modi ABC. Hoffman (2001) attendeert er echter op, dat ze in haar onderzoeken alleen vijf modi kon vinden die door trilinguale sprekers gebruikt worden. Hierbij horen de monolinguale modi en de twee bilinguale modi, waar de talen met die van de maatschappij overeenkomen. Ze heeft geen empirische bewijzen kunnen vinden voor een trilinguale taalmodus.

2.3.1 Crosslinguïstische invloeden

Zoals bilinguale kinderen, gebruiken trilinguale kinderen minder of geen code-switches of taalvermengingen als ze zich binnen een monolinguale context bevinden. Oksaar (1978) heeft deze bevindingen gedaan in een onderzoek naar een Estisch-Zweeds-Duits kind. Code-switches of taalvermengingen met twee of zelf drie talen,

worden verder ook door trilinguale kinderen gebruikt om bijvoorbeeld vorderingen te benadrukken.

Hoffmann (1985) heeft twee Spaans-Engels-Duitse kinderen in Groot-Brittannië onderzocht en komt tot de conclusie dat er een wisselende volgorde van competentie in de talen plaatsvindt, totdat de kinderen naar school gingen en het Engels dominant werd. Verder concludeert zij dat code-switching meestal in de richting van de meest competente taal gaat. Lexicale resources zijn misschien in één taal gemakkelijker en sneller op te roepen dan in de andere talen.

In een onderzoek naar twee Spaans-Hebreeuws-Engelse kinderen bevindt Stavans (1992) dat code-switching voor bepaalde onderwerpen cultureel gebonden zou kunnen zijn. Deze onderwerpen worden altijd in dezelfde taal besproken onafhankelijk van de context, situatie en locatie.

Hoffman (2001) heeft verder niet kunnen bewijzen, dat er situaties bestaan waar een trilinguaal kind gebruik maakt van alle drie de talen in de vorm van code-switches of taalvermengingen.

Ten slotte heeft Quay (2001) in een longitudinale studie de inputvereiste onderzocht en hoe groot de rol van de leeftijd van de eerste blootstelling aan de talen is. Op basis van de uitkomsten maakt zij een verschil tussen trilinguale kinderen, die voor het spreekbegin aan drie talen blootgesteld zijn en kinderen die pas na spreekbegin aan een derde taal blootgesteld worden (Barnes, 2006).

2.3.2 Metalinguïstisch bewustzijn

Slobin (1978) heeft aspecten van metalinguïstisch bewustzijn bij zijn trilinguale dochter in de leeftijd van twee tot zes jaar kunnen vinden. Hierbij horen zelfcorrecties en herformuleringen in lopende spraak, commentaren over de spraak van derde personen (zoals uitspraak, dialect, taal, betekenis, geschiktheid, stijl, spreekvolume, enzovoorts), expliciete vragen over spraak en taal, commentaren over haar eigen spraak en taal en reacties op directe vragen over talen.

2.3.3 Pragmatiek

In een onderzoek naar een Spaans-Engels-Baskisch kind heeft Barnes (2001) ondervonden, dat de pragmatieke kennis over talen ook apart verworven zou kunnen

worden. In haar onderzoek constateert zij, dat het trilinguale kind volgens de norm minder beleefd en meer direct tijdens het spreken van het Baskisch was. Tijdens het spreken in het Engels met een trilinguale gesprekspartner in dezelfde leeftijd was het kindje minder beleefd en meer direct dan tijdens het spreken in het Engels met een monolinguale leeftijdsgenoten. Dit vormt volgens Barnes (2001) het bewijs voor het feit dat kinderen niet alleen het vermogen hebben om talen op het pragmatische niveau van taalvermenging en taalkeuze te onderscheiden, maar ook wat betreft de graad van beleefdheid.

3. Methode van onderzoek

3.1 Type onderzoek en onderzoeksstrategie

Binnen dit onderzoek is ervoor gekozen om een casestudy te gaan doen. Het is een onderzoek, waarbij er twee trilinguale families bij twee conversatiesituaties tijdens het eten geobserveerd en in zijn geheel beschreven worden. Het is een beschrijvend en kwalitatief veldonderzoek en interpreterend van aard met als doel om zoveel mogelijk de werkelijkheid weer te geven. Door directe waarneming wordt het spontane gedrag in kaart gebracht van de families.

3.2 De families

De families in dit onderzoek zijn woonachtig in Amsterdam. De familie C.S. bestaat uit vier familieleden: de vader, de moeder, het kind H. (leeftijd 3;3 jaar) en het kind C. (leeftijd 1;0 jaar). In dit onderzoek wordt vooral aandacht besteed aan het kind H. In de familie C.-S. zijn twee talen aanwezig: het Duits en het Engels. Op de peuterspeelzaal spreekt H. ook het Nederlands. Verder heeft H. nog een kleine zus van 1;0 jaar, die zich talig gezien op dit moment nog in het stadium van het brabbelen bevindt.

De familie F.-R. bestaat uit drie familieleden: de moeder, de vader en het kind Y. Er zijn drie talen aanwezig: het Duits, het Engels en het Hebreeuws. Nederlands wordt echter door geen van de familieleden beheerst. Alle drie de talen worden volgens de ouders door de zoon Y. (2;6) begrepen. Hij spreekt echter alleen het Hebreeuws met zijn vader en het Duits met zijn moeder. De ouders van beide families zijn academisch opgeleid.

3.3 Methode voor dataverzameling

In het onderzoek wordt gebruik gemaakt van twee verschillende methoden. Ten eerste vindt een observatie door middel van video-opnames plaats. De tweede methode bestaat uit een vragenlijst aan de ouders.

Het databestand voor de observatie is samengesteld op basis van twee conversatiemomenten thuis, tijdens het eten aan tafel. Elk conversatiemoment duurt 20-30 minuten en werd binnen een week verzameld. Tijdens de conversaties zijn alle

drie de familieleden aanwezig. De onderzoeker is niet aanwezig tijdens de opnames. De observatiemethode is daardoor niet-participerend, indirect en niet verborgen. Er wordt systematisch en doelgericht gekeken naar de familieleden in een natuurlijke context en er wordt gedrag rondom het onderwerp van de taalkeuze geobserveerd. Er werd voor een observatie tijdens het avondeten gekozen, omdat het binnen de taalsocialisatie als medium geldt voor een onderlinge betrokkenheid van de kinderen en ouders. Het avondeten dient als een gedeelde gesprekssituatie met een structuur. Ook worden kinderen binnen deze sociale context gesocialiseerd, om passende taal en cultureel gedrag te verwerven (Quay, 2008).

3.4 Methode voor dataverwerking

De opnames worden getranscribeerd volgens de '3-element coding' van Mishina-Mori (2011). Deze methode lijkt op het CHAT-format van CHILDES. Mishina-Mori maakt met haar *coding* echter ook nog onderscheid tussen 'geïnitieerde uitingen' en 'responsen' (zie operante definities in bijlage D). Hierdoor is het mogelijk om te analyseren welke verschillende talen elk familielid binnen een gesprek kiest en door middel van welke taal gereageerd wordt. Het systeem is aan een trilinguale familiesituatie aangepast. Alle verstaanbare uitingen worden gecodeerd. Omdat er voor de Hebreeuwse gespreksgedeeltes in de familie F.-R. geen vertaling bestaat, worden de Hebreeuwse uitingen niet ingedeeld in 'geïnitieerd' en 'gerespondeerd'. Hier wordt bij de tweede positie alleen genoteerd of de Hebreeuwse uiting geadresseerd is aan een spreker van het Hebreeuws. De code van de vader luidt 'H-E' omdat hij bilinguaal met het Engels en Hebreeuws opgegroeid is. Een nadere specificatie van de gebruikte codes is in *tabel 1* op pagina 24 te vinden. De kwantitatieve analyse vindt door middel van Microsoft Excel plaats.

De uitingen door het kind

1. De taal van de uiting	
E:	Engels
N:	Nederlands
D:	Duits
H:	Hebreeuws
M:	taalgemengde uiting
X:	paralinguïstische uitingen zoals brabbelen, schreeuwen, huilen, niet verstaanbare uitingen, lachen etc.
C:	woorden, die als leenwoorden in de betrokkene talen tellen, vaststaande namen of begrippen, die binnen de familie gelden zoals bijv. 'mommy' of 'Papa' woorden, die qua uitspraak in twee of meer betrokkene talen op elkaar lijken
2a. Geïnitieerde uitingen door het kind (I)	
IE:	geïnitieerde uiting naar een Engelse spreker
IN:	geïnitieerde uiting naar een Nederlandse spreker
ID:	geïnitieerde uiting naar een Duitse spreker
IX:	aangesproken persoon niet duidelijk
2b. Respons op een voorafgaande uiting van een gesprekspartner	
EE:	respons op een Engelse uiting van een Engelse spreker
NN:	respons op een Nederlandse uiting van een Nederlandse spreker
DD:	respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker
EN:	respons op een Engelse uiting van een Nederlandse spreker
ED:	respons op een Engelse uiting van een Duitse spreker
NE:	respons op een Nederlandse uiting van een Engelse spreker
ND:	respons op een Nederlandse uiting van een Duitse spreker
DE:	respons op een Duitse uiting van een Engelse spreker
DN:	respons op een Duitse uiting van een Nederlandse spreker
ME:	respons op een taalgemengde uiting van een Engelse spreker
MN:	respons op een taalgemengde uiting van een Nederlandse spreker
MD:	respons op een taalgemengde uiting van een Duitse spreker
XE:	respons op een niet-taal specifieke uiting van een Engelse spreker
XN:	respons op een niet-taal specifieke uiting van een Nederlandse spreker
XD:	respons op een niet-taal specifieke uiting van een Duitse spreker
CE:	respons op een vaststaande naam van een Engelse spreker
CN:	respons op een vaststaande naam van een Nederlandse spreker
CD:	respons op een vaststaande naam van een Duitse spreker
2c. Geïnitieerde uiting/respons onbekend (voor het Hebreeuws)	
H-E:	Geïnitieerde uiting of respons naar een Hebreeuws-Engels (bilinguale) spreker

De uitingen door de ouders

1. De taal van de uiting	
E:	Engels
N:	Nederlands
D:	Duits
H:	Hebreeuws
M:	taalgemengde uiting
X:	paralinguïstische uitingen zoals brabbelen, schreeuwen, huilen, niet verstaanbare uitingen, lachen etc.
C:	woorden, die als leenwoorden in de betrokkene talen gelden, vaststaande namen of begrippen, die binnen de familie gelden zoals bijv. 'mommy' of 'Papa' woorden, die qua uitspraak in de betrokkene talen op elkaar lijken
2. De moedertaal van de ouder	
E:	Engels
N:	Nederlands
D:	Duits
H-E:	Hebreeuws - Engels (bilinguale ouder)
3a. Geïnitieerde uiting door ouders	
Bij geïnitieerde uitingen door de ouders wordt een 'I' toegevoegd achter de code van 2 (behalve bij de Hebreeuwse uitingen)	
3b. Responsen door de ouders (toevoeging achter de code van 2.)	
E:	respons op een Engelse uiting
N:	respons op een Nederlandse uiting
D:	respons op een Duitse uiting
H:	respons op een Hebreeuwse uiting
M:	respons op een taalgemengde uiting
X:	respons op een niet-taal specifieke uiting
C:	respons op een vaststaande naam

tabel 1.: Het coderingssysteem: '3-element coding' volgens Mishina-Mori (2011)

3.5 Methode van data-analyse

De opgenomen conversaties worden door middel van het observatie-instrument bekeken (bijlage A). Hierdoor kan de complexe situatie en het taalgedrag in kaart worden gebracht. De onderzoek-items worden kwalitatief en kwantitatief beoordeeld. Met de vragenlijst wordt achtergrondinformatie achterhaald. Verder geven de ouders hierdoor een eigen inschatting over de gehele taalsituatie in de familie en het taalgedrag van het kind.

Omdat er verder geen vertaling van de Hebreeuwse uitingen bestaat, worden de gesprekken van familie F. aanvullend ook nog tijdelijk gemeten. Voor elke spreekbeurt

wordt de tijd gemeten om op basis hiervan een kwantitatieve analyse te kunnen doen. Verder wordt de kwalitatieve analyse van het Hebreeuws buiten beschouwing gelaten. Dit betreft vooral het berekenen van de MLU-waarde en het gebruik van taalvermenging in het Hebreeuws.

3.5.1. De onderzoek-items

De gekozen onderzoek-items zijn in de literatuur bekend en worden in verband gebracht met bilinguale en multilinguale taalsituaties. Hierdoor is het verantwoord om deze ook bij de families in dit onderzoek te evalueren. Hieronder volgt een specifieke verantwoording voor de gekozen onderzoek-items.

3.5.1.1 Taalgeschiedenis

De taalgeschiedenis van het kind wordt nagegaan door middel van de vragenlijst aan de ouders. Volgens Marian et al. (2007) kan de taalgeschiedenis een invloed hebben op het niveau van taalvermogen bij bilinguale en multilinguale sprekers. Het niveau van taalvermogen kan wederom invloed hebben op de taaldominantie van het kind (zie vragenlijst aan de ouders in bijlage B, II-1 t/m II-3).

3.5.1.2 Taaldominantie

Om de taaldominantie te onderzoeken, staan er voor dit onderzoek vier methoden ter beschikking:

1. het vragen aan de ouders naar het taalvermogen van het kind in elke taal (vragenlijst in bijlage B: III-1. t/m III-3)
2. het berekenen van de MLU-waarde in de verschillende talen
3. het vragen aan de ouders over de hoeveelheid van de input in de verschillende talen (vragenlijst in bijlage B: IV-1. t/m IV-4)
4. De procentuele aanwezigheid van elke taal tijdens de opnames

Voor H. (familie C.-S.) wordt de MLU-waarde in het Engels en Duits berekend. Voor Y. (familie F.-R.) worden geen MLU-waarden berekend, omdat er geen vertaling van het Hebreeuws gedaan wordt en Y. het Engels niet produceert tijdens de gesprekken. Daarom zou een vergelijking van de MLU-waarden tussen de talen niet mogelijk zijn.

Verder wordt het resultaat van methode drie alleen indicatief gebruikt, omdat kinderen in bepaalde situaties ook gewoon een preferentie voor een taal kunnen hebben. Deze preferentie kan afhankelijk zijn van de dagelijkse stemming of van het gebruik van een bepaalde taal op een dag. Ook moet de context kritisch beschouwd worden. Het is mogelijk, dat de familie een *lingua franca* heeft waardoor de aanwezigheid van deze taal waarschijnlijk hoger zal zijn dan de percentages van de andere talen, afhankelijk van de gesprekken. Verder is het mogelijk dat niet alle drie de talen gesproken worden tijdens het eten. Bovendien kan de taalkeuze afhankelijk zijn van de gesprekspartners, waardoor het percentage beïnvloed kan worden door de hoeveelheid aan gesprekken met bepaalde personen (Yip, 2006).

3.5.1.3 Interactionele patronen

Een onderzoek naar de taalkeuze kan verbanden opleveren over waarom het kind in bepaalde situaties de voorkeur geeft aan een bepaalde taal.

Interactionele patronen van de ouders

In dit gedeelte wordt er gekeken naar welke taal of talen elke ouder met het kind spreekt en welke taal/talen optreden in conversaties tussen de ouders. Verder wordt er gekeken naar in welke taal het kind reageert, wanneer het aangesproken wordt door de ouders. Deze gegevens worden door middel van de vragenlijst (vragenlijst in bijlage B: V-1. t/m V-6) en de analyse van het gesprek onderzocht. In part VI van de vragenlijst wordt verder het taalgedrag met eventueel aanwezige broers en zussen achterhaald.

Op basis van de opgenomen gesprekken wordt ook et behulp van het observatie-instrument de taaldistributie onderzocht (deel A t/m D, zie bijlage A). Ook kan de taaldistributie inzicht geven in de gespreksstrategieën, die binnen de familie gebruikt worden.

Gespreksstrategieën van de ouders

De meest bekende strategie, die in families gebruikt wordt, is waarschijnlijk de 'een taal- een ouder-strategie'. Het is echter mogelijk dat in de families een andere strategie gebruikt wordt. Mogelijk zou zijn dat de verschillende talen in de families niet

gebonden zijn aan personen, maar aan activiteiten (bijvoorbeeld boek voorlezen) of aan bepaalde locaties. Om te achterhalen hoe de ouders omgaan met code-switching, wordt het schema (*figuur 1* op pagina 12) van Lanza (1992) aangehouden. De bi-/of trilinguale identiteit van de ouders wordt verder nagegaan door middel van de vragenlijst aan de ouders (bijlage B, I-1. t/m I-4.) en de taaldistributie (observatie-instrument bijlage A, deel A t/m D) binnen de conversaties.

3.5.1.4 Taalvermenging

Om de hoeveelheid van taalvermenging van de ouders en de kinderen in kaart te brengen, wordt de focus op de code-switches en taalvermengingen gelegd. Hiervoor worden de code-switches en taalvermengingen volgens een schema van Poplack (1981) ingedeeld (deel E van het observatie-instrument). Bij de analyse wordt alleen gekeken naar lexicale taalvermengingen en niet naar grammaticale taalvermenging. De reden hiervoor is, dat een grammaticale analyse niet binnen de kaders van dit onderzoek valt.

Intrasentential code-switches

Met *intrasentential* code-switches worden taalvermengde items binnen een uiting bedoeld. Hierbij kan het gaan om enkelvoudige woorden en een uitdrukking of frase.

Intersentential code-switches:

Intersentential code-switches vinden plaats als een hele respons of reactie in een andere taal geuit wordt, dan in de taal van de gesprekspartner (bijvoorbeeld het uiten van een Duitse zin als een reactie op een Engelse uiting).

Om het taalvermogen van de ouders in de verschillende talen te achterhalen moeten de ouders een zelfinschatting geven over hun eigen taalvermogen in de niet-native talen (bijlage B, gedeelte I-5 en I-6). De verschillende niveaus zijn gebaseerd op de European Language Levels' (zie vragenlijst aan de ouders, bijlage B).

4. Resultaten

4.1 Familie C.-S.

De familie C.-S. bestaat uit vier familieleden: de moeder, de vader, de dochter H. (leeftijd 3;3) en dochter C. (leeftijd 1;6). De moedertaal van de moeder is het Engels en de moedertaal van de vader is het Duits. De moeder gebruikt in haar dagelijkse conversaties het Engels en het Nederlands en de vader het Engels, het Nederlands en het Duits. Onder elkaar spreken de ouders het Engels. Verder geeft de moeder aan dat zij in het Nederlands op het gebied van luisteren, interageren en spreken de niveaus B2, B2 en B1-B2 heeft bereikt (deze niveaus zijn gebaseerd op een zelfinschatting op basis van de 'European language levels'; zie bijlage B in de vragenlijst). De taal van haar echtgenoot (het Duits) beheerst zij tot op het niveau van A1-2, A1 en A1. De vader geeft aan dat hij in het Engels en het Nederlands het niveau van C2 heeft bereikt (dit geldt zowel voor het luisteren, interageren en spreken).

Volgens de ouders is H. sinds haar geboorte blootgesteld aan het Engels, Duits en Nederlands. Tijdens haar eerste levensjaar werd H. het meeste blootgesteld aan het Engels. Vanaf zes maanden werd H. ook regelmatig blootgesteld aan het Nederlands, omdat zij op deze leeftijd begon naar de crèche te gaan. De ouders berichtten dat H. elke dag in de drie verschillende talen (Engels, Duits, Nederlands) communiceert.

De kleine dochter C. heeft een soortgelijke taalervaring. Ook zij gaat sinds twaalf maanden naar dezelfde Nederlandstalige crèche als H. Zij is echter nog niet begonnen te spreken, behalve soms 'Mama' en 'Papa' te zeggen.

In de volgende tekst worden afkortingen gebruikt voor de verschillende familieleden. Voor de vader wordt de afkorting 'FAT' gebruikt, voor de moeder 'MOT', voor H. 'CHI' en voor C. 'CHI1'.

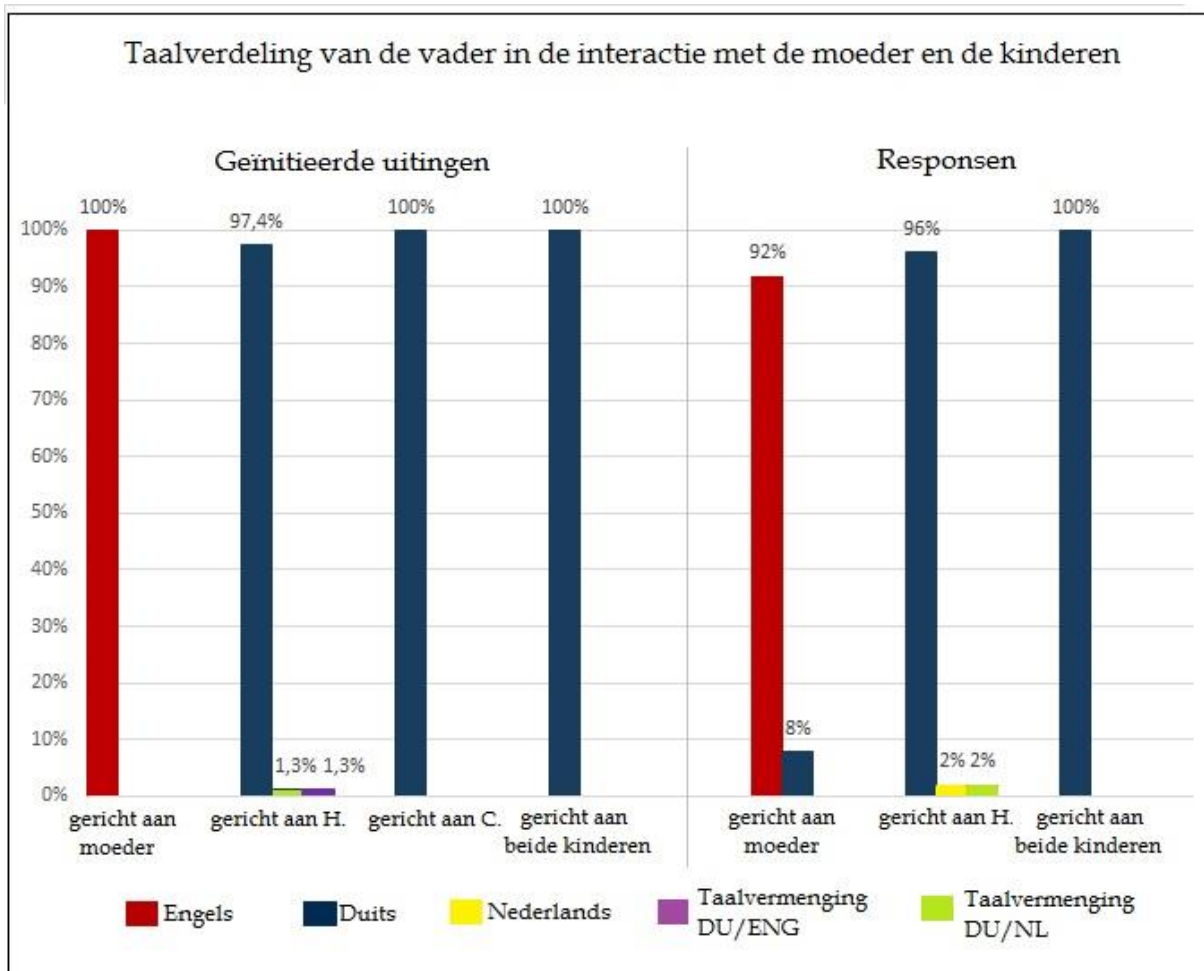
4.1.1 Interactionele patronen

Om de taalkeuze te analyseren wordt gebruik gemaakt van de resultaten van de opgenomen gesprekken en de vragenlijst. De volgende percentagegetallen zijn gebaseerd op beide opgenomen gesprekssituaties en de vragenlijst. Onverstaanbare uitingen en uitingen vanuit de categorie C (vaststaande namen) worden buiten beschouw gelaten.

4.1.1.1 Interactieve patronen van de vader

De vader heeft in totaal 173 verstaanbare uitingen geproduceerd. Hiervan zijn 98 uitingen initieel geproduceerd en 75 uitingen zijn responsen. 76 geïnitieerde uitingen zijn aan het kind gericht en 51 uitingen zijn responsen op het kind. Voor geïnitieerde uitingen aan het kind heeft de vader in 97,4% van de gevallen het Duits gekozen. 1,3% van de geïnitieerde uitingen bestaan uit een taalvermenging van het Duits en Nederlands en 1,3% uit een taalvermenging van het Duits en Engels. In 96% van de gevallen is de taal van de vader als respons op het kind in het Duits. 2% is in het Nederlands en 2% bestond uit een taalvermenging van het Duits en Nederlands.

De vader gebruikt in de interactie met de moeder in 100% het Engels om een conversatie te initiëren.

grafiek 1: taalverdeling van de vader in de interactie met de moeder en de kinderen

De responsen van de vader op de moeder zijn in 100% van de gevallen in het Engels. Tegen C. heeft de vader 7 uitingen geïnitieerd, waarbij 100% in het Duits is. Er zijn geen responsen geuit door de vader naar dochter C. Eén geïnitieerde uiting van de vader is gericht aan beide kinderen en is in het Duits. De resultaten zijn te vinden in *grafiek 1* (pagina 30).

De vader gebruikt in de interactie met het kind in geïnitieerde uitingen grotendeels het Duits (97.4%). Voor een klein gedeelte gebruikt hij taalvermengingen tussen het Engels en het Duits (1.3%) en het Nederlands en Duits (1.3%). Bij de Engels-Duitse taalvermenging gaat het om een geïnitieerde uiting in gesprek 1 (sequentie 1.1). De vader gebruikt een Engelse frase om aan te geven dat de taco op is.

Voor responsen op het kind gebruikt de vader ook het Duits. Echter is het percentage kleiner dan bij de geïnitieerde uitingen (96%). Voor de rest gebruikt de vader Nederlandse responsen (2%) en taalvermengingen tussen het Duits en het Nederlands (2%). Deze gegevens uit de analyse komen niet overeen met de gegevens uit de vragenlijst van de vader. Hier bericht hij dat hij altijd (100%) in het Duits met zijn dochter communiceert. Het is hierbij echter de vraag in hoeverre de Nederlandse uiting en de Duits-Nederlandse uiting in het tweede gesprek tot een spontane taalvermenging geteld mag worden (sequentie 1.2). Uit deze sequentie blijkt, dat de vader de Duits-Nederlandse taalvermengingen en de Nederlandse taal zeer bewust gebruikt om een situatie aan zijn dochter uit te leggen. Hij legt aan haar uit hoe ze in het Nederlands om een dadel moet vragen.

In de interactie met de moeder gebruikt de vader in 100% van de gevallen het Engels, zowel voor geïnitieerde uitingen als voor de responsen.

SEQUENTIE 1.1 – GESPREK 1

FAT: Hier ist noch mehr Taco, da kannst du dann. Okay, that's it!
(*Hier is nog meer Taco, daar kun je dan. Okay, that's it!*)

SEQUENTIE 1.2 – GESPREK 2

FAT: Dann sagst du, sagst du: mag ik een dadel? Alsjeblieft?
(*dan zeg je, zeg je: mag ik een dadel? Alsjeblieft?*)

CHI: mhm

- FAT: Der spricht holländisch
(*Hij spreekt Nederlands*)
- CHI: al, al, je
- FAT: alsjeblieft, ja S. heißt der
(*alsjeblieft, ja S. heet hij*)
- CHI: Wie heißt der S.?
(*Hoe heet hij S.?*)
- FAT: Der eine heißt S. und der andere heißt B. Und die sprechen beide holländisch. Dann kannst du die fragen
(*Die ene heet S. en de andere heet B. En die spreken allebei Nederlands. Dan kun je het aan hun vragen*)
- CHI: Wie, Papa?
(*Hoe, Papa?*)
- FAT: Mag ik een dadel alsjeblieft?
- CHI: Mag ik een dadel, alstublieft, Papa?

4.1.1.2 Interactionele patronen van de moeder

De moeder van H. heeft in beide gesprekken in het totaal 206 verstaanbare uitingen geproduceerd. 122 uitingen hiervan waren geïnitieerd door de moeder en 83 waren responsen. 69 geïnitieerde uitingen waren gericht aan het kind en 48 uitingen waren responsen op het kind. 100% van de geïnitieerde uitingen en responsen op het kind zijn in het Engels.

De vader wordt door de moeder met 21 uitingen aangesproken. Ook hier gebruikt de moeder in 100% van de gevallen het Engels als taal. Hetzelfde geldt voor responsen van de moeder op de vader. Ook hier gebruikt zij tijdens het uiten van 28 uitingen alleen het Engels. In de interactie met de kleine zus van H. heeft de moeder 32 uitingen geïnitieerd en in één geval gerespondeerd. In elk geval gebruikte zij het Engels hiervoor (100%). Het komt naar voren, dat de moeder voor interacties met de kinderen en de vader altijd het Engels kiest en geen gebruik maakt van taalvermenging.

De moeder gebruikt voor alle soorten uitingen het Engels. Dit uitingspatroon geldt voor elk familielid met wie de moeder interacties heeft. Deze resultaten komen overeen met wat de moeder in de vragenlijst beantwoordt heeft. Hierin geeft zij aan om in 98% van de gevallen in het Engels met haar dochter te communiceren. 2% van de

interacties vinden volgens de moeder in het Nederlands plaats. De moeder gebruikt het Engels in een één-op-één-situatie, in de thuissituatie en buiten de thuissituatie, in aanwezigheid van vrienden, familie en op de crèche. Het Nederlands gebruikt de moeder in de crèche en buiten de thuissituatie (bijv. tijdens het boodschappen doen). Dit zou een verklaring kunnen zijn voor het feit dat er bij de conversaties tijdens het avondeten in de thuissituatie geen Nederlandse uitingen van de moeder geobserveerd zijn.

De moeder laat haar bilinguale identiteit aan de familieleden zien, doordat zij op Duitse uitingen adequaat reageert (sequenties 1.3 – 1.8). Met haar reactie (sequentie 1.9) op de Nederlandse code-switch van het kind laat zij verder haar trilinguale identiteit zien. Dit doet zij doordat ze duidelijk maakt ook het Nederlands te begrijpen. De moeder biedt met haar reactie een idiomatische Nederlandse vertaling aan als reactie op de code-switch van het kind.

SEQUENTIE 1.3 - GESPREK 2:

- CHI: Durchschneiden! So lang schneiden. Kannst du das lang schneiden? Schneid' mal lang!
(*Doorsnijden! Zo lang snijden. Kan je dat lang snijden? Snijd eens lang!*)'
- MOT: Here I'll do it for you!
- CHI: Nein! Papa!
(*Nee! Papa!*)
- MOT: Papa'll do it. Okay!

SEQUENTIE 1.4 - GESPREK 2:

- CHI: Was ist denn hier?
(*wat is hier dan?*)
- FAT: Wo ist denn deine Socke?
(*waar is je sok dan?*)
- MOT: It's over there, she got it wet. At least that's what she told me

SEQUENTIE 1.5 - GESPREK 2:

- FAT: Wo war die Schnecke denn, H.?
(*waar was de slak dan, H.?*)

- CHI: Die Schnecke war hinter'm Blätter
(*de slak was achter bladeren*)
- FAT: Die Schnecke war hinter den Blättern im Garten?
(*De slak was achter de bladeren in de tuin?*)
- MOT: Are you telling Papa about the snails?
- CHI: yes

SEQUENTIE 1.6 - GESPREK 2:

- CHI: Dattel, Dattel
(*dadel, dadel*)
- MOT: But chew first. And then we talk (*gericht aan de kleinste dochter*)
- FAT: Ich hab' auch Aprikosen, H.
(*Ik heb ook abrikozen, H.*)
- CHI: mhm?
- FAT: Aprikosen
(*Abrikozen*)
- MOT: Oh, those are yummy
- CHI: Ich will Dattel (*gericht aan de vader*)
(*Ik wil dadel*)

SEQUENTIE 1.7 - GESPREK 1:

- MOT: So you peed at the potty, hu? That was great
- CHI: Ja
- MOT: Was that easy to do?

SEQUENTIE 1.8 - GESPREK 1

- FAT: Käse. Und hier sind die Bohnen. Und hier ist Käse ist das
(*kaas. En hier zijn de bonen. En hier is kaas is dit*)
- CHI: Nee, Bohnen und Käse
(*nee, bonen en kaas*)
- FAT: Ja, das isst du eigentlich Bohnen und Käse. Und hier sind die
Bohnen in der Mitte. Und hier ist der Käse
(*ja, dat eet je eigenlijk bonen en kaas. En hier zijn de bonen in het midden. En hier is de kaas*)
- CHI: Darf ich so? (*aan de moeder gericht*)
(*mag ik zo?*)
- MOT: you would like Guacamole, too?

SEQUENTIE 1.9 - GESPREK 2:

MOT: What's in the water?

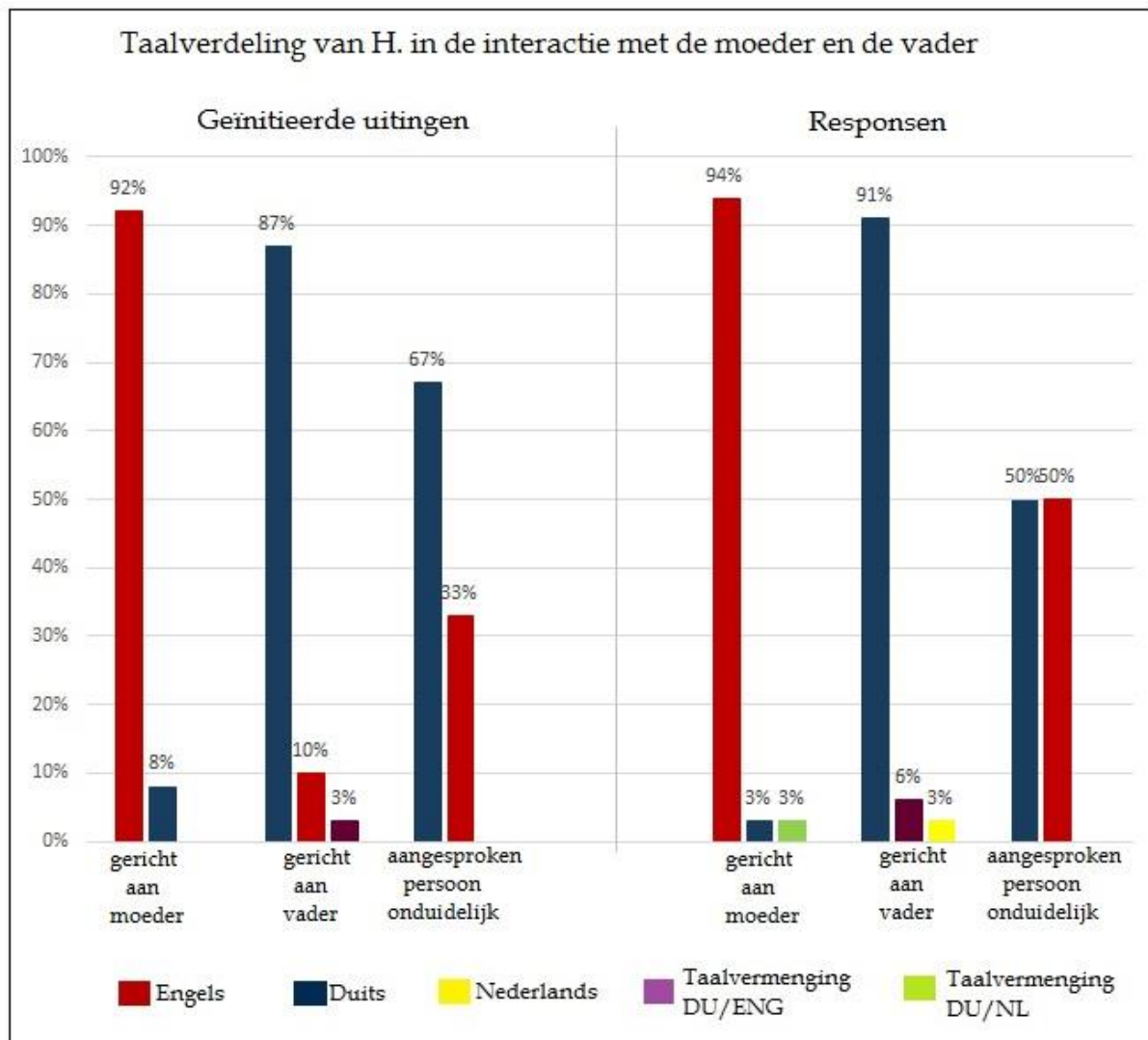
CHI: crumbs

MOT: crumbs?

CHI: And then when I drink there come crumbs. Mommy, let op!

4.1.1.3 Interactionele patronen van H.

H. heeft in het totaal 116 verstaanbare uitingen geproduceerd. 47 uitingen zijn door het kind geïnitieerd en 69 uitingen zijn responsen. 13 geïnitieerde uitingen zijn aan de moeder gericht en 34 uitingen zijn responsen op de moeder. De geïnitieerde uitingen zijn in 92% van de gevallen in het Engels en in 8% in het Duits. Voor responsen heeft H. in 94% van de gevallen het Engels gebruikt en in 3% van de gevallen het Duits. Bijkomende 3% wijzen een taalvermenging van het Engels en Nederlands op. In de interactie met de vader heeft H. in totaal 31 uitingen geïnitieerd en 33 keer gerespondeerd. In 87% van de gevallen zijn de geïnitieerde uitingen naar de vader in het Duits. 10% zijn in het Engels en 3% zijn een taalvermenging van het Duits en het Engels. In de 55 responsen gebruikt het kind in 91% van de gevallen het Duits. In 3% van de gevallen zijn de responsen in het Nederlands en in 6% gevallen zijn de responsen een taalvermenging van het Engels en het Duits. In drie gevallen, waar de aangesproken persoon niet duidelijk is, gebruikt H. het Engels voor 33% en het Duits voor 67%. In twee gevallen, waar niet duidelijk is op welke uiting het kind gerespondeerd, gebruikt zij in 50% van de gevallen het Duits en in 50% het Engels. H. heeft tijdens de opgenomen gesprekken geen interacties met haar kleine zus. De taalverdeling van H. is te vinden in *grafiek 2* (pagina 36).

grafiek 2: taalverdeling van H. in de interactie met de moeder en de vader

Interacties met de moeder

H. gebruikt voor een groot gedeelte het Engels (93%) in de interactie met de moeder. Verder gebruikt H. ook het Duits voor gesprekken met de moeder. Het kind initieert 92% van de uitingen in het Engels, die gericht zijn aan de moeder. 8% zijn in het Duits, waarbij het hier echter alleen om één uiting gaat. Deze Duitse uiting is te vinden in het eerste gesprek. De moeder is net bezig om haar kleinste dochter Guacamole op te scheppen. Vervolgens vraagt H. of zij haar vork mag gebruiken om Guacamole te pakken (sequentie 1.8).

De responsen van het kind op de moeder vinden grotendeels in het Engels plaats (94%). Maar ook het Duits wordt in 3% van de gevallen gebruikt (sequenties 1.3, 1.7). Bekijkt men de kwaliteit van de Duitse uitingen, die het kind met de moeder gebruikt,

wordt snel duidelijk dat het hierbij niet gaat om complexe linguïstische structuren. Het gaat hierbij om makkelijke ja/nee-antwoorden in het Duits. De overige 3% van de responsen zijn taalvermengingen van het Engels en het Nederlands (sequentie 1.9).

Interacties met de vader

De vader wordt door zijn dochter grotendeels benaderd in het Duits (87%). Ook treedt het Engels op (10%) en een taalvermenging van het Duits en het Engels (3%; zie sequentie 1.10 en 1.11). Voor het responderen op de vader gebruikt H. grotendeels het Duits (91%). Verder wordt het Nederlands als responstaal geobserveerd (3%) en taalvermengingen tussen het Engels en het Duits (6%).

De Nederlandse uiting treedt op, nadat de vader een Nederlandse uiting geproduceerd heeft (zie sequentie 1.2). De Nederlandse respons van H. is echter een bijna exacte herhaling van wat de vader in het Nederlands zegt. De enige verandering is, dat de dochter 'alstublieft' van 'alsjeblijft' maakt en nog 'Papa' eraan toevoegt. Hierdoor richt de kind de vraag direct aan de vader. Ondanks het een exacte herhaling is, gebruikt het kind hier het Nederlands om een vraag aan zijn vader te stellen.

Verder werd er een interessante observatie gedaan wat betreft de taalgemengde uitingen en de Engelse uitingen in de interactie met de vader. Hierbij is namelijk in elke respons het Engelse woordje 'this' te vinden (zie sequentie 1.10 - 1.13). Verder is ook interessant dat dit verschijnsel alleen in het eerste gesprek te vinden is. Sequenties 1.14 en 1.15 laten verder zien, dat H. de Duitse equivalenten voor het Engelse woordje 'this' kent en ook kan gebruiken.

In de laatste taalgemengde uiting (sequentie 1.16) gebruikt H. in een Duitse zin het Engelse werkwoord 'poop' in de interactie met haar vader.

SEQUENTIE 1.10 - GESPREK 1

CHI: Guck' mal, Papa! this können wir auch schmieren. Papa, können wir auch schmieren
(*kijk eens, Papa! This kunnen we ook smeren. Papa, kunnen we ook smeren*)

SEQUENTIE 1.11 - GESPREK 1

FAT: Was möchtest du noch essen, H.?

(wat wil je nog eten, H.?)

CHI: Ich möchte (*arzeling*) this
(ik wil this)

FAT: Möchtest du das selber auspacken?
(wil je het in je eentje uitpakken?)

SEQUENTIE 1.12 - GESPREK 1

FAT: Hast du schon Bohnen probiert hier?
(heb je al de bonen geproefd hier?)

CHI: (paral. utt.)

FAT: Bohnen willst du? Willst du dir selbst nehmen oder soll ich dir helfen?
(bonen wil je? Wil je zelf opscheppen of zal ik je helpen?)

CHI: Bohnen, please. This Stückchen
(bonen, please. This stukje)

CHI: Was ist das?
(wat is dit?)

FAT: Du, mit der Gabel, H. Oder soll ich dir ein bisschen auf deinen Teller tun?
(Hè, met de vork, H. Of zal ik jou een beetje op je bord opscheppen?)

CHI: Papa, was ist das?
(Papa, wat is dit?)

FAT: Was ist was?
(wat is wat?)

CHI: This

FAT: Käse. Und hier sind die Bohnen. Und hier ist der Käse, ist das
(kaas. En hier zijn de bonen. En hier is kaas is dit)

CHI: Nee, Bohnen und Käse
(nee, bonen en kaas)

SEQUENTIE 1.13 - GESPREK 1

FAT: If you want extra cheese I have to grab it from the refrigerator.
Probably it was sold out

MOT: Oh no

FAT: I'm sure I asked for it

CHI: Papa!

FAT: Ja?

CHI: What is this for?

FAT: Ja, machst du Taco mit Bohnen?
(*ja, maak je Taco met bonen?*)

CHI: Ja

FAT: Dann kannst du den so aufrollen
(*dan kan je die zo omrollen*)

CHI: Hab ich, hab. Ich habe eine Gabel
(*heb ik, heb. Ik heb een vork*)

SEQUENTIE 1.14 – GESPREK 1

FAT: Ist dein Taco lecker? Mit Schokoladenbohnen?
(*is je Taco lekker? Met chocola-bonen?*)

CHI: Diese Bohnen sind nicht lecker!
(*deze bonen zijn niet lekker!*)

SEQUENTIE 1.15 – GESPREK 1

MOT: Tortilla is funny, right? It's sounds like Tomatillo a little. Tortilla,
Tomatillo

CHI: Papa, du darfst dies essen, okay?
(*Papa, jij mag dit eten, okay?*)

FAT: okay

MOT: C. what did you do over here? C. made a huge mess. Oh, it's
actually entertainment. It worked (*gericht aan de kleinste dochter*)

SEQUENTIE 1.16 – GESPREK 2

CHI: Papa, ich will poop.
(*Papa, ik wil poop*)

Overige uitingen

Verder zijn responsen en geïnitieerde uitingen waar de aangesproken persoon niet duidelijk is, zowel in het Duits als in het Engels (42% Engels, 58% Duits). Met haar zus heeft H. geen interactie in beide gesprekken.

4.1.2 Gespreksstrategieën van de ouders

Door de analyse en de vragenlijst blijkt, dat de ouders daadwerkelijk de 'een-taal-een-ouder-strategie' gebruiken. De moeder spreekt het Engels met H. en de vader spreekt grotendeels het Duits met haar. Het Nederlands blijkt verder gebonden en ervaren te worden in het dagverblijf van het kind en de Nederlandse omgeving.

Verder komt uit de analyse naar voren, dat beide ouders verschillend omgaan met de code-switching en taalvermengingen van het kind.

Van de zeven verschijnselen van het code-switching en taalvermengen gebruikt de vader altijd de 'move-on'-strategie. Deze strategie ligt op het bilinguale of trilinguale eind van het continuüm van Lanza (1992). De geïnvolveerde talen zijn het Duits en het Engels en het Duits en het Nederlands. In sequentie 1.2 gaat het echter niet exact om een 'move-on'-strategie. De vader respondeert op een vraag van zijn dochter in het Nederlands om te verklaren hoe je in het Nederlands om een dadel vraagt. De dochter produceert vervolgens een bijna identieke herhaling van de vraag van de vader om de vraag aan haar vader te richten. Hierop reageert de vader in het Duits. Hoewel de vader deze sequentie in het Nederlands introduceert en de dochter vervolgens in het Nederlands reageert, wisselt de vader als reactie op de Nederlandse vraag van zijn dochter weer naar het Duits. De vader wisselt dus van code, maar niet in de richting die door Lanza (1992) gedefinieerd is. Het gaat hierbij dus niet om een zuivere 'move-on'-strategie. Desondanks moet deze reactie aan het bilinguale, oftewel trilinguale, eind van het Lanza-schema geplaatst worden. Hiervoor is gekozen, omdat de vader op een Nederlandse vraag van zijn dochter in het Duits reageert en de reactie inhoudelijk aansluit op de Nederlandse vraag.

De moeder laat vier gevallen van Lanza's gespreksstrategieën zien, om met de code-switches van haar dochter om te gaan. In 50% van de gevallen gebruikt zij de 'move-on'-strategie (sequentie 1.3 en 1.7), in 25% van de gevallen een 'expressed-guess'-strategie (sequentie 1.8) en een 25% een 'explicit correction' (sequentie 1.9). Met de 'move-on'-strategie laat de moeder, evenals de vader, een reactie aan het bilinguale/trilinguale einde van het continuüm zien. Met de andere strategieën beweegt zij zich meer aan het monolinguale einde van het continuüm. Hierdoor laat de moeder minder code-switching toe dan de vader. Bij de 'explicit correction'-

strategie vraagt de moeder het kind echter niet naar een vertaling, maar biedt zij meteen een Engelse vertaling voor de gebruikte Nederlandse frase aan het kind aan.

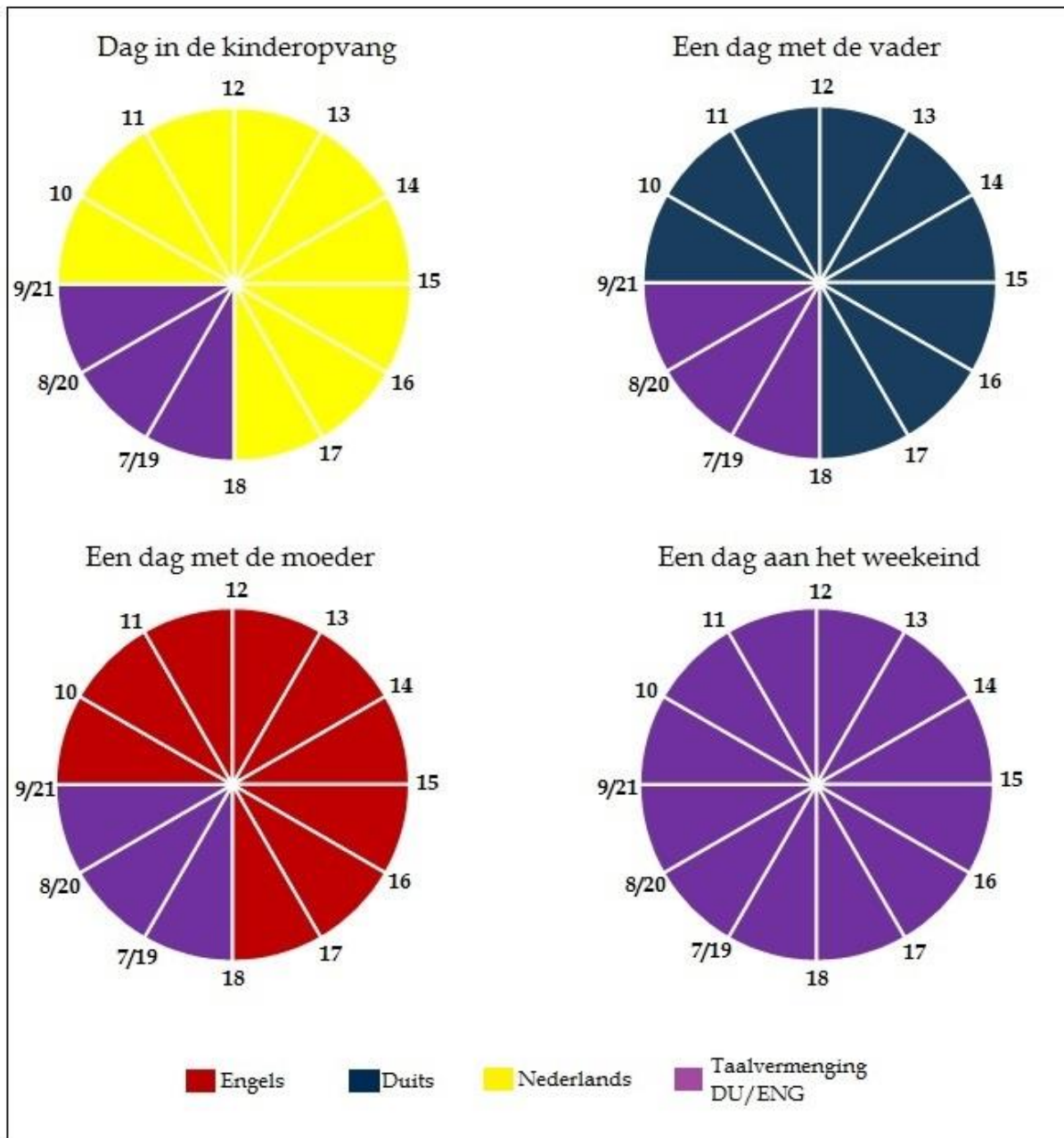
4.1.3 Taal dominantie

De taal dominantie wordt met behulp van vier methoden onderzocht. De MLU wordt van elke taal (voor zover te vinden in de transcripties) berekend. De MLU-waarde (zie operante definities in bijlage D) wordt volgens de methode van Brown (1973) berekend.

Voor het Duits wordt een MLU van 4.36 berekend en voor het Engels een MLU van 4.78. De MLU voor het Nederlands kan helaas niet worden berekend, omdat het kind hiervoor te weinig Nederlands uit.

In de tweede methode moesten de ouders in de vragenlijst het taalvermogen van het kind rangschikken. De moeder gaf aan, dat H. het grootste taalvermogen in het Nederlands heeft. Het Engels en het Duits beheerst H. volgens de moeder op een vergelijkbaar niveau minder goed dan het Nederlands. De vader van H. geeft aan dat zijn dochter alle drie talen op een vergelijkbaar niveau beheerst. Volgens hem verschilt het taalvermogen in de drie talen van zijn dochter niet van elkaar.

De derde methode is gebaseerd op een artikel van Unsworth (accepted for publication). Daarom wordt in de vragenlijst aan de ouders gevraagd, hoeveel taalinput het kind in elke taal heeft in de loop van een week. Volgens de vader zijn er verschillende scenario's mogelijk, afhankelijk van het verloop van de dag. Drie dagen per week gaat het kind naar de kinderopvang, één dag van de week blijft de moeder thuis met de kinderen, één dag van de week blijft de vader thuis met de kinderen en in het weekeind (zaterdag en zondag) zijn beide ouders thuis met de kinderen. Hoe de verdeling en het optreden van de talen en talencombinaties op de verschillende dagen eruit ziet, is in *grafiek 3* te vinden (pagina 42).

grafiek 3: het optreden en de verdeling van de verschillende talen van H. op vier verschillende dagen in de week

In de *grafiek 3* zijn de uren van de dag te zien en de kleuren geven de verschillende talen aan die H. ervaart tijdens haar wakke uren. Op een dag in het kinderopvang ervaart H. bijvoorbeeld 's ochtends van zeven tot negen uur zowel het Duits als het Engels (hier wordt van een 50/50 relatie uitgegaan). Van negen tot zes uur 's avonds verblijft zij in een Nederlandstalige omgeving op de crèche. Van zes tot negen uur 's avonds is zij weer thuis en wordt zij omgeven door het Engels en Duits. Op basis van dit rooster is de *input* van H. in de verschillende talen berekend. Uit deze gegevens

blijkt dat H. binnen een week dezelfde hoeveelheid taalinput Engels en Duits krijgt (36.23%). In 27.55% van gevallen krijgt H. een Nederlandstalig input.

Ten slotte wordt ook de hoeveelheid van de blootstelling binnen de opgenomen gesprekken bekeken. Dit wordt echter onder voorbehoud geanalyseerd, omdat de verschillende gespreksconstellaties het resultaat kunnen beïnvloeden. Voor deze analyse worden alleen de niet-taalgemengde uitingen van de ouders gebruikt zonder de niet-taalspecifieke categorieën. Er worden hierdoor in beide gesprekken 134 Duitse uitingen geproduceerd (36%), 236 Engelse uitingen (62.8%) en één Nederlandse uiting (0.2%). Hierdoor krijgt het kind binnen beide gesprekken de meeste *input* in het Engels.

4.1.4 Taalvermengingen

Uit de analyse van de code-switches blijkt, dat H. in het geheel vijf code-switches laat zien binnen verschillende uitingen. In vier code-switches zijn het Duits en het Engels betrokken. Het Duits is hierbij de taal waarin Engelse componenten opduiken. Alle vier code-switches zijn *intrasentential*. De Engelsen elementen zijn hierbij ingebed in de Duitse zinsstructuur. In drie van de code-switches is het Engelse element altijd het woordje 'this'. In de vierde code-switch is een werkwoord betrokken, namelijk het woordje 'poop'. Deze code-switches vinden in de interactie met de vader plaats. Er vindt één code-switch met de moeder plaats. Hierbij gaat het om een *intersentential* code-switch omdat H. hierbij een Nederlandse frase aan het eind van een Engelse uiting laat zien ('Mommy, let op!'). Ook de vader laat drie code-switches zien in de interactie met zijn dochter. Hierbij gaat het altijd om *intersentential* code-switches. De moeder laat helemaal geen code-switches zien.

4.1.5 Andere observaties

Er is nog een observatie gedaan, die niet binnen deze studie onderzocht wordt, maar wel interessant is om te noemen. H. heeft een kleine zus in de leeftijd van 1;0 jaar. Ze spreekt nog niet maar, soms zegt ze 'Mama' en 'Papa'. Als H. met haar kleine zus in interactie treedt, gebeurt dit in het Nederlands. C. wordt door H. in het Nederlands uitgenodigd om te spelen.

Uit een korte literatuurstudie over bilinguale families komt naar voren, dat de taalkeuze tussen de broers en zussen vaak de taal van de moeder blijkt te zijn. Uit

onderzoeken naar trilinguale families, waarin de ouders twee verschillende talen spreken en in een land met andere derde taal leven, komt naar voren dat de broers en zussen vaak een neutrale keuze maken en voor de taal van de maatschappij kiezen (Barron-Hauwaert, 2010). Deze gegevens komen ook overeen met de observaties uit deze studie. Een andere verklaring zou kunnen zijn, dat H. in haar crèche contact maakt met andere kinderen in het Nederlands. Het is dus mogelijk, dat het Nederlands voor H. aan de communicatie met kinderen gebonden is. Dit berichten ook de ouders in de vragenlijst. Volgens hen communiceert H. in 98% van de gevallen in het Nederlands met haar vrienden.

4.2 Familie F.-R.

De familie F.-R. bestaat uit drie familieleden: de moeder, de vader en de zoon Y. (leeftijd 2;6). De moedertaal van de moeder is het Duits. De vader is bilinguaal opgegroeid met het Engels en het Hebreeuws. Hij was sinds geboorte blootgesteld aan het Hebreeuws en heeft het Engels vanaf achtjarige leeftijd geleerd. In haar dagelijkse conversaties gebruikt de moeder het Duits en het Engels. De vader gebruikt het Engels in zijn dagelijkse conversaties en het Hebreeuws met zijn zoon. Onder elkaar spreken de ouders het Engels. De moeder beheerst het Nederlands op het gebied van luisteren, interageren en spreken op het niveau van A1, A1 en A1 en het Engels op het niveau van C2, C2, C2 (deze niveaus zijn gebaseerd op een zelfinschatting op basis van de 'European language levels'; zie bijlage B in de vragenlijst). De vader geeft aan het Duits op het gebied van luisteren, interageren en spreken op niveau van A2, A1 en A1 te beheersen en het Nederlands op niveau A1, A1 en A1.

De zoon Y. is sinds zijn geboorte blootgesteld aan het Duits, het Hebreeuws en het Engels. Tijdens het eerste levensjaar was Y. het meeste blootgesteld aan deze drie talen. Op het moment van dit onderzoek heeft Y. sinds twee weken meer contact met het Nederlands, omdat hij begon naar de kinderopvang te gaan voor drie halve dagen per week. De ouders berichten dat Y. elke dag in het Duits en het Hebreeuws communiceert. Hoewel Y. dagelijks blootgesteld is aan het Engels, spreekt hij deze taal niet volgens de ouders, maar begrijpt sommige woorden en frasen in het Engels. De moeder wordt door Y. met het Duitse woord 'mama' aangesproken. De vader wordt met 'abba' aangesproken, het Hebreeuwse woord voor 'papa'. In de volgende paragrafen wordt Y. met 'CHI' afgekort, de moeder met 'MOT' en de vader met 'FAT'.

4.2.1 Interactionele patronen

Om de taalkeuze te analyseren wordt gebruik gemaakt van de resultaten van de opgenomen gesprekken en de vragenlijst. De volgende percentagegetallen zijn gebaseerd op beide opgenomen gesprekssituaties en de vragenlijst. Onverstaanbare uitingen en uitingen vanuit de categorie C (vaststaande namen) worden buiten beschouwing gelaten.

4.2.1.1 Interactionele patronen van de moeder

De moeder heeft in totaal 293 verstaanbare uitingen geproduceerd. 157 uitingen hiervan waren geïnitieerd en 136 uitingen bestaan uit responsen (21 uitingen horen in de categorie C). 108 taalspecifieke geïnitieerde uitingen waren gericht aan het kind en 76 uitingen waren responsen op het kind. 99% van de geïnitieerde uitingen zijn in het Duits en 1% van de uitingen zijn taalvermengingen tussen het Engels en Duits (sequentie 2.1, gesprek 1). 100% van de responsen door de moeder op het kind zijn in het Duits.

De moeder heeft door middel van 44 uitingen interacties met de vader geïnitieerd en met 43 uitingen op de vader gereageerd. De geïnitieerde uitingen waren in 100% van de gevallen in het Engels. De responsen waren in 91,67% van de gevallen in het Engels, in 4,17% van de gevallen in het Duits (sequenties 2.2 en 2.3) en 4,17% waren taalgemengd (telkens drie uitingen in de sequenties 2.3, 2.4 en 2.5). Deze gevallen zijn allemaal tijdens het eerste gesprek te vinden. In sequentie 2.3 reageert de moeder twee keer in het Duits met 'ja' op voorafgaande Engelse uitingen van de vader. Eén uiting is een taalvermenging van het Duits en Engels, doordat de moeder de uiting met 'ja' initieert. In sequentie 2.4 reageert de moeder met een taalgemengde uiting van het Engels en Duits, doordat haar respons op de Engelse uiting van de vader met het Duitse woord 'ja' begint. Op een Engelse uiting van de vader in sequentie 2.5 reageert de moeder met een taalgemengde reactie van het Engels en Duits.

Het blijkt dat in alle incidenten, waar de moeder het Duits en taalvermengingen tussen het Duits en Engels in de interactie met de vader gebruikt, het Duitse woord 'ja' optreedt.

SEQUENTIE 2.1 - GESPREK 1

- MOT: Erst die Nudeln essen? (*aan kind gericht*)
 (*Eerst de pasta eten?*)
- MOT: You tell him first to finish to the bottom? (*aan vader gericht*)
- FAT: No, I told him he can't have it by himself
- MOT: Yeah. It's...guck' mal, iss mal noch ein paar Gabeln von den
 Nudeln und dann kannst du nochmal ein Stück mit Kartoffel,
 Speck mit Kartoffel essen, ja? (*aan kind gericht*)

(Yeah. It's...kijk eens, eet nog een paar vorken van de pasta en dan kan je nog een stuk met aardappel, spek met aardappel eten, ja?)

SEQUENTIE 2.2 - GESPREK 1

FAT: (H)
FAT: Can you put a little on the plates?
MOT: Ja
FAT: (H)

SEQUENTIE 2.3 - GESPREK 1

FAT: Y. is starting, Hon'
MOT: ja
FAT: (H)
MOT: Guten Appetit, Schatz!
(eet smakelijk, schatje!)
CHI: mhm
FAT: mhm, oh it looks amazing
MOT: Ja, it's even better if you cook it for some longer, but...
FAT: (paral. utt.)
MOT: ja
FAT: (H)

SEQUENTIE 2.4 - GESPREK 1

FAT: Wow, it's almost eight already
MOT: Ja. It's always late when we come from Inga
FAT: mhm

SEQUENTIE 2.5 - GESPREK 1

FAT: The big down the table?
MOT: ehm, ja for everybody who wants extra
MOT: Cause I did a little too much on the (...)

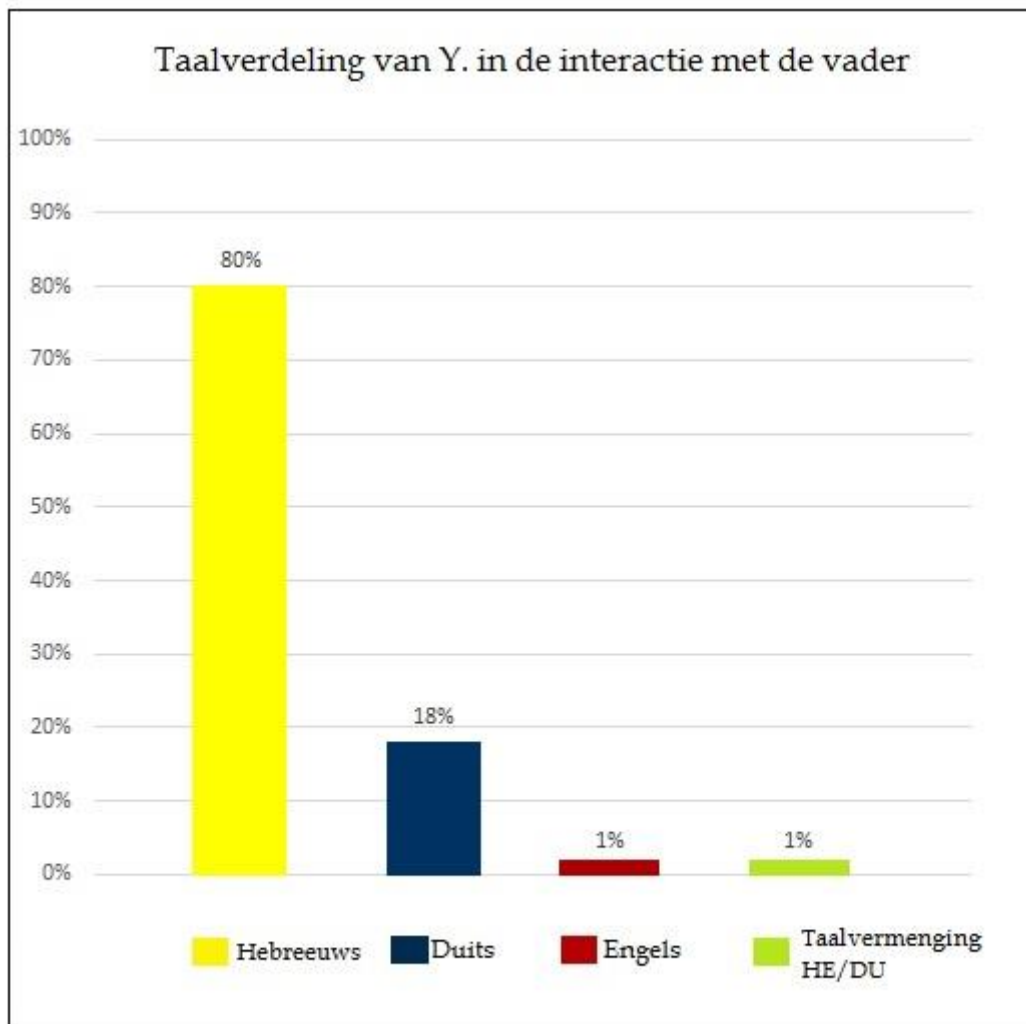
4.1.1.2 Interactionele patronen van Y.

Y. heeft in het totaal 238 uitingen geproduceerd tijdens beide gesprekken (inclusief categorie C en zonder paralinguïstische en onverstanebare uitingen). 59 uitingen zijn in het Hebreeuws en vanwege een missende vertaling niet ingedeeld in geïnitieerde uitingen en responsen. Y. heeft 75 verstaanbare uitingen geïnitieerd en met 104 verstaanbare uitingen gerespondeerd. Van de 75 geïnitieerde uitingen in het Duits vinden 58 uitingen in de interactie met de moeder plaats. 79 Duitse uitingen zijn responsen geweest op de moeder. Er is hierbij echter één incident te noemen, dat is ingedeeld in de categorie C. In het tweede gesprek wordt Y. door zijn moeder gevraagd wat hij graag op zijn brood wil (sequentie 2.6). Het woord dat Y. met een aarzeling produceert, is het Hebreeuwse woord voor pindakaas (of een distorsie van het Hebreeuwse woord). De moeder herhaalt de reactie van haar zoon maar articuleert het weer op een andere manier dan Y. Maar blijkbaar begrijpen ze elkaar omdat Y. met een 'ja' reageert. Het woord hoort in de categorie C omdat het binnen de familie een vaststaande naam blijkt te zijn voor pindakaas.

In de interactie met de vader heeft Y. voor 59 uitingen het Hebreeuws gebruikt. Op grond van een missende vertaling van het Hebreeuws zijn de uitingen niet ingedeeld in 'geïnitieerde uitingen' en 'responsen'. Bij vijf geïnitieerde uitingen naar de vader toe gebruikt Y. het Duits (sequenties 2.7 - 2.10).

Y. heeft met tien niet-Hebreeuwse uitingen gerespondeerd op de vader. Acht responsen hiervan zijn in het Duits (sequentie 2.11 - 2.15, in sequentie 2.12 vier keer), één uiting in het Engels (sequentie 2.16) en één uiting is een taalvermenging van het Hebreeuws en het Duits (sequentie 2.17). Om zowel zijn moeder als zijn vader aan te spreken, gebruikt Y. één keer het Engels (2.20) en een taalgemengde uiting (2.18). Berekent men de percentages zonder de indeling van 'geïnitieerde uitingen' en 'responsen', dan produceert Y. in de interactie met zijn vader in het geheel 74 taalspecifieke uitingen. 80% hiervan is in het Hebreeuws (59 uitingen), 18% in het Duits (13 uitingen) en 1% in het Engels (een uiting) en 1% is taalgemengd (Duits-Hebreeuws). De taalverdeling van Y. is te vinden in *grafiek 4* (pagina 49). In de sequentie 2.7 initieert Y. een vraag in het Duits, die hij aan de vader richt. In de sequentie 2.8 probeert Y. blijkbaar aandacht naar zich te trekken, terwijl de ouders in gesprek zijn en over de dag spreken. In het gedeelte van sequentie 2.9 verdeelt Y.

noedels. Eerst geeft hij een noedel aan zijn moeder en vervolgens aan zijn vader. Deze actie wordt door hem talig becommentarieerd, waarbij hij beide keren voor het Duits kiest. De Duitse zin die aan de moeder gericht is, is volledig terwijl de Duitse zin die aan de vader gericht is, niet volledig is.

grafiek 4: taalverdeling van Y. in de interactie met de vader

De vader en Y. spreken in sequentie 2.11 over de dag en de activiteiten die Y. gedaan heeft. Hij noemt in deze sequenties de namen van twee Duitstalige vrienden met wie hij blijkbaar heeft gespeeld. Doordat de namen verbonden zijn met het Duitse woord 'und' (*en*) wordt deze zin tot het Duits geteld.

In sequentie 2.12 zijn de vader en Y. net klaar met het bekijken van een prentenboek. Y. gebruikt vier keer het Duits, hoewel zijn vader met hem Hebreeuws spreekt.

De vader probeert in sequentie 2.13 om een lepel terug in de pan te leggen. Y. vraagt hem in het Duits of Y. dit in zijn eentje kan.

In de sequentie 2.14 vraagt de vader blijkbaar iets aan zijn zoon, waarop Y. met het Duitse woord 'nein' reageert. Ook in 2.15 vraagt de vader iets aan de zoon in het Hebreeuws. Hierop reageert Y. op de vraag met het Duitse woord 'nein'. In de afscheidssequentie (2.16) van het tweede gesprek neemt de vader in het Engels afscheid van Y., waarop de zoon in het Engels reageert. De reactie van Y. lijkt op een herhaling van het gezegde van de vader.

Y. zegt iets aan de vader (sequentie 2.17) en maakt de adressant duidelijk door de zin te beginnen met 'abba'. Vervolgens vertelt Y. iets in het Hebreeuws en trekt een conclusie aan het eind van de zin met een Duits zinsgedeelte.

Verder heeft Y. twee uitingen naar beide ouders geïnitieerd, waarbij één uiting in het Engels is (sequentie 2.20). Eén uiting bestaat uit een taalvermenging van het Duits en het Hebreeuws (sequentie 2.18). Bij vijf Duitse geïnitieerde uitingen was de ontvanger niet duidelijk.

In sequentie 2.18 wijst Y. naar de camera en vraagt eerst aan zijn moeder, wat hij ziet. Vervolgens krijgt hij een reactie van zijn vader, waarop hij nog eens in het Duits vraagt wat hij ziet. De tweede Duitse vraag wordt gevolgd door een Hebreeuws gedeelte waarop de vader weer in het Hebreeuws reageert.

SEQUENTIE 2.6 - GESPREK 2

- MOT: Was willst du denn auf deinem Brot drauf haben?
(*wat wil je op je broodje hebben?*)
- CHI: Butne...butnim
- MOT: Wutni?
- CHI: ja

SEQUENTIE 2.7 - GESPREK 1

- CHI: Was ist das, abba?
(*wat is dit, abba?*)
- FAT: (H)
- MOT: X

SEQUENTIE 2.8 - GESPREK 1

- FAT: Well, that (...)

- CHI: Wenn das schön ist, abba
(*als het leuk is, abba*)
- FAT: Y.'s thing is still broken, right? (*aan moeder gericht*)

SEQUENTIE 2.9 - GESPREK 1

- MOT: Was denn?
(*wat dan?*)
- CHI: Guck' mal eine Nudel für dich? (*aan moeder gericht*)
(*Kijk eens, een noedel voor jou?*)
- CHI: und da eine (*aan vader gericht*)
(*en hier eentje*)
- FAT: (H)

SEQUENTIE 2.10 - GESPREK 2

- FAT: (H) (*legt een aardappel op het bordje van Y.*)
- CHI: Nein (paral. utt.)
(*nee*)
- FAT: (H)
- CHI: Das will ich. Ich will...
(*Dit wil ik. Ik wil...*)
- MOT: Guck' mal hier. Hier ist noch Nudel. Guck' mal. Hier.
(*Kijk eens hier. Hier is nog een noedel. Kijk eens. Hier.*)

SEQUENTIE 2.11 - GESPREK 1

- CHI: (H)
- FAT: (H)
- CHI: A. und P.
(*A. en P.*)
- FAT: (H)

SEQUENTIE 2.12 - GESPREK 1

- FAT: (H)
- CHI: nein
(*nee*)
- FAT: (H)
- CHI: (X) will mal aufstehen, ich will...
(*wil eens opstaan, ik wil...*)

FAT: (paral. utt.)
CHI: (H)
FAT: (H)
CHI: ja, will mal
(*ja, wil eens*)
FAT: (H)
CHI: ja
FAT: (H)

SEQUENTIE 2.13 - GESPREK 1

FAT: (H)
CHI: Kannst du alleine das in den Topf mach, reinmachen?
(*Kan je dit op je eentje in de pan doen?*)
FAT: okay (H)
CHI: (H)

SEQUENTIE 2.14 - GESPREK 1

FAT: (H)
CHI: mhm?
FAT: (H)
CHI: nein
(*nee*)
FAT: okay
MOT: Erstmal wieder Nudeln?
(*eerst weer pasta?*)

SEQUENTIE 2.15 - GESPREK 2

MOT: Ja. Hier. Mach mal selber
(*ja. Hier. Doe het in je eentje*)
FAT: mhm (H)
CHI: Nein
(*nee*)
FAT: mhm (H)

SEQUENTIE 2.16 - GESPREK 2

FAT: Bye, (H)

CHI: (H)

FAT: Bye!

CHI: Bye, bye!

SEQUENTIE 2.17 - GESPREK 2

CHI: Da ist was runtergefallen
(*Daar is iets naar beneden gevallen*)

FAT: (H)

CHI: abba, (H) und dann war das kalt
(*abba, (H) en dan was het koud*)

MOT: Did you buy the same I bought? (*aan vader gericht*)

SEQUENTIE 2.18 - GESPREK 1

CHI: Was ist das? (*aan moeder gericht*)
(*wat is dit?*)

FAT: (H)

CHI: Was ist das? (H) (*aan beide ouders gericht*)
(*wat is dit?*)

FAT: (H)

4.1.1.3 Interactieve patronen van de vader

De vader heeft in totaal 42 uitingen geïnitieerd en met 46 uitingen gerespondeerd. Hij heeft 36 uitingen geïnitieerd in de interactie met de moeder, waarvan 100% in het Engels was. Ook van de 39 responsen in de interactie met de moeder is 100% in het Engels.

In de interactie met Y. heeft de vader 138 uitingen geproduceerd. 134 uitingen zijn in het Hebreeuws en 4 uitingen in het Engels (3 geïnitieerde uitingen en één respons, te vinden in sequentie 2.16, 2.19 – 2.21). In het geheel gebruikt de vader dus voor 97% het Hebreeuws en voor 3% het Engels.

In 2.19 probeert Y. een noedel van zijn moeder te krijgen en is daarbij zeer opstandig. Zijn vader verzocht hem te kalmeren, zodat de moeder in rust verder kan koken. Dit doet hij in het Engels.

De familie kijkt in sequentie 2.20 naast het eten een voetbalwedstrijd van het Nederlands elftal. De moeder geeft commentaar op een goal van Nederland. Vervolgens juicht de vader in het Engels en de moeder produceert een soortgelijke vertaling van het gezegde in het Duits om het begrijpelijk te maken voor Y. De vader juicht nog eens in het Engels, wat de zoon vervolgens herhaalt.

In sequentie 2.21 stimuleerde de moeder haar zoon om de vader naar 'Popeye' te vragen. De zoon vraagt blijkbaar zijn vader vervolgens in het Hebreeuws wie 'Popeye' is. De vader reageert met het Engelse deuntje uit de intro van het bekende stripverhaal. Verder zijn zowel twee geïnitieerde uitingen als twee responsen van de vader een taalvermenging van het Engels en het Hebreeuws.

Eén van de geïnitieerde uitingen is in sequentie 2.20 te vinden. In de laatste zin zegt de vader nog eens het Engelse woord 'goal' en produceert vervolgens het Hebreeuws in de conversatie met zijn zoon. De tweede geïnitieerde uiting is in de afscheidssequentie 2.16 te vinden, waarin de vader de conversatie met het Engelse woord 'bye' begint en vervolgens het Hebreeuws produceert.

De taalgemengde responsen van de vader in de interactie met zijn zoon, zijn in sequentie 2.21 en 2.22. In 2.22 wil Y. een deksel van een pan openen, wat te moeilijk blijkt te zijn. De moeder maakt haar zoon vervolgens attent op het gevaar, blijkbaar omdat de pan heet is. De vader probeert zijn zoon te kalmeren, wat hij introduceert met het Engelse woord 'easy'. Voor de opvolgende gesprekssequentie gebruikt de vader verder het Hebreeuws, waarop de zoon ook in het Hebreeuws reageert.

In de sequentie 2.23 stelt het kind in het Hebreeuws een vraag aan de vader. De vader reageert in het Hebreeuws, maar eindigt zijn antwoord in het Engels. Vervolgens vraagt hij aan de moeder of het bord met de pasta op de tafel voor Y. is. Om zowel de moeder en Y. aan te spreken gebruikt de vader in 100% van de gevallen een taalvermenging van het Hebreeuws en het Engels (één uiting, sequentie 2.23). Ook de responsen naar de moeder en het kind zijn een taalvermenging van het Hebreeuws en Engels (2 uitingen in sequentie 2.20 en één uiting in sequentie 2.24). Eén uiting bestaat in sequentie 2.20 uit een taalvermenging van het Duits en Hebreeuws. 134 uitingen van de vader in de interactie met de zoon vinden verder in het Hebreeuws plaats.

SEQUENTIE 2.19 - GESPREK 1

- CHI: Ich will auch eine mal probieren (*naar moeder gericht*)
(*ik wil ook eentje eens proeven*)
- FAT: paral. utt.
- CHI: Geb' eine Nudel (*naar moeder gericht*)
(*geef een noedel*)
- FAT: is good!

SEQUENTIE 2.20 - GESPREK 2

- MOT: So the second goal. Amazing!
- FAT: It's a goal!
- MOT: Ein Tor für Holland!
(*een goal voor Holland!*)
- MOT: Yeah!
- FAT: Goal! (H) (*aan moeder en kind gericht*)
- FAT: Yeah, (H) (*aan moeder en kind gericht*)
- CHI: Goooooaaaaaall!
- FAT: Gooaal! (H) (*aan kind gericht*)

SEQUENTIE 2.21 - GESPREK 2

- MOT: Y. frag' mal den abba über Popeye!
(*Y. vraag eens de abba over Popeye!*)
- CHI: Popeye? (H) Popeye?
- FAT: Popeye the sailor man (*zingt*)

SEQUENTIE 2.22 - GESPREK 1

- CHI: Ich kann hier nicht aufmachen
(*ik kan hier niet openen*)
- MOT: Vorsicht!
(*let op!*)
- FAT: easy, (H)
- CHI: (H)

SEQUENTIE 2.23 - GESPREK 1

- FAT: (H)

CHI: (H), abba?
 FAT: (H), I don't know
 FAT: Is that for Y.?

SEQUENTIE 2.24 - GESPREK 1

FAT: (H)
 FAT: That looks fine (H) (*aan moeder en kind gericht*)
 FAT: (paral. utt.) (H)
 FAT: It's really wet!

SEQUENTIE 2.25 - GESPREK 2

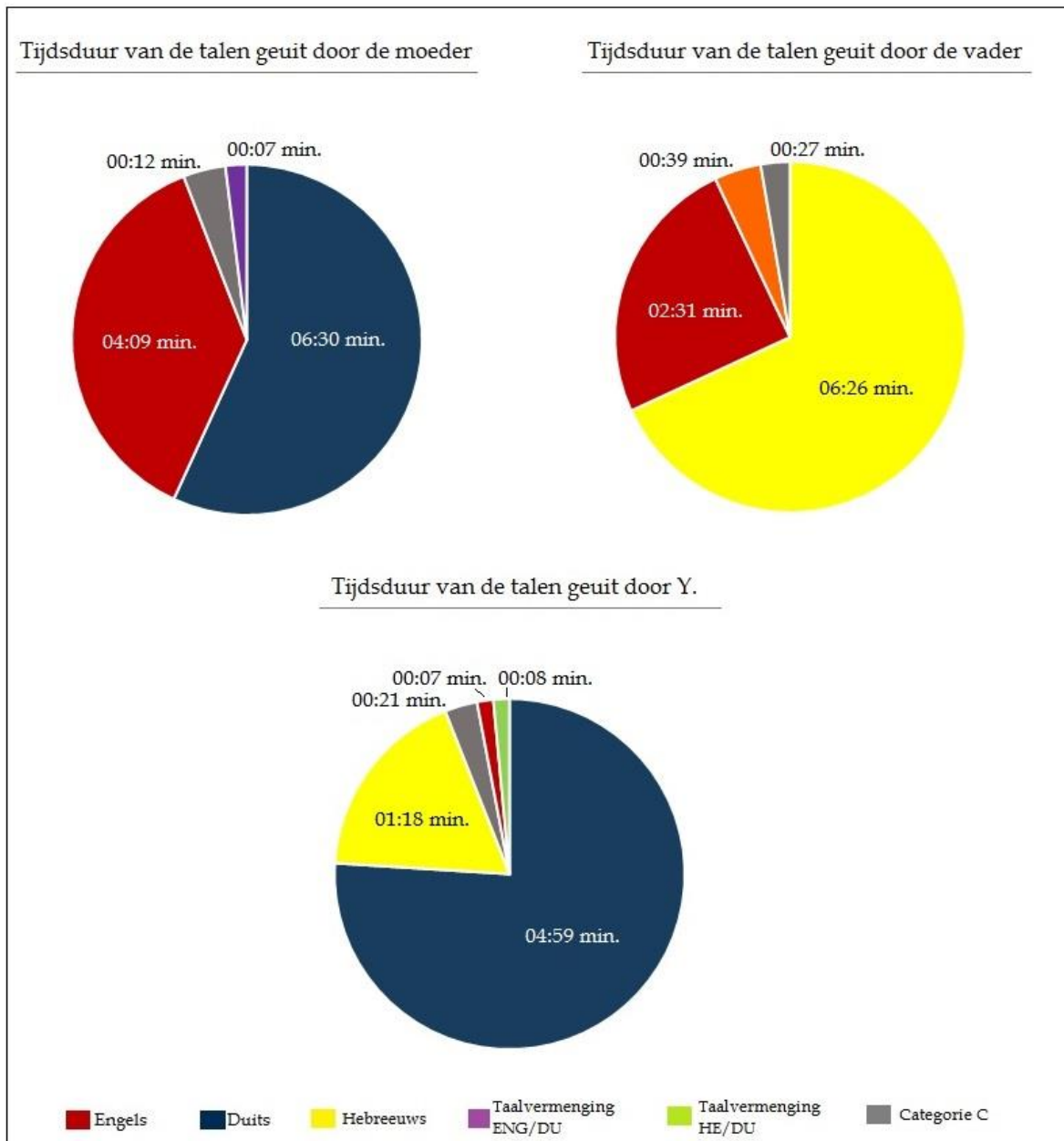
FAT: (H)
 MOT: He likes it when it's crispy
 FAT: It's crispy. It's fine (H) (*aan moeder en kind gericht*)
 CHI: mhm

SEQUENTIE 2.26 - GESPREK 2

MOT: Tell him about him and how he loves spinach. You probably know more about him than I do
 FAT: (H) I tell him this as a bedtime story. I think this is a good bedtime story

4.2.1.4 Tijdelijke verdeling van talen

De moeder produceert tijdens beide gesprekken 10:57 min. taalspecifieke uitingen (inclusieve de categorie C). In de interactie met Y. heeft de moeder in totaal 06:28 min het Duits geproduceerd. 00:08 min van de uitingen horen in categorie C en 00:07 min. zijn een taalvermenging van het Duits en Engels. In de conversatie met de vader uit de moeder tijdens 04:09 min het Engels en 00:02 min. het Duits. 00:04 min horen in de categorie C en 00:09 min. zijn een taalvermenging van het Engels en Duits. Om met zowel de vader als Y. te communiceren, gebruikt zij tijdens 00:04 min het Engels. De gehele tijdsduur van de verschillende talen die geuit zijn door de moeder zijn te vinden in *grafiek 5* (pagina 57).

grafiek 5: tijdsduren van de talen geuit door de moeder, de vader en Y.

Tijdens beide conversaties produceert Y. 06:53 min taalspecifieke uitingen (inclusieve categorie C). In het gesprek met de vader produceert Y. tijdens 00:05 min. het Engels, 00:24 min. het Duits en voor 1:18 min. het Hebreeuws. 00:04 min. is er sprake van een taalvermenging van het Duits en Hebreeuws en 00:11 min. horen in de categorie C.

In de conversatie met de moeder uit Y. tijdens 04:24 min. het Duits. 00:07 min. worden tot de categorie C geteld. In de interactie met beide ouders gebruikt Y. tijdens 00:02 min. het Engels. 00:04 min is er sprake van een taalvermenging van het Hebreeuws en Duits. Het Duits werd verder tijdens 00:11 min. geuit, waarbij de gesprekspartner

onbekend is. 00:03 min. horen in de categorie C, waarbij ook hier de gesprekspartner onbekend is. De tijdsduren zijn in *grafiek 5* te vinden.

De vader produceert in totaal 10:03 min. taalspecifieke uitingen (inclusief categorie C). In het gesprek met Y. uit de vader voor 00:05 min het Engels en voor 06:26 min het Hebreeuws. 00:23 min. is er sprake van een taalvermenging van het Engels en Hebreeuws en 00:12 min. horen in de categorie C. In de interactie met de moeder produceert de vader 02:24 min. het Engels en 00:08 min. horen in de categorie C. Om zowel met Y. als met de moeder te communiceren, gebruikt de vader voor 00:02 min. het Engels. 00:16 min. is er sprake van een taalvermenging van het Engels en Hebreeuws. 00:05 min. horen in de categorie C. 00:02 min. horen verder in de categorie C, waarbij de gesprekspartner hierbij onbekend was. De tijdsduren zijn in *grafiek 5* te vinden.

4.2.2 Gespreksstrategieën van de ouders

Ook in deze familie gebruiken de ouders de 'een-taal-een-ouder-strategie', wat uit de analyse en de vragenlijst blijkt. De moeder spreekt het Duits met haar zoon en de vader spreekt het Hebreeuws met Y. De ouders spreken onder elkaar Engels.

Uit de conversaties komt naar voren, dat de moeder door haar zoon niet geconfronteerd wordt met gedrag van code-switching en taalvermengingen. Hij gebruikt in conversaties met zijn moeder altijd het Duits of woorden uit de categorie C. Hierdoor hoeft door de moeder geen strategie gebruikt te worden om met een code-switching van haar zoon om te gaan.

In de interactie met de vader gebruikt Y. in het totaal 15 keer het Duits om te communiceren (zie sequenties 2.7 - 2.15 en 2.17 - 2.18), waarbij sequentie 2.17 - 2.18 een taalvermenging van het Duits en Hebreeuws vertoont. Het is goed mogelijk, dat het Hebreeuwse gedeelte van deze uitingen een vertaling is van het voorafgaande Duits. Hierop reageert de vader in het Hebreeuws. Daarom wordt de Hebreeuwse reactie van de vader niet tot een bepaalde gespreksstrategie geteld, omdat het onbekend is wat de vader precies zegt.

Op tien Duitse uitingen van Y. reageert de vader met het Hebreeuws (sequentie 2.7, 2.8 - 2.13, 2.15 en 2.17). Er wordt echter niet duidelijk hoe de vader op de Duitse uitingen reageert, vanwege de missende vertaling van het Hebreeuws. Daarom kan

niet precies worden nagegaan welke strategie de vader gebruikt, als reactie op de code-switch. Het is alleen vast te stellen, dat hij zelf niet van taal wisselt.

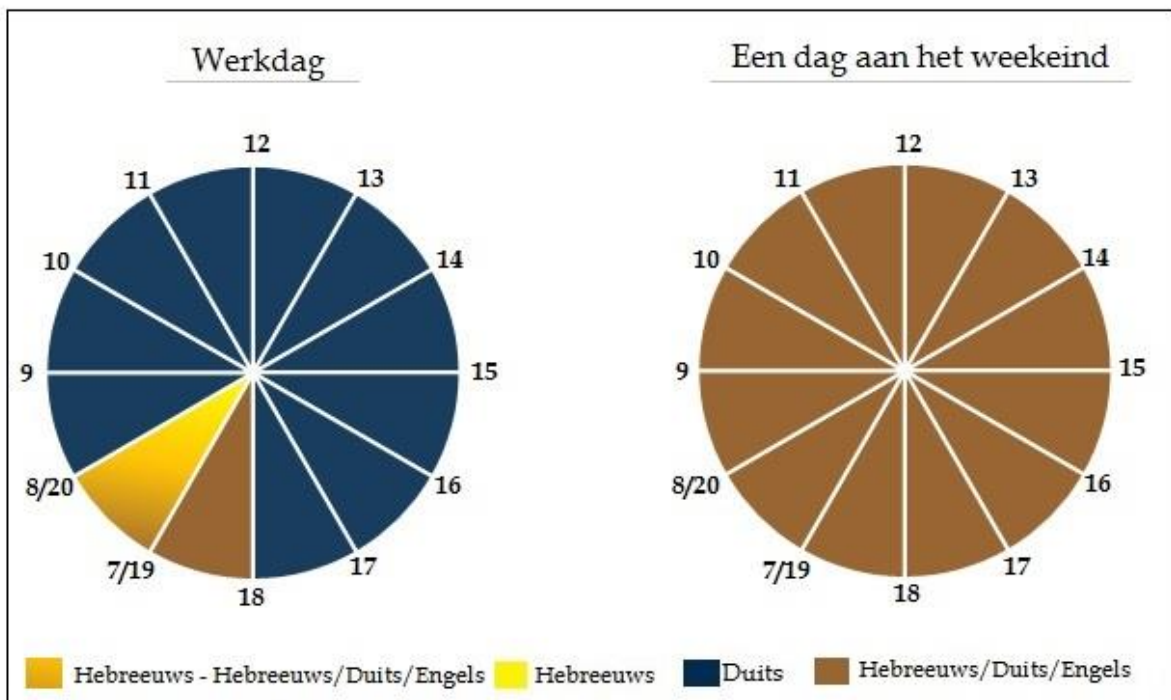
Verder geeft de vader op één Duitse uiting helemaal geen reactie (sequentie 2.8) en op één Duitse uiting van Y. reageert niet de vader, maar de moeder (sequentie 2.10). In sequentie 2.12 produceert de vader een paralinguïstische uiting als reactie op het Duits van Y. en in sequentie 2.14 reageert de vader met een 'okay' (bijbehorend in de categorie C). Hier reageert Y. met een Duitse 'nein' op een Hebreeuwse vraag van zijn vader. Het is het enige geval waar zichtbaar wordt, dat de vader een 'move-on'-strategie gebruikt doordat hij een niet-taalspecifieke antwoord geeft. Dus maakt hij hier duidelijk de Duitse ontkenning van zijn zoon te begrijpen.

4.2.3 Taal dominantie

Om de taal dominantie te onderzoeken moesten de ouders in de vragenlijst het taalvermogen van hun zoon inschatten. Allebei de ouders stemmen in hun rangschikking overeen. Volgens hen heeft Y. het grootste taalvermogen in het Duits gevolgd door het Hebreeuws. Op de laatste positie bevindt zich het Engels.

Verder moesten de ouders in de vragenlijst aangeven hoeveel taalinput Y. tijdens een week krijgt. De ouders worden gevraagd om de taalinput aan te geven in de periode voordat Y. begon naar de crèche te gaan (want dit was op het moment van het onderzoek pas sinds twee weken het geval). Hier worden twee verschillende scenario's door de ouders beschreven (zie *grafiek 6* op pagina 60). Doordeweeks blijft de moeder thuis met haar kind terwijl de vader aan het werk is. Het kind ervaart op een gewone werkdag van zeven tot acht uur 's ochtends het Hebreeuws. Vanaf acht uur 's ochtends tot zes uur 's avonds bevindt het kind zich in een Duitstalige omgeving. Om zes uur 's avonds komt de vader terug van zijn werk. Totdat het kind om acht uur naar bed gaat, wordt er twee uren het Hebreeuws, het Duits en het Engels gesproken. Op vijf dagen van de week krijgt het kind dus 53:20 uren taalinput in het Duits, 8:20 uren het Hebreeuws en 3:20 uren het Engels. In het weekend krijgt Y. in zijn wakkere uren in gelijke mate Duits, Hebreeuws en Engels als taalinput (telkens 8:40 uren). In het totaal krijgt Y. dus 68.13% van de tijd als taalinput het Duits, 18.68% het Hebreeuws en tot 13.19% het Engels. Volgens deze methode krijgt Y. het meeste *input* in het Duits, gevolgd door het Hebreeuws en het Engels.

Aan het eind wordt ook nog de taalverdeling binnen de gesprekken bekeken. Hiervoor worden alleen de taalspecifieke uitingen van de ouders berekend, zonder taalgemengde uitingen en categorie C en X. Er zijn 186 uitingen in het Duits, 163 uitingen in het Engels en 134 uitingen in het Hebreeuws. De talen zijn procentueel ongeveer gelijk verdeeld. Het Duits is in 38.51% van de gesprekken aanwezig, het Engels in 33.75% en het Hebreeuws in 27.74%. Het Duits wordt voor Y. gedurende 06:29 min. geproduceerd (door de moeder), het Engels gedurende 06:44 min. (door de vader en moeder) en het Hebreeuws voor 06:49 min (door de vader). Alle drie de talen zijn dus tijdens beide gesprekken ongeveer gelijkwaardig verdeeld. Hierdoor krijgt Y. ook dezelfde hoeveelheid taalinput in alle talen tijdens de gesprekken.

grafiek 6: het optreden en de verdeling van de verschillende talen van Y. - twee scenario's

4.2.4 Taalvermengingen

Y. laat in totaal twee taalvermengingen van het Duits en Hebreeuws zien. Hierbij gaat het om twee *intersentential* code-switches. In één geval uit Y. eerst een Duits zinsgedeelte, dat door een Hebreeuws zinsgedeelte gevolgd wordt (sequentie 2.18). De tweede keer is het in omgekeerde volgorde (sequentie 2.17). Eén taalgemengde uiting is gericht aan beide ouders en één taalgemengde uiting is gericht aan de vader.

Ook de vader laat taalvermengingen zien. Hij laat acht keer een *intersentential* code-switch zien (sequenties 2.16, 2.20, 2.22 – 2.26). Vier taalvermengde uitingen zijn gericht aan het kind en vier taalvermengde uitingen zijn gericht aan de moeder en het kind. De moeder produceert in het eerste gesprek zes *intrasentential* code-switches. In vijf uitingen verschijnt altijd het Duitse woord 'ja' (sequenties 2.2 – 2.4), drie keer geïsoleerd en twee keer ingebed in een voor de rest Engelse uiting. Bij de laatste taalgemengde uiting begint de moeder met Engelse elementen en gaat dan over op het Duits (sequentie 2.1).

4.2.5 Andere observaties

Verder is het nog interessant om te beschrijven hoe Y. zijn vader en zijn moeder aanspreekt. Hij spreekt zijn vader altijd aan met het Hebreeuwse woord 'abba' dat vertaald kan worden als 'papa' (in gesprek 1 te vinden in uiting 97, 104, 124, 292, 327 en in gesprek 2 te vinden in uiting 114, 162, 221, 230, 238). Ook de moeder gebruikt altijd het Hebreeuwse woord 'abba' om naar de vader te verwijzen (in gesprek 1 te vinden in uiting 219 en 278 zoals in gesprek 2 in uiting 94 en 98). En hetzelfde geldt voor de vader (in gesprek 2 te vinden in uiting 145 en 147). 'Abba' geldt dus als vaststaande naam voor de vader in de familie. De moeder blijkt echter twee namen te hebben. In de interactie met zijn vader gebruiken Y. en zijn vader het Hebreeuwse woord voor 'mama': 'ema' (te vinden in gesprek 1 in uiting 457, 458 en in gesprek 2 te vinden in uiting 143, 146). In de interactie met zijn moeder gebruikt Y. echter het Duitse woord 'Mama' voor zijn moeder (gesprek 1 te vinden in uiting 132, 184, 212, 275, 353, 368, 400 en in gesprek 2 te vinden in uiting 373). En ook de moeder gebruikt het Duitse woord 'Mama' om naar zichzelf te verwijzen (te vinden in gesprek 1, uiting 261 en in gesprek 2 in uiting 148).

5. Discussie

In dit onderzoek was het doel om antwoord te geven op een globale vraagstelling, die is opgesplitst in zes verschillende deelvragen. Hieronder wordt, naar aanleiding van wat uit er het onderzoek naar voren is gekomen, antwoord gegeven op de afzonderlijke deelvragen. Vervolgens worden de onderzoeksresultaten samengevat en wordt er een antwoord gegeven op de globale vraagstelling. Ook worden nieuwe inzichten voor het vakgebied besproken en een kritiek op de methode gegeven.

5.1 Discussie en interpretatie van de resultaten

1. Welke talen zijn aanwezig in de familie en bestaat er een duidelijke scheiding van de talen?

Familie C.-S.

Bij de familie C.-S. zijn in de thuissituatie twee talen aanwezig: het Duits en het Engels. Het Engels wordt door elk familielid begrepen en gesproken (behalve de jongste dochter, die op grond van haar jonge leeftijd nog niet begonnen is met spreken). Daarom geldt het Engels in deze familie als *lingua franca*. Verder spreken alle familieleden buiten de thuissituatie het Nederlands, vanwege hun werk of het verblijf in de crèche. Doordat de ouders (bijna) uitsluitend hun moedertalen met de kinderen spreken, bestaat er een duidelijke scheiding van de talen. De ouders gebruiken de 'een-ouder-een-taal-strategie'. Ook is het Nederlands plaatselijk gescheiden van het Engels en het Duits. In de thuissituatie treedt het Nederlands namelijk zelden of nooit op.

Familie F.-R.

In de Familie F.-R. zijn in de thuissituatie het Engels, het Duits en het Hebreeuws aanwezig. De ouders spreken onder elkaar Engels. De moeder spreekt haar moedertaal (het Duits) met haar zoon en de vader gebruikt in de interactie met Y. één van zijn moedertalen (het Hebreeuws). De ouders gebruiken ook hier de 'een-ouder-een-taal'-strategie. In deze familie bestaat er verder geen *lingua franca*. De verschillende talen worden altijd alleen door twee familieleden begrepen en gesproken. De moeder gebruikt het Duits en het Engels maar spreekt niet het Hebreeuws. De vader gebruikt het Engels en het Hebreeuws maar spreekt niet het Duits. En de zoon gebruikt het

Duits en het Hebreeuws maar begrijpt en spreekt nauwelijks het Engels. Deze observatie wordt verder in deelvraag 2 uitgewerkt.

In beide families is te observeren dat de ouders talen gebruiken, die verschillen met de taal van de maatschappij, het Nederlands. De ouders in de familie C.-S. creëren door het gebruik van hun native talen een bilinguale thuissituatie. Het Nederlands wordt door H. buiten de thuissituatie gebruikt. Deze strategie wordt ook 'double non-dominant home language without community support' genoemd (King, 2008). Deze taalsituatie verschilt met de situatie in de familie F.-R., die binnen de thuissituatie drie talen gebruikt, zonder een echte *lingua franca* te hebben.

De 'een-ouder-een-taal-strategie' moet voor trilinguale families anders gedefinieerd worden dan voor bilinguale families. Als ouders in bilinguale families twee verschillende moedertalen hebben, is de taal van een ouder ook vaak een taal van de maatschappij. De taal van de andere ouder wordt dan als 'minority language' beschreven. Verder is het cruciaal dat de ouders onder elkaar een taal spreken, die ook door het kind gesproken wordt (Barron-Hauwaert, 2004). Omdat er bij trilinguale families meer variatie mogelijk is wat betreft de taalconstellaties kan een bilinguale familiesituatie niet bepaald vergeleken worden met een trilinguale familieconstellatie. De taalsituatie van familie C.-S. wordt in de trilinguale literatuur echter als de meest bekende context beschreven, waarin een kind trilinguaal opgroeit. De ouders spreken verschillende native talen met het kind, de taal van een ouder geldt als *lingua franca* binnen de familie en op latere leeftijd verwerft het kind een derde taal, door in contact te komen met de taal van de maatschappij. Voor trilinguale taalverwervingssituaties geldt dit scenario als definitie voor de 'een-ouder-een-taal-strategie'.

Het taalscenario waarin Y. input in drie verschillende talen krijgt, kon daarentegen niet teruggevonden worden in de trilinguale literatuur. De taalsituatie van Y. is ook verder niet te vergelijken met de taalsituatie van H. Hij krijgt namelijk binnen de thuissituatie input in drie verschillende talen en maakt verder met de taal van de maatschappij geen contact. De taal, die de ouders onder elkaar spreken, wordt niet tegen en door Y. gesproken. Hier bestaat daarom het grootste verschil tussen de taalsituaties van de families. In de thuissituatie worden in één familie twee talen en in de andere familie drie talen gesproken, waarbij er in de familie met twee talen een *lingua franca* (het Engels) bestaat en in de familie met drie talen niet. De taal die tussen

de ouders gesproken wordt, wordt in één familie ook met en door het kind gesproken en in de andere familie niet.

2. Kan het kind in alle aanwezige talen communiceren?

Familie C.-S.

In de familie C.-S. zijn het Engels en het Duits aanwezig. Tijdens de gesprekken communiceert H. zowel in het Engels als in het Duits. Buiten de thuissituatie gebruikt H. verder het Nederlands bijvoorbeeld op de crèche en met vrienden.

Familie F.-R.

De ouders van Y. berichten dat hun zoon het Engels op een heel basaal niveau begrijpt en alleen een paar woorden Engels kan produceren. In Engelstalige omgevingen, zoals tijdens bezoeken in Canada bij de familie van de vader, berichten de ouders dat Y. op gemakkelijke Engelse uitingen adequaat in het Engels kan reageren. In dit onderzoek zijn er echter geen aanwijzingen gevonden, dat Y. het Engels begrijpt en spreekt. Er zijn wel twee Engelse uitingen gevonden die door Y. geproduceerd worden. Maar hierbij gaat het om letterlijke herhalingen van voorafgaande uitingen van de vader. Tijdens het spontane produceren van taal gebruikt Y. geen Engels. Ook reageert hij niet op Engelse gespreksonderdelen, die tussen de ouders gewisseld worden. Er moet hierbij echter ook rekening gehouden worden met het feit dat de ouders het Engels niet op een kindgericht niveau gebruiken. Ze gebruiken het Engels op het niveau van volwassenentaal met volwassen gespreksonderwerpen. Dit zou een reden ervoor kunnen zijn, dat Y. niet op Engelse uitingen van de ouders heeft gereageerd. Verder spreken de ouders geen Engels met hun zoon. Y. begrijpt en produceert het Hebreeuws en het Duits.

In de literatuur worden bilinguale mensen met een actieve en een passieve taal als 'functional bilingual' beschreven (Baetens Beardsmore, 1982). Hierbij wordt één taal actief begrepen en gebruikt. De tweede taal wordt alleen begrepen en niet gesproken. In de literatuur wordt dit fenomeen voor trilinguale mensen niet gedefinieerd. De taalsituatie van Y. blijkt dit concept echter wel op een trilinguaal niveau te beschrijven. Y. communiceert zowel in het Hebreeuws als Duits, maar begrijpt volgens de ouders het Engels alleen op een basaal niveau zonder het Engels te produceren. Als het

concept van 'functionele bilingualiteit' toegepast zal worden voor trilinguale mensen kan in deze samenhang gesproken worden van een 'functionele trilingualiteit'. 'Functionele trilingualiteit' zou het fenomeen kunnen beschrijven, dat een trilinguale spreker twee talen actief beheerst en een derde taal alleen begrijpt, maar verder niet produceert (of één taal actief beheerst en twee talen passief begrijpt). Het concept van de 'functionele trilingualiteit' zou in dat geval bij de taalsituatie van Y. kunnen passen. Y. communiceert in twee aanwezige talen en begrijpt volgens de ouders het Engels zonder het Engels te produceren.

Er is verschil tussen de beide families, wat betreft de sociale situatie waarin de kinderen H. en Y. geconfronteerd worden met de drie verschillende talen. Doordat Y. pas sinds twee weken naar de crèche gaat, kwam hij nog niet veel in contact met het Nederlands. Omdat de moeder een Duitstalig netwerk onderhoudt, komt hij buiten zijn thuissituatie bijna uitsluitend in contact met andere Duitstalige mensen (de families van beide ouders zijn niet woonachtig in Nederland). Door het Duitstalige netwerk komt Y. verder ook alleen in contact met kinderen, die ook Duitstalig opgroeien. Hierdoor krijgt Y. in één taal significant meer input dan in de andere talen. De procentuele taalinput en de sociale situaties waarin taalinput plaats vindt, verschillen dus tussen de kinderen van beide families. Doordat Y. verder in zijn spontane taal het Engels niet gebruikt, communiceert hij in tegenstelling tot H. dagelijks niet in drie talen.

3. Maakt het kind in zijn productie een onderscheid tussen de verschillende talen? Hoe gaat het kind om met de talen en wordt de taalkeuze van het kind beïnvloed door de conversaties tussen ouder-kind en ouder-ouder?

Familie C.-S.

Voor geïnitieerde uitingen in de interactie met de moeder gebruikt H. het Engels (92%) en het Duits (8%). In sequentie 1.8 (gesprek 1) initieert de dochter met een Duitse zin interactie met de moeder. Hier is te observeren, dat het kind net uit een Duitse interactie met de vader komt. Het is dus goed mogelijk, dat het Duits cognitief op dit moment actiever is. Verder is het ook mogelijk, dat het kind op dit moment voor het

Duits kiest, omdat de vader tijdens het eten verantwoordelijk is voor het eten van het kind. Hij zit tijdens beide opnames naast het kind en geeft informatie over het eten of geeft aanmerkingen over het eetgedrag van het kind. In 127 uitingen van de vader die of geïnitieerd zijn of een respons zijn op het kind, gaan 91 uitingen over het onderwerp van eten, eetgedrag en tafeletiquette (72% van de gespreksonderwerpen). In vergelijking met de moeder, die in het totaal met 117 uitingen gerespondeerd of gesprekken geïnitieerd heeft, gaan 52 uitingen over het onderwerp van eten (44% van de gespreksonderwerpen). Ook is de moeder tijdens het eten meer verantwoordelijk voor de kleine zus van H. Hieruit blijkt, dat het kind en de vader het meer hebben over het onderwerp 'eten' en het daarom in het Duits wordt besproken. Het is dus mogelijk, dat het Duits op dit moment als taal gebonden is aan het onderwerp 'eten'. Bovendien maakt de vader vlak voor de sequentie 1.8 de opmerking dat H. alleen met de vork in het eten mag en niet met haar handen (zie uiting nr. 81 in gesprek 1, bijlage E). Daarom is het mogelijk dat H. verder in gaat op het voorafgaande onderwerp (in uiting nr. 81). En omdat dit onderwerp met haar vader in het Duits is besproken, zou dit een verklaring kunnen zijn waarom ze een soortgelijk onderwerp ook met haar moeder in het Duits initieert.

Voor responsen in de interactie met haar moeder gebruikt H. het Engels (94%) het Duits (3%) en taalvermengingen van het Engels en Nederlands (3%). De Duitse respons treedt op in sequentie 1.3. Het zou een resultaat kunnen zijn van het feit dat het kind een Duitse vraag aan zijn vader stelt en de moeder deze vervolgens beantwoordt. Een andere reden zou weer met het onderwerp 'eten' te maken kunnen hebben, wat in de context in samenhang blijkt te hebben met de vader (dit is hierboven al besproken).

De Engels-Nederlandse taalvermenging door het kind (sequentie 1.9, gesprek 2) treedt spontaan op. De reden hiervoor is niet vanuit de context te evalueren. Het komt verder naar voren, dat het in twee van de gevallen waar het kind het Duits in de interactie met haar moeder gebruikt, om gemakkelijke ja/nee-antwoorden gaat (sequenties 1.3 en 1.7). Gezien het feit, dat de moeder ook op meer complexe Duitse uitingen van H. en de vader reageert (zie sequenties 1.3 - 1.8) zou het mogelijk zijn, dat het kind

‘weet’ dat deze gemakkelijke Duitse reacties geen begripsproblemen op zouden leveren voor de moeder¹.

In ieder geval maakt de moeder haar bilinguale/trilinguale identiteit duidelijk doordat zij adequaat op Duitse uitingen reageert en daarom is het mogelijk dat het kind ook Duitse uitingen gebruikt in de interactie met de moeder.

Verder speelt ook mee, dat het bij het ja-antwoord (sequentie 1.7) om een respons uit de categorie C gaat. Deze categorie omvat alle vaststaande namen binnen de familie. Omdat het woord ‘ja’ een positieve bevestiging in zowel het Nederlands als het Duits is, kan er niet met zekerheid gezegd worden, of het een Duitse of een Nederlandse reactie is.

Op een Engelse uiting van de moeder laat het kind een taalgemengde reactie zien (sequentie 1.9). Hier is te observeren dat het kind een Nederlandse frase gebruikt, binnen een voor de rest Engelse respons. Hoewel het kind op dit moment in het Engels aangesproken wordt door de moeder en de moeder in het gehele gesprek geen Nederlands gebruikt (ook geen taalvermengingen waarin het Nederlands optreedt), respondeert de dochter met een Engels-Nederlandse taalvermenging. Dit gebeurt ongeacht de actuele taalkeuze van de moeder. Het is echter aan te merken, dat er eerder in het gesprek Nederlands-Duitse taalvermengingen optraden in de interactie met de vader. Bovendien bericht de moeder in de vragenlijst, dat ze buiten de thuissituatie soms wél het Nederlands gebruikt om met H. te communiceren. Dit zou een reden ervoor kunnen zijn, dat het kind ook in deze situatie voor het Nederlands kiest. Als reactie op de taalvermenging biedt de moeder een Engelse vertaling voor de Nederlandse frase aan. Ook hier maakt de moeder haar eigen bilinguale/trilinguale identiteit duidelijk. Sterker nog, ze maakt niet alleen duidelijk het Nederlands te begrijpen maar zelfs te vertalen.

De uiting patronen van het kind, vooral als het gaat om Duitse en taalvermengde uitingen, zijn niet terug te vinden in het uiting patroon van de moeder. In tegenstelling tot haar kind, laat de moeder in de interactie met het kind geen taalvermenging zien

¹ De term ‘weten’ is hier echter in aanhalingstekens. Dit komt omdat het bij ‘weten’ gaat om een actieve reflectie van de cognitie. Beter zou het misschien zijn om te zeggen, dat het kind mogelijk een bewustzijn ervoor heeft. Maar omdat het bewustzijn ook op verschillende niveaus plaats kan vinden en gepaard gaat met de cognitieve ontwikkeling, is deze opmerking niet meer dan een vermoeden. Vooral ook, omdat er binnen deze studie geen mogelijkheden bestaan om het bewustzijn en de cognitieve ontwikkeling van het kind met objectieve testinstrumenten te evalueren.

en geen gebruik van het Duits. Hier blijkt uit de analyse, dat er geen correlatie bestaat tussen het gedrag van taalvermenging van de moeder en het gedrag van taalvermenging van de dochter. In de conversaties komt echter naar voren dat de moeder het Duits begrijpt, omdat zij op sommige Duitse uitingen van het kind of van de vader reageert, zoals in de sequenties hierboven te zien was.

Door de analyse van de gespreksstrategieën komt naar voren dat de vader de 'een-ouder-een-taal-strategie' gebruikt om met H. te communiceren en altijd de 'move-on strategie' gebruikt om op de taalvermengingen van zijn dochter te reageren. Hij maakt hierdoor zijn bi-/trilinguale identiteit aan het kind duidelijk.

Voor geïnitieerde uitingen naar de vader gebruikt het kind zoals de vader grotendeels het Duits (87%). In 10% van de gevallen initieert H. de interacties met haar vader in het Engels. Verder treden taalvermengingen van het Duits en Engels op (3%).

Voor responsen gebruikt H. in de interactie met de vader het Duits (91%), het Nederlands (3%) en taalvermengingen van het Engels en het Duits (6%).

De Nederlandse respons van het kind is waarschijnlijk uitgelokt door de geïnitieerde Nederlandse uiting van de vader en een bijna exacte herhaling (sequentie 1.2). De vader gebruikt het Nederlands op dit moment zeer bewust en gepland. Daarom gaat het hier waarschijnlijk niet om een spontaan gemotiveerde taalvermenging door de vader. Ook gebeurt de Nederlandse uiting 'mag ik een dadel, alsjeblieft?' als respons op de vraag van de dochter, hoe je in het Nederlands om een dadel moet vragen. Als men rekening houdt met de intenties van de vader om taalvermengingen te gebruiken en in het Nederlands te responderen, is het terecht om te beweren, dat het hierbij niet om een psycholinguïstisch gemotiveerde taalvermenging gaat. Ook is het verder interessant, dat deze uiting patronen van de vader alleen in dit gesprek te vinden zijn. In het eerste gesprek treedt geen sequentie op, waarin de vader iets aan de dochter in het Nederlands uit moet leggen. Hier zijn ook geen intenties te vinden van de vader om Duits-Nederlandse of Nederlandse uitingen te produceren. Hierbij gaat het bij de vader echter om een bewust gedrag van code-switching om het kind iets uit te leggen. De reden waarom het kind in deze sequentie het Nederlands gebruikt, kan dus een reactie op de taalkeuze van de vader zijn.

De Engels-Duitse taalvermengingen (sequentie 1.10, 1.16) van het kind voor geïnitieerde uitingen werden ook bij de vader geobserveerd (sequenties 1.1). Verder

vindt het responspatroon van het kind ook grotendeels in het Duits plaats, zoals bij de vader. De Engels-Duitse responsen van het kind laat de vader niet zien. En ook het gebruik van het Engels in de responsen van het kind zijn niet te observeren bij de vader.

De analyse laat zien, dat H. in de conversaties met haar ouders desondanks in de meeste gevallen de moedertaal van de ouders gebruikt. Hiervan getuigen de hoge percentages voor het gebruik van het Engels en het Duits tijdens de gesprekken. Ook zijn er weinig gevallen van taalvermengingen en kan het kind de drie talen goed van elkaar scheiden en gebruiken.

Ook de moeder gebruikt in de interactie met haar dochter de 'een-ouder-een-taalstrategie'. Verder kiest zij voor een gevarieerder reactiepatroon om met de taalvermengingen van H. om te gaan. De moeder laat zowel de 'move-on strategie' zien als de 'expressed-guess-strategie' en de 'explicit correction strategie'. Ook zij maakt door haar reacties haar bi-/trilinguale identiteit aan het kind duidelijk. Ondanks de verschillende gespreksstrategieën van de ouders is er slechts een klein verschil te vinden bij geïnitieerde uitingen door het kind gericht aan de moeder (in het Engels, 92%) en de vader (in het Duits, 87%). Volgens Clark (1978 in Mishina-Mori, 2011) zorgen de expliciete strategieën aan het monolinguale einde van Lanza's schema voor meer vermijding van code-switching. Hierdoor wordt het kind gestimuleerd om actief de 'zwakkere' taal te gebruiken en binnen een monolinguale context te blijven. Deze hypothese is tenminste wat betreft de geïnitieerde uitingen, niet terug te vinden in het databestand. Hoewel de vader niet-expliciete gespreksstrategieën gebruikt, bedraagt het verschil tussen Duitse initiaties met de vader en Engelse initiaties met de moeder slechts 5%. Het kind laat echter geen gedrag van code-switching zien in de initiaties met de moeder. Dit is binnen de initiaties met de vader wél het geval, maar slechts in 3% van de gevallen.

Voor responsen geldt, dat het kind met de vader minder Duits gebruikt vergeleken met het gebruik van het Engels met de moeder. Ook laat het kind in responsen op de vader meer gedrag van code-switching zien (3% met de moeder, 6% met de vader). Ook hier kunnen de expliciete strategieën van de moeder mogelijk een oorzakelijke rol spelen.

In de literatuur is het bekend dat ouders voor meer expliciete strategieën kiezen, als ze meer overtuigd zijn van het taalvermogen van het kind in de specifieke taal. De bi- of trilinguale strategieën worden meer door ouders gebruikt, die niet naar vertalingen vragen, omdat ze denken dat het kind over ontoereikende linguïstische vaardigheden beschikt (Mishina-Mori, 2011). Wanneer men echter de ingevulde vragenlijsten van de ouders bekijkt, dan komt deze hypothese niet geheel overeen met wat de ouders over het taalvermogen van het kind berichten. De moeder geeft aan, dat haar kind het Nederlands het best beheerst. Vlak hierop volgen echter het Duits en het Engels. Dus hoewel de moeder stelt dat haar kind het Nederlands het best te beheerst, gebruikt zij toch de meer expliciete strategieën. De vader bericht in de vragenlijst dat H. alle drie de talen op hetzelfde niveau beheerst. Desondanks gebruikt hij de minder expliciete strategieën om met taalvermengingen om te gaan.

Familie F.-R.

De analyse van de taalkeuze van familie F.-R. laat zien, dat Y. in de interactie met zijn moeder in 100% van de situaties het Duits gebruikt, zowel wat geïnitieerde uitingen als responsen betreft. Ook de moeder gebruikt in 100% van de gevallen het Duits, wanneer zij op haar zoon respondeert. Zij gebruikt echter voor geïnitieerde uitingen ook een taalvermenging van het Engels en Duits (1%) en voor de rest het Duits (99%). Hierdoor verschilt het uiting patroon van Y. en zijn moeder minimaal van elkaar.

Een gevarieerder uiting patroon laat Y. in de interactie met zijn vader zien. Hier gebruikt hij voor 80% het Hebreeuws, voor 18% het Duits, voor 1% het Engels en voor 1% een taalvermenging van het Hebreeuws en Duits. De vader daarentegen uit zich in de interactie met zijn zoon voor 97% het Hebreeuws en voor 3% het Engels. Wat het gebruik van het Hebreeuws betreft, verschilt het patroon tussen de vader en de zoon dus van elkaar. Verder is het opvallend, dat de moeder en de vader telkens ongeveer evenveel Hebreeuws en Duits produceren in de interactie met de zoon. De moeder produceert 06:28 min het Duits en de vader produceert gedurende 06:26 min het Hebreeuws. Y. produceert in de interactie met zijn moeder tijdens 137 uitingen voor 04:24 min. het Duits en in de interactie met zijn vader tijdens 59 uitingen het Hebreeuws voor 01:18 min. Niet alleen produceert Y. dus minder Hebreeuwse uitingen, deze duren ook significant korter dan de Duitse uitingen. Hij krijgt dus in

beide talen echter wel taal-input van vergelijkbare lengte tijdens de gesprekken. Aan de ene kant kan dit ermee te maken hebben, dat de moeder misschien gespreksonderwerpen met de zoon heeft, die interessanter zijn voor de zoon en waarop hij langere antwoorden in het Duits geeft. Aan de andere kant kan het ook zijn dat de moeder meer open vragen stelt aan Y. en de vader misschien meer gesloten vragen. Gesloten vragen zouden korte ja/nee-antwoorden uitlokken bij Y., wat ertoe bij kan dragen dat de antwoorden in het Hebreeuws misschien korter zijn. Om hier zekere uitspraken te kunnen maken, is er echter een Hebreeuwse vertaling nodig van de gesprekken. Daarom blijft deze verklaring alleen maar een vermoeden. Op dit moment kan er alleen geconstateerd worden, dat Y. minder Hebreeuws produceert dan Duits.

Het is verder vanuit de gesprekssituaties niet te analyseren, waarom Y. in de interactie met zijn vader in 18% van de gevallen voor het Duits kiest. Bijvoorbeeld in sequentie 2.12 (gesprek 1) zijn de vader en de zoon net klaar met het bekijken van een prentenboek. Voordat deze sequentie begint, spreken Y. en zijn vader geheel in het Hebreeuws. De vader vraagt blijkbaar dingen uit het verhaal van het prentenboek en Y. respondeert in het Hebreeuws. Als Y. wil stoppen met het lezen in sequentie (2.12) begint hij met zijn vader in het Duits te spreken. Hij zegt, dat hij graag op wil staan. Het is vanuit de situatie echter onduidelijk, waarom Y. dit in het Duits articuleert, hoewel hij daarvoor in het Hebreeuws gecommuniceerd heeft en de vader geheel in het Hebreeuws spreekt. Dit patroon staat ook niet in samenhang met het patroon van de vader, omdat de vader nooit het Duits met zijn zoon spreekt. Er bestaat dus, wat betreft de Duitse uitingen van Y., geen correlatie met de taalkeuze van zijn vader. In hoeverre Y. echter op de hoogte is van het feit dat zijn vader het Duits niet begrijpt, blijft onduidelijk. De vader laat geen aanwijzingen zien, dat hij Duitse uitingen van de moeder begrijpt. En doordat de vader met zijn zoon het Hebreeuws blijft spreken, hoewel Y. het Duits tegen hem praat, kan er zonder vertaling niet worden gezegd hoe de vader op Duitse uitingen reageert. Als hij tegenover Y. in het Hebreeuws duidelijk maakt dat hij de Duitse uitingen begrijpt, zou dit er een reden voor kunnen zijn, dat Y. in de interactie met zijn vader steeds weer voor het Duits kiest. De ouders maken in ieder geval niet duidelijk een trilinguale competentie te hebben. In tegenstelling tot familie C.-S. is familie F.-R. daarom ook meer bezig om gespreksonderdelen te

vertalen. Dit hoeft in de familie C.-S. niet omdat het Engels hier als *lingua franca* dient. In familie F.-R. is er echter geen *lingua franca* aanwezig. Hier worden door elk familielid alleen maar twee van de drie aanwezige talen gesproken. De vader moet de Hebreeuwse interacties voor zijn vrouw naar het Engels vertalen. De moeder daarentegen moet Duitse interacties voor haar echtgenoot naar het Engels vertalen. Soms wordt expliciet naar vertalingen gevraagd (gesprek 1; uitingen 1, 3, 35, 38, 54, 219, 278, 281 en in gesprek 2; uitingen 44, 94, 98, 101, 295, 298) en soms worden deze vertalingen ongevraagd geproduceerd (gesprek 1; uitingen 99, 174, 261, 287, 298 en in gesprek 2; uitingen 102, 223). Doordat de ouders dus vertalingen gebruiken om deze sequenties te begrijpen, maken ze duidelijk geen trilinguale competentie te hebben. In hoeverre Y. echter begrijpt, dat zijn ouders Hebreeuwse en Duitse gespreksonderdelen naar het Engels vertalen, blijft onduidelijk. Dit komt omdat Y. in dit onderzoek geen aanwijzingen laat zien in hoeverre hij het Engels begrijpt (zie de beantwoording van deelvraag 1 en 2 in dit hoofdstuk). Wanneer wordt aangenomen dat Y. niet begrijpt dat bepaalde Engelse sequenties vertalingen zijn van net geuite Hebreeuwse of Duitse zinnen, dan zou het voor hem heel moeilijk zijn te begrijpen dat zijn vader het Duits niet begrijpt en zijn moeder het Hebreeuws niet begrijpt. Gespreksonderdelen waarin Y. waarschijnlijk dezelfde vragen in twee verschillende talen uit, zijn eventueel het resultaat van een missende *lingua franca* in de familie. Een duidelijk voorbeeld hiervan is in sequentie 2.21 te vinden. Hier wil de moeder graag, dat Y. zijn vader vraagt wie 'Popeye' is. Hoewel Y. net uit een Duitse interactie met zijn moeder komt, adresseert hij de vraag aan zijn vader in het Hebreeuws. Als hij niet zou begrijpen, dat zijn vader geen Duits beheerst, had hij er misschien niet voor gekozen om het Hebreeuws te gebruiken. Verder zijn er twee taalgemengde uitingen van Y. te vinden, die er mogelijk van getuigen dat hij 'weet' dat de ouders elkaars moedertalen niet beheersen (zie paragraaf 'taalvermengingen' in dit hoofdstuk).

Het kan geconcludeerd worden, dat de taalkeuze van Y. niet beïnvloed wordt door conversaties tussen de ouders. Deze spreken namelijk het Engels onder elkaar en Y. produceert het Engels in dit onderzoek alleen als herhaling (sequenties 2.16 en 2.20). Verder gebruikt hij voor interacties het Hebreeuws en Duits. Het is uit de gesprekssituaties niet te achterhalen waarom Y. in de interactie met zijn vader in 18% van de gevallen voor het Duits kiest. Omdat zijn vader het Duits niet beheerst en dus

niet gebruikt in de interactie met Y., bestaat er wat dit fenomeen betreft geen correlatie tussen de taalkeuze van de vader en de taalkeuze van Y. Mishina-Mori (2011) stelt in haar onderzoek, dat de gesprekstategieën van de ouders invloed kunnen hebben op de taalkeuze van bilinguale kinderen. Zij stelt dat expliciete strategieën ertoe leiden, dat de kinderen minder code-switching en taalvermengingen laten zien. Vanwege de missende vertaling van het Hebreeuws in dit onderzoek, kon niet achterhaald worden welke strategieën de vader als reactie laat zien op code-switching en taalvermengingen. Het is alleen te constateren, dat hij bijna altijd het Hebreeuws blijft gebruiken. Alleen in sequentie 2.14 wordt duidelijk, dat de vader een 'move-on'-strategie gebruikt, omdat hij op een Duitse uiting van Y. met een 'okay' reageert. Ook al beheerst de vader het Duits niet (hij geeft aan op niveau A2, A1 en A1 te zitten) is het in sommige contexten misschien mogelijk voor hem om Duitse uitingen te begrijpen (bijv. door non-verbaal gedrag). Als hij door middel van het Hebreeuws adequaat reageert op Duitse uitingen van zijn zoon, maakt hij duidelijk het Duits te begrijpen. Deze signalering zou Y. mogelijk stimuleren om verder het Duits te kiezen in de interactie met zijn vader. Maar hier kunnen vanwege de missende vertaling geen harde uitspraken over gedaan worden. Daarom zou een andere reden voor de taalkeuze van Y. de taaldominantie kunnen zijn.

In beide families komt dus naar boven, dat de kinderen in hun productie grotendeels een onderscheid kunnen maken tussen de talen. In de meeste gevallen kiezen de kinderen een taal, die bij het linguïstische profiel van hun gesprekspartners past en als communicatietaal tussen de gesprekspartners gevestigd is. In tegenstelling tot de familie C.-S. hebben de ouders in de familie F.-R. geen trilinguale competentie laten zien. De trilinguale competentie in de familie C.-S. kan ertoe bijdragen, dat H. gebruik maakt van taalvermengingen. Deze reden voor taalvermengingen en code-switches is door een missende trilinguale competentie bij de ouders in familie F.-R. uit te sluiten. De gesprekstategieën van de ouders van beide families kunnen verder niet worden vergeleken met elkaar, omdat de status van het gebruik hiervan in de familie F.-R. niet geconstateerd kon worden.

4. Is er sprake van dominantie van een taal?

Familie C.-S.

In de eerste familie werd de taaldominantie van H. door middel van vier methoden onderzocht. De MLU-waarde voor het Engels bedraagt 4.78 en voor het Duits 4.36. Een berekening van de MLU-waarde in het Nederlands was niet mogelijk, omdat hiervoor te weinig Nederlands gebruikt werd door H.

Een vergelijking tussen de MLU's in verschillende talen is moeilijk, vooral als twee talen met verschillende morfologiesystemen met elkaar worden vergeleken (zie de kritiek op de methode in het hoofdstuk 'discussie'). Het zou riskant zijn om te zeggen dat de hogere waarde in het Engels op een hoger taalontwikkelingsniveau duidt in vergelijking met de Duitse MLU-waarde. Desondanks liggen beide getallen niet ver van elkaar, wat op een relatief overeenkomstige uitingenslengte in beide talen kan duiden. Het verschil betreft een half woord. Uit onderzoek is gebleken, dat de MLU-metingen vooral bij jongere kinderen (tot 3;6 jaar) een betrouwbaar instrument kunnen zijn om de grammaticale ontwikkeling van het kind te evalueren (Kauschke, 2000). Tot deze leeftijd geeft de MLU-waarde goed de grammaticale vaardigheden van het kind weer en kan daarom een indicatie voor het taalvermogen van het kind in elke taal leveren. Op basis van deze bevindingen kan daarom geconcludeerd worden, dat H. in beide talen in hetzelfde stadium van de grammaticale ontwikkeling zit en daarom een vergelijkbaar niveau van taalvermogen heeft in beide talen. Er zijn echter nog meer methoden gebruikt om een vergissing zo veel mogelijk uit te sluiten en omdat de berekening van de MLU een zeer kritisch besproken methode blijkt te zijn op het gebied van de taalwetenschap (zie paragraaf 'kritiek op methode' in dit hoofdstuk).

Daarom moesten ook de ouders in de vragenlijst een inschatting geven over het taalvermogen van H. De moeder schat het Nederlands als de meest dominante taal van H. in, gevolgd door het Engels en het Duits op de tweede positie. De vader schat, dat H. alle drie de talen even goed beheerst.

Volgens de inputanalyse van H. zijn het Engels en het Duits de meest dominante talen van H. en het Nederlands de minder dominante taal. Verder suggereren de resultaten dat H. gebalanceerd is in het Engels en het Duits, wat wederom overeenkomt met de inschatting van de ouders wat betreft het taalvermogen en de MLU-scores van het Duits en het Engels. In een onderzoek naar de taaldominantie van bilinguale kinderen

beweert Unsworth (accepted for publication) dat de dominante taal van kinderen diegene is, waarin het kind ten minste 65% input krijgt. Voor trilinguale kinderen is hiervoor nog geen onderzoek gedaan en kan dit percentage dus niet aanhouden worden. Op grond van de aanwezigheid van drie talen in een trilinguale verwervingssituatie zal de aanwezigheid en de hoeveelheid van input in de verschillende talen waarschijnlijk minder zijn dan in een bilinguale taalverwervingssituatie.

Uit de analyse van de aanwezigheid van de talen tijdens de gesprekken komt naar voren, dat het Engels het meest aanwezig is (62.8%). Het Duits is in 36% van de gesprekken aanwezig en het Nederlands in 0.2%. Het kind krijgt de meeste input tijdens de gesprekken dus in het Engels. Dit komt ook doordat het Engels als *lingua franca* geldt in de familie en door iedereen begrepen en gesproken wordt. Het kind krijgt niet alleen Engelse input in de interactie met de moeder, maar ervaart ook de Engelse interacties tussen beide ouders. Deze gespreksconstellatie en de interactie ervaart het kind alleen in het Engels en niet in het Duits. Verder wordt het Nederlands bijna niet gesproken in de thuissituatie.

Door het gebruik van de verschillende methoden, wordt geprobeerd op basis van verschillende gegevens een eenduidig beeld te vormen wat betreft de taaldominantie van H. De resultaten leveren verschillende en deels uiteenlopende gegevens op. De ouders berichten dat H. in ieder geval in het Duits en Engels gebalanceerd is, waarbij de moeder ervan uitgaat dat het Nederlandse taalvermogen beter is dan het Engelse en Duitse. Volgens de vader is H. een gebalanceerd trilinguaal kind. Volgens de MLU-score zit H. wat betreft de grammaticale taalontwikkeling ongeveer op hetzelfde niveau in het Engels en het Duits. Hetzelfde resultaat is te vinden als men zich richt op de input en blootstelling aan de verschillende talen. Het Nederlands zit hier achter het Engels en Duits.

Alle drie de methoden hebben echter laten zien, dat het Engels en het Duits op hetzelfde niveau zitten wat betreft het relatieve taalvermogen en dus de taaldominantie (volgens Unsworth). Dus wat deze talen betreft is misschien op dit moment niet een eenduidige taaldominantie vast te stellen. Maar in welke verhouding het Nederlands hier tot staat, is niet eenduidig. De moeder bericht, dat H. in het Nederlands het beste taalvermogen laat zien. De resultaten uit de input-analyse

spreken dit echter tegen. Het is binnen de kaders van dit onderzoek echter verder niet gelukt om een MLU-score van het Nederlands te kunnen berekenen. Hiervoor is er te weinig Nederlands aanwezig geweest binnen de gesprekken van de familie C.-S. Om dit te kunnen doen had er ook een analyse van het kind op basis van Nederlandse interacties (misschien in de kinderopvang) plaats moeten vinden.

In de literatuur wordt er gesteld, dat bij bilinguale kinderen de taal van de maatschappij zich vaak als dominante taal ontwikkelt. Dit hoeft echter niet te gelden voor trilinguale kinderen. Vooral omdat bij bilinguale kinderen meestal de taal van de maatschappij ook binnen de familie gesproken wordt door één van de familieleden. Dit is in de familie C.-S. echter niet het geval. Er kan dus geen uiteindelijke uitspraak over de taaldominantie van H. gemaakt worden.

Er is verder nog een observatie gemaakt, die misschien nieuwe impulsen kan leveren om over de taaldominantie van H. na te denken. In het theoretisch kader komt naar voren, dat er onderzoekers zijn die ervan uitgaan dat taalvermenging meestal in de richting van die taal gaat waarvan het kind het beste taalvermogen laat zien (Hoffmann, 1985). En volgens de 'dominant language hypothesis' zal er meer taalvermenging plaatsvinden met elementen uit de dominante taal als bilinguale kinderen in hun zwakkere taal communiceren (1997). Als men ervan uitgaat dat de moeder gelijk heeft en het kind in het Nederlands het meest ontwikkeld is, dan zou er verwacht kunnen worden dat er veel Nederlandse taalvermengde componenten kunnen worden ontdekt als het kind Duits en Engels spreekt. Bekijkt men de onderzoeksresultaten in het hoofdstuk 'taalvermenging', dan komt echter naar voren dat dit niet het geval is. Het kind produceert taalvermengde uitingen. Maar de betrokken talen hierbij zijn meestal het Duits en het Engels. Volgens de analyse van de gesprekken is er slechts één echte Engels-Nederlandse taalvermenging te ontdekken (sequentie 1.9 - gesprek 2). Bij alle anderen incidenten van echte taalvermenging zijn alleen het Engels en het Duits betrokken. Bekijkt men dus de geproduceerde code-switches van het kind, dan zou men op basis van de 'dominant language hypothesis' kunnen vaststellen dat het Engels de meest dominante taal is. Het kind produceert namelijk vijf code-switches. Vier Duitse uitingen wijzen Engelse elementen op. Hier zou uit geconcludeerd kunnen worden, dat het Duits de zwakkere taal is, waarin

elementen uit de dominante Engelse taal optreden. Deze gegevens zijn echter in strijd met de gegevens uit het onderzoek naar taaldominantie.

In Engelse uitingen treden geen elementen vanuit het Duits op. Het Nederlands daarentegen komt alleen voor als een frase in één Engelse uiting. Omdat het hierbij slechts om één incident gaat, zou het riskant zijn om te beweren dat het Nederlands daarom de dominante taal is voor het kind. Maar op basis van de onderzoeksresultaten kan dit niet worden uitgesloten.

Hieronder zijn verschillende scenario's geformuleerd, waarin het Nederlands nog steeds de meest dominante taal van H. zou kunnen zijn zonder dat dit uit de analyse naar voren had kunnen komen. Ten eerste is het mogelijk dat de 'dominant language hypothesis' niet waar is en daarom niet toepasbaar. In dit geval kan het Nederlands nog steeds de meest dominante taal zijn, zonder bewijzen hiervoor te kunnen vinden in de opgenomen gesprekken. Een ander scenario zou zijn dat de 'dominant language hypothesis' waar is, maar niet toepasbaar op een trilinguale taalverwervingssituatie (hoewel de onderzoeksgegevens van Hoffmann, 1995 ook op trilinguale data gebaseerd zijn). Bilinguale kinderen hebben de keuze uit twee talen, waardoor er bij het produceren van een taal slechts één andere taal kan interfereren. In het geval van een trilinguaal kind zijn er nog twee andere talen die tijdens de taalproductie de mogelijkheid hebben om te interfereren. Het zou mogelijk zijn dat het voor trilinguale kinderen een grotere rol speelt welke en hoeveel talen in de actuele gesprekscontext aanwezig zijn, om taalvermenging te produceren. In het geval van H. hebben de ouders bijvoorbeeld door middel van het Engels en Duits een bilinguale gesprekscontext gecreëerd, zonder het Nederlands te gebruiken. Hierdoor zijn er slechts twee talen geactiveerd en vindt taalvermenging daarom hoofdzakelijk onder invloed van deze twee talen plaats. Verder zou het ook mogelijk zijn, dat de methode van dit onderzoek gewoon niet toereikend is om een verband tussen de taalvermenging en de taaldominantie op te kunnen leveren. Ten slotte zijn misschien voor het kind de besproken onderwerpen in de gesprekken gebonden aan het Engels en het Duits, waardoor er geen behoefte was om in het Nederlands te communiceren. Hierdoor zou ook het kleine percentage van taalvermenging met het Nederlands te verklaren zijn.

Familie F.-R.

Voor Y. zijn drie methoden gebruikt om de taaldominantie te bepalen: het ondervragen van de ouders d.m.v. de vragenlijst, de analyse van de taalinput en de aanwezigheid van de drie talen tijdens de gesprekken. De resultaten vanuit de drie methoden laten een overeenstemmend beeld zien wat betreft de rangschikking van de talen. Uit alle drie de methoden komt naar voren, dat het Duits de meest dominante taal is van Y., gevolgd door het Hebreeuws en met het Engels op de laatste positie. Uit de taalinput-analyse blijkt dat Y. zelfs 68.13% van zijn wekelijks taalinput in het Duits krijgt. Unsworth (accepted for publication) bericht dat als de taalinput van een taal boven de 65% zit, dit een goede aanwijzing ervoor kan zijn dat deze taal de meest dominante is. Deze waarde geldt echter voor bilinguale kinderen en binnen dit onderzoek over trilinguale kinderen werd er echter niet verwacht om dergelijk hoge percentages te vinden. De reden hiervoor is, dat er in bilinguale taalverwervingssituaties alleen twee talen aanwezig zijn. Een relatie van 65%-35% betekent dus, dat een bilinguaal kind in één taal 15% meer input verkrijgt dan in de andere taal. In een taalverwervingssituatie met drie talen betekent een taalinput van 65% echter, dat de resterende 35% nog eens gedeeld moet worden door twee andere talen. De taalinput van 65% is dus in een trilinguale taalverwervingssituatie significant hoger dan in een bilinguale taalverwervingssituatie.

Vergelijkt men de taalinput-analyses van beide families, dan komt naar voren dat H.'s wekelijkse hoeveelheid taalinput van de verschillende talen meer gebalanceerd is dan de hoeveelheid van Y. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor het feit dat de resultaten van de analyse naar het relatieve taalvermogen (en dus taaldominantie) van Y. duidelijkere resultaten oplevert. Hij laat namelijk in de wekelijkse analyse een duidelijk hogere taalinput in één taal zien dan H. Doordat de waarden van de taalinput bij H. dichter bij elkaar liggen, is het vaststellen van een duidelijke taaldominantie ook moeilijker.

Ook is de hoeveelheid van de taalinput van de beide families in de verschillende talen tijdens de gesprekken niet vergelijkbaar. H. krijgt tijdens de gesprekken nauwelijks input in het Nederlands, waardoor zij binnen de thuissituatie alleen geconfronteerd wordt met het Engels en het Duits. Y.'s taalinput tijdens de gesprekken komt echter

vanuit drie talen. Bekijkt men verder de tijdelijke intervallen van de drie talen, dan komt naar voren dat zijn taalinput van de drie talen in aanwezigheid van alle familieleden redelijk gebalanceerd is.

6. Is er sprake van code-switching? Hoe ziet het gedrag van code-switching op kwalitatief en kwantitatief niveau eruit?

Familie C.-S.

H. produceert tijdens de gesprekken vijf taalgemengde uitingen, waarvan er vier plaatsvinden tijdens de interactie met de vader. Een code-switch vindt plaats in de interactie met de moeder. Er werd geobserveerd dat er in de Duitse zinnen drie keer het Engelse woordje 'this' optreedt. Het blijft echter onduidelijk waarom het Engelse woord 'this' in de Duitse zinnen uitgewisseld wordt. Eerst werd vermoed, dat het kind een taalvermenging gebruikt omdat ze nog geen Duits equivalent heeft voor het Engelse woord 'this'. Maar kijkt men verder aan het eind van het gesprek, dan wordt duidelijk dat dit niet het geval is (zie sequentie 1.14 en 1.15). Hier gebruikt het kind namelijk in twee situaties 'diese' en 'dies', de Duitse vertalingen van 'this'². De Duitse equivalenten van 'this' zijn echter alleen in het laatste eenderde van het gesprek te vinden waarin het kind 'this' in Duitse zinnen aan het begin en in het midden van het gesprek produceert. Waarom het kind dit patroon laat zien en pas aan het eind van het gesprek ook in Duitse uitingen de Duitse equivalenten van 'this' gebruikt, is niet te achterhalen. Het is in ieder geval niet vanuit de oppervlakkige gespreksinteracties te achterhalen. Het kind gebruikt 'this' binnen Duitse gesprekssequenties, maar ook in sequenties waar het kind met een Duitse vraag het Engelse gesprek van de ouders onderbreekt.

Een andere mogelijke reden voor de code-switch is de fonetisch-fonologische verwantschap tussen het Engelse 'this', het Duitse 'dies' en het Nederlandse 'dit'. Zoals in het theoretisch kader beschreven (Cenoz en Genesee, 1998), kunnen crosslinguïstische transferverschijnselen vooral optreden wanneer de talen op elkaar lijken.

² 'dies' is de stem van het woord en de toevoegsels *-e*, *-es*, *-er*, *-en*, *-em* dienen zowel als casusmarkeerder en markeerder voor eenvoud en meervoud.

Verder zijn verschijnselen rondom de getransfereerde elementen opvallend bij het gedrag van code-switching van het kind. Bij twee van de code-switches zijn de, door Slobin (1978) geformuleerde, fenomenen te observeren, die bij trilinguale kinderen op een metalinguïstisch bewustzijn kunnen duiden. Zo laat het kind voorafgaand aan het Engelse element in sequentie 1.11 een aarzeling zien. In sequentie 1.10 is een gedeeltelijke herhaling van een zinsgedeelte na het taalgemengde zinsgedeelte te constateren. Deze herhaling is een gedeeltelijke herformulering, waarin het getransfereerde Engelse element niet meer te vinden is. Volgens Poplack (1988) is dit bewijs voor het feit dat een bilinguale spreker er zich volledig bewust van is, wanneer hij van taal wisselt (Schmidt, 2014). Voor Slobin (1978) geldt dit ook voor trilinguale kinderen. Ook hij gaat ervan uit, dat trilinguale kinderen een metalinguïstisch bewustzijn hebben voor het code-switching, als ze dit soort fenomenen laten zien. In hoeverre de getoonde verschijnselen van H. op een metalinguïstisch bewustzijn duiden, is in het kader van dit onderzoek moeilijk te achterhalen. De reden hiervoor is, dat er slechts twee verschijnselen zijn die erop kunnen duiden. En er zijn verder ook geen andere methoden gebruikt om uitspraken over het bewustzijn van het kind te kunnen doen.

Vergeleken met twee andere kwalitatieve studies over trilinguale kinderen, zijn ook in dit onderzoek geen verschijnselen te vinden waarin alle drie talen van het kind optreden. Deze observatie werd ook al gedaan door Quay (2001 en 2008). Zoals het gedrag van code-switching bij bilinguale kinderen, blijken ook bij H. slechts twee talen tegelijkertijd geactiveerd te zijn. Hoffmann (2001) heeft de theorie over de activatie van de taalmodi (volgens Grosjean) ook op de situatie van trilinguale sprekers toegepast. Volgens haar bestaat er dus een taalmodus waarin alle drie de talen (A, B en C) geactiveerd kunnen zijn. Er kunnen in dit onderzoek echter geen empirische bewijzen voor een trilinguale taalmodus gevonden worden, omdat er geen trilinguale code-switches geproduceerd worden door het kind. Deze observatie komt overeen met de observaties van Quay (2008). Ook in haar onderzoek kon ze geen bewijzen vinden, dat er een trilinguale taalmodus bestaat.

Familie F.-R.

Ook in de familie F.-R. zijn er geen bewijzen te vinden voor een trilinguale taalmodus. Vergeleken met H. (familie C.-S.) produceert Y. ook geen vergelijkbare taalvermengingen. De taalgemengde elementen van Y. bestaan altijd uit hele zinsgedeelten. Verder zijn er vermoedelijk overeenstemmingen te vinden tussen de taalvermengingen van Y. en de taalvermengingen van de vader. Er wordt vermoed, dat de taalvermengingen van de vader af en toe het product van een vertaling zijn. Incidenten daarvan zijn te vinden in sequentie 2.20 (uiting 121 en 123), sequentie 2.23 (uiting 98), sequentie 2.25 en sequentie 2.26 (uiting 102). Drie keer zijn deze taalgemengde uitingen zowel aan het kind als aan de moeder gericht. Hier is te observeren dat beide talen binnen één uiting vloeiend en zonder pauze in elkaar overgaan. Ook blijkt de intonatie van de zinsdelen in beide talen dezelfde intonatie te hebben. Als deze interpretatie waar is, dan zal hetzelfde gedrag vermoedelijk tijdens twee sequenties (2.17; uiting 238 en 2.18; uiting 386) terug te vinden zijn in het taalgedrag van Y. Ook hij laat beide zinsdelen vloeiend en zonder pauze in elkaar overgaan, zoals al bij de vader te observeren viel (bij de moeder werd dit gedrag niet geobserveerd). Dit zal echter ook betekenen dat deze uitingen gericht zijn aan beide ouders (in sequentie 2.17 is Y.'s uiting beoordeeld als 'gericht aan de vader'). Deze bevindingen zullen dan verder in tegenstelling staan tot wat Wei et al. (2006) beschrijven. Hoewel Y. onder de leeftijd van drie jaar zit, laat hij dan namelijk een complexer gedrag van taalvermengingen zien dan alleen enkelvoudige lexicale items (zie theoretisch kader).

Om hierover harde uitspraken te kunnen doen, moet er echter een vertaling van de Hebreeuwse gespreksdelen plaatsvinden. Daarom is dit een interpretatie, die slechts gebaseerd is op een vermoeden. Is deze hypothese echter correct, dan zou dit een aanwijzing zijn dat Y. begrijpt dat zijn ouders geen trilinguale competentie hebben. In het Duits produceert Y. verder geen taalvermengingen.

De analyse laat zien, dat H. en Y. geen taalvermengingen produceren, waarin alle drie de talen voorkomen. Dit gedrag is bij H. theoretisch mogelijk, omdat zij in tegenstelling tot Y. drie talen actief beheerst. Verder gebruiken H. en Y. meer taalvermengingen in de interactie met de vader dan in de interactie met de moeder. Bij Y. wordt echter vermoed, dat dit te maken heeft met een sterke taaldominantie van het

Duits. Bij H. daarentegen staan de taalvermengingen waarschijnlijk meer in samenhang met de verschillende gespreksstrategieën en het taalgebruik van de ouders. De moeder laat namelijk meer expliciete gespreksstrategieën in de interactie met H. zien dan de vader. Ook maakt de vader van H. zelf meer gebruik van code-switches dan de moeder. Dit werd ook bij de familie F.-R. geobserveerd. Hier bestaat er waarschijnlijk een samenhang tussen de vader en Y., wat betreft de vorm van de code-switches. Dit is echter alleen een vermoeden en kan niet met zekerheid beweed worden.

5.2 Samenvatting van de resultaten en beantwoording van de onderzoeksvraag

Volgens de definitie van Quay (2001) kunnen H. en Y. als trilinguale eerste-taalverwervers beschouwd worden, omdat ze aan drie talen blootgesteld waren voordat ze hun eerste woorden produceerden. Bij Y. blijft echter onduidelijk in hoeverre hij het Engels beheerst. De ouders berichten, dat hij het Engels gedeeltelijk begrijpt, maar in de spontane taalproductie niet gebruikt. Deze inschatting kan door dit onderzoek gesteund worden. Y. gebruikt binnen de gesprekken het Engels alleen als woordelijke herhalingen. Daarom is er bij Y. waarschijnlijk sprake van een functionele trilingualiteit, omdat hij de derde taal (het Engels) waarschijnlijk alleen passief beheerst (hoe groot zijn passief taalvermogen is, kan in dit onderzoek niet achterhaald worden). De term 'functionele trilingualiteit' is gebaseerd op het concept van functionele bilingualiteit, waar een tweede taal alleen begrepen maar niet gesproken wordt. H. beheerst daarentegen het Engels, het Duits en het Nederlands zowel op een actief als op een passief niveau. De resultaten laten zien, dat zij volledig trilinguaal is.

In het theoretisch kader is naar voren gekomen, dat er verschillende factoren bestaan die de taalkeuze van het kind kunnen beïnvloeden, zoals de taaldominantie, de interactionele patronen van de ouders (inclusieve de gespreksstrategieën) en het gebruik van taalvermengingen door de ouders.

De ouders van beide families gebruiken allen een stringente 'een-ouder-een-taalstrategie'. Ze gebruiken weinig taalvermengingen in het spontane taalgebruik en blijven grotendeels consequent hun moedertalen gebruiken.

De trilinguale identiteit van de ouders in de familie C.-S. kan ook een reden zijn dat het kind taalvermengingen gebruikt. Volgens de theorie van Grosjean (1992) verschijnen meer taalvermengingen in gespreksconstellaties, waar de bilinguale gesprekspartner dezelfde talen beheersen. In deze situaties blijven de talen van de bilinguale sprekers actief. Deze activatie kan vervolgens leiden tot taalvermengingen. Barnes (2006) beweert zelfs, dat taalvermengingen door bilinguale kinderen in de communicatie met monolinguale spreker niet verschijnen, behalve in de vorm van vergissingen (op het niveau van naamwoorden).

De reden waarom H. in het geheel minder taalvermengingen in de interactie met haar moeder laat zien dan met haar vader, kan samenhangen met de verschillende gespreksstrategieën die beide ouders gebruiken. De gebruikte 'move-on strategieën' van de vader zouden een verklaring kunnen zijn voor het feit dat H. in het geheel meer taalvermengingen in de interactie met de vader laat zien dan in de interactie met de moeder. Hij laat hierdoor zien de taalvermengingen van zijn dochter te accepteren. Deze bevinding komt overeen met Lanza's theorie (1997), die beweert dat taalvermengingen optreden in situaties, waarin deze sociaal geaccepteerd zijn. De meer expliciete strategieën door de moeder als reactie op een Engels-Nederlandse taalvermenging, kan volgens Mishina-Mori (2011) tot gevolg hebben dat het kind in de interactie met de moeder minder taalvermengingen produceert. Het is verder mogelijk, dat het onderwerp 'eten' in de conversaties aan tafel gebonden is aan de vader en dus in het Duits plaatsvindt. Deze variabele wordt beschreven door Grosjean (1997) en zou een reden voor het opduiken van een taalvermenging in de conversatie met de moeder zijn.

Verder wordt in de literatuur gezegd dat ook de taaldominantie een rol kan spelen voor de taalkeuze van het kind. De onderzoeksresultaten van H. duiden erop, dat het Engels en het Duits waarschijnlijk op een vergelijkbaar niveau liggen wat betreft het relatieve taalvermogen en dus de taaldominantie. Welke rol het Nederlands speelt en of het Nederlands meer of minder dominant is dan het Engels en het Duits is niet duidelijk. In de literatuur is bekend dat de meest dominante taal de taalkeuze zou kunnen beïnvloeden (Mishina-Mori, 2011). Hierdoor kan het gebeuren dat het kind, onafhankelijk van de taalkeuze of de gespreksstrategieën van de ouders, een andere taal in de interactie kiest. De verklaring hiervoor zou dus ook in de taaldominantie van

het kind te vinden kunnen zijn. En deze is vooral goed te onderzoeken op momenten, waarop het kind taalvermengingen laat zien. H. gebruikt tijdens de opgenomen gesprekken vooral taalvermengingen tussen het Duits en het Engels. Een mogelijke reden hiervoor kan weer de activatie van de verschillende taalmodi zijn. De taaldominantie speelt hier waarschijnlijk verder een minder grote rol, omdat het Engels en het Duits gebalanceerd lijken te zijn. Als twee talen gebalanceerd zijn, kan de taaldominantie echter geen verklaring zijn voor het taalkeuzepatroon van het kind (Mishina-Mori, 2011). In deze gevallen zouden andere factoren een grotere rol spelen. De reden voor de Engelse-Nederlandse taalvermenging van H. in de interactie met de moeder blijft echter onduidelijk. Omdat de status van de taaldominantie wat betreft het Nederlands niet definitief geconstateerd kon worden, kan dit mogelijk een reden zijn voor het optreden van taalvermengingen in deze sequentie. Als het Nederlands voor H. de meest dominante taal is (zoals door de moeder bericht), had dit mogelijk tot dit fenomeen kunnen leiden.

Een trilinguale competentie van de ouders in de familie F.-R. is, in tegenstelling tot familie C.-S., niet aanwezig. Dit komt in het vertaalgedrag van de familieleden naar voren. Vooral de moeder vraagt vaak naar vertalingen van Hebreeuwse gespreksonderdelen. Hierdoor maakt zij duidelijk alleen een bilinguale competentie in het Engels en Duits te hebben. Het blijft echter onduidelijk in hoeverre de vader Duitse uitingen van zijn zoon begrijpt, omdat hij hierop grotendeels in het Hebreeuws reageert. Als hij gespreksstrategieën gebruikt, die op het bi-/trilinguale eind van het continuüm van Lanza (1997) liggen, zou dit een reden kunnen zijn, dat Y. in hele sequenties het Duits met hem blijft gebruiken. Uit de analyse naar de taaldominantie komt echter naar voren, dat Y. een sterke taaldominantie in het Duits blijkt te hebben. De taalinput-analyse laat zien, dat hij hier waarden bereikt, die door Unsworth (accepted for publication) eigenlijk voor bilinguale kinderen gedefinieerd zijn. Ook zijn de Hebreeuwse uitingen van Y. significant korter dan de Duitse uitingen. Dit kan aan de ene kant natuurlijk samenhangen dat de gespreksonderwerpen minder stimulerend voor Y. is om lange antwoorden te geven. Aan de andere kant kan dit ook duiden op een minder goed (relatief) taalvermogen in het Hebreeuws. Dit zou vervolgens betekenen, dat het Hebreeuws de 'zwakke' taal is van Y. en daarom niet consequent wordt gebruikt in de interactie met de vader. De sterke dominantie van

het Duits zou volgens de 'dominant language hypothese' ertoe kunnen leiden, dat Duitse elementen naar het Hebreeuws worden overgedragen door Y. Door een missende Hebreeuwse vertaling kunnen hierover geen uitspraken doen worden. In het Duits daarentegen zijn geen Hebreeuwse elementen gevonden. Over het algemeen uit Y. minder taalvermengingen dan H.

Het wordt verder aangenomen, dat de taalvermengingen van Y. mogelijk het resultaat van een missende *lingua franca* zijn. Dit bijzondere gedrag van taalvermenging toont de vader van Y waarschijnlijk ook.

Binnen dit onderzoek was het doel om antwoord te geven op volgende vraagstelling:

Hoe ziet de taalkeuze van twee trilinguale kinderen in de taalverwervingsfase eruit, die binnen een multilinguale familiesituatie opgroeien?

Beide trilinguale kinderen kunnen hun talen over het algemeen aanpassen aan het linguïstische taalvermogen van hun gesprekspartners. De kinderen laten een bepaalde sensitiviteit zien wat betreft het aanpassen van hun talen aan de verschillende linguïstische profielen van hun ouders. De taalkeuze wordt hierbij beïnvloed door zowel het taalgebruik en de interactionele patronen van de ouders als ook de taaldominantie. Bovendien laat de taalkeuze en het taalgebruik van alle familieleden zien, dat het omgaan met drie verschillende talen complexe linguïstische situaties creëert. Vooral het vertaalgedrag van de ouders in de familie F.-R. is een goed voorbeeld hiervan.

5.3 Nieuwe inzichten en kennis voor het vakgebied

De resultaten van dit onderzoek bevestigen aan de ene kant grotendeels de kennis, die tot nu toe bekend is over trilinguale kinderen. Aan de andere kant roepen de resultaten meer vragen op voor het vakgebied.

De onderzoeksresultaten van H. laten zien dat er lexicale taalvermengingen in de ene taal op kunnen treden, hoewel het trilinguale kind passende equivalenten in de andere taal ter beschikking heeft. Deze bevinding komt overeen met de bevinding van Quay

(1995), die door haar onderzoek kritiek heeft gegeven op de 'one-system-hypothese' (Volterra et al., 1978).

Verder laten de resultaten zien dat er geen trilinguale taalmodus gevonden is. Hoffmann (2001) zegt dat er bij trilinguale sprekers de mogelijkheid bestaat om vanuit zeven verschillende taalmodi te kunnen communiceren (A, B, C, AB, AC, BC, ABC). Deze hypothese blijkt echter alleen theoretisch te werken. Noch Quay (2008) noch Hoffmann (2001) heeft empirische bewijzen kunnen vinden voor de daadwerkelijke aanwezigheid van deze taalmodi. En ook binnen dit onderzoek zijn er hooguit zes verschillende taalmodi (gebruikt door H.) gevonden. H. en Y. hebben nooit taalvermengingen laten zien, waarin alle drie de talen binnen een uiting verschijnen. Hoffmann (2001) heeft verschillende scenario's beschreven, die mensen tot trilinguale sprekers kan maken. Ze maakt echter geen aanspraak op volledigheid van de lijst. De taalsituatie van Y. kan echter een toevoeging bieden. Y.'s leefomstandigheden eisen op dit moment niet van hem om het Nederlands te verwerven. Dus spreekt hij de taal van zijn maatschappij niet. Desondanks komt hij in zijn thuissituatie dagelijks in contact met drie andere talen. Voor hem zou dus een nieuwe categorie geformuleerd moeten worden, namelijk: een trilinguaal kind, dat met drie thuistalen opgevoed wordt, waarbij alle drie de talen verschillen van de omgevingstaal in de maatschappij. In hoeverre Y. echter als trilinguaal geldt en dit scenario succesvol is voor het verwerven van drie talen, is afhankelijk van de gebruikte definitie. Om met een scherpere focus onderzoek te kunnen doen naar derde-taalverwervers, zou het daarom wenselijk zijn als het vakgebied een eenduidige definitie van trilingualiteit formuleert.

Voor bilinguale kinderen geldt vaak dat ze vanaf de geboorte met twee talen geconfronteerd moeten zijn (Lindholm en Padilla, 1984). Deze definitie is misschien gemakkelijk te handhaven, maar in hoeverre dit relevant is voor het taalvermogen in beide talen valt te bezien. In dit onderzoek zijn er twee verschillende scenario's beschreven. Aan de ene kant werd Y. voorgesteld, die vanaf de geboorte geconfronteerd is met drie talen. Echter wordt vanuit het onderzoek niet duidelijk in hoeverre hij het Engels beheerst. Als er voor trilinguale kinderen het criterium van de geboorte ook geldt, dan is hij ook als trilinguaal te beoordelen. Als het criterium echter gebaseerd is op het taalvermogen in de drie talen, dan geldt hij eventueel niet als trilinguaal. Aan de andere kant is er H., die er vanaf de geboorte geconfronteerd is met

twee talen. In deze zin moet zij tot de bilinguale kinderen geteld worden. Maar in het onderzoek is naar voren gekomen, dat ze dagelijks door middel van drie talen communiceert. Twee talen zijn er op dit moment gebalanceerd. En de onderzoeksresultaten duiden erop dat het taalvermogen in de derde taal waarschijnlijk niet sterk verschilt van het taalvermogen in de andere talen. Volgens een definitie, die gebaseerd is op het taalvermogen, geldt zij wél als trilinguaal. Ondanks dat beide kinderen verschillen van leeftijd, kon er door middel van de taalinput-analyse achterhaald worden dat de hoeveelheid van de input van de talen significant van elkaar verschilt. Voor een formulering van een definitie moet er dus door middel van verder onderzoek een consensus tot stand komen, over de meest relevante factoren van trilingualiteit.

5.4 Kritiek op de methode

De wetenschap van de trilinguale taalverwerving zit in tegenstelling tot het onderzoek naar bilinguale kinderen nog steeds in een vroeg stadium. Daarom zijn er binnen de taalwetenschap nog geen methoden ontwikkeld, die exclusief voor trilinguale kinderen gebruikt worden. Daarom zijn er ook in dit onderzoek methoden gebruikt, die eigenlijk voor bilinguale taalverwervers gebruikt worden. Het zou daarom mogelijk zijn, dat de methoden resultaten opleveren, die de taalsituatie van trilinguale kinderen niet volledig verzamelt.

Om de taalkeuze te onderzoeken werd de focus vooral gelegd op de drie grootste factoren, waarvan het in de wetenschap bekend is dat zij invloed hebben op de taalkeuze van bi-/trilinguale kinderen. Andere factoren, zoals bijvoorbeeld de persoonlijkheid van het kind of de relaties tussen de familieleden kunnen ook een invloed hebben op het communicatiegedrag van de familieleden. Ook moet er tijdens het interpreteren van de onderzoeksresultaten rekening gehouden worden met de fase van de taalontwikkeling. Beide kinderen hebben de taalontwikkeling nog niet voltooid. Hierdoor kunnen verschijnselen van taalvermengingen ook te maken hebben met bijvoorbeeld onvolledige kennis op het gebied van de pragmatiek.

De definitie van taaldominantie blijkt veel bediscussieerd te zijn. De definitie dient als basis voor het kiezen van een onderzoeksmethode. In dit onderzoek werd de definitie volgens Unsworth aangehouden, waarin de taaldominantie het relatieve

taalvermogen beschrijft. Het taalvermogen wordt verder beïnvloed door andere linguïstische, maar ook door niet-linguïstische factoren. Daarom moeten voor het vaststellen van de taaldominantie complexe methoden gebruikt worden. En daarom zijn er in dit onderzoek ook meerdere methoden gebruikt om de taaldominantie vast te stellen. Volgens Unsworth kan de hoeveelheid van de taalinput bij bilinguale kinderen een goede indicatie zijn om de taaldominantie vast te stellen. Daarom werd deze methode ook in dit onderzoek gebruikt. De onderzoeksresultaten van Unsworth zijn echter gebaseerd op bilinguale kinderen en niet op trilinguale kinderen. En wat voor bilinguale kinderen geldt, hoeft niet ook te gelden voor trilinguale kinderen. Verder zijn de gegevens over de taalinput afhankelijk van de gegevens van de ouders. De gegevens van de ouders in de vragenlijsten komen relatief overeen in dit onderzoek, maar het gaat hierbij om subjectieve data die verder niet objectief onderzocht zijn. Het is dus mogelijk, dat de inschatting van de ouders niet de realiteit weerspiegelt.

Om de taaldominantie vast te stellen is verder gebruik gemaakt van het berekenen van de MLU-waarde. Dit is in de taalwetenschap een bekritiseerde methode, wanneer het voor een vergelijking van verschillende talen moet dienen. De meest genoemde reden hiervoor is het verschil in morfologische systemen in de talen. De verschillende grammaticasystemen maken een vergelijking op basis van pure MLU-waarden moeilijk. Daarom dienen de MLU-waarden in dit onderzoek alleen als indicatie voor de grammaticakennis van H. Ze worden niet als harde feiten beschouwd.

Omdat taaldominantie in dit onderzoek gedefinieerd is als relatief taalvermogen, moesten de ouders de talen van het kind rangschikken volgens het taalvermogen. Ook deze gegevens zijn weer gebaseerd op meningen van de ouders en hoeven niet de realiteit te weerspiegelen. Ook was het moeilijk voor de ouders om het taalvermogen van het kind in te schatten in de talen, die ze zelf niet goed beheersen.

De gebruikte vragenlijst aan de ouders is een verzameling van verschillende vragenlijsten, die gebruikt worden voor bilinguale kinderen. Verder werd ook gebruik gemaakt van literatuur, waarin beschreven staat hoe je vragenlijsten voor de ouders van bilinguale kinderen op moet stellen. De gebruikte vragen zijn voorafgaand echter niet geverifieerd door de onderzoeker.

Tijdens het opstellen van dit onderzoek was het de bedoeling, om de Hebreeuwse gespreksonderdelen te laten vertalen. Dit was echter vanwege praktische redenen niet mogelijk. Het gevolg van de missende vertaling is hoofdzakelijk dat bepaalde aspecten van dit onderzoek niet verkregen en gedetailleerd geïnterpreteerd konden worden. Hierdoor is het onmogelijk om over bepaalde vraagstukken (zoals de ouderlijke gespreksstrategieën) harde uitspraken te kunnen doen.

Verder was het wenselijk geweest om met meer onderzoekers samen te werken om een paradigma van de onderzoeker te voorkomen. De interpretatie (en dus ook de codering) van het databestand is gebaseerd op de kennis en de vaardigheden van één onderzoeker. Hierdoor is het mogelijk dat de onderzoeksresultaten en de interpretatie ervan subjectieve beoordelingen omvatten. Meer onderzoekers dragen echter bij aan een grotere objectiviteit.

6. Conclusie

Het onderzoek heeft laten zien, dat trilinguale kinderen hun taalkeuze aan kunnen passen aan het linguïstische profiel van hun gesprekspartners. Beïnvloedende factoren voor de taalkeuze zijn zowel het taalgebruik en de interactionele patronen van de ouders als ook de taaldominantie van de kinderen. De kinderen maken verder gebruik van taalvermengingen en code-switches. Tijdens deze crosslinguïstische verschijnselen wordt grotendeels gebruik gemaakt van die talen, die bij de bi- of trilinguale competenties van de ouders passen. Incidenten waarbij dit niet het geval is, worden gedeeltelijk toegeschreven aan de taaldominantie van het kind. Echter zouden ook de gespreksstrategieën van de ouders een rol kunnen spelen. Als ouders duidelijk maken om bi- of trilinguale interacties toe te staan, zou dit een signaal voor het kind kunnen zijn dat communicatie middels twee of drie talen geaccepteerd wordt in de interactie met een bepaalde ouder. In deze situaties blijkt de taalkeuze van het kind onafhankelijk te zijn van de taalkeuze van de ouders ook blijven zij de 'één-ouder-één-taal-strategie' gebruiken.

Verder zijn er geen code-switches of taalvermengingen geobserveerd waar de kinderen binnen één uiting gebruik maakten van alle drie de talen. Dus hoewel een trilinguale taalmodus theoretisch mogelijk is, kon deze tijdens het onderzoek niet empirisch bewezen worden.

Vervolgens zijn er twee verschillende scenario's geobserveerd waarin kinderen tijdens de taalontwikkeling dagelijks met drie talen geconfronteerd worden. Deze confrontatie kan in contexten plaats vinden waarin de ouders zowel een bilinguale als ook een trilinguale thuissituatie recreëren. Of beide scenario's een actieve verwerving van drie talen bevordert bij de kinderen was slechts gedeeltelijk te achterhalen. In hoeverre beide kinderen als trilinguaal gelden hangt bovendien van de gebruikte definitie van het begrip 'trilingualiteit' af.

Door het onderzoek komt naar voren, dat er complexe kwalitatieve als ook kwantitatieve verschillen bestaan tussen de bilinguale en trilinguale taalverwerving wat betreft de taalkeuze. Vervolgonderzoek moet daarom plaats vinden buiten het kader van de bilingualiteit en zich richten op de unieke linguïstische en pragmatische taalontwikkeling van trilinguale kinderen.

Bronnen

- Apeltauer, E. (2001). Bilingualismus – Mehrsprachigkeit. In Helbig, G., Götze, L., Henrici, G. en Krumm, H.J. (eds). *Deutsch als Fremdsprache. Ein internationales Handbuch* (pp. 628-637). Berlin: de Gruyter.
- Baetens Beardsmore, H. (1982). *Bilingualism: Basic principles*, Clevedon: Multilingual Matters.
- Baker, C. (2011). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism: 5th Edition*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Barnes, J. (2001). Politeness in English, Basque and Spanish: Evidence from a trilingual child. *Jakingarriak* 45: 40-45.
- Barnes, J. (2006). *Early Trilingualism: A Focus on Questions*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Barnes, J. (2008). Early trilingualism: the development of communicative competence in English alongside Basque and Spanish. In *A Potrait of the Young in the New Multilingual Spain*, eds. C. Pérez-Vidal, M. Juan-Garau en A. Bel, 63-85. Clevedon: Multilingual Matters.
- Barron-Hauwaert, S. (2004). *Language Strategies for Bilingual Families: The one-parent-one-language approach*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Barron-Hauwaert, S. (2010). *Bilingual Siblings: Language Use in Families (Parents' and Teachers' Guides)*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Brenska, P. (2011). *Bilingualismus in einer polnisch-österreichischen Familie*. Universität Wien, Wien.
- Brown, R. (1973). *A First Language: The Early Stages*. Cambridge: Harvard University Press.
- Byers-Heinlein, K. (2012). *The Language Mixing Questionnaire*.
http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCQQFjAA&url=http%3A%2F%2Finfantresearch.concordia.ca%2Fen%2Fpublications_files%2FByers-Heinlein%2520Language%2520Mixing%2520Questionnaire.doc&ei=XyX-U83kGIHnaIWwgcgE&usg=AFQjCNEuFOGXMnJwrikXzrHubQ8NplSkWw&bvm=bv.74035653,d.d2s, bekeken op 02-06-2014.
- Cantone, K. F. (2005). Evidence against a Third Grammar: Code-switching in Italian-German Bilingual Children. In Cohen, J., McAlister, K. T., MacSwan, J. (eds). *ISB4: Proceeding of the 4th International Symposium on Bilingualism* (pp. 477-496). Somerville, MA: Cascadilla Press.

- Cenoz, J. (2000). Research on multilingual acquisition. In J. Cenoz & U. Jessner: *English in Europe: the Acquisition of a Third Language* (pp. 39-53). Clevedon: Multilingual Matters.
- Cenoz, J. en Genesee, F. (1998). Psycholinguistic perspectives on multilingualism and multilingual education. In Cenoz, J. en Genesee, F. (eds). *Beyond bilingualism. Multilingualism and multilingual education* (pp. 16-32). Clevedon: Multilingual Matters.
- Clark, E. V. (1978). Awareness of language: Some evidence from what children say and do. In Sinclair, A., Jarvella, R. en Levelt, W.J.M. (eds). *Language and language use* pp. 17-43). London: Heinemann Educational Books, 1980.
- Clyne, M. (1997). Some of the Things Trilinguals Do. *International Journal of Bilingualism* 1(2): 95-116.
- DeHouwer, A. (1990). *The acquisition of two languages from birth: A case study*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Edwards, M., Dewaele, J.M. (2007), Trilingual Conversations: A Window into Multicompetence. *International Journal of Bilingualism* 11(2): 221-242.
- European Union and Council of Europe (2013). *Common European Framework of Reference for Languages-Self-assessment grid*.
<https://europass.cedefop.europa.eu/en/resources/european-language-levels-cefr>, bekeken op 23-05-2014
- Genesee, F. (1989). *Language Acquisition of a Bilingual Child: A Sociolinguistic Perspective*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Paradis, J., Genesee, F. (1996). Syntactic acquisition in bilingual children: Autonomous or interdependent?. *Studies in Second Language Acquisition*, 18, 1-25.
- Goodz, N. S. (1989). Parental language mixing in bilingual families. *Infant Mental Health Journal* 10: 25-43.
- Grosjean, F. (1992). Another view of bilingualism. In Harris, R.J. (eds). *Cognitive Processing in Bilinguals* (pp. 51-62). Amsterdam: Elsevier.
- Grosjean, F. (1998). Transfer and language mode. *Bilinguals: Language and Cognition*, 1 (3), 175-176.
- Gawlitsek-Mailand, I., Tracy, R. (1996). Bilingual bootstrapping. *Linguistics* 34 (5): 901-926.
- Haugen, E. (1956). *Bilingualism in the Americas*. Alabama: American Dialect Society.

- Hoffmann, C. (1985). Language acquisition in two trilingual children. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 6: 479-495.
- Hoffmann, C. (2001). Towards a Description of Trilingual Competence. *International Journal of Bilingualism*, 5 (1), 1-17.
- Hoffmann, C., Stavans A. (2007). The Evolution of Trilingual Codeswitching from Infancy to School Age: The Shaping of Trilingual Competence through Dynamic Language Dominance. *International Journal of Bilingualism* 11(1): 55-72.
- Jeßner, U. (1997). Towards a dynamic view of multilingualism. In: Pütz, M. (eds). *Language choices: Conditions, constraints and consequences* (pp. 17-30). Amsterdam: John Benjamin.
- King, K. A. (2008). Family Language Policy. *Language and Linguistic Compass* 2(5): 907-922.
- Köppe, R. (1997). Language differentiation in bilingual children: The development of grammatical and pragmatic competence. *Linguistics*, 34: 27-54.
- Lambeck, K. (1984). *Kritische Anmerkungen zur Bilingualismusforschung*. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Lanza, E. (1997). *Language mixing in infant bilingualism*. Oxford: Claredon Press.
- Lanza, E. (1992). Can bilingual two-year-olds code-switch?. *Journal of Child Language* 19 (3): 633-658.
- Padilla, A. M., Lindholm, K. J. (1984). Child bilingualism: The same old issues revisited. In Martinez, J. L. en Mendoza, R. H. (eds). *Chicano Psychology*. New York: Academic Press.
- McLaughlin, B. (1984). Early bilingualism: Methodological and theoretical issues. In Paradis, M. en Lebrun, Y. (eds), *Early bilingualism and child development* (pp. 13-40). Lisse: Swets en Zeitlinger.
- MacSwan, J. (1997). *A Minimalist Approach to Intrasentential Codeswitching*, Garland, New York.
- Marian, V., Blumenfeld, H., Kaushanskaya, M. (2007). The Language Experience and Proficiency Questionnaire (LEAP-Q): Assessing language profiles in bilinguals and multilinguals. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 50 (4), 940-967.

- Meisel, J. M. (1989). Early differentiation of languages in bilingual children. In Hyldenstam, K. en Opler, L. (eds). *Bilingualism Across the Lifespan. Aspects of Acquisition, Maturity, and Loss* (pp. 13-40). Cambridge: Cambridge University Press.
- Meisel, J. M. (1994). Code-switching in young bilingual children. The acquisition of grammatical constraints. *Studies in Second Language Acquisition* 16: 413-439.
- Mishina-Mori, S. (2011). A longitudinal analysis of language choice in bilingual children: The role of parental input and interaction. *Journal of Pragmatics* 43: 3122-3138.
- Montanari, S. (2009). Pragmatic Differentiation in Early Trilingual Development. *Journal of Child Language* 36(3): 597-627.
- Montanari, S. (2013). Productive Trilingualism in Infancy: What Makes It Possible? *World Journal of English Language* 3(1).
- Nicoladis, E., Genesee, F. (1996). A longitudinal study of pragmatic differentiation in young bilingual children. *Language Learning*, 46, 439-464.
- Nicoladis, E., Secco, G. (2000). The role of a child's productive vocabulary in the language choice of a bilingual family. *First Language*, 58, 3-28.
- Oksaar, E. (1978). Pre-school Trilingualism: A Case Study. In Peng, F.C.C en Raffler-Engel, W. (eds). *Language Acquisition and Developmental Kinesics* (pp. 129-138). Hiroshima.
- Oksaar, E. (1983). Multilingualism and multiculturalism from the linguist's point of view. In Husén, T., Opper, S. (eds). *Multicultural and multilingual education in immigrant countries* (pp. 17-36). Wenner Gren Symposium Series, Vol. 38, Oxford: Pergamon Press.
- Poplack, S. (1981). The syntactic structure and social function of code-switching. In Duran, R. (eds). *Lation Language and Communicative Behavior* (pp. 169-184). Norwood: Ablex
- Pratt, C., Grieve, R. (1984). The Development of Metalinguistic awareness: An Introduction. In Tunmer, W., Herriman, M. (eds). *Metalinguistic Awareness in Children* (pp. 2-11). Heidelberg: Springer-Verlag Berlin
- Quay, S. (1995). The bilingual lexicon: implications for studies of language choice. *Journal of Child Language*, 22, 369-387.
- Quay, S. (2001). Managing linguistic boundaries in early trilingual development. In Cenoz, J. en Genesee, F. (eds). *Trends in Bilingual Acquisition* (pp. 149-199). Amsterdam: John Benjamins.

- Quay, S. (2008). Dinner conversations with a trilingual two-year-old: Language socialization in a multilingual context. *First Language*, 28(1), 5–33.
- Quay, S. (2011). Introduction: data-driven insights from trilingual children in the making. *International Journal of Multilingualism*, 8(1), 1–4.
- Redlinger, W. E., Park, T-Z (1980). Language mixing in young bilinguals. *Journal of Child Language* 7, 337-352.
- Ringbom, H. (1987). *The role of the first language in foreign language learning*. Clevedon: Multilinguals Matters.
- Schmidt, A. (2014). *Between The Languages: Code-Switching in bilingual communication*. Hamburg: Anchor Academic Publishing
- Serratrice, L. (2005). Language mixing and learning strategy. *International Journal of Bilingualism*, 9 (2), 159-177.
- Singh, R., Carroll, S. (1979). L1, L2 and L3. *Indian Journal of Applied Linguistics* 5: 51-63.
- Skutnabb-Kangas, T. (1984). *Bilingualism or not*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Slobin, D. I. (1978). A Case Study of Early Language Awareness. In Sinclair, A., Jarvella, R. J. en Levelt, W. J. M. (eds). *The child's conception of language*. Heidelberg: Springer Verlag Berlin.
- Stavans, A. (1992). Sociolinguistics factors affecting codeswitches produced by trilingual children. *Journal of Language, Culture and Curriculum* 5.
- Taeschner, T. (1983). *The Sun is Feminine: A Study on Language Acquisition in Bilingual Children*. Berlin: Springer.
- Unsworth, S. (accepted for publication). Amount of exposure as a proxy for dominance in bilingual language acquisition. In Silva-Corvalan, C. en Treffers-Daller, J. (eds). *Language dominance in bilinguals: Issues of measurement and operationalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Volterra, V., Taeschner, T. (1978). The Acquisition and Development of Language by Bilingual Children. *Journal of Child Language*, 6, 311-326.
- Wang, X.L. (2008). *Growing up with Three Languages: Birth to Eleven*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Wei, L. en Hua, Z. (2006). The Development of Code-Switching in Early Second Language Acquisition. *BISAL* 1, 2006, 68-81.

-
- Wolfson, N., Marmor, T., Jones, S. (1989). Problems in the comparison of speech acts across cultures. In Blum-Kulka, S., House, J. en Kasper, G. (eds). *Cross-Cultural Pragmatics: Requests and Apologies* (pp. 174-197). Norwood: Ablex.
- Yip, V., Matthews, S. (2006). Assessing Language Dominance in Bilingual Acquisition: A Case for Mean Length Utterance Differentials. *Language Assessment Quarterly*, 3 (2), 97-116.

Bijlage A - Observatie-instrument voor gesprekken

Observatie-instrument voor gesprekken	
familie	C.-S.
datum	20-05-2014
aantal uitingen kind totaal	verstaanbare uitingen: 64
aantal geïnitieerde uitingen kind	verstaanbare uitingen: 20
aantal responsen kind	verstaanbare uitingen: 44
MLU kind (DU/NL/ENG)	
aantal uitingen moeder totaal	verstaanbare uitingen: 93
aantal geïnitieerde uitingen moeder	63
aantal responsen moeder	30
aantal uitingen vader totaal	verstaanbare uitingen: 86
aantal geïnitieerde uitingen vader	47
aantal responsen vader	39
aantal uitingen familie totaal	verstaanbare uitingen: 243

DEEL A - TAALKEUZE DOOR OUDERS (GEÏNITIEERDE UITINGEN) = AANTAL UITINGEN/%

1. moeder naar kind: (40 uit.)	100% van de uitingen zijn in het...			0 % van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	0%	100%		0%	100%	/	0%
2. vader naar kind (32 uit.)	93,75% van de uitingen zijn in het...			3,13 % van de uitingen zijn vaststaande namen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	93,75%	/		3,13%	/	/	/
3. moeder naar vader (7 uit.)	100 % van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	100%	/	/	100%	/	/
4. vader naar moeder (7 uit.)	85,71 % van de uitingen zijn in het...			14,29 % van de uitingen zijn vaststaande namen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	85,71		/	/		/
5. moeder naar kind en vader (1 uiting)	100 % van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	100%	/	/	100%	/	/
6. vader naar kind & moeder (n.v.t.)	% van de uitingen zijn in het...			% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/

DEEL B - TAALKEUZE DOOR OUDERS (RESPONSEN) = AANTAL UITINGEN/%

1. moeder naar kind (22 uit.)	95,45 % van de responsen zijn in het...			4,55% van de responsen zijn vaststaande namen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	95,45%	/	/	/	/	/
2. vader naar kind (31 uitingen)	90,32 % van de responsen zijn in het...			9,68 % van de responsen zijn vaststaande namen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	90,32	/	/	/	/	/	/
3. moeder naar vader (8)	100% van de responsen zijn in het...			0% van de responsen zijn vaststaande namen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	100	/	/	/	/	/
4. vader naar moeder (8)	% van de responsen zijn in het...			van de responsen zijn vaststaande namen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	25%	75%	/	/	/	/	/
5. moeder naar kind en vader (n.v.t.)	% van de uitingen zijn in het...			% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/
6. vader naar kind en moeder (n.v.t.)	% van de uitingen zijn in het...			% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/

DEEL C - TAALKEUZE DOOR HET KIND (GEÏNITIEERDE UITINGEN) = AANTAL UITINGEN/%

1. kind naar moeder (6)	% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	16.67%	83.33%	/	/	/	/	/
2. kind naar vader (12)	% van de uitingen zijn in het...			8,33 % van de uitingen zijn vaststaande namen 8,33 % van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	83.33%			8,33%	/	/	/
3. kind naar beide ouders (1)	% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0 % van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	100%	/	/	/	/	/

DEEL D - TAALKEUZE DOOR HET KIND (RESPONSEN) = AANTAL UITINGEN/%

1. kind naar moeder (17)	% van de responsen zijn in het...			11.76 % van de responsen zijn vaststaande namen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	88,24%	/	/	/	/	/

2. kind naar vader (26)	% van de responsen zijn in het...			23.08% van de responsen zijn vaststaande namen 7.69% van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	61.54%	7.69%	/	7.69%	/	/	/
3. kind naar beide ouders	% van de responsen zijn in het...			% van de responsen zijn vaststaande namen % van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/

DEEL E - TAALVERMENGING (INTERSENTENTIAL EN INTRASSENTENTIAL CODE-SWITCHING)

	inters. CS	intras. CS		taal van CS	matrix-taal
			woordsoort van CS		
vader naar kind	Hier ist noch mehr Taco, da kannst du dann. Okay, that's it.			ENG	DU
kind naar vader		Ich möchte this	aanwijzend voornaamw.	ENG	DU
		Guck' mal, this können wir auch schmieren, können wir auch schmieren	aanwijzend voornaamw.	ENG	DU
		Bohnen, please. This Stückchen	interjectie, aanwijzend voornaamw.	ENG	DUI

DEEL F - GESPREKSSTRATEGIEËN DOOR OUDERS = AANTAL UITINGEN/%

strategie	uiting	geïnvolveerde talen
1. minimal grasp strategie		
2. expressed guess strategie	CHI: Darf ich so? MOT: you would like Guacamole, too?	Duits, Engels
3. repetition strategie		
4. move-on strategie	CHI: Guck' mal, this können wir auch schmieren. Papa, können wir auch schmieren FAT: ja	Duits, Engels
	FAT: Was möchtest du noch essen, H? CHI: Ich möchte this FAT: Willst du das selber auspacken?	Duits, Engels

	FAT: Was ist was? CHI: This! FAT: Käse. Und hier sind die Bohnen. Und hier ist Käse, ist das FAT: Bohnen willst du? Willst du dir selbst nehmen oder soll ich dir helfen? CHI: Bohnen, please. This Stückchen FAT: (<i>schept bonen op het bord van H.</i>) CHI: Papa! FAT: Ja? CHI: What is this for? FAT: Ja, machst du Taco mit Bohnen?	Duits, Engels Duits, Engels Duits, Engels
5. code-switching		

DEEL G – GEVONDEN CODES

1. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR VADER					
1.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR VADER		VADER NAAR KIND H.	VADER NAAR MOEDER	VADER NAAR KIND C.	VADER NAAR FAMILIELEDEN
DDI	Geïnitieerde, Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker	28		5	1
EDI	Geïnitieerde, Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker		6		
CDI	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker		1		
MDI	Geïnitieerde, taalgemengde uiting door een Duitse moedertaalspreker	1			
1.1.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CDI	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker	1	1	2	
1.2 RESPONSEN DOOR DE VADER		VADER NAAR KIND H.	VADER NAAR MOEDER	VADER NAAR KIND C.	VADER NAAR FAMILIELEDEN
DDD	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	20			
DDE	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting	2	2		
DDC	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam	1			

DDM	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een taalgemengde uiting	1			
EDE	Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		6		
1.2.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CDD	uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	1			
CDC	uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam	2			
CDE	uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		2		
CDM	uiting van een van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een taalvermengde uiting	1			
2. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR MOEDER					
2.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR MOEDER		MOEDER NAAR KIND H.	MOEDER NAAR VADER	MOEDER NAAR KIND C.	MOEDER NAAR FAMILIELEDEN
EEl	Geïnitieerde, Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker	40	6	14	1
2.2 RESPONSEN DOOR DE MOEDER		MOEDER NAAR KIND H.	MOEDER NAAR VADER	VADER NAAR KIND C.	MOEDER NAAR FAMILIELEDEN
EEe	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting	15	5		
EED	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	3	3		
EEc	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam	1	2		
2.2.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CEE	uiting van een vaststaande naam door een Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting	1			
3. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR KIND					

3.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR KIND		KIND NAAR MOEDER	KIND NAAR VADER	KIND H. NAAR KIND C.	KIND NAAR FAMILIE-LEDEN
DID	Geïnitieerde, Duitse uiting naar een Duitse spreker		10		
DIE	Geïnitieerde, Duitse uiting naar een Engelse spreker	1			
EIE	Geïnitieerde, Engelse uiting naar een Engelse spreker	5	1		
MID	Geïnitieerde, taalvermengde uiting naar een Duitse spreker		1		
EIX	Geïnitieerde, Engelse uiting, aangesproken persoon niet duidelijk				1
DIX	Geïnitieerde, Duitse uiting, aangesproken persoon niet duidelijk				1
3.1.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CID	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam naar een Duitse spreker		1		
XID	Niet verstaanbare, geïnitieerde uiting naar een Duitse spreker		1		
3.2 RESPONS DOOR HET KIND		KIND NAAR MOEDER	KIND NAAR VADER	KIND NAAR KIND C.	KIND NAAR FAMILIE-LEDEN
EEE	Engelse uiting als respons op een Engelse uiting van een Engelse spreker	15			
EDD	Engelse uiting als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		2		
EDX	Engelse uiting als reactie op een Duitse uiting, aangesproken persoon niet duidelijk				1
DDD	Duitse uiting als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		12		
DCD	Duitse uiting als respons op een vaststaande naam van een Duitse spreker		1		
MDD	taalgemengde uiting als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		2		
3.2.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CEE	uiting van een vaststaande naam als respons op een Engelse uiting van een Engelse spreker	2			

CDD	uiting van een vaststaande naam als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		9		

DEEL H - MLU-WAARDEN

MLU - Duits		
	zin	aantal morfemen
1	Das ist auch gut	4
2	Schnecke gefunden	3
3	Wie kommt A. gleich wieder?	6
4	Wie kommt sie gleich wieder und holt ihren?	8
5	Die Schnecke war hinter'm Blätter	5
6	Was ist das?	3
7	Darf ich so?	3
8	Darf ich?	2
9	Ich habe eine Gabel	4
10	Guck mal!	2
11	Kannst du schneiden?	4
12	Was hast du?	3
13	Was ist das?	3
14	Diese Bohnen sind lecker	5
15	Das ist doch Korriander	4
16	Wie ist A. nicht da?	5
17	Papa, du darfst dies essen, okay?	7
MLU = $72/17 = 4.24$		

MLU - Engels		
	zin	aantal morfemen
1	That's not	2
2	What is this for?	4
3	Can I have this one?	5
4	What is this	3
5	But what is the name?	5
6	Can I have	3
7	Mum, do you have a cheese there?	7
8	I don't like salad	4
9	Can I have Tomatilla	4
10	I try it out on Monday then	7
MLU = $44/10 = 4.4$		

Observatie-instrument voor gesprekken	
familie	C.-S.
datum	21-05-2014
aantal uitingen kind totaal	verstaanbare uitingen: 83
aantal geïnitieerde uitingen kind	verstaanbare uitingen: 31
aantal responsen kind	verstaanbare uitingen: 52
aantal uitingen moeder totaal	verstaanbare uitingen: 116
aantal geïnitieerde uitingen moeder	verstaanbare uitingen: 61
aantal responsen moeder	verstaanbare uitingen: 55
aantal uitingen vader totaal	verstaanbare uitingen: 109
aantal geïnitieerde uitingen vader	verstaanbare uitingen: 53
aantal responsen vader	verstaanbare uitingen: 56
aantal uitingen familie totaal	verstaanbare uitingen: 304

DEEL A - TAALKEUZE DOOR OUDERS (GEÏNITIEERDE UITINGEN) = AANTAL UITINGEN/%

1. moeder naar kind: (27 uit.)	100% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	0%	100%	0%	/	/	/	/
2. vader naar kind (46 uit.)	93,75% van de uitingen zijn in het...			3,13% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	97,87%	/	/	/	2,13%	/	/
3. moeder naar vader (13 uit.)	100% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	100%	/	/	/	/	/
4. vader naar moeder (7 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	100%	/	/	/	/	/
5. moeder naar kind en vader (n.v.t.)	100% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/
6. vader naar kind en moeder (n.v.t.)	% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/

DEEL B - TAALKEUZE DOOR OUDERS (RESPONSEN) = AANTAL UITINGEN/0%

1. moeder naar kind (34 uitingen)	% van de uitingen zijn in het...			5,88 % van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn taalgemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	94,12%	/	/	/	/	/
2. vader naar kind (34 uitingen)	% van de uitingen zijn in het...			11,76 % van de uitingen zijn vaststaande namen 2,94 % van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	79,41%	2,94%	2,94%	/	2,94%	/	/
3. moeder naar vader (22)	% van de uitingen zijn in het...			4,54 % van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn taalgemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	95,45%	/	/	/	/	/
4. vader naar moeder (17)	% van de uitingen zijn in het...			11,76% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn taalgemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	88,24%	/	/	/	/	/
5. moeder naar kind en vader	% van de uitingen zijn in het...			% van de uitingen zijn gemengd % van de uitingen zijn taalgemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/
6. vader naar kind en moeder	% van de uitingen zijn in het...			% van de uitingen zijn gemengd % van de uitingen zijn taalgemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/

DEEL C - TAALKEUZE DOOR HET KIND (GEÏNITIEERDE UITINGEN) = AANTAL UITINGEN/0%

1. kind naar moeder (6)	% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	100%	/	/	/	/	/
2. kind naar vader (21)	% van de uitingen zijn in het...			14,29 % van de uitingen zijn vaststaande namen 4,76 % van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	80,96%	/	/	/	4,76%	/	/
3. kind naar beide ouders (3)	% van de uitingen zijn in het...			33,33% van de uitingen zijn vaststaande namen 0 % van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	66,66%	/	/	/	/	/	/

DEEL D - TAALKEUZE DOOR HET KIND (RESPONSEN) = AANTAL UITINGEN/0%

1. kind naar moeder (23)	% van de uitingen zijn in het...			17,39 % van de uitingen zijn vaststaande namen 4,35 % van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	4,35%	73,91%	/	/	/	4,35%	/
2. kind naar	% van de uitingen zijn in het...			28,57 % van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn taalgemengde uitingen			

vader (28)	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	67,86%	/	3,57%	/	/	/	/
3. kind naar beide ouders	% van de uitingen zijn in het...			% van de uitingen zijn vaststaande namen % van de uitingen zijn taalvermengde uitingen			
	DU	ENG	NL	ENG/DU	DU/NL	ENG/NL	NL/DU/ENG
	/	/	/	/	/	/	/

DEEL E - TAALVERMENGING (INTERSENTENTIAL EN INTRASSENTENTIAL CODE-SWITCHING)

	inters. CS	intras. CS		taal van CS	matrix-taal
			woordsoort van CS		
1. vader naar kind	Dann sagst du, sagst du: mag ik een dadel? Alsjeblieft?			NL	DU
	alsjeblieft, ja. S. heißt der			NL	DU
2. kind naar vader		Papa, ich will poop!		ENG	DU
3. kind naar moeder	and then when I drink there come crumbs. Mommy, let op!			NL	ENG

DEEL F - GESPREKSSTRATEGIEËN DOOR OUDERS = AANTAL UITINGEN/%

strategie	uiting	geïnvolveerde talen
1. Explicit correction	MOT: crumbs? CHI: and then when I drink there come crumbs. Mommy, let op! MOT: you say: Mommy, watch!	Engels, Nederlands
2. minimal grasp strategie		
3. expressed guess strategie		
4. repetition strategie		
5. move-on strategie	MOT: So you peed at the potty, hu? That was great CHI: ja MOT: Was that easy to do?	Engels, Duits/Nederlands
	MOT: Here I'll do it for you CHI: nein, Papa MOT: Papa'll do it. okay	Engels, Duits

	CHI: Papa, ich will poop! FAT: zusammen? FAT: Mag ik een dadel, alsjeblieft? CHI: Mag ik een dadel, alstublieft, Papa? FAT: Nee, S. musst du fragen oder B. Ich hab' ja keine Dattel	Duits, Engels Nederlands, Duits
6. code-switching		

DEEL G - GEVONDEN CODES

1. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR VADER					
1.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR VADER		VADER NAAR KIND H.	VADER NAAR MOEDER	VADER NAAR KIND C.	VADER NAAR FAMILIELEDEN
DDI	Geïnitieerde, Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker	45			
EDI	Geïnitieerde, Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker		7		
MDI	Geïnitieerde, taalgemengde uiting door een Duitse moedertaalspreker	1			
DDI	Geïnitieerde, Duitse uiting naar C.	2			
1.2 RESPONSEN DOOR DE VADER		VADER NAAR KIND H.	VADER NAAR MOEDER	VADER NAAR KIND C.	VADER NAAR FAMILIELEDEN
DDD	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	21			
DDE	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting	1			
DDC	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam	3			
DDN	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Nederlandse uiting	1			
DDM	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een taalgemengde uiting	1			
EDE	Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting	1	14		
EDX	Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons		1		

	op een niet taalspecifieke uiting				
MDX	taalgemengde uiting als respons op een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker	1			
NDD	Nederlandse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	1			
1.2.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CDD	uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	2			
CDC	uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam	1			
CDE	uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		2		
CDX	vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een niet-taalspecifieke uiting	1			
2. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR MOEDER					
2.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR MOEDER		MOEDER NAAR KIND H.	MOEDER NAAR VADER	MOEDER NAAR KIND C.	MOEDER NAAR FAMILIELEDEN
EEl	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker	27	13	18	
2.2 RESPONSEN DOOR DE MOEDER		MOEDER NAAR KIND H.	MOEDER NAAR VADER	VADER NAAR KIND C.	MOEDER NAAR FAMILIELEDEN
EEE	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting	23	18		1
EED	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	4	1		
EEC	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam	3	2		
EEM	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker als respons op een taalgemengde uiting	1			

EEX	Engelse uiting door een Engelse moedertaalspreker als reactie op een niet-taalspecifieke uiting	1			
2.2.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CEE	uiting van een vaststaande naam door een Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting	2	1		
3. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR KIND					
3.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR KIND		KIND NAAR MOEDER	KIND NAAR VADER	KIND H. NAAR KIND C.	KIND NAAR FAMILIELEDEN
DID	Geïnitieerde, Duitse uiting naar een Duitse spreker		17		
EIE	Geïnitieerde, Engelse uiting naar een Engelse spreker	6			
DIX	Geïnitieerde, Duitse uiting, aangesproken persoon niet duidelijk				2
CID	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam naar een Duitse spreker		3		
MID	Geïnitieerde, taalvermengde uiting naar een Duitse spreker		1		
3.1.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CID	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam naar een Duitse spreker		3		
3.2 RESPONS DOOR HET KIND		KIND NAAR MOEDER	KIND NAAR VADER	KIND NAAR KIND C.	KIND NAAR FAMILIELEDEN
EEE	Engelse uiting als respons op een Engelse uiting van een Engelse spreker	16			
EXE	Engelse uiting als respons op een niet-taalspecifieke uiting van een Engelse spreker	1			
DDD	Duitse uiting als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		18		
DEE	Duitse uiting als respons op een Engelse uiting van een Engelse spreker	1			
DXD	Duitse uiting als respons op een niet-taalspecifieke uiting van een Duitse spreker		1		
NND	Nederlandse uiting als respons op een Nederlandse uiting van een Duitse spreker		1		

MEE	taalgemengde uiting als respons op een Engelse uiting van een Engelse spreker	1			
3.2.1 NIET-TAALSPECIFIEKE CATEGORIEËN					
CCE	uiting van een vaststaande naam als respons op een vaststaande naam van een Engelse spreker	1			
CEE	uiting van een vaststaande naam als respons op een Engelse uiting van een Engelse spreker	3			
CDD	uiting van een vaststaande naam als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		5		
CCD	uiting van een vaststaande naam als respons op een vaststaande naam van een Duitse spreker		1		
CMD	uiting van een vaststaande naam als respons op een taalgemengde uiting van een Duitse spreker		1		
CXD	uiting van een vaststaande naam als respons op een niet-taalspecifieke uiting van een Duitse spreker		1		

DEEL H – MLU-WAARDEN

MLU - Duits		
	zin	aantal morfemen
1	Kannst du das lang schneiden?	6
2	Schneid' mal lang!	3
3	Kannst du lang schneiden?	5
4	Papa, wie esst du nicht?	6
5	Tust du mich füttern?	5
6	Ich halt mich fest	4
7	Ich bin fertig	3
8	H. hat Käse genommen	5
9	Das war ein Pelikan	4
10	Hab' Hunger	2
11	Wie heißt die?	3
12	Wie heißt die Tomatensoße denn?	5
13	Darf ich bitte Pasta ohne Pasta?	6
14	Darf ich bitte Pasta ohne Tomatensoße?	6
15	Was ist denn hier?	4
16	Ich bin ein Baby	4
17	Wenn ich aufgeessen, dann Lolly	7
18	Wie heißt der S.	5
19	Da drin im Schrank	4

20	Da hast du 'ne Dattel	5
21	Da ist 'ne Dattel in	5
22	Du hast Datteln	4
23	Wie schneidest du?	4
24	Da ist kein Kern	4
25	Ich hab kein Kern	4
26	Ich will das im Dunkel	5
MLU = 121/26 = 4.36		

MLU - Engels		
	zin	aantal morfemen
1	Why are you ice-cold?	4
2	What did you do?	4
3	What is that?	3
4	I got my socks wet	7
5	That was in my bottle	5
6	The water in the sipping cup	7
7	So I can put in on my lips	9
8	I did it	3
9	I already did it	4
10	I don't want	4
11	You also like dates	5
12	And then when I drink there come crumbs	9
MLU=67/12 = 4.78		

Observatie-instrument voor gesprekken	
familie	F.-R.
datum	18-06-2014
aantal uitingen kind totaal	verstaanbare uitingen: 113
aantal geïnitieerde uitingen kind	verstaanbare uitingen: 33
aantal responsen kind	verstaanbare uitingen: 37
status uiting onbekend door kind	verstaanbare uitingen: 43
aantal uitingen moeder totaal	verstaanbare uitingen: 149
aantal geïnitieerde uitingen moeder	verstaanbare uitingen: 76
aantal responsen moeder	verstaanbare uitingen: 73
aantal uitingen vader totaal	verstaanbare uitingen: 151
aantal geïnitieerde uitingen vader	verstaanbare uitingen: 31
aantal responsen vader	verstaanbare uitingen: 31
status uiting onbekend door vader	verstaanbare uitingen: 89
aantal uitingen familie totaal	verstaanbare uitingen: 413

DEEL A - TAALKEUZE DOOR OUDERS = UITINGEN/%

1. moeder naar kind (82 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			3,66% van de uitingen zijn vaststaande namen % van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	DU	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	95,12%	/	/	1,22%	/	/	/
2. vader naar kind (94 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			2,13% van de uitingen zijn vaststaande namen 2,13% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	1,06%	94,68%	/	/	2,13%	/
3. moeder naar vader (67 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			7,46% van de uitingen zijn vaststaande namen 4,48% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	4,48%	83,58%	/	4,48%	/	/	/
4. vader naar moeder (63 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			7,93% van de uitingen zijn vaststaande namen % van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	92,06%	/	/	/	/	/
6. vader naar kind en moeder (2 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			50% van de uitingen zijn vaststaande namen 50% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	/	/	/	50%	/	/

DEEL C - TAALKEUZE DOOR HET KIND

1. kind naar moeder (58 uit.)	% van de responsen zijn in het...			6,90% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	93,10%	/	/	/	/	/	/
2. kind naar vader (55 uit.)	% van de responsen zijn in het...			3,64% van de uitingen zijn vaststaande namen 5,45% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	/	78,18%	/	5,45%	/	/
3. kind naar beide ouders (1 uit.)	% van de responsen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 100% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	/	/	/	100%	/	/

DEEL E - TAALVERMENGING (INTERSENTENTIAL EN INTRASSENTENTIAL CODE-SWITCHING)

	inters. CS	intras. CS	talen
Kind naar moeder en vader	Was ist das? (H)		DU en HEB
Vader naar kind	(H) I don't know		ENG en HEB
Vader naar kind	easy, (H)		ENG en HEB
Vader naar moeder en kind	That looks fine (H)		
moeder naar kind		Yeah. It's...guck' mal, iss mal noch ein paar Gabeln von den Nudeln...	ENG en DU
Moeder naar vader		ehm, ja for everybody who wants extra	DU en ENG
Moeder naar vader		Ja, it's even better if you cook it for some longer, but...	DU en ENG
Moeder naar vader		Ja. It's always late when we come from Inga	DU en ENG

DEEL F - GESPREKSSTRATEGIEËN DOOR OUDERS = AANTAL UITINGEN/%

strategie	uiting	geïnvolveerde talen
1. minimal grasp strategie		
2. expressed guess strategie		

3. repetition strategie		
4. move-on strategie	FAT: Nein CHI: okay	
5. code-switching		

DEEL G - GEVONDEN CODES

1. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR VADER				
1.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR VADER		VADER NAAR KIND	VADER NAAR MOEDER	VADER NAAR KIND EN MOEDER
EH-EI	Geïnitieerde, Engelse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker	1	29	
MH-EI	Geïnitieerde, taalgemengde uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker			1
1.2 RESPONSEN DOOR DE VADER		VADER NAAR KIND	VADER NAAR MOEDER	VADER NAAR KIND EN MOEDER
EH-EC	Engelse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam		3	
EH-ED	Engelse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting		2	
EH-EE	Engelse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		24	
CH-ED	uiting van een vaststaande naam door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	1		
CH-EE	uiting van een vaststaande naam door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		4	
CH-EM	uiting van een vaststaande naam door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een taalgemengde uiting		1	
1.3 STATUS VAN UITING ONBEKEND DOOR VADER				
HH-E	Hebreeuwse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker	89		

MH-E	taalgemengde uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker	2		
CH-E	uiting van een vaststaande naam door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker	1		
2. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR MOEDER				
2.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR MOEDER		MOEDER NAAR KIND	MOEDER NAAR VADER	MOEDER NAAR KIND EN VADER
DDI	Geïnitieerde Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker	49		
EDI	Geïnitieerde Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker		26	
MDI	Geïnitieerde taalgemengde uiting door een Duitse moedertaalspreker	1		
2.2 RESPONSEN DOOR DE MOEDER		MOEDER NAAR KIND	MOEDER NAAR VADER	MOEDER NAAR KIND EN VADER
DDD	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	28		
CDD	Uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	3		
DDH	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Hebreeuwse uiting	1		
CDE	Uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		5	
DDX	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een onverstaanbare uiting		1	
DDE	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		2	
EDE	Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		30	
MDE	taalgemengde uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		3	
3. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR KIND				
3.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR KIND		KIND NAAR VADER	KIND NAAR MOEDER	KIND NAAR VADER EN MOEDER
				GEESPREKSPARTNER ONBEKEND

DIH-E	Geïnitieerde Duitse uiting gericht aan een Hebreeuws-Engelse spreker	3			
DID	Geïnitieerde Duitse uiting gericht aan een Duitse moedertaalspreker		24		
MID	Geïnitieerde taalgemengde uiting gericht aan een Duitse moedertaalspreker			1	
CIX	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam, gesprekspartner onbekend				2
CID	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam gericht aan Duitse spreker		1		
DIX	Geïnitieerde Duitse uiting, gesprekspartner onbekend				5
3.2 RESPONS DOOR HET KIND		KIND NAAR VADER	KIND NAAR MOEDER	KIND NAAR VADER EN MOEDER	
DDD	Duitse uiting als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		28		
CH-E	Uiting van een vaststaande naam als respons op een uiting Hebreeuws-Engelse spreker	2			
DH-E	Duitse uiting als respons op een uiting Hebreeuws-Engelse spreker	7			
CDD	Uiting van een vaststaande naam als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		3		
DCD	Duitse uiting als respons op een vaststaande naam geuit door een Duitse spreker		1		
DMD	Duitse uiting als respons op een taalvermenging geuit door een Duitse spreker		1		
3.3 STATUS VAN UITING ONBEKEND DOOR KIND					
HH-E	Hebreeuwse uiting als reactie op een uiting van een Hebreeuws-Engelse spreker	43			

DEEL I - TIJDELIJKE TAALVERDELING**HEBREEUWS**

GESPREKSCONSTELLATIE	MINUTEN
Kind naar vader	00:57
Vader naar kind	04:35
Totaal	05:32

DUITS

GESPREKSCONSTELLATIE	MINUTEN
Moeder naar kind	02:43
Kind naar moeder	01:41
Kind naar vader	00:18
Kind, gesprekspartner onbekend	00:11
Moeder naar vader	00:01
Totaal	04:53

ENGELS

GESPREKSCONSTELLATIE	MINUTEN
Vader naar moeder	01:59
Moeder naar vader	03:08
Vader naar kind	00:02
Moeder naar kind	00:03
Totaal	05:12

Observatie-instrument voor gesprekken	
familie	F.-R.
datum	23-06-2014
aantal uitingen kind totaal	verstaanbare uitingen: 117
aantal geïnitieerde uitingen kind	verstaanbare uitingen: 39
aantal responsen kind	verstaanbare uitingen: 62
status uiting onbekend door kind	verstaanbare uitingen: 16
aantal uitingen moeder totaal	verstaanbare uitingen: 144
aantal geïnitieerde uitingen moeder	verstaanbare uitingen: 81
aantal responsen moeder	verstaanbare uitingen: 63
aantal uitingen vader totaal	verstaanbare uitingen: 86
aantal geïnitieerde uitingen vader	verstaanbare uitingen: 19
aantal responsen vader	verstaanbare uitingen: 22
status uiting onbekend door vader	verstaanbare uitingen: 45
aantal uitingen familie totaal	verstaanbare uitingen: 347

DEEL A - TAALKEUZE DOOR OUDERS = UITINGEN/%

1. moeder naar kind (113 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			7,08% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	DU	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	92,92%	/	/	/	/	/	/
2. vader naar kind (64 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			21,88% van de uitingen zijn vaststaande namen 3,13% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	4,69%	70,31%	/	/	3,13%	/
3. moeder naar vader (30 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			13,33% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	86,66%	/	/	/	/	/
4. vader naar moeder (19 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			5,26% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	94,74%	/	/	/	/	/
6. vader naar kind en moeder (3 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 100% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	/	/	/	100%	/	/
7. moeder naar vader en kind (1 uit.)	% van de uitingen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	100%	/	/	/	/	/

DEEL C - TAALKEUZE DOOR HET KIND

1. kind naar moeder (86 uit.)	% van de responsen zijn in het...			3,49% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	96,51%	/	/	/	/	/	/
2. kind naar vader (30 uit.)	% van de responsen zijn in het...			30% van de uitingen zijn vaststaande namen % van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	9,9 9%	3,33%	53,33%	/	3,33%	/	/
3. kind naar beide ouders (1 uit.)	% van de responsen zijn in het...			0% van de uitingen zijn vaststaande namen 0% van de uitingen zijn gemengd			
	DU	ENG	H	ENG/DU	DU/H	ENG/H	H/DU/ENG
	/	100%	/	/	/	/	/

DEEL E - TAALVERMENGING (INTERSENTENTIAL EN INTRASSENTENTIAL CODE-SWITCHING)

	inters. CS	intras. CS	talen
Kind naar vader	abba, (H) und dann war das kalt. (<i>abba, (H) en dan was het koud</i>)		Hebreeuws en Duits
Vader naar kind	Bye, (H) Gooaal! (H)		Engels en Hebreeuws Engels en Hebreeuws
Vader naar moeder en kind	It's crispy. It's fine (H) (H) I tell him this as a bedtime story. I think this is a good bedtime story		Engels en Hebreeuws Engels en Hebreeuws

DEEL F - GESPREKSSTRATEGIEËN DOOR OUDERS = AANTAL UITINGEN/%

strategie	uiting	geïnvolveerde talen
1. minimal grasp strategie		
2. expressed guess strategie		
3. repetition strategie		

4. move-on strategie		
5. code-switching		

DEEL G - GEVONDEN CODES

1. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR VADER					
1.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR VADER		VADER NAAR KIND	VADER NAAR MOEDER	VADER NAAR KIND EN MOEDER	
EH-EI	Geïnitieerde, Engelse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker	2	7		
MH-EI	Geïnitieerde, taalgemengde uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker	2		2	
CH-EI	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker	8			
1.2 RESPONSEN DOOR DE VADER		VADER NAAR KIND	VADER NAAR MOEDER	VADER NAAR KIND EN MOEDER	GESPREKSPARTNER ONBEKEND
EH-EE	Engelse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		11	1	
EH-EH	Engelse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een Hebreeuwse uiting	1			
HH-EC	Hebreeuwse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam	2			
HH-ED	Hebreeuwse uiting door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	1			
CH-EE	uiting van een vaststaande naam door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		1		
CH-EH	uiting van een vaststaande naam door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als reactie op een Hebreeuwse uiting	2			
CH-EC	uiting van een vaststaande naam door een Hebreeuws-Engelse moedertaalspreker als	4			

	respons op een vaststaande naam				
CH-EX	uiting van een vaststaande naam door een Hebreeus-Engelse moedertaalspreker als respons op een onverstaanbare uiting				1
MH-EE	uiting van een taalvermenging door een Hebreeus-Engelse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting			1	
1.3 STATUS VAN UITING ONBEKEND DOOR VADER					
HH-E	Hebreeuwse uiting door een Hebreeus-Engelse moedertaalspreker	42			
2. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR MOEDER					
2.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR MOEDER		MOEDER NAAR KIND	MOEDER NAAR VADER	MOEDER NAAR KIND EN VADER	
DDI	Geïnitieerde Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker	58			
EDI	Geïnitieerde Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker		18	1	
CDI	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker	3	1		
2.2 RESPONSEN DOOR DE MOEDER		MOEDER NAAR KIND	MOEDER NAAR VADER	MOEDER NAAR KIND EN VADER	
DDD	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	44			
CDD	Uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	4			
DDH	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Hebreeuwse uiting	2			
CDE	Uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		2		
CDH	Uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Hebreeuwse uiting		1		
CDC	Uiting van een vaststaande naam door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Duitse uiting	1			

DDC	Duitse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een vaststaande naam	1			
EDE	Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker als respons op een Engelse uiting		5		
EDH	Engelse uiting door een Duitse moedertaalspreker als reactie op een Hebreeuwse uiting		2		
3. GEPRODUCEERDE UITINGEN DOOR KIND					
3.1 GEÏNITIEERDE UITINGEN DOOR KIND		KIND NAAR VADER	KIND NAAR MOEDER	KIND NAAR VADER EN MOEDER	GEESPREEKSPARTNER ONBEKEND
DIH-E	Geïnitieerde Duitse uiting gericht aan een Hebreeuws-Engelse spreker	2			
DID	Geïnitieerde Duitse uiting gericht aan een Duitse moedertaalspreker		34		
CIX	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam, gesprekspartner onbekend				2
CIH-E	Geïnitieerde uiting van een vaststaande naam gericht aan een Hebreeuws-Engelse spreker	2			
EIX	Geïnitieerde Engelse uiting, gesprekspartner onbekend				1
3.2 RESPONS DOOR HET KIND		KIND NAAR VADER	KIND NAAR MOEDER	KIND NAAR VADER EN MOEDER	
DDD	Duitse uiting als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		48		
DHH-E	Duitse uiting als respons op een Hebreeuwse uiting van een Hebreeuws-Engelse spreker	1			
CDD	Uiting van een vaststaande naam als respons op een Duitse uiting van een Duitse spreker		3		
CCH-E	Uiting van een vaststaande naam als respons op een vaststaande naam van een Hebreeuws-Engelse spreker	7			
DCD	Duitse uiting als respons op een vaststaande naam geuit door een Duitse spreker		1		
MHH-E	Taalgemengde uiting als respons op een Hebreeuwse uiting van een Hebreeuws-Engelse spreker	1			

EEH-E	Engelse uiting als respons op een Engelse uiting van een Hebreeuws-Engelse spreker	1		
3.3 STATUS VAN UITING ONBEKEND DOOR KIND				
HH-E	Hebreeuwse uiting als reactie op een uiting van een Hebreeuws-Engelse spreker	13		
HCH-E	Hebreeuwse uiting als reactie op een vaststaande naam van een Hebreeuws-Engelse spreker	2		
HXH-E	Hebreeuwse uiting als reactie op een niet verstaanbare uiting van een Hebreeuws-Engelse spreker	1		

DEEL I – TIJDELIJKE TAALVERDELING**HEBREEUWS**

GESPREKSCONSTELLATIE	MINUTEN
Kind naar vader	00:21
Vader naar kind	01:51
Totaal	02:12

DUITS

GESPREKSCONSTELLATIE	MINUTEN
Kind naar vader	00:06
Kind naar moeder	02:43
Moeder naar kind	03:45
Totaal	05:34

ENGELS

GESPREKSCONSTELLATIE	MINUTEN
Kind naar vader	00:05
Kind naar moeder en vader	00:02
Vader naar kind	00:03
Vader naar moeder	00:25
Vader naar moeder en kind	00:02
Moeder naar vader	01:01
Moeder naar vader en kind	00:04
Totaal	05:34

Bijlage B - Vragenlijst aan de ouders

Questionnaire	
Name of the child:	
Date of birth:	
Caregivers relation to infant (e.g. father, mother,...):	

PART I – *The following questions are referring to the linguistic background of the parents*

I-1. Which is/are your native language(s)?		
I-2. Which language(s) do you use on a daily basis to communicate with the people around you?		
I-3. In which language(s) do you communicate with your partner?		
I-4. The language in which you are communicating with your partner is...	my native language	
	his/her native language	
	other (please specify)	
I-5. My level of proficiency in my partners native language is as follows (please see description of levels below) ¹	level of listening:	
	level of spoken interaction:	
	level of spoken production:	
I-6. My level of proficiency of Dutch is as follows (please see description of levels below) ¹	level of listening:	
	level of spoken interaction:	
	level of spoken production:	

PART II – *The following questions are referring to the child's language history*

II-1. To which language(s) is your child exposed to since his/her birth?
II-2. In the first year of his/her life my child was the most exposed to this language:
II-3. Which language(s) did your child came in contact with later on, with continued exposure on a regular basis? (name the language and the child's age back then)

PART III – *The following questions are referring to the child's language proficiency*

III-1. How many languages does your child understand?	
III-2. How many languages does your child speak?	
	1. language 1

III-3. Please rank your child's languages according to his/her proficiency in each language (rank 1 = best proficiency, etc.)	2. <i>language 2</i>
	3. <i>language 3</i>

PART IV – *The following questions are referring to your child's current language environment*

IV-1. How many languages does your child experience in his/her daily environment?	<i>language 1</i>				
	<i>language 2</i>				
	<i>language 3</i>				
IV-2. In which language(s) does your child communicate with his/her friends?	... in <i>language 1</i> ? %				
	... in <i>language 2</i> ? %				
	... in <i>language 3</i> ? %				
IV-3. What language(s) does your child experiences during day care at the crèche?					
IV-4. Think about your child's schedule on an ordinary weekday. To which languages is your child being exposed to in each of his/her waking hour of the day.					
hours	languages	hours	languages	hours	languages
7 am - 8 am		12 am - 1 pm		4 pm - 5 pm	
8 am - 9 am		1 pm - 2 pm		5 pm - 6 pm	
9 am - 10 am		2 pm - 3 pm		6 pm - 7pm	
10 am - 11 am		3 pm - 4 pm		7 pm - 8 pm	
11 am -12 am					

PART V – *The following questions are referring to the interactions with your child*

V-1. Which language(s) do you speak with your child?		
V-2. In which language does your child respond to you normally?		
V-3. What percentage of your interactions with your child are...	... in <i>language 1</i> ? %	
	... in <i>language 2</i> ? %	
	... in <i>language 3</i> ? %	
V-4. In what situations do you tend to speak in <i>language 1</i> with your child? (check applicable items)	When one on one	
	At home	
	With friends	
	With family	
	At playgroup/lessons	
	When out (shopping, etc.)	
Other (please specify)		
V-5. In what situations do you tend to speak in <i>language 2</i> with your child? (check applicable items)	When one on one	
	At home	
	With friends	
	With family	

	At playgroup/lessons	
	When out (shopping, etc.)	
	Other (please specify)	
V-6. In what situations do you tend to speak in <i>language 3</i> with your child? (check applicable items)	When one on one	
	At home	
	With friends	
	With family	
	At playgroup/lessons	
	When out (shopping, etc.)	
	Other (please specify)	

PART VI – *This part is only applicable to your situation if your child has any brothers and sisters*

VI-1. How many brothers and sisters does your child have?
VI-2. How old is/are the brother(s)/sister(s)
VI-3. Does the sibling(s) of your child already speak?
VI-4. In which language(s) do your children communicate with each other or if your child's sibling is not able to talk already; in which language does your child address his/her sibling?

Bronnen:

Marian, V., Blumenfeld, H., Kaushanskaya, M. (2007). The Language Experience and Proficiency Questionnaire (LEAP-Q): Assessing language profiles in bilinguals and multilinguals. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 50 (4), 940-967.

Byers-Heinlein, K. (2012). *The Language Mixing Questionnaire*.

http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCQQFjAA&url=http%3A%2F%2Finfantresearch.concordia.ca%2Fen%2Fpublications_files%2FByers-Heinlein%2520Language%2520Mixing%2520Questionnaire.doc&ei=XyX-U83kGIHnalWwgcgE&usq=AFQjCNEuFOGXMnJwrikXzrHubQ8NplSkWw&bvm=bv.74035653,d.d2s, bekeken op 02-06-2014.

1 European language levels – Self Assessment Grid

Listening	
Levels	
A1	I can understand familiar words and very basic phrases concerning myself, my family and immediate concrete surroundings when people speak slowly and clearly.
A2	I can understand phrases and the highest frequency vocabulary related to areas of most immediate personal relevance (e.g. very basic personal and family information, shopping, local area, employment). I can catch the main point in short, clear, simple messages and announcements
B1	I can understand the main points of clear standard speech on familiar matters regularly encountered in work, school, leisure, etc. I can understand the main point of many radio or TV programmes on current affairs or topics of personal or professional interest when the delivery is relatively slow and clear.
B2	I can understand extended speech and lectures and follow even complex lines of argument provided the topic is reasonably familiar. I can understand most TV news and current affairs programmes. I can understand the majority of films in standard dialect.
C1	I can understand extended speech even when it is not clearly structured and when relationships are only implied and not signalled explicitly. I can understand television programmes and films without too much effort.
C2	I have no difficulty in understanding any kind of spoken language, whether live or broadcast, even when delivered at fast native speed, provided I have some time to get familiar with the accent.

Spoken interaction	
Levels	
A1	I can interact in a simple way provided the other person is prepared to repeat or rephrase things at a slower rate of speech and help me formulate what I'm trying to say. I can ask and answer simple questions in areas of immediate need or on very familiar topics.
A2	I can communicate in simple and routine tasks requiring a simple and direct exchange of information on familiar topics and activities. I can handle very short social exchanges, even though I can't usually understand enough to keep the conversation going myself.
B1	I can deal with most situations likely to arise whilst travelling in an area where the language is spoken. I can enter unprepared into conversation on topics that are familiar, of personal interest or pertinent to everyday life (e.g. family, hobbies, work, travel and current events).
B2	I can interact with a degree of fluency and spontaneity that makes regular interaction with native speakers quite possible. I can take an active part in discussion in familiar contexts, accounting for and sustaining my views.
C1	I can express myself fluently and spontaneously without much obvious searching for expressions. I can use language flexibly and effectively for social and professional purposes. I can formulate ideas and opinions with precision and relate my contribution skilfully to those of other speakers.
C2	I can take part effortlessly in any conversation or discussion and have a good familiarity with idiomatic expressions and colloquialisms. I can express

	myself fluently and convey finer shades of meaning precisely. If I do have a problem I can backtrack and restructure around the difficulty so smoothly that other people are hardly aware of it.

Spoken production	
Levels	
A1	I can use simple phrases and sentences to describe where I live and people I know.
A2	I can use a series of phrases and sentences to describe in simple terms my family and other people, living conditions, my educational background and my present or most recent job.
B1	I can connect phrases in a simple way in order to describe experiences and events, my dreams, hopes and ambitions. I can briefly give reasons and explanations for opinions and plans. I can narrate a story or relate the plot of a book or film and describe my reactions
B2	I can present clear, detailed descriptions on a wide range of subjects related to my field of interest. I can explain a viewpoint on a topical issue giving the advantages and disadvantages of various options.
C1	I can present clear, detailed descriptions of complex subjects integrating sub-themes, developing particular points and rounding off with an appropriate conclusion.
C2	I can present a clear, smoothly-flowing description or argument in a style appropriate to the context and with an effective logical structure which helps the recipient to notice and remember significant points.

Bron:

European Union and Council of Europe (2013). *Common European Framework of Reference for Languages- Self-assessment grid*. <https://europass.cedefop.europa.eu/en/resources/european-language-levels-cefr>, bekeken op 23-05-2014

Bijlage C - Ruwe data

Familie C.-S. gesprek 1

Spreker	Engels		Duits		Nederlands		Categorie M		Categorie C		Categorie X
	INI	RES	INI	RES	INI	RES	INI	RES	INI	RES	
Vader	6	/	35	32	/	/	1	/	5	6	2
Moeder	61	29	/	/	/	/	/	/	/	1	6
Kind H.	6	19	13	13	/	/	1	2	1	11	30
Kind C.	/	/	/	/	/	/	/	/	2	/	5

Familie C.-S. gesprek 2

Spreker	Engels		Duits		Nederlands		Categorie M		Categorie C		Categorie X
	INI	RES	INI	RES	INI	RES	INI	RES	INI	RES	
Vader	7	16	49	25	/	1	1	1	/	8	5
Moeder	15	50	/	/	/	/	/	/	/	3	2
Kind H.	6	17	19	18	/	1	1	1	6	13	36
Kind C.	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	18

Familie F.-R. gesprek 1

Spreker	Engels		Duits		Hebreeuws	Categorie M		Categorie C		Categorie X
	INI	RES	INI	RES	INI of RES	INI	RES	INI	RES	
Vader	30	29	/	/	89	1	2	1	7	9
Moeder	26	30	49	32	/	1	3	/	8	6
Kind Y.	/	/	32	37	43	1	/	3	5	18

Familie F.-R. gesprek 2

Spreker	Engels		Duits		Hebreeuws	Categorie M		Categorie C		Categorie X
	INI	RES	INI	RES	INI of RES	INI	RES	INI	RES	
Vader	9	13	/	/	45	5	/	8	7	5
Moeder	19	7	58	47	/	/	/	4	8	3
Kind Y.	1	1	36	51	16	/	1	4	10	24

Bijlage D - Operante definities

Code-switching	In dit onderzoek wordt code-switching gedefinieert als het wisselen van taal tussen uitingen, geproduceerd door één spreker
Geïnitieerde uitingen	Uitingen worden als 'geïnitieerde' geïnitieerd als deze een nieuw onderwerp of een andere actie initiëren. Ook worden talige reacties op non-verbaal gedrag als 'geïnitieerd' beschouwt (Mishina-Mori, 2011).
MLU	MLU = mean length of utterance. De MLU wordt gebruikt om het linguïstische grammaticale niveau van elke taal te bepalen. De berekening is gebaseerd op de methode van Brown (1973).
Responsen	Alle uitingen die niet als 'geïnitieerd' geïnitieerd zijn, worden tot de responsen geteld (Mishina-Mori, 2001).
Taaldominantie	Taaldominantie wordt begrepen als het (relatieve) taalvermogen in de verschillende talen van meertalige sprekers. Het staat in samenhang met het gedrag van taalvermengingen en code-switching. Ook kan de taaldominantie de richting van crosslinguïstische verschijnselen beïnvloeden. Taaldominantie kan tijdens de meertalige taalontwikkeling van één taal naar een andere taal verschuiven zoals ook de mate van taaldominantie (Unsworth, accepted for publication)
Taalvermenging	Als taalvermengingen worden fenomenen beschreven waarbij één spreker binnen één uiting van taal wisselt
Uiting	Een woord of een groep van woorden met een samenhangende intonatie zonder pauzeringen (Mishina-Mori, 2011)

Bijlage E - Transcripties van gesprekken

Familie C.-S. - gesprek 1

MOT = moeder, FAT = vader, CHI = H., CHI1 = C., E = Engels, D= Duits, N = Nederlands, C = vaststaande naam, X = onverstaanbaar, X (paral. utt.) = paralinguïstische utterance

uitings nr.	uiting door...	gericht aan..	taal	relatie	uiting
1.	MOT	CHI1	E	EI	Are you ready to eat C.? One, two, three, uh
2.	MOT	CHI1	E	EI	Alright...ja? Oeps...I'm having a bib for you, C.
3.	MOT	CHI1	E	EI	This arm and the other arm.
4.	MOT	CHI1	E	EI	Yeah, you're ready, uh?
5.	MOT	CHI	E	EI	Oh it smells like corn, it smells good, H. Is it (...)
6.	MOT	CHI	E	EI	Oh, be careful.
7.	MOT	CHI	E	EI	I guess it's really good.
8.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
9.	MOT	CHI1	E	EI	yeah, you'll get some beans. It's alright.
10.	MOT	FAT	E	EI	Corn must be so good, H. hadn't even say a word.
11.	FAT	CHI	D	DI	Ist das lecker, H.? <i>(is het lekker, H.?)</i>
12.	CHI	FAT	D	DD	Das ist auch gut. <i>(dit is ook goed.)</i>
13.	FAT	CHI	D	DD	Ja, in deinem Taco ist vor allem auch ein bisschen Mais drin. Und Käse. <i>(ja, in jou Taco is vooral ook een beetje mais. En kaas)</i>
14.	FAT	CHI1	C	DI	(paral. Utt.) Cameron
15.	CHI	FAT	D	DD	Aber hier nicht <i>(maar hier niet)</i>
16.	FAT	CHI	D	DD	Nee, hier ist nur Mais, ne? <i>(nee, hier is alleen mais, hoor?)</i>
17.	CHI	X	X	X	X
18.	MOT	CHI1	E	EI	Oh, beans yum.
19.	MOT	Chi	E	EI	Here we go. Let's have some for H.
20.	MOT	FAT	E	EI	It's so nasty outside. It's so humid.
21.	FAT	MOT	C	DE	Ja.
22.	MOT	FAT	E	ED	It's rainy than not.
23.	FAT	MOT	E	DE	Pouring, spray, rainshowers.
24.	FAT	CHI	D	DI	Wie war's im Kindergarten, H.? <i>(Hoe was het in de crèche, H.?)</i>
25.	CHI	FAT	C	DD	Gut <i>(goed)</i>
26.	FAT	CHI	C	DC	Gut? <i>(goed?)</i>
27.	FAT	CHI1	D	DI	Und war's bei dir auch gut, C.? <i>(en hoe was het bij jou, C.?)</i>
28.	CHI1	X	X	X	(knikken)

29.	FAT	CHI1	D	DI	Ja?
30.	FAT	CHI	D	DI	Was hast du gemacht? War L. da? <i>(wat heb je dan gedaan? Was L. ook daar?)</i>
31.	CHI	X	X	X	(knikken)
32.	FAT	CHI	D	DI	Ja? Oh, ja. Das ist gut, he? <i>(ja? Oh, ja. Dat is goed, he?)</i>
33.	FAT	CHI	D	DI	Was hast du denn gemacht im Kindergarten? <i>(wat heb je dan gedaan in de crèche?)</i>
34.	CHI	FAT	D	DD	Schnecke gefunden <i>(slak gevonden)</i>
35.	FAT	CHI	D	DD	Was hast du gefunden? 'ne Schnecke? Oh, ja? <i>(wat heb je gevonden? Een slak? Oh, ja?)</i>
36.	CHI	X	X	X	(knikken)
37.	FAT	CHI	D	DI	War das 'ne große oder 'ne kleine? <i>(was het een grote of een kleine?)</i>
38.	CHI	FAT	D	DD	'ne große und 'ne kleine. <i>(een grote en een kleine)</i>
39.	FAT	CHI	D	DD	'ne große und 'ne kleine? Das ist ja toll. <i>(een grote en een kleine? Dat is leuk.)</i>
40.	FAT	CHI	D	DI	Was möchtest du noch essen, H.? <i>(wat wil je nog eten, H.?)</i>
41.	CHI	FAT	M	DD	Ich möchte (hesitation) this <i>(ik wil ...this)</i>
42.	FAT	Chi	D	DM	Willst du das selber auspacken? <i>(wil je dat op je eentje uitpakken?)</i>
43.	CHI	FAT	D	ID	Wie kommt A. gleich wieder? <i>(Hoe komt A. straks weer?)</i>
44.	FAT	Chi	D	DD	Ja, sie kommt gleich wieder und holt ihren Computer ab <i>(ja, ze komt straks terug en haalt haar computer)</i>
45.	CHI	FAT	D	DD	Wie kommt sie gleich wieder und holt ihren? <i>(Hoe komt ze straks weer en haalt haar?)</i>
46.	FAT	CHI	D	DD	Ja, sie macht mal ein Film von uns hat sie gesagt. Das können wir uns ja gleich mal angucken, wenn sie wiederkommt, weil dann zeigt sie uns das. <i>(ja, ze maakt een film van ons heeft ze gezegd. Dat kunnen we straks bekijken als ze weer terug is, omdat ze het ons dan laat zien)</i>
47.	FAT	CHI	D	DI	Klappt's? <i>(gaat het?)</i>
48.	CHI	X	X	X	(knikken)
49.	FAT	Chi	D	DI	Wo war die Schnecke denn, H.? <i>(waar was de slak dan, H.?)</i>
50.	CHI	FAT	D	DD	Die Schnecke war hinter'm Blätter <i>(de slak was achter bladeren)</i>
51.	FAT	CHI	D	DD	Die Schnecke war hinter den Blättern im Garten? <i>(de slak was achter bladeren in de tuin?)</i>
52.	CHI	FAT	C	DD	Ja
53.	MOT	Chi	E	EI	Are you telling Papa about the snails?
54.	CHI	MOT	E	EE	yes

55.	MOT	CHI	E	EI	How many were there?
56.	CHI	MOT	E	EE	one, two. Four snails
57.	MOT	CHI	E	EE	There were four? I thought there.
58.	MOT	CHI	E	EI	what do you have there?
59.	MOT	CHI	E	EI	I thought there were a Mama snail, and a Papa snail
60.	CHI	MOT	E	EE	And a baby snail
61.	MOT	CHI	E	EE	yeah. So three
62.	FAT	MOT	D	DE	Das ist ja eine ganze Familie <i>(dat is ja een hele familie)</i>
63.	MOT	CHI	E	EI	one, two, three
64.	FAT	MOT	D	DE	Das ist ja gut <i>(dat is goed)</i>
65.	CHI	X	E	DX	three
66.	CHI	FAT	E	IE	When I got to the crèche, H. & H. were sitting on the bench and they were looking at a really big snail and it was going pretty fast for a snail, right? And H. was sitting and waiting really patiently with a leaf for the snail crawling to the leaf. And then she moved it across the table on the leaf. And then she found a baby-snail and a mother-snail.
67.	FAT	CHI	D	DI	Was hast du mit der Schnecke gemacht, H.? <i>(wat heb je met de slak gedaan, H.?)</i>
68.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
69.	FAT	CHI	E	EI	What? You bit your tongue?
70.	CHI	MOT	E	EE	No
71.	FAT	CHI	D	DI	mhm. Huhn. Das magst du doch?!
72.	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
73.	MOT	CHI1	E	EI	Here C. some cheese for you
74.	FAT	CHI	D	DI	Was, magst du das nicht? <i>(wat, lus je dat niet?)</i>
75.	FAT	CHI	D	DI	Guck mal, dann können wir das aufmachen. Ups. <i>(kijk eens, dan kunnen we dit openen. Oeps.)</i>
76.	FAT	CHI	D	DI	Hast du schon Bohnen probiert hier? <i>(Heb je al bonen geproefd?)</i>
77.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
78.	FAT	CHI	D	DI	Bohnen willst du? Willst du dir selbst nehmen oder soll ich dir helfen? <i>(bonen wil je? Wil je die zelf pakken of zal ik jou helpen?)</i>
79.	CHI	FAT	M	DD	Bohnen, please. This Stückchen <i>(bonen, please. This stukje)</i>
80.	CHI	FAT	D	ID	Was ist das? <i>(wat is dit?)</i>
81.	FAT	CHI	D	DI	Du, mit der Gabel, H. Oder soll ich dir ein bisschen auf deinen Teller tun? <i>(he, met de vork, H. Of zal ik een beetje op je bord doen?)</i>
82.	CHI	FAT	D	ID	Papa, was ist das?

					<i>(Papa, wat is dit?)</i>
83.	FAT	CHI	D	DD	Was ist was? <i>(wat is wat?)</i>
84.	CHI	FAT	E	DD	This
85.	FAT	CHI	D	DE	Käse. Und hier sind die Bohnen. Und hier ist Käse, ist das <i>(kaas. En hier zij de bonen. En hier is de kaas, is dit.)</i>
86.	CHI	FAT	D	DD	Nee, Bohnen und Käse <i>(nee, bonen en kaas)</i>
87.	FAT	CHI	D	DD	Ja, das isst du eigentlich Bohnen und Käse. Und hier sind die Bohnen in der Mitte. Und hier ist der Käse. <i>(ja, dat eet je eigenlijk bonen en kaas. En hier zijn de bonen in het midden. En hier is de kaas.)</i>
88.	CHI	MOT	D	IE	Darf ich so? <i>(mag ik zo?)</i>
89.	MOT	CHI	E	ED	You would like Guacamole, too?
90.	CHI	MOT	E	EE	Chocolate-beans
91.	MOT	CHI	E	EE	Chocolate-beans? Well, we'll get you some. Right there on the side? Is that enough or do you want more?
92.	CHI	MOT	E	EE	That's not
93.	MOT	CHI	E	EE	Not enough? You can get more later if you want
94.	CHI	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
95.	FAT	CHI	C	DI	Mhm?
96.	CHI	FAT	D	CD	Darf ich? <i>(mag ik?)</i>
97.	FAT	CHI	D	DD	Was willst du? Willst du Brot? Willst du 'n Taco? <i>(wat wil je? Wil je brood? Wil je een Taco?)</i>
98.	MOT	FAT	E	ED	You can get her both and put down there
99.	FAT	CHI	M	DI	Hier ist noch mehr Taco, da kannst du dann. Okay, that's it. <i>(Hier is nog meer Taco, daar kun je dan. Okay, that's it.)</i>
100.	MOT	FAT	E	EI	Maybe put a little extra cheese on it?
101.	FAT	MOT	E	DE	If you want extra cheese I have to grab it from the fridge. Probably it was sold out
102.	MOT	FAT	E	EE	Oh no
103.	FAT	MOT	E	DE	I'm sure I asked for it
104.	CHI	FAT	C	ID	Papa!
105.	FAT	CHI	C	DC	Ja?
106.	CHI	FAT	E	DD	What is this for?
107.	FAT	CHI	D	DE	Ja, machst du Taco mit Bohnen? <i>(ja, maak je Taco met bonen?)</i>
108.	Chi	FAT	C	DD	Ja
109.	FAT	CHI	D	DD	Dann kannst du den so aufrollen <i>(dan kun je die zo samenrollen)</i>
110.	Chi	FAT	D	ID	Hab ich, hab. Ich habe eine Gabel. <i>(heb ik, heb. Ik heb een vork)</i>

111.	FAT	CHI	D	DD	Dann kannst du vielleicht einen Doppelten machen (<i>dan kun je misschien een dubbele maken</i>)
112.	CHI	FAT	D	DD	(paral. Utt.) Doppelten (<i>dubbele</i>)
113.	FAT	X	X	X	X
114.	FAT	MOT	C	DI	mhm?
115.	MOT	FAT	E	EC	it's friday. They are not so great
116.	CHI	MOT	E	IE	Can I have this one?
117.	MOT	CHI	E	EE	You want to have this?
118.	FAT	MOT	E	DI	What's not so great on friday?
119.	MOT	FAT	E	EE	I think, you know it's just a busy day. So I think, yeah.
120.	FAT	MOT	C	DE	mhm?
121.	MOT	FAT	E	EC	The tortilla
122.	FAT	MOT	E	DE	Oh, the tortilla. I thought you talked about the chrèche
123.	CHI	FAT	M	ID	Guck' mal, this können wir auch schmieren. Papa können wir auch schmieren. (<i>kijk eens, <u>this</u> kunnen we ook smeren. Papa, kunnen we ook smeren.</i>)
124.	FAT	CHI	C	DM	ja
125.	MOT	X	X	X	X
126.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
127.	FAT	CHI	D	DD	Das ist 'ne gute Idee. Kannst du schmieren und dann aufrollen. Dann hast du 'n leckeren Taco. (<i>dit is een goede idee. Kan je smeren en dan samenrollen. Dan heb je een lekkere Taco</i>)
128.	CHI	X	E	IX	What is this?
129.	MOT	CHI	E	EE	It's a Tortilla
130.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
131.	MOT	CHI	E	EI	It's like this. It's the same you have. It's just a different kind of Tortilla
132.	CHI	MOT	E	IE	But, what is the name?
133.	MOT	CHI	E	EE	This whole thing? What's it called? Tortilla with beans and cheese and vegetables and chicken. And when it's wrapped up like this it's called Burrito.
134.	CHI1	MOT	C	IE	Mama, Mama, Mama
135.	CHI	MOT	E	EE	Oh, a Burrito
136.	MOT	CHI1	E	EI	You want more? Maybe H. will give you a little bit of hers
137.	FAT	MOT	E	DI	What's wrong
138.	MOT	FAT	E	EE	Just the Burrito
139.	MOT	X	E	EI	Oh that is what she wants too.
140.	MOT	FAT	E	EI	So I had a big trouble with U, kind of. She was not there almost Monday and Tuesday. So I don't know, you know when I called earlier I picked her up in OV, so

					yeah, I don't know, so some circumstances playing, a stressful manager (...)
141.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
142.	FAT	CHI	D	DI	Brauchst du ein Taschen...ähm hier ein Tuch? Hier! Willste selber machen? (heb je een zak...ehm hier een doekje? Hier! Wil je het zelf doen?)
143.	MOT	FAT	E	EI	So, you know she said, she apologized and said she tried
144.	CHI	MOT	E	IE	Can I have
145.	MOT	CHI	E	EE	Oh you haven't any more pieces? Should I give you a piece to hold the sauce apart. So you have to wait till you're on the bottom
146.	FAT	MOT	E	DI	Did she make (...)?
147.	MOT	FAT	E	EE	No
148.	FAT	MOT	E	DE	No?
149.	MOT	FAT	E	EE	No
150.	FAT	MOT	E	DE	That's weird
151.	CHI	FAT	D	ID	Kannst du schneiden? (kan je snijden?)
152.	FAT	CHI	D	DD	Ja. Soll ich, ähm? (ja. Zou ik, ehm?)
153.	CHI	FAT	D	DD	Durchschneiden (doorsnijden)
154.	FAT	CHI	D	DD	Soll ich's noch einmal? (zou ik het nog een keer?)
155.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
156.	MOT	X	X	X	X
157.	FAT	CHI	D	DD	Soll ich's so in der Mitte durchschneiden oder noch mehr? (zou ik het zo in het midden doorsnijden of nog meer?)
158.	CHI	FAT	C	DD	So (zo)
159.	FAT	CHI	D	DC	So oder so? (zo of zo?)
160.	CHI	FAT	C	DD	So (zo)
161.	MOT	X	X	X	(paral. Utt.)
162.	FAT	CHI	D	DI	Und hast du? (en heb je?)
163.	CHI	FAT	D	ID	Was hast du? (wat heb je?)
164.	FAT	CHI	D	DI	Hast du Pipi ins Töpfchen gemacht, H.? Im Kindergarten? (heb je een plasje en het potje gemaakt, H.? In de crèche?)
165.	CHI	FAT	D	ID	Was hast du? Was ist das? (wat heb je? Wat is dit?)

166.	FAT	CHI	D	DD	Das ist ein Quesadilla (<i>dat is een Quesadilla</i>)
167.	CHI	FAT	D	DD	Was ist das? (<i>wat is dit?</i>)
168.	FAT	CHI	D	DD	Das ist Sauce. Willst du ein bisschen Sauce? (<i>dit is saus. Wil je een beetje saus?</i>)
169.	CHI	FAT	C	DD	mhm mhm
170.	FAT	CHI	D	DI	Mit Chips? (<i>met chips?</i>)
171.	CHI	FAT	C	DD	mhm mhm
172.	FAT	CHI	D	DI	ist dein Taco lecker? Mit Schokoladenbohnen? (<i>is jou Taco lekker? Met chocola-bonen?</i>)
173.	CHI	FAT	D	DD	Diese Bohnen sind nicht lecker (<i>deze bonen zijn niet lekker</i>)
174.	FAT	MOT	E	DI	So, what was it like
175.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
176.	MOT	CHI	E	EI	I first have to get to the bottom H. You know the Tortilla is folding everything that's lighter. And without the Tortilla, the Burrito will fall apart. And then we (...) anymore.
177.	CHI1	MOT	C	IE	Mama, Mama, Mama
178.	MOT	CHI	E	EI	What about this? No?
179.	FAT	CHI	D	DI	Willst du 'n bisschen Käse? (<i>wil je een beetje kaas?</i>)
180.	CHI	FAT	C	DD	nee
181.	MOT	CHI	E	EI	The turkey isn't this nice, hu?
182.	FAT	CHI	D	DI	Gib' das mal her (<i>geef het eens aan mij</i>)
183.	MOT	CHI1	E	EI	What do you want, C.? Chips?
184.	CHI	MOT	E	IE	Mum, do you have a cheese there?
185.	MOT	CHI	E	EE	yeah
186.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
187.	MOT	CHI	E	EI	and beans
188.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
189.	MOT	X	X	X	X
190.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
191.	MOT	CHI	E	EI	and vegetables
192.	Chi	MOT	E	EE	I don't like salad
193.	FAT	CHI	D	DI	Willst du ein paar Bohnen? (<i>wil je een paar bonen?</i>)
194.	MOT	CHI	E	ED	That's not salad, that's coriander
195.	CHI	X	D	IX	Das ist doch Koriander (<i>dit is toch coriander</i>)
196.	FAT	CHI	D	DD	Nee, ich hab Salat. Aber ich hab für dich extra einen Taco ohne Salat bestellt, weil ich weiß, dass du nicht so gerne Salat magst.

					<i>(nee, ik heb sla. Maar ik heb voor jou expres een Taco zonder sla bestelt, omdat ik weet, dat je sla niet zo lekker vindt)</i>
197.	MOT	CHI	E	ED	This is coriander, this is salad
198.	FAT	CHI	D	DI	Hörst du? Und dann hat der hier einen ohne Salat gemacht. Bei mir ist Salat drauf und bei der Mama auch. Bei dir nicht. <i>(hoor je? En dan heb ik hier eentje zonder sla gemaakt. Bij mij zit sla in en bij mama ook. Bij jou niet.)</i>
199.	CHI	X	X	X	X
200.	MOT	CHI	E	EI	I do know. Do you want more beans, H.?
201.	FAT	MOT	E	DI	So it's a week of accidents. What first at a party then in the chrèche
202.	CHI1	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
203.	MOT	CHI1	E	EI	What do you want, C.? Water?
204.	Chi	FAT	D	ID	Wie ist A. nicht da? <i>(hoe is A. niet daar?)</i>
205.	FAT	CHI	D	DD	Die A. hat ihren Computer hier gelassen, ne? Aber sie kommt gleich wieder und holt den, ne? Wenn wir fertig aufgegessen haben. <i>(A. heeft haar computer hier laten staan, he? Maar ze komt straks weer terug en halt die op, hoor? Als we klaar zijn met eten.)</i>
206.	MOT	CHI	E	EI	How was your day, H.? Who did you play with? Who was there? M. and T. were there. Who else was there?
207.	CHI	MOT	C	EE	D.
208.	MOT	CHI	E	EC	yeah?
209.	MOT	CHI	E	EI	Did you have fun?
210.	CHI	X	X	X	<i>(knikken)</i>
211.	FAT	CHI	D	DI	Die P. war da, ne? Die kann't ich noch nicht. Ist P. neu? <i>(P. was er, hè? Ik kende haar nog niet. Is P. nieuw?)</i>
212.	CHI	FAT	C	DD	Ja
213.	FAT	CHI	D	DI	M. kam ein bisschen später heut, ne? <i>(M. kwam ietsjes later vandaag, hè?)</i>
214.	MOT	CHI	E	EI	Did you guys hide door in today?
215.	CHI	MOT	E	IE	Where are?
216.	MOT	CHI	E	EI	did you hide indoor?
217.	CHI	MOT	E	EE	No
218.	MOT	CHI	E	EE	No?
219.	MOT	CHI	E	EI	What else did you do today then?
220.	CHI	MOT	E	EE	Nothing
221.	MOT	CHI	E	EE	Nothing?
222.	CHI	X	X	X	<i>(schudden)</i>
223.	MOT	CHI	E	EI	Nothing?
224.	CHI	X	X	X	<i>(schudden)</i>
225.	MOT	CHI	E	EI	You sat around all day long?

226.	CHI	X	X	X	(knikken)
227.	MOT	CHI	E	EI	On the floor?
228.	CHI	X	X	X	(knikken)
229.	MOT	CHI	E	EI	You did nothing?
230.	CHI	X	X	X	(schudden)
231.	MOT	CHI	E	EI	I don't know about that
232.	FAT	MOT	E	DI	Watch C.!
233.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
234.	MOT	CHI	E	EI	H.? you could ask me instead of staring at me
235.	Chi	MOT	E	EE	Can I have Tormatilla
236.	MOT	CHI	E	EE	Do you want my Tortilla?
237.	CHI	X	X	X	(knikken)
238.	MOT	CHI	E	EI	Tortilla is funny, right? It's sounds like Tomatillo a little. Tortilla, Tomatillo
239.	CHI	FAT	D	ID	Papa, du darfst dies essen, okay? <i>(Papa, jij mag dit eten, okay?)</i>
240.	FAT	CHI	C	DD	okay
241.	MOT	CHI1	E	EI	C. what did you do over here? C. made a huge mess. Oh, it's actually enterainment. It worked
242.	FAT	CHI1	C	DI	C.?
243.	MOT	X	X	X	(paral. Utt.)
244.	FAT	CHI1	D	DI	Du hast überall Bohnen, C. <i>(je hebt overal bonen, C.)</i>
245.	CHI	x	X	X	(knikken)
246.	FAT	CHI1	D	DI	überall Bohnen. Ja? <i>(overal bonen. Ja?)</i>
247.	MOT	FAT	E	ED	yeah?
248.	FAT	CHI&CHI 1	D	DI	Waren die lecker die Bohnen? Ja? Kannst schon selbst essen, ne? Und du auch H. <i>(waren de bonen lekker? Ja? Kan je al op je eentje eten, hè? En jij ook, H.)</i>
249.	MOT	CHI	E	EI	What else did you do today, H. Did you go to the...so you went to the...you peed in the potty with L., hu? That's at least what he said
250.	FAT	CHI	D	DI	Brauchst du 'ne Serviette? <i>(heb je een servet nodig?)</i>
251.	MOT	CHI	E	EI	So you peed at the potty, hu? That was great.
252.	CHI	MOT	C	EE	ja
253.	MOT	CHI	E	EI	Was that easy to do?
254.	CHI	FAT	X	ID	Papa, (...)
255.	MOT	FAT	E	EI	Can I have the water, please?
256.	MOT	CHI	E	EI	Was it easy to make a, H. was it easy to make a pipi on the potty?
257.	CHI	MOT	E	EE	no
258.	MOT	CHI	E	EE	No? Was it really hard then?

259.	CHI	X	X	X	(knikken)
260.	MOT	CHI	E	EI	yeah? Oh F. said you made it really quickly. She was pretty impressed. She said you tried each other on the toilet a few times. That's really good. Was it better than the other day with I.?
261.	MOT	CHI	E	EI	Oh, put your hands down here a little bit closer to the, yeah.
262.	MOT	CHI	E	EI	Was it easier than the other day with I.?
263.	CHI	MOT	E	EE	No
264.	MOT	CHI	E	EE	No? It wasn't as easy, it was
265.	FAT	CHI	D	DI	Komm' mal her. Weil wenn da was runter kleckert, dann versuch mal, dass das da auf den Teller kleckert (<i>kom eens hier naartoe. Want als je morst, dan probeer eens, dat het op het bordje morst</i>)
266.	MOT	CHI1	E	EI	Hold on, C. Don't grab it here
267.	MOT	CHI	E	EI	It wasn't easier with H. to go to the toilet than with L.?
268.	CHI	X	X	X	(schudden)
269.	MOT	CHI	E	EI	and that was a good one?
270.	CHI	MOT	E	EE	no
271.	MOT	CHI	C	EE	oh, okay.
272.	MOT	CHI	E	EI	So on Monday, who's at the Crèche on Monday? N. and I. N. and I. are on the Crèche on Monday. Do you want to try to make a pipi on the toilet on Monday? With N. or I.?
273.	CHI	X	X	X	(knikken)
274.	MOT	CHI	E	EI	Or do you want to wait till Tuesday when H. is there?
275.	CHI	MOT	E	EE	I try it out on Monday then
276.	MOT	CHI	E	EE	yeah? Okay. Here we go.
277.	MOT	CHI1	E	EI	Put it down there at the table. [interacting with C. in English]
278.	MOT	CHI1	E	EI	C. what are you doing? [interacting with C. in English]. Whoa, gross, gross.
279.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
280.	FAT	CHI	D	DI	Was war das? Willst du mal 'n Schluck trinken? (<i>wat was dat? Wil je een slokje drinken?</i>)
281.	CHI	X	X	X	(schudden)
282.	MOT	X	X	X	(paral. Utt.)
283.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
284.	CHI	FAT	D	ID	Papa, Pipi auf meinem Stuhl. (<i>Papa, plasje op mijn stoel.</i>)
285.	FAT	CHI	C	DD	Oh, okay.
286.	FAT	CHI	D	DI	wir machen mal, wir machen dich mal sauber. Hast du nicht gemerkt, dass es kommt? (<i>we maken eens, we maken je eens schoon. Heb je niet gevoelt, dat het komt?</i>)
287.	CHI	FAT	D	DD	Nein (<i>nee</i>)

Familie C.-S. - gesprek 2

MOT = moeder, FAT = vader, CHI = H., CHI1 = C., E = Engels, D= Duits, N = Nederlands, C = vaststaande naam, X = onverstaanbaar, X (paral. utt.) = paralinguïstische utterance

uitings nr.	uiting door...	gericht aan..	taal	relatie	uiting
1.	MOT	CHI	E	EI	Can you put your knife and fork here a little bit?
2.	FAT	CHI	D	DI	H. brauchst du, ähm ein Tuch? <i>(H. heb je, ehm een doekje nodig?)</i>
3.	FAT	CHI	D	DI	Hast du der A. gezeigt wie dein Totenkopf leuchtet? Im Dunkeln? <i>(heb je A. laten zien hoe je doodskop schijnt? In het donker?)</i>
4.	CHI	X	X	X	(knikkt)
5.	FAT	CHI	D	DI	Was war mit der Maus? Hat A. 'ne Maus gefangen? <i>(Wat was er met de muis? Heeft A. een muis gevangen?)</i>
6.	CHI	FAT	C	DD	mhm...
7.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
8.	MOT	FAT	E	EI	C. needs some more sauce actually.
9.	FAT	MOT	E	DE	Sauce?
10.	MOT	FAT	E	EE	Well, I think she needs the bottle on her (...)
11.	CHI	FAT	D	ID	Durchschneiden! So lang schneiden. Kannst du das lang schneiden? Schneid' mal lang! <i>(doorsnijden! Zo lang snijden. Kan je het lang snijden? Snijd eens lang!)</i>
12.	MOT	CHI	E	ED	Here I'll do it for you.
13.	CHI	MOT	D	EE	nein, Papa. <i>(nee, Papa.)</i>
14.	MOT	CHI	E	ED	Papa'll do it. okay.
15.	FAT	CHI	D	DI	Was soll ich machen? <i>(wat moet ik doen?)</i>
16.	CHI	FAT	D	DD	Kannst du lang schneiden? <i>(kan je zo lang snijden?)</i>
17.	FAT	CHI	D	DD	In der Mitte durchschneiden? <i>(in het midden doorsnijden?)</i>
18.	CHI	FAT	D	DD	So lang <i>(zo lang)</i>
19.	MOT	CHI1	E	EI	What do you want C., hu? Papa will feed you in one second.
20.	CHI	X	X	IX	Wir (X) nix machen. <i>(we (X) niets doen)</i>
21.	MOT	CHI1	E	EI	You can wait for him and then he can do it. Oh, oh. You dropped that?
22.	FAT	CHI	D	DI	Bitteschön! <i>(alsjeblijft!)</i>
23.	CHI	FAT	D	ID	Papa, wie esst du nicht? <i>(Papa, hoe eet je niet?)</i>

24.	MOT	FAT	E	EI	I think I'll get her feed.
25.	FAT	CHI1	D	DI	Muss Mama dich füttern? (<i>moet mama je voeren?</i>)
26.	FAT	MOT	E	DI	Is this your water or is it...?
27.	MOT	FAT	E	EE	No it's my water. Could you get more cold water, please?
28.	CHI1	X	X	X	(para. Utt.)
29.	MOT	CHI1	E	EI	What you want some water, too?
30.	CHI	MOT	E	IE	Why are you ice-cold?
31.	MOT	CHI	E	EE	Why am I ice-cold? I haven't been, my eyes are cold.
32.	CHI	MOT	E	EE	What did you do?
33.	MOT	CHI	E	EE	That's earlier, remember? Earlier they were a little swollen. So I put an ice-pack on them. Remember? They were a little sick.
34.	CHI	MOT	E	EE	why?
35.	MOT	CHI	E	EE	I don't know why. Something must have gotten in there. Or maybe it's the pollen from the trees.
36.	MOT	FAT	E	EI	Thank you.
37.	CHI	MOT	E	IE	All this trees?
38.	MOT	CHI	E	EE	all the trees.
39.	CHI	MOT	E	EE	What for a tree?
40.	MOT	CHI	E	EE	Definitely including that tree. That tree and all the other trees.
41.	CHI	X	X	X	(zingt)
42.	MOT	FAT	E	EI	well, sometimes she insists on this. You know even when she's having a fork or a spoon and then...
43.	FAT	MOT	E	DE	Probably she [...] than she wants me to do it.
44.	MOT	FAT	E	EE	yeah.
45.	FAT	CHI	D	DI	War's gut auf dem Spielplatz? (<i>was het goed in de speeltuin?</i>)
46.	CHI	FAT	D	ID	Tust du mich füttern? (<i>kan je mij voeren?</i>)
47.	FAT	CHI	D	DD	Soll ich dich mal füttern? Wie ein kleines Baby? Oha. Warum bist du denn wie ein Baby, H.? (<i>moet ik je voeren? Zoals een kleine baby? Oha. Waarom ben je dan zoals een baby, H.?</i>)
48.	MOT	CHI1	E	EI	Well, C. If you want a spoon than...
49.	FAT	CHI	D	DI	Musst du auch wieder in die Baby-Gruppe? (<i>moet je ook weer in de baby-groep?</i>)
50.	CHI	X	X		(paral. Utt.)
51.	FAT	CHI	D	DI	(laughing) Sprichst du wie'n Baby? (<i>spreek je als een baby?</i>)
52.	MOT	CHI	E	EI	How was the playground, H.?
53.	CHI	MOT	C	CE	good/gut
54.	MOT	CHI	E	EC	yeah? Did you go down the slide?

55.	CHI	X	X	X	(knikkt)
56.	MOT	CHI	E	EI	You went down the slide?
57.	CHI	X	X	X	(knikkt)
58.	MOT	CHI	E	EI	A lot?
59.	CHI	X	X	X	(schudden)
60.	MOT	CHI	E	EI	No? Just one or two times?
61.	CHI	X	X	X	(knikkt)
62.	MOT	CHI	E	EI	Did you play in the sandbox?
63.	CHI	X	X	X	(schudden)
64.	MOT	CHI	E	EI	No? What about the...Did you ride on the bicycle? That C. rides in the back of? Like we did with J. and J.?
65.	CHI	X	X	X	(knikkt)
66.	CHI	MOT	E	IE	What is that?
67.	FAT	CHI1	D	DI	C., C., C., nicht die ganze Pasta wieder aus deinem Teller raus. <i>(C., C., C., niet de hele pasta weer vanuit je bordje?)</i>
68.	CHI	MOT	E	IE	What is that? What is that?
69.	MOT	CHI	E	EE	You know that was a funny bicycle ride with two seats. The front seat was...had pedals and the back seat was just for holding on. And we were there with J. and J. and you sat with C. on the back.
70.	FAT	CHI	D	DI	So, noch ein Hap <i>(zo, nog een hapje)</i>
71.	MOT	CHI1	E	EI	C. keep it in the bowl, please. The food comes here in the bowl. And from the bowl into your mouth.
72.	CHI	FAT	C	ID	Baby.
73.	FAT	CHI	D	DC	Ja, jetzt kannst nicht mehr selber essen auf einmal. Wie ein kleines Baby. <i>(ja, nu kan je niet meer eten op eens. Zoals een kleine baby)</i>
74.	MOT	CHI1	E	EI	yeah, good. Yummy.
75.	CHI	X	X	X	(opent mond)
76.	FAT	CHI	D	DI	Machst du deinen Mund auf? Weil du mehr willst? <i>(Doe je jou mond open? Omdat je meer wilt?)</i>
77.	MOT	CHI	E	EI	You want a little cheese on it, H.?
78.	CHI	X	X	X	(neemt kaas)
79.	FAT	CHI	D	DI	Nee, Babies können keinen Käse nehmen <i>(nee, babys mogen geen kaas nemen)</i>
80.	CHI	X	X	X	<i>(lacht)</i>
81.	FAT	X	X	X	<i>(lacht)</i>
82.	MOT	CHI	E	EI	here.
83.	FAT	CHI	D	DI	Oh, ich glaub du bist gar kein Baby. Du kannst ja ganz viel Käse nehmen. Der Käse ist lecker, mhm? <i>(Oh, ik denk dat je helemaal geen baby bent. Je kan ja wél heel veel kaas nemen. De kaas is lekker, mhm?)</i>
84.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)

85.	FAT	MOT	E	DI	So H. fall asleep on the back?
86.	MOT	FAT	E	EE	yeah, you're just coming back?
87.	FAT	MOT	E	DE	No, I was right there.
88.	CHI	X	X	X	<i>(zingt)</i>
89.	MOT	CHI	E	EI	hey, H. when you got food in your mouth, keep it, you know, chew it. No talking nor singing. Otherwise the food will fall out of your mouth. And nobody else wants to see that. Bah...
90.	CHI	X	X	X	<i>(zingt)</i>
91.	MOT	CHI	E	EI	That's better.
92.	CHI1	X	X	X	<i>(zingt)</i>
93.	MOT	CHI	E	EI	Are you lalaling now?
94.	CHI	FAT	D	ID	Ich halt mich fest <i>(ik hou me vast)</i>
95.	FAT	CHI	D	DI	Okay, Baby-H. hier kommt dein Essen <i>(okay, baba-H. hier komt je eten)</i>
96.	CHI1	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
97.	CHI	FAT	D	ID	Hier, Papa.
98.	FAT	CHI	D	DD	Nee, H. Iss' mal selber, okay? Nicht, dass mir das auf die Hose fällt, weißt du? Dann gibt's 'ne Schweinerei. <i>(nee, H. eet eens zelf, okay? Niet, dat het op mijn broek valt, weet je? Dat geeft een rotzooi)</i>
99.	CHI	FAT	D	ID	Ich bin fertig <i>(ik ben klaar)</i>
100.	FAT	CHI	D	DD	Nee, du bist nicht fertig, H. Du hast doch noch gar nichts gegessen. Hier. <i>(nee, je bent niet klaar, H. Je hebt toch helemaal niks gegeten. Hier.)</i>
101.	MOT	CHI	E	EI	C. what are you doing? Don't play with it.
102.	MOT	FAT	E	EI	When did they have their snack?
103.	CHI	X	C	IX	A.
104.	FAT	MOT	E	DE	Oh, they were like snacking all the time pretty much.
105.	CHI	FAT	D	ID	H. hat Käse genommen, Käse genommen. <i>(H. heeft kaas genomen, kaas genomen.)</i>
106.	FAT	CHI	D	DD	Du hast Käse genommen? <i>(heb je kaas genomen?)</i>
107.	CHI1	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
108.	FAT	CHI	D	DI	Was warst du vorhin, H.? Ein grüner Flamingo mit 'nem Handschuh zum Fußball spielen? <i>(wat was je daarnet, H.? Een groene flamingo met een handschoen voor het voetbal spelen?)</i>
109.	CHI	FAT	D	DD	ja.
110.	FAT	MOT	E	DI	H. was a green flamingo with mittens for playing soccer.
111.	MOT	X	E	EE	What?
112.	CHI	X	D	IX	Das war ein Pelikan. Pelikan. <i>(Het was een pelikaan. Pelikaan.)</i>

113.	FAT	CHI	D	DI	H. bleib' mal hier sitzen. Wir wollen ja noch weiter essen. <i>(H. blijf even hier zitten. We willen nog meer eten)</i>
114.	MOT	CHI	E	EI	What do you want? you want yoghurt?
115.	CHI	MOT	C	EE	Joghurt <i>(yoghurt)</i>
116.	FAT	CHI	D	DI	Nee, H. Jetzt bleib' mal erstmal sitzen wir wollen erstmal aufessen und dann können wir noch ein bisschen Joghurt essen, okay? <i>(nee, H. Nu blijf eens zitten we willen nu eerst opeten en dan kunnen we nog een yoghurt eten, okay?)</i>
117.	MOT	Chi1	E	EI	C. what do you want?
118.	FAT	CHI	D	DI	C. isst auch erstmal auf und dann, mhm. H. ich hab gesagt wir wollen sitzen bleiben. Kommst du wieder her? <i>(C. eet nu ook eerst even op en dan, mhm H. ik heb gezegd we blijven zitten. Kom je weer terug?)</i>
119.	MOT	CHI1	E	EI	No, C. First we have some pasta.
120.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
121.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
122.	FAT	CHI	D	DI	H. ich find das nicht witzig <i>(H. ik vind het niet grappig)</i>
123.	CHI	FAT	C	ID	Papa!
124.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
125.	MOT	CHI1	E	EI	Okay, how about a breadstick?
126.	MOT	CHI	E	EI	H. it's dinner time now.
127.	FAT	CHI	D	DI	H. wir setzen uns jetzt wieder an den Tisch und essen weiter (X) H. ich find das nicht okay. Wir wollen jetzt aufessen und danach kannst du wieder weiterspielen <i>(H. we gaan nu weer aan tafel zitten en eten verder (X) H. ik vind het niet okay. We willen nu opeten en dan kan je verder spelen)</i>
128.	MOT	CHI	E	EI	H. some breadsticks?
129.	CHI	X	C	IX	H. Baby
130.	FAT	MOT	E	DI	C. gets another tooth.
131.	MOT	FAT	E	EE	Definitely.
132.	FAT	MOT	E	DE	She salivates very much. Also she got pain.
133.	MOT	FAT	E	EE	yeah, making noise and all these things.
134.	CHI	FAT	D	ID	Hab' Hunger. Hab' Hunger <i>(heb jonger. Heb honger)</i>
135.	FAT	CHI	D	DD	Ja, wir wollen ja hier die Pasta aufessen <i>(ja, we willen ja hier de pasta opeten)</i>
136.	CHI	FAT	C	DD	Pasta, Pasta.
137.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
138.	FAT	CHI	D	DI	H. hör' mal bitte auf beim Essen Quatsch zu machen, okay? Danach können wir wieder Quatsch machen, aber jetzt wollen wir in Ruhe eben essen.

					<i>(H. stop eens met het maken van onzin tijdens het eten, okay? Dan kunnen we weer onzin maken, maar nu willen we eventjes in rust eten)</i>
139.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
140.	MOT	FAT	E	EI	Did you, so she woke up at some point last night, right? Right after we fall asleep.
141.	FAT	MOT	E	DE	yeah.
142.	MOT	FAT	E	EE	and could you soothe her?
143.	FAT	MOT	E	DE	yeah.
144.	MOT	X	X	X	X
145.	FAT	MOT	E	DX	What's that?
146.	MOT	FAT	E	EE	Cause she was screaming.
147.	FAT	MOT	E	DE	Yeah, when I'm getting to her.
148.	MOT	FAT	E	EE	yeah. So I got up at two thirty that's when I heard H. saying: water, water, water.
149.	CHI	MOT	E	IE	For you.
150.	MOT	CHI	E	EE	Well, I don't want that, H.
151.	MOT	FAT	E	EI	water, water, water,
152.	MOT	CHI	E	EI	H. please don't push that water. Otherwise you'll water down everything
153.	CHI	X	X	X	<i>(geeft haar moeder een soepstengel)</i>
154.	MOT	CHI	E	EI	I don't want this right now. I'm not eating dinner, yet.
155.	MOT	FAT	E	EI	So I heard her saying: water, water, water, you know?
156.	FAT	MOT	E	DE	Then?
157.	MOT	FAT	E	EE	So I kind jumped out of bed and I knew that it was empty the sipping cup. So I kind of ran and she was sitting there with the sipping cup and making the sound so I took her up and was asking: is that the only water, H.? And she was completely out of it. So I don't know why I imagined that or someone, something somewhere in the back made some noise. And I thought it was like: water, water.
158.	FAT	MOT	E	DE	Great!
159.	FAT	CHI	D	DI	H. wir wollen noch ein bisschen was essen. Jetzt hattest du die ganze Zeit den Brotstängel. Jetzt wollen wir auch ein bisschen Pasta essen. Schön den Teller aufessen, dann kannst du noch was anderes haben. <i>(H. we willen nog een beetje eten. Nu had je de hele tijd een soepstengel. Nu willen we nog een beetje pasta eten. Eventjes het bordje opeten, dan kan nog iets anders hebben.)</i>
160.	FAT	CHI	D	DI	Soll ich dir helfen? <i>(moet ik jou helpen?)</i>
161.	FAT	CHI	D	DI	Ich ess' auch ein bisschen was, dann schaffen wir das zusammen

					<i>(ik eet ook een beetje, dan redden we het gezamenlijk)</i>
162.	FAT	CHI	D	DI	Mhm, ist leckere Tomatensoße, hm? Magst du die essen? <i>(mhm, de tomatensaus is lekker, hm? Lus je die?)</i>
163.	CHI	FAT	C	DD	Nee.
164.	MOT	CHI	E	EC	What?
165.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
166.	CHI	FAT	D	ID	Wie heißt die? <i>(hoe heet die?)</i>
167.	FAT	CHI	D	DD	Tomatensoße <i>(tomatensaus)</i>
168.	CHI	FAT	D	DD	Wie heißt die Tomatensoße denn? <i>(hoe heet de tomatensaus dan?)</i>
169.	FAT	CHI	D	DD	Ich glaub' die heißt Bertolli <i>(ik geloof dat die Bertolli heet)</i>
170.	FAT	MOT	E	DI	Is it Bertolli?
171.	MOT	FAT	E	EE	No it's the Marc's thing.
172.	MOT	CHI1	E	EI	No, you don't have to eat that if you don't want it.
173.	FAT	CHI	D	DI	Die ist ein bisschen süß <i>(die is een beetje zoet)</i>
174.	FAT	CHI	D	DI	Komm, zusammen schaffen wir das H., okay? <i>(kom op, gezamenlijk redden we het H., okay?)</i>
175.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
176.	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
177.	FAT	CHI	D	DI	Jeder noch einen <i>(iedereen nog eentje)</i>
178.	CHI	FAT	D	DD	Du! <i>(jij!)</i>
179.	FAT	CHI	D	DD	Danke, H. Haben wir gut gemacht zusammen, ne? Hab ich dir geholfen und dann haben wir es geschafft alles aufzuessen. <i>(dankje, H. Hebben we goed gedaan gezamenlijk, hè? Ik heb je geholpen en dan hebben we het gered het allemaal op te eten)</i>
180.	CHI	FAT	D	ID	Darf ich bitte Pasta ohne Pasta? Darf ich Pasta ohne Tomatensoße? <i>(mag ik alsjeblieft pasta zonder pasta? Mag ik pasta zonder tomatensaus?)</i>
181.	FAT	CHI	C	DD	Okay.
182.	FAT	CHI	D	DI	H. guck mal du musst ein bisschen aufpassen sonst fällt dein Wasser um, weißte? <i>(H. kijk eens je moet een beetje opletten anders valt je wat om, weet je?)</i>
183.	CHI	FAT	D	ID	Was ist denn hier? <i>(wat is hier dan?)</i>
184.	FAT	CHI	D	DI	Wo ist deine Socke? <i>(waar is je sok?)</i>

185.	MOT	FAT	E	ED	It's over there, she got it wet. At least that's what she told me.
186.	MOT	CHI	E	EI	How did you get your sock wet, H.?
187.	CHI	MOT	E	EE	I got my two socks wet.
188.	MOT	CHI	E	EE	Both of them?
189.	CHI	MOT	E	EE	yeah.
190.	MOT	CHI	E	EE	You got both socks w+et? How did you do that?
191.	CHI	MOT	E	EE	That was in my bottle.
192.	MOT	CHI	C	EE	mhm?
193.	CHI	MOT	E	EE	With the water.
194.	MOT	CHI	E	EE	your water? The water that you were drinking from the sipping cup or maybe when you were washing your hands?
195.	CHI	MOT	E	EE	The water in the sipping cup.
196.	MOT	CHI	E	EE	how did the water from the sipping cup get out of the sipping cup? Did you spill it? Turned it over?
197.	CHI	MOT	E	EE	Onto a tissue.
198.	MOT	CHI	E	EE	Onto a tissue. Oh yeah. Like what you were doing with A. How come you put the water on the tissue?
199.	CHI	MOT	E	EE	So I can put it on my lips.
200.	MOT	CHI	E	EE	Oh, you were putting it on your lips. Okay.
201.	CHI	MOT	E	EE	like Vaseline.
202.	MOT	CHI	E	EE	oh. Did you put any Vaseline on it? Or just cleaned them?
203.	CHI	MOT	E	EE	Cleaning.
204.	MOT	CHI	E	EE	Okay, after dinner you want to put Vaseline on them?
205.	CHI	MOT	E	EE	I did it. I already did it.
206.	MOT	CHI	E	EE	Oh, you already did it? But it's good after you eat to do it again.
207.	MOT	CHI1	E	EI	What's over there, C.?
208.	FAT	CHI	D	DI	H.? Hier ist ein bisschen Pasta ohne Tomatensoße (H.? Hier is een beetje pasta zonder tomatensaus)
209.	CHI	FAT	C	DD	Okay. Danke! (okay. Bedankt!)
210.	FAT	CHI1	D	DI	Was möchtest du C.? Das da? Banane? (wat wil je, C.? Dit hier? Banaan?)
211.	MOT	CHI	E	EI	Should I cut it? H.?
212.	MOT	FAT	E	EI	I didn't really paying attention, because C., you know was holding her. And H. was doing the shopping.
213.	FAT	MOT	E	DE	What was that?
214.	MOT	FAT	C	EE	hu?
215.	FAT	MOT	E	DI	you need a knife?
216.	MOT	FAT	E	EE	No I didn't say anything. I have this.
217.	CHI	X	X	X	(zingt)

218.	MOT	CHI	E	EI	There we go. When someone is doing something nice for you than you say...thank you.
219.	MOT	FAT	E	EI	It's a long time that C.'s been teething.
220.	CHI	X	X	X	<i>(zingt)</i>
221.	FAT	MOT	E	DE	I think it's in the corner.
222.	MOT	FAT	E	EE	In the back the teeth. Oh the corner not the one's in the back?
223.	FAT	MOT	E	DE	I think in the corner. But I'm not an expert or something.
224.	MOT	FAT	E	EE	Oh, you're not?
225.	FAT	MOT	E	DE	I think those are the one's...
226.	MOT	FAT	E	EE	No I think the back one's are the one's which hurt. Cause they are really flat and they are big, so...
227.	CHI	X	X	IX	Aaaahhh
228.	FAT	CHI	X	DX	Beeee.
229.	MOT	FAT	E	EI	cause those are really sharp and easier to break through.
230.	CHI	FAT	D	ID	Ahhhh. Ich bin ein Baby. <i>(ahhh. Ik ben een baby)</i>
231.	FAT	CHI	D	DD	Ja, ich merk' das schon, H. <i>(ja, ik merk het al, H.)</i>
232.	CHI	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
233.	FAT	CHI	D	DI	Gleich kriegst du mal 'ne Rassel von mir <i>(straks krijg je een rammel van mij)</i>
234.	CHI1	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
235.	CHI	X	X	X	<i>(paral. Utt)</i>
236.	MOT	CHI1	E	EI	More, C.? Okay, I'll get you some more in a minute. Why don't you finish chewing what you have in your mouth first?
237.	FAT	CHI	D	DI	Ja, du willst jetzt wahrscheinlich auch Banane, ne? <i>(ja, nu wil je waarschijnlijk ook een banaan, hè?)</i>
238.	CHI	X	X	X	<i>(schudden)</i>
239.	FAT	CHI	D	DI	Nee? Willst du noch mehr Pasta? <i>(nee? Wil je nog meer pasta?)</i>
240.	CHI	X	X	X	<i>(schudden)</i>
241.	FAT	CHI	D	DI	Ich dachte, du wolltest doch noch Pasta. <i>(ik dacht, dat je nog pasta wou)</i>
242.	CHI	FAT	C	ID	Lolly?
243.	FAT	CHI	C	DC	Mhm?
244.	CHI	FAT	C	CD	Lolly?
245.	FAT	CHI	D	DC	'n Lolly?
246.	CHI	FAT	D	DD	Ein Baby-Lolly. <i>(een baby-lolly)</i>
247.	FAT	CHI	D	DI	H. (X) wir haben das doch gerade noch besprochen, okay? Du sollst jetzt in Ruhe aufessen und dann kannst du danach nochmal weiterspielen.

					<i>(H. (X) we hebben het toch net nog besproken, okay? Je moet nue even in rust opeten en dan kan je daarna nog eens verder spelen)</i>
248.	MOT	CHI	E	EI	H., do you remember lunch today? You didn't eat a lot and then right after lunch when everything was put away and cleaned up you were hungry again? So we had to come back and eat something else? And I was saying, like when we sit down for a meal, breakfast or lunch or dinner, then it's good to, you know, to eat then and make sure that you're not hungry anymore. And later we can have a small snack but mealtime is for having a big meal. So now it's dinnertime and if you're hungry...
249.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
250.	MOT	CHI	E	EI	H. if you're hungry then, you know, when A. comes back and you gonna play with her and you gonna forget and then you get in bed and you're still hungry. But it's too late to eat then. You better eat now.
251.	FAT	CHI	D	DE	Und du hast doch gerade gesagt, dass du Pasta wolltest und ich hab dir extra Pasta gemacht <i>(En je hebt toch net nog gezegd, dat je pasta wil en ik heb nu nog expres voor jou pasta gemaakt)</i>
252.	CHI	FAT	D	ID	Wenn ich aufgegessen, dann Lolly <i>(als ik opgegeten, dan lolly)</i>
253.	FAT	CHI	D	DD	'n Lolly? Nee, dann kannst du 'n Joghurt haben <i>(een lolly? Nee, dan kan je een yoghurt hebben)</i>
254.	CHI	FAT	D	DD	'n Baby-Lolly <i>(een baby-lolly)</i>
255.	FAT	CHI	D	DD	Ich weiß auch gar nicht, was ein Baby-Lolly ist eigentlich <i>(ik weet eigenlijk ook helemaal niet wat een baby-lolly is)</i>
256.	MOT	FAT	E	EI	So we went to B. to get the fruit and the veg. And it was not B. there but the other guy. And he gave...
257.	FAT	MOT	C	DE	S.?
258.	MOT	FAT	E	EC	yeah?
259.	FAT	MOT	C	DE	S.!
260.	MOT	FAT	E	EC	he gave H. a lollipop and then he gave C. a date. And I was kind of like, my head was so full, so I was like, okay whatever. And then H. was kind of saying to the guy that she wanted a date. She she gave back the lollipop and get a date. Right?
261.	CHI	X	X	X	(knikken)
262.	MOT	CHI	E	EI	yeah.
263.	FAT	MOT	D	DI	Soll ich dir wieder helfen, H. mit der Pasta? <i>(moet ik je weer helpen, H. met de pasta?)</i>
264.	MOT	CHI	E	EI	You could have tell her actually when he gave you that you'd go for a date instead.

265.	CHI	MOT	C	EE	mhm.
266.	MOT	CHI	E	EC	yeah.
267.	FAT	CHI	D	DI	Ja, der ist ganz nett, den kannst du fragen, H. <i>(ja, hij is echt aardig, aan hem zou je het kunnen vragen, H.)</i>
268.	MOT	CHI	E	ED	yeah, they're really nice in there, hu? B. and than his sister?
269.	FAT	CHI	M	DI	Dann sagst du, sagst du: mag ik een dadel? Alsjeblieft? <i>(dan zeg je, zeg je: mag ik een dadel? Alsjeblieft?)</i>
270.	CHI	FAT	C	MD	mhm.
271.	FAT	CHI	D	DI	Der spricht holländisch <i>(hij spreekt Nederlands)</i>
272.	CHI	FAT	X	DD	al, al, je...
273.	FAT	CHI	M	DX	alsjeblieft, ja. S. heißt der. <i>(alsjeblieft, ja. S. heet hij)</i>
274.	CHI	FAT	D	DD	Wie heißt der S.? <i>(hoe heet S.?)</i>
275.	FAT	CHI	D	DD	Der eine heißt S. und der andere heißt B. Und die sprechen beide holländisch. Dann kannst du die fragen. <i>(eentje heet S. en de andere heet B. En ze spreken allebei Nederlands. Dan kun je het aan hun vragen)</i>
276.	CHI	FAT	D	ID	Wie, Papa? <i>(hoe, Papa?)</i>
277.	FAT	CHI	N	DD	Mag ik een dadel, alsjeblieft?
278.	CHI	FAT	N	ND	Mag ik een dadel, alstublieft, Papa? <i>(herhaling)</i>
279.	FAT	CHI	D	DN	Nee, S. musst du fragen oder B. Ich hab' ja keine Dattel <i>(nee, S. moet je het vragen of B. Ik heb toch geen dadel)</i>
280.	CHI	FAT	D	DD	Da drin im Schrank <i>(daar in de kast)</i>
281.	FAT	X	X	DD	(paral. Utt.)
282.	MOT	CHI	E	EI	(paral. Utt.) yeah, that's right.
283.	CHI	FAT	D	DD	Da hast du 'ne Dattel <i>(daar heb je een dadel)</i>
284.	FAT	CHI	D	DD	Hab ich 'ne Dattel in der Schublade? <i>(Heb ik een dadel in de la?)</i>
285.	CHI	X	X	X	(knikken)
286.	FAT	CHI	D	DI	Möchtest du eine Dattel? <i>(wil je een dadel?)</i>
287.	CHI	X	X	X	(knikken)
288.	MOT	CHI1	E	EI	Careful, take it down, here.
289.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
290.	FAT	CHI	D	DI	Soll ich dir helfen mit der Pasta? <i>(moet ik je helpen met de pasta?)</i>
291.	CHI	FAT	D	DD	Ja. Alle zusammen. <i>(ja. Allemaal gezamenlijk.)</i>
292.	FAT	CHI	D	DD	ja.

293.	MOT	FAT	E	EI	anyway, I'm just telling that because the guy was 'oh, no she's crying, give her this date, please?' And I really was laughing. C. got excited. So C. got the date all over her face and on the back of her shirt because she kept hiding it and then holding it with both hands behind her back and walked down the street. And then H. was like having two bites and was like, okay I don't want it anymore. I had a good laugh to myself.
294.	FAT	MOT	E	DE	Dates are really nice but they're a kind of messy.
295.	MOT	CHI1	E	EI	yeah. You're being so silly over there. What are you being so silly about, hu?
296.	FAT	CHI	D	DI	Willst du noch 'ne Dattel? <i>(wil je nog een dadel?)</i>
297.	CHI1	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
298.	MOT	CHI1	E	EI	you're silly.
299.	FAT	CHI	D	DI	Oder lieber nicht? <i>(of beter niet?)</i>
300.	CHI	FAT	D	DD	Dattel <i>(dadel)</i>
301.	CHI1	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
302.	FAT	X	X	X	X
303.	CHI	FAT	D	DD	Dattel <i>(dadel)</i>
304.	MOT	CHI1	E	EI	Chew first and then you can talk.
305.	CHI	FAT	D	IX	Dattel, Dattel <i>(dadel, dadel)</i>
306.	MOT	CHI1	E	ED	But chew first. And then we talk.
307.	FAT	CHI	D	DI	Ich hab auch Aprikosen, H. <i>(ik heb ook abrikozen, H.)</i>
308.	CHI	FAT	C	ID	mhm?
309.	FAT	CHI	D	DC	Aprikosen <i>(abrikozen)</i>
310.	MOT	FAT/CHI	E	ED	Oh, those are yummy.
311.	CHI	FAT	D	ID	Ich will Dattel <i>(ik wil dadel)</i>
312.	FAT	CHI	D	DD	Willst du mal 'ne Aprikose probieren? <i>(wil je een keer een abrikoze proeven?)</i>
313.	CHI	FAT	C	DD	Nee
314.	FAT	CHI	C	DX	Nee?
315.	CHI	FAT	C	XD	Nee.
316.	MOT	CHI1	E	EI	H. can you sit on your seat, please?
317.	CHI	FAT	D	DD	Da's Dattel in. Da ist 'ne Dattel in. Datteln! Du hast Datteln. <i>(daar is dadel in. Daar is een dadel in. Dadels! Je hebt dadels.)</i>
318.	FAT	CHI	D	DD	Ja.
319.	MOT	FAT	E	EI	Oh now C. wants one.

320.	FAT	CHI	D	DI	Willst du die Ganze, oder willst du teilen mit H. mit C.? (wil je een hele, of wil je delen met H. met C.?)
321.	MOT	FAT	E	EI	Than cut in half and take the pit out.
322.	CHI	FAT	D	DD	teilen (delen)
323.	FAT	CHI	D	DD	teilen? Okay (delen? Okay)
324.	CHI	FAT	D	DD	teilen (delen)
325.	MOT	CHI	E	ED	you share it?
326.	CHI	FAT	D	ID	(knikt) Wie schneidest du? (hoe snijdt je?)
327.	FAT	CHI	D	DD	Ja, ich will den Kern rausholen (ja, ik wil de pit eruit halen)
328.	CHI	FAT	D	DD	Da ist kein Kern (daar is geen pit)
329.	FAT	CHI	C	DD	nee.
330.	CHI	FAT	D	XD	ich hab' kein' Kern (ik heb geen pit)
331.	FAT	CHI	D	DI	Dattel (dadel)
332.	MOT	X	X	X	(paral. Utt.)
333.	FAT	MOT	E	DI	We're talking about dates.
334.	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
335.	MOT	CHI	E	EI	The one that S. gave you was really mushy today, right? These doesn't look mushy. This seems pretty...it's hard.
336.	CHI	MOT	E	EE	mushy?
337.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
338.	MOT	CHI	E	EE	yeah, the one that S. gave you was hard, uh, was mushy and soft. Right? When you grabbed the date it went (paral. Utt.). This one is more chewy. And firm. Right? Or not?
339.	CHI	MOT	C	EE	mhm mhm.
340.	MOT	CHI	E	EX	No?
341.	CHI	X	X	X	(schudden)
342.	CHI	MOT	E	EE	I don't want anymore????
343.	MOT	CHI	E	EE	yeah, you want to pick two dates from the plate over there. Right?
344.	CHI	X	X	X	(knikt)
345.	MOT	CHI	E	EI	yeah. Already thought that.
346.	CHI	MOT	E	IE	You also like dates.
347.	MOT	CHI	E	EE	yeah, I usually like dates in things, though. Not on there own but, in the salad, dates are very good or in couscous.
348.	CHI1	X	X	X	(paral. Utt.)
349.	CHI	MOT	X	IE	Here (...) here.

350.	MOT	CHI	C	EE	hu?
351.	CHI	MOT	E	XE	in the water.
352.	MOT	CHI	E	EE	What's in the water?
353.	CHI	MOT	E	EE	crumbs.
354.	MOT	CHI	E	EE	crumbs?
355.	CHI	MOT	M	EE	And then when I drink there come crumbs. Mommy, let op!
356.	MOT	CHI	E	EM	You say: Mommy, watch!
357.	CHI	X	X	X	<i>(drinkt water)</i>
358.	MOT	CHI	E	EI	That's because you're sucking in the water and then you're spitting it out back through the straw so everything that's in your mouth, gets flushed out by the water when you spit it out. That's how the crumbs got there. They get from your mouth, through the straw and back into the water.
359.	CHI1	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
360.	MOT	CHI1	E	EI	C. what you're doing?
361.	CHI	FAT	M	ID	Papa, ich will poop <i>(papa, ik will poop)</i>
362.	FAT	CHI	D	DM	Zusammen? <i>(Gezamenlijk?)</i>
363.	CHI	FAT	D	DD	Du! <i>(jij!)</i>
364.	FAT	CHI	D	DD	Ja, dann komm' ich mit. Willst du auf's Töpfchen? <i>(ja, ik kom met jou mee. Wil je op het potje?)</i>
365.	CHI	FAT	D	ID	Ich will das im Dunkel <i>(ik wil het in het donker)</i>
366.	FAT	CHI	D	DD	Im Dunkeln machen? Okay <i>(in het donker maken? Okay)</i>

Familie F.-R. – Gesprek 1

MOT = moeder, FAT = vader, CHI = Y., E = Engels, D= Duits, H = Hebreeuws, C = vaststaande naam, X = onverstaanbaar, X (paral. utt.) = paralinguïstische utterance

uitings nr.	minuten	uiting door	gericht aan...	taal	relatie	uiting
1.	00:00 – 00:03	MOT	CHI	D	DI	Also, was lest ihr denn für ein Buch? (<i>dus, welk boek zijn jullie dan aan het lezen?</i>)
2.	00:03 – 00:04	FAT	CHI	H	H-E	(H)
3.	00:04 – 00:06	MOT	CHI	D	DI	Was lest ihr denn? (<i>wat lezen jullie dan?</i>)
4.	00:06 – 00:17	FAT	CHI	H	H-E	(H)
5.	00:17 – 00:19	CHI	FAT	H	H-E	(H)
6.	00:19	FAT	CHI	H	H-E	(H)
7.	00:20 – 00:21	CHI	FAT	H	H-E	(H)
8.	00:21 – 00:31	FAT	CHI	H	H-E	(H)
9.	00:31 – 00:32	CHI	FAT	H	H-E	(H)
10.	00:32 – 00:34	FAT	CHI	H	H-E	(H)
11.	00:34 – 00:35	CHI	FAT	H	H-E	(H)
12.	00:35 – 01:23	FAT	CHI	H	H-E	(H)
13.	01:23 – 01:25	CHI	FAT	H	H-E	(H)
14.	01:25 – 01:30	FAT	CHI	H	H-E	(H)
15.	01:35 – 01:37	CHI	FAT	H	H-E	(H)
16.	01:37 - 01:38	FAT	MOT	E	H-EI	How much longer does it?
17.	01:38 – 01:40	MOT	FAT	E	DE	Mhm, another five minutes
18.	01:40 – 01:48	FAT	CHI	H	H-E	(H)
19.	01:49	CHI	FAT	H	H-E	(H)
20.	01:51 – 01:52	FAT	CHI	H	H-E	(H)
21.	01:53	CHI	FAT	H	H-E	(H)
22.	01:54 – 01:55	FAT	CHI	H	H-E	(H)
23.	01:55 – 01:56	CHI	FAT	H	H-E	(H)
24.	01:56 – 01:57	MOT	CHI	D	DI	Willst du kein anderes Buch mehr lesen, Y.? (<i>wil je niet nog een boeke lezen, Y.?</i>)
25.	01:58	CHI	MOT	D	ID	ja
26.	01:59	MOT	CHI	C	DD	mhm?
27.	02:00 – 02:02	FAT	CHI	H	H-E	(H)
28.	02:03 – 02:05	MOT	FAT	E	DI	You should really get order some more books from Amazon, hm?
29.	02:05	CHI	FAT	H	H-E	(H)
30.	02:07 – 02:10	FAT	CHI	H	H-E	(H)
31.	02:10	CHI	FAT	H	H-E	(H)
32.	02:11 – 02:17	FAT	CHI	H	H-E	(H)
33.	02:18 – 02:20	CHI	FAT	D	H-E	A. und P. (<i>A. en P.</i>)
34.	02:21 – 02:23	FAT	CHI	H	H-E	(H)

35.	02:24 – 02:25	MOT	FAT	E	DI	What's he saying?
36.	02:25 – 02:26	CHI	FAT	H	H-E	(H)
37.	02:26 – 02:29	FAT	CHI	H	H-E	(H)
38.	02:27 – 02:28	MOT	FAT	E	DI	Honey, what's he saying?
39.	02:29 – 02:31	FAT	MOT	E	H-EE	We're talking about the day
40.	02:32 – 02:44	FAT	CHI	H	H-E	(H)
41.	02:45	CHI	FAT	H	H-E	(H)
42.	02:47 - 02:53	FAT	CHI	H	H-E	(H)
43.	02:54	CHI	FAT	D	H-E	nein
44.	03:02 - 03:04	FAT	CHI	H	H-E	(H)
45.	03:11 - 03:14	CHI	FAT	D	H-E	(X) will mal aufstehen, ich will <i>((X) wil eens opstaan, ik wil)</i>
46.	03:14 - 03:18	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
47.	03:18	CHI	FAT	H	H-E	(H)
48.	03:18 - 03:23	FAT	CHI	H	H-E	(H)
49.	03:27	CHI	FAT	D	H-E	ja, will mal <i>(ja, wil eens)</i>
50.	03:27 - 03:30	FAT	CHI	H	H-E	(H)
51.	03:30	CHI	FAT	D	H-E	ja
52.	03:30 - 03:31	FAT	CHI	H	H-E	(H)
53.	03:31 - 03:33	CHI	FAT	H	H-E	(H)
54.	03:33 - 03:36	MOT	CHI	D	DI	Was denn? Willst mal gucken wie weit das Essen ist? <i>(wat dan? Wil je eens kijken hoe ver het met het eten is?)</i>
55.	03:36	CHI	MOT	D	DD	ja
56.	03:37 - 03:40	MOT	CHI	D	DD	Komm' mal her. Kannst mal eben in' Topf reingucken. <i>(kom eens hier naartoe. Kan je eventjes in het pannetje kijken)</i>
57.	03:41 - 03:43	MOT	CHI	D	DI	Guck' mal. Was ist denn da drin? <i>(kijk eens. Wat zit hierin?)</i>
58.	03:44	CHI	MOT	D	DD	Nudeln <i>(pasta)</i>
59.	03:45	MOT	CHI	D	DD	Nudeln? <i>(pasta?)</i>
60.	03:47 - 03:49	MOT	CHI	D	DI	Meinst du die sind schon fertig? <i>(denk je, dat die al klaar zijn?)</i>
61.	03:49	CHI	MOT	D	ID	Die Kart <i>(de aard)</i>
62.	03:50 -03:53	MOT	FAT	E	DI	Hon', could you put some trivets on the table?
63.	03:52 - 03:54	CHI	MOT	D	ID	Die Kartoffeln sind fertig <i>(de aardappelen zijn klaar)</i>
64.	03:54 - 03:57	MOT	CHI	D	DD	Die Kartoffeln sind schon fertig? <i>(de aardappelen zijn al klaar?)</i>
65.	03:59 - 04:04	FAT	X	X	X	(paral. Utterance)

66.	03:59 – 04:02	CHI	MOT	D	ID	Und die Nudeln auch (<i>en de pasta ook</i>)
67.	04:02 - 04:04	MOT	CHI	D	DI	Wir probieren jetzt mal eine, okay? (<i>we proeven nu eentje, okay?</i>)
68.	04:04 - 04:06	CHI	MOT	D	DD	Ich will auch eine mal probieren. (<i>ik wil ook eentje eens proeven</i>)
69.	04:06 – 04:08	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
70.	04:09 - 04:11	CHI	MOT	D	ID	Geb' eine Nudel (<i>geef eens een noedel</i>)
71.	04:11	FAT	CHI	E	H-EI	is good
72.	04:13 - 04:14	MOT	FAT	E	DE	yeah, here somewhere
73.	04:17 - 04:18	CHI	MOT	D	ID	Darf ich auch? (<i>mag ik ook?</i>)
74.	04:18 - 04:21	MOT	CHI	D	DD	Die ist noch heiß, warte Vorsicht! (<i>deze is nog heet, wacht let op!</i>)
75.	04:24 - 04:29	MOT	CHI	D	DI	Mhm, ja die ist schon fertig. Ja. Müssen wir schnell rausholen. Die ist schon fertig. (<i>mhm, ja deze zijn al klaar. Moeten we snel eruit halen. Deze is al klaar.</i>)
76.	04:29 - 04:31	FAT	MOT	E	H-EI	(paral. Utt.) look at this!
77.	04:32 – 04:33	MOT	X	X	X	X
78.	04:03 – 04:04	CHI	X	X	X	X
79.	04:36 - 04:38	MOT	CHI	D	DI	(paral. Utt.) Vorsicht, Y.! (<i>let op, Y.!</i>)
80.	04:38 - 04:39	FAT	CHI	H	H-E	15
81.	04:38 - 04:40	MOT	CHI	D	DI	(...) wenn du an meinen Beinen hängst (<i>als je aan mijn benen hangt</i>)
82.	04:43 - 04:45	CHI	MOT	D	ID	Ich kann hier nicht aufmachen (<i>ik kan hier niet openen</i>)
83.	04:46	MOT	CHI	D	DD	Vorsicht! (<i>let op!</i>)
84.	04:48 – 05:00	FAT	CHI	M	H-E	19. easy, (H)
85.	05:00 -05:02	CHI	FAT	H	H-E	(H)
86.	05:02	FAT	CHI	H	H-E	(H)
87.	05:02 – 05:06	CHI	FAT	H	H-E	(H)
88.	05:06 - 05:11	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
89.	05:11	CHI	X	C	IX	Y.!
90.	05:14 - 05:20	FAT	CHI	H	H-E	(H)
91.	05:20 - 05:22	FAT	MOT	E	H-EI	Can you put a little on the plates?
92.	05:23	MOT	FAT	D	DE	Ja
93.	05:24 - 05:29	FAT	CHI	H	H-E	(H)
94.	05:29 - 05:30	MOT	CHI	D	DI	Willst du dich schonmal hinsetzen, Schatz? (<i>wil je al gaan zitten, schat?</i>)
95.	05:30	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
96.	05:36 - 05:43	FAT	CHI	H	H-E	(H)
97.	05:44 - 05:46	CHI	FAT	H	H-E	(H), abba
98.	05:46 - 05:49	FAT	CHI	M	H-E	(H) I don't know

99.	05:49 - 05:50	FAT	MOT	E	H-EI	Is that for Y.?
100.	05:51	MOT	FAT	E	DE	Which one?
101.	05:51 - 05:52	FAT	MOT	E	H-EE	The big one down the table?
102.	05:53 - 05:56	MOT	FAT	M	DE	ehm, ja for everybody who wants extra
103.	05:58	MOT	FAT	E	DI	Cause I did a little too much on the (...)
104.	05:56 - 05:57	CHI	FAT	D	IH-E	Was ist das, abba?
105.	05:57 – 06:02	FAT	CHI	H	H-E	(H)
106.	06:01 -06:02	MOT	X	X	X	X
107.	06:01 -06:03	CHI	FAT	H	H-E	(H)
108.	06:06 - 06:07	CHI	FAT	H	H-E	(H)
109.	06:06 - 06:08	FAT	MOT	E	H-EI	Oh, look at it! Those are really wet
110.	06:09	MOT	FAT	E	DE	Maybe they dribble but they don't look skippy
111.	06:09 - 06:11	CHI	FAT	H	H-E	(H)
112.	06:11	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
113.	06:12 - 06:13	FAT	CHI	H	H-E	(H)
114.	06:14 - 06:15	FAT	MOTCHI	M	H-EI	That looks fine (H)
115.	06:16 - 06:23	FAT	CHI	H	H-E	(paral. Utt.) (H)
116.	06:25 - 06:26	FAT	MOT	E	H-EI	It's really wet!
117.	06:27 - 06:29	MOT	FAT	E	DE	eh, we can take some out if it's too much
118.	06:29 - 06:34	FAT	MOT	E	H-EE	No, it's alright. It's almost all gone. Just a little bit. Just put the(...)
119.	06:29 - 06:34	CHI	FAT	H	H-E	(H)
120.	06:35 - 06:36	FAT	CHI	H	H-E	(H)
121.	06:36 - 06:38	MOT	FAT	E	DI	Let me see, can I actually see them?
122.	06:38 - 06:40	CHI	MOT	D	ID	Ich will ein bisschen essen! <i>(ik wil een beetje eten!)</i>
123.	06:42 - 06:43	MOT	FAT	E	DI	I think it's gonna be fine
124.	06:42 - 06:44	CHI	FAT	H	H-E	(H), abba
125.	06:45 - 06:48	FAT	CHI	H	H-E	(paral. Utt.) (H)
126.	06:52 - 06:54	MOT	CHI	D	DI	So, mhm, darf ich mal deinen Teller haben? <i>(zo, mhm, mag ik je bordje hebben?)</i>
127.	06:54	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
128.	06:54 - 06:55	MOT	FAT	E	DI	Did you cut this already?
129.	06:56	FAT	MOT	E	H-EE	No
130.	06:57 – 07:00	CHI	MOT	D	ID	(paral. Utt.) Ich will, ich will <i>(ik wil, ik wil)</i>
131.	07:00 - 07:01	FAT	CHI	H	H-E	(H)
132.	07:00 - 07:04	CHI	MOT	D	ID	(paral. Utt.) ich will nicht die Kartoffeln, Mama! <i>(ik wil niet de aardappelen, mama!)</i>
133.	07:02	MOT	CHI	D	DD	Warte! <i>(wacht!)</i>
134.	07:02 - 07:05	FAT	MOT	E	H-EI	you have forks. We don't need more forks, really

135.	07:05 - 07:07	MOT	CHI	D	DI	Gib' mal her. Was denn, Y.? (geef eens. Wat dan, Y.?)
136.	07:08 - 07:10	CHI	MOT	D	DD	Die Kartoffeln, nein (de aardappelen, nee)
137.	07:11 - 07:13	FAT	MOT	E	H-EI	You should put the sauce right on it?
138.	07:14 - 07:17	MOT	FAT	E	DE	No, I want to put it on the side but I want to cut the pasta first
139.	07:17 - 07:19	FAT	MOT	E	H-EE	Like you put it on the same plate?
140.	07:19	MOT	FAT	C	DE	mhm?
141.	07:20 - 07:22	FAT	MOT	E	H-EC	You're putting yours on the same plate for him?
142.	07:22 - 07:24	MOT	FAT	E	DE	Yeah, we're putting it here on the side
143.	07:25	FAT	MOT	C	H-EE	mhm
144.	07:25 - 07:27	MOT	CHI	D	DI	Soll ich die Sauce daneben tun, Y.? (moet ik de saus ernaast doen, Y.?)
145.	07:28	CHI	MOT	D	DD	Nö! (nee!)
146.	07:28	MOT	CHI	D	DD	Nee?
147.	07:29 - 07:30	CHI	MOT	D	DD	Will ohne Sauce (wil zonder saus)
148.	07:31 - 07:32	MOT	CHI	D	DD	Nee, auch mit Sauce, Schatz (nee, ook met saus, schat)
149.	07:32 - 07:34	CHI	MOT	D	DD	Nee, nee, nee
150.	07:33 - 07:34	FAT	MOT	E	H-EI	I would not do it on the same plate
151.	07:34 - 07:39	MOT	CHI	D	DI	Guck' mal, ich hab hier Platz gemacht wie heut' Mittag. Willst du die Sauce hier haben an der Seite? (kijk eens, ik heb hier een beetje ruimte gemaakt zoals vanmiddag. Wil je hier de saus opzij hebben?)
152.	07:40 - 07:41	CHI	MOT	D	DD	Ich will das nicht! (ik wil het niet!)
153.	07:41 - 07:43	MOT	CHI	D	DI	Oder in 'ner Extraschale? (of in een andere kom?)
154.	07:44 - 07:46	CHI	MOT	D	DD	In 'ner Extraschale (in een andere kom)
155.	07:50 - 07:51	MOT	CHI	D	DD	Warte mal! (wacht eens!)
156.	07:58 - 07:59	FAT	MOT	E	H-ED	You can put a little here
157.	08:03 - 08:08	FAT	CHI	H	H-E	(H)
158.	08:08 - 08:09	FAT	MOT	E	H-EI	Do you know where his, hm
159.	08:12	FAT	MOT	E	H-EI	Good!
160.	08:14 - 08:18	FAT	CHI	H	H-E	(H)
161.	08:18	CHI	FAT	H	H-E	(H)
162.	08:21 - 08:22	CHI	FAT	H	H-E	(H)
163.	08:23 - 08:25	FAT	CHI	H	H-E	(H)
164.	08:25 - 08:27	MOT	FAT	E	DI	Can you cut the potatoes a little bit smaller?

165.	08:27 - 08:32	FAT	MOT	E	H-EE	Can I have a knife then, please? I don't know, I need a knife, I don't need the fork
166.	08:33	MOT	FAT	E	DI	You want a lot?
167.	08:33 - 08:34	FAT	MOT	E	H-EE	Yes, take the fork, please.
168.	08:36 - 08:39	FAT	MOT	E	H-EI	Here there's a ladle here, that might be easier
169.	08:39 - 08:40	MOT	FAT	E	DE	I don't need it
170.	08:41 - 08:42	CHI	FAT	H	H-E	(H)
171.	08:42 - 08:48	FAT	CHI	H	H-E	(H)
172.	08:48 - 08:51	CHI	FAT	H	H-E	(H)
173.	08:51 - 08:52	FAT	CHI	H	H-E	(H)
174.	08:52 - 08:53	FAT	MOT	E	H-EI	Y. is starting, Hon'
175.	08:54	MOT	FAT	D	DE	ja
176.	08:54 - 08:57	FAT	CHI	H	H-E	(H)
177.	08:57 - 08:58	MOT	CHI	D	DI	Guten Appetit, Schatz! <i>(eet smakelijk, schat!)</i>
178.	08:59	CHI	MOT	C	DD	mhm
179.	09:00 - 09:01	FAT	MOT	E	H-EI	mhm, oh it looks amazing
180.	09:06 - 09:09	MOT	FAT	M	DE	Ja, it's even better if you cook it for some longer, but...
181.	09:09	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
182.	09:10	MOT	FAT	D	DX	ja
183.	09:15 - 09:19	FAT	CHI	H	H-E	(H)
184.	09:25 - 09:28	CHI	MOT	D	ID	Kann ich ein paar Nudeln schonmal essen, Mama? <i>(mag ik al een paar noedels eten, mama?)</i>
185.	09:27 - 09:28	MOT	CHI	D	DD	Ja klar, mein Schatz. <i>(ja, natuurlijk, mijn schat.)</i>
186.	09:29 - 09:30	MOT	CHI	D	DI	(paral. Utt.) Machst du doch schon <i>(doe je toch al)</i>
187.	09:32 - 09:34	FAT	CHI	H	H-E	(H)
188.	09:33 - 09:35	MOT	CHI	D	DI	Schön langsam, ganz langsam <i>(zachtjes aan, zachtjes aan)</i>
189.	09:38 - 09:39	MOT	CHI	D	DI	Soll ich das essen? <i>(moet ik deze eten?)</i>
190.	09:39	CHI	MOT	D	DD	ja
191.	09:40 - 09:41	MOT	CHI	D	DI	mhm, Dankeschön. <i>(mhm, dankjewel)</i>
192.	09:41 - 09:42	FAT	CHI	H	H-E	(H)
193.	09:42 - 09:43	MOT	CHI	D	DI	Guten Appetit! <i>(eet smakelijk!)</i>
194.	09:46 - 09:47	FAT	MOT	E	H-EI	mhm, looks really good
195.	09:54 - 09:56	FAT	MOT	E	H-EI	It's a little weird. They are a tiny bit stickier, almost

196.	10:01 – 10:10	MOT	FAT	E	DE	Well, they are so moist because they are covered from the sauce. And they're coming slippery you cannot keep them dry. Because of the sauce, I don't know
197.	10:10	FAT	MOT	C	H-EE	mhm
198.	10:13 - 10:14	FAT	MOT	E	H-EE	And you think your Mum is gonna eat all this?
199.	10:15 - 10:16	CHI	MOT	D	ID	Ich will noch <i>(ik wil nog)</i>
200.	10:15 - 10:20	MOT	FAT	E	DE	Of course, she's going to eat all this because I left the speck out
201.	10:20	FAT	MOT	C	H-EE	mhm
202.	10:27 - 10:34	MOT	FAT	E	DI	I'm sure she want it to eat it. Or I think so, at least.
203.	10:40 - 10:53	MOT	FAT	E	DI	She's having a really sensitive stomach right now. That's why creamsauce is maybe not the best choice. And then I thought I put also speck in it. That won't be not so good.
204.	10:55 - 10:56	MOT	CHI	D	DI	Wie schmecken denn die Nudeln, Y.? <i>(hoe smaakt de pasta dan, Y.?)</i>
205.	10:59	CHI	MOT	D	DD	Nicht gut <i>(niet lekker)</i>
206.	10:59 – 11:01	MOT	CHI	D	DD	Nicht gut? <i>(niet lekker?)</i>
207.	11:01	CHI	MOT	D	DD	Nö <i>(nee)</i>
208.	11:02 - 11:03	MOT	CHI	D	DD	Soll ich die nehmen? <i>(moet ik die nemen?)</i>
209.	11:03	CHI	MOT	D	DD	Nö <i>(nee)</i>
210.	11:04 - 11:05	MOT	CHI	D	DD	Also doch nicht so schlecht <i>(dus toch niet zo slecht)</i>
211.	11:11 - 11:16	CHI	MOT	D	DD	Da nicht die Nudeln es, es, es <i>(daar niet de pasta es, es, es)</i>
212.	11:20 - 11:25	CHI	MOT	D	ID	Soll ich die Nudeln in den Topf reintun, Mama? <i>(moet ik de pasta in het pannetje doen, mama?)</i>
213.	11:24 – 11:25	MOT	X	X	X	(paral. Utt.)
214.	11:29	MOT	FAT	E	DI	Maybe with this?
215.	11:29 - 11:33	FAT	CHI	H	H-E	(H)
216.	11:28	CHI	X	D	IX	noch (paral. Utt.) <i>(nog)</i>
217.	11:31 - 11:33	MOT	CHI	D	DI	Ein Stück, ein kleines Stück! <i>(een stukje, een klein stukje!)</i>
218.	11:33 - 11:35	CHI	X	D	IX	Ich will gar nicht mehr <i>(ik wil helemaal niet meer)</i>

219.	11:34 - 11:40	MOT	CHI	D	DI	Hör mal zu! Sag mal dem abba: einmal noch durchschneiden, abba. Das ist zu groß! Sollen wir das nochmal durchschneiden? <i>(Luister eens! Zeg eens tegen abba: een keer nog doorsnijden, abba. Dit is te groot! Moeten we het gezamenlijk doorsnijden?)</i>
220.	11:41 - 11:44	FAT	CHI	H	H-E	(H)
221.	11:46	CHI	FAT	C	H-E	mhm?
222.	11:46 - 11:47	FAT	CHI	H	H-E	(H)
223.	11:47	CHI	FAT	D	H-E	Nein <i>(nee)</i>
224.	11:48	FAT	CHI	C	H-ED	okay
225.	11:48 - 11:49	MOT	CHI	D	DI	Erstmal wieder Nudeln? <i>(eerst weer pasta?)</i>
226.	11:49 - 11:50	FAT	CHI	H	H-E	(H)
227.		CHI	X	X	X	<i>(schudden)</i>
228.	11:50 - 11:54	MOT	CHI	D	DI	Ja, aber auch ein bisschen von der Sauce, Schatz. Weil nur Nudeln <i>(ja maar ook een beetje van de saus, schat. Want alleen de pasta)</i>
229.	11:54 - 11:56	FAT	CHI	H	H-E	(H)
230.	11:57 - 11:59	MOT	CHI	D	DI	Nur Nudeln ist nicht, eh, so gesund <i>(alleen maar pasta is niet, eh, zo gezond)</i>
231.	12:01 – 12:02	MOT	CHI	D	DI	Du muss auch andere Sachen essen <i>(je moet ook andere dingen eten)</i>
232.	12:04	FAT	MOT	E	H-EI	How is your day?
233.	12:05	MOT	FAT	C	DE	mhm
234.	12:08 - 12:09	CHI	FAT	H	H-E	(H)
235.	12:11 - 12:13	FAT	CHI	H	H-E	(H)
236.	12:19 - 12:20	CHI	FAT	H	H-E	(H)
237.	12:21 - 12:22	FAT	CHI	H	H-E	(H)
238.	12:25 - 12:26	CHI	FAT	H	H-E	(H)
239.	12:28 - 12:31	FAT	CHI	H	H-E	(H)
240.	12:37 - 12:38	MOT	FAT	E	DI	you like it?
241.	12:38 - 12:43	FAT	MOT	E	H-EE	Yeah, I do. But I'm having a bit of a hard time getting it on my plate, my fork.
242.	12:42 – 12:46	CHI	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
243.	12:43 - 12:44	MOT	FAT	E	DE	Then do it like this!
244.	12:47 - 12:50	FAT	CHI	H	H-E	(H)
245.	12:51 - 12:55	CHI	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>
246.	12:56 – 13:01	FAT	CHI	H	H-E	(H)
247.	13:06 - 13:07	MOT	CHI	D	DI	Magst du Speck, Y.? <i>(lus je spek, Y.?)</i>
248.	13:08	CHI	MOT	D	DD	ja
249.	13:11 - 13:13	FAT	CHI	H	H-E	(H)
250.	13:15	MOT	X	X	X	<i>(paral. Utt.)</i>

251.	13:14 – 13:16	FAT	X	X	IX	(paral. Utt.)
252.	13:17 - 13:20	FAT	CHI	H	H-E	(H)
253.	13:27	CHI	X	C	IX	Y.!
254.	13:28 - 13:29	FAT	CHI	H	H-E	(H)
255.	13:29 - 13:30	MOT	FAT	E	DI	Did you make this before?
256.	13:31 - 13:32	CHI	MOT	D	ID	Ich will das einmal ohne (<i>ik wil het een keer zonder</i>)
257.	13:32 - 13:35	MOT	FAT	E	DI	I told him, I asked him how if he likes his pasta
258.	13:34 - 13:37	CHI	MOT	D	ID	Ich will das einmal ohne Kartoffel! (<i>ik wil het een keer zonder aardappelen!</i>)
259.	13:37 - 13:39	MOT	CHI	D	DD	Ein Stück ohne Kartoffeln essen? (<i>een stukje zonder aardappelen eten?</i>)
260.	13:39	CHI	MOT	D	DD	ja
261.	13:42 - 13:58	MOT	FAT	E	DI	And then he said 'It's not good that stuff' and then I said 'Should I take it away?' And then he said to me 'Mama, should I take your food back into the pot?' First he wanted to say 'should I eat yours' like I did and then he thought about it and decided he doesn't want to eat mine, because I have the sauce on it.
262.	13:59	FAT	CHI	H	H-E	(H)
263.	14:00 – 14:05	CHI	FAT	D	H-E	Kannst du alleine das in den Topf mach, reinmachen?
264.	14:06 - 14:11	FAT	CHI	H	H-E	okay (H)
265.	14:11	CHI	FAT	H	H-E	(H)
266.	14:12 - 14:16	FAT	CHI	H	H-E	okay (H)
267.	14:20 - 14:26	FAT	CHI	H	H-E	(H)
268.	14:32 - 14:38	MOT	FAT	E	DI	My day was good. It was really amazing how fast and how well that bike was
269.	14:38	FAT	CHI	H	H-E	(H)
270.	14:40 – 14:41	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
271.	14:41 - 14:42	FAT	CHI	H	H-E	(H)
272.	14:43 – 14:45	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
273.	14:44 - 14:45	MOT	CHI	D	DI	Was möchtest du denn, Y.? (<i>wat wil je dan, Y.?</i>)
274.	14:45 - 14:46	MOT	CHI	D	DI	Was denn? (<i>wat dan?</i>)
275.	14:46 - 14:51	CHI	MOT	D	DD	Ich möchte ein ein bisschen Nudeln, Mama (<i>ik wil een een beetje pasta, mama</i>)
276.	14:51 - 14:53	MOT	CHI	D	DD	Du möchtest ein bisschen Nudeln? Du isst doch Nudeln (<i>wil je een beetje pasta? Je eet toch pasta</i>)
277.	14:53 - 14:58	CHI	MOT	D	DD	Nee mit den Nudeln, ehm, mit dem das haben (<i>nee met de pasta, ehm, met dit dat hebben</i>)

278.	14:58 – 15:03	MOT	CHI	D	DD	Du möchtestest noch? Du kannst gleich noch ein bisschen Speck haben, Y. Was hat denn der abba gesagt? <i>(je wil nog? Je kunt straks nog een beetje spek hebben, Y. Wat heeft abba gezegd?)</i>
279.	15:03	CHI	MOT	D	DD	Nein <i>(nee)</i>
280.	15:04 - 15:05	MOT	CHI	D	DI	Erst die Nudeln essen? <i>(eerst de pasta eten?)</i>
281.	15:06 - 15:08	MOT	FAT	E	DI	You tell him first to finish to the bottom?
282.	15:08 - 15:10	FAT	MOT	E	H-EE	No, I told him he can't have it by himself
283.	15:11 - 15:18	MOT	CHI	M	DI	Yeah. It's...guck' mal, iss mal noch ein paar Gabeln von den Nudeln und dann kannst du nochmal ein Stück mit Kartoffel, Speck mit Kartoffel essen, ja? <i>Yeah. It's...kijk eens, eet nog een paar vorken van de pasta en dan kan je nog een stuk met aardappel, spek met aardappel eten, ja?)</i>
284.	15:19 - 15:23	CHI	MOT	D	MD	Ich will ein bisschen Nudeln Speck haben <i>(ik wil nog een beetje pasta spek hebben)</i>
285.	15:23	MOT	CHI	C	DD	okay
286.	15:26 - 15:27	MOT	CHI	D	DI	Aber auch noch ein Stück Kartoffel <i>(maar ook nog een stukje aardappel)</i>
287.	15:28 - 15:29	MOT	FAT	E	DI	Maybe first the potatoe
288.	15:30 - 15:32	FAT	CHI	H	H-E	(H)
289.	15:32	CHI	FAT	H	H-E	(H)
290.	15:33 - 15:40	FAT	CHI	H	H-E	(H)
291.	15:44 - 15:46	FAT	CHI	H	H-E	(H)
292.	15:50	CHI	FAT	H	H-E	(H), abba
293.	15:52 - 15:53	MOT	CHI	D	DI	Ja, prima
294.	15:53 - 15:58	FAT	CHI	H	H-E	(H)
295.	15:57 – 15:58	MOT	X	X	X	(laughing)
296.	16:02 – 16:04	FAT	CHI	H	H-E	(H)
297.	16:05 - 16:07	MOT	CHI	D	DI	Fischst du dir nur den Speck daraus, Y.? <i>(vis je daar alleen maar de spek eruit, Y.?)</i>
298.	16:08 - 16:10	FAT	MOT	E	H-ED	He can get more if he eats the potatoe
299.	16:21 - 16:22	FAT	CHI	H	H-E	(H)
300.	16:22 - 16:24	CHI	FAT	H	H-E	(H)
301.	16:28 - 16:33	FAT	CHI	H	H-E	(H)
302.	16:41 - 16:43	MOT	FAT	E	DI	you want to add a little bit of salt?
303.	16:43 - 16:45	FAT	MOT	E	H-EE	No, I'm done with my first plate
304.	16:46 - 16:47	MOT	FAT	E	DE	You don't need it anymore?
305.	16:47 - 16:49	FAT	MOT	E	H-EE	No, I'm done with that
306.	16:58 - 16:59	CHI	MOT	D	ID	Noch mehr <i>(nog meer)</i>
307.	17:00 - 17:02	FAT	MOT	E	H-EI	Do you have any plans for tomorrow?

308.	17:03	MOT	X	X	X	(paral. Utt.)
309.	17:06 - 17:08	CHI	MOT	D	ID	Ich brauch' eine Gabel (<i>ik heb een vork nodig</i>)
310.	17:08 - 17:20	MOT	FAT	E	DE	Well, I guess my mum is going to take him outside and I'm going for a little run. Maybe I go and do a little walk with him in the afternoon to the shoppingcenter. Something like that
311.	17:20	FAT	MOT	E	H-EE	Sounds nice
312.	17:21	MOT	FAT	E	DE	We'll see
313.	17:24 - 17:33	MOT	FAT	E	DI	By the way, I wanted to tell you, how nicely they drove with the bikes in this scooter(...). P. and Y. we went to the playground
314.	17:33 - 17:35	FAT	MOT	E	H-EI	Sorry, can you just give me a little bit of these?
315.	17:37 - 17:38	FAT	MOT	E	H-EI	You went to the playground?
316.	17:40 - 17:44	MOT	FAT	E	DE	And it drove so fast, so well they didn't
317.	17:44 - 17:48	FAT	MOT	E	H-EE	So P. How is this scooter? Is that like, she got one for something?
318.	17:48 - 17:59	CHI	X	X	X	(zingt)
319.	17:49 - 17:51	MOT	FAT	E	DE	No, she actually has it for a while now
320.	17:51	FAT	MOT	C	H-EE	okay
321.	17:52 - 17:53	FAT	MOT	E	H-EI	Does Y. haven't any scooter?
322.	17:54	MOT	FAT	C	DE	mhm?
323.	17:55 - 17:57	FAT	MOT	E	H-EC	And she has a bike? And she need...
324.	17:58 - 17:59	CHI	X	D	IX	Wenn das schön ist (<i>als het leuk is</i>)
325.	17:57 - 17:59	MOT	FAT	E	DE	The same bike as Y.
326.	17:59 - 18:00	FAT	MOT	E	H-EE	Well, that (...)
327.	18:00 - 18:03	CHI	FAT	D	IH-E	Wenn das schön ist, abba (<i>als het leuk is, abba</i>)
328.	18:02 - 18:03	FAT	MOT	E	H-EI	Y.'s thing is still broken, right?
329.	18:04	MOT	FAT	C	DE	mhm
330.	18:06 - 18:10	CHI	X	D	IX	Wenn das schön ist da. Wenn das schön ist da. Wenn das (<i>als het leuk is. Als het leuk is daar. Als het</i>)
331.	18:11 - 18:15	MOT	CHI	D	DD	Wenn das schön ist da? Wo denn? Wo ist es denn schön? (<i>als het leuk is daar? Waar dan? Waar is het dan leuk?</i>)
332.	18:16 - 18:18	FAT	CHI	H	H-E	(H)
333.	18:19	CHI	FAT	H	H-E	(H)
334.	18:19 - 18:20	FAT	CHI	H	H-E	(H)
335.	18:21	CHI	FAT	H	H-E	(H)
336.	18:21 - 18:22	MOT	CHI	D	DI	Schnell bist du gefahren, ne? (<i>vlug ben je gereden, hè?</i>)

337.	18:23 - 18:26	CHI	MOT	D	DD	Auch mit dem Roller, P. hat (<i>look met de scooter, P. heeft</i>)
338.	18:26 - 18:31	FAT	CHI	H	H-E	(H)
339.	18:34 - 18:37	FAT	CHI	H	H-E	(H)
340.	18:41 - 18:43	MOT	FAT	E	DI	You can let do it by himself
341.	18:44 - 18:45	FAT	MOT	E	H-E	I would love him to apply it himself
342.	18:45 - 18:48	MOT	CHI	D	DI	Eine Kartoffel und dann kannst du nochmal Speck haben, ja? (<i>een aardappel en dan kan je nog een keer spek hebben, ja?</i>)
343.	18:50	CHI	MOT	D	DD	Ja
344.	18:51 – 18:53	CHI	MOT	D	ID	Da ist Putzmittel (<i>daar is poetsmiddel</i>)
345.	18:53 - 18:57	MOT	CHI	D	DD	Putzmittel? Sieht die Sauce aus wie Putzmittel? Na (<i>poetsmiddel? Lijkt de saus op poetsmiddel? Na</i>)
346.		CHI	X	X	X	(<i>knikt</i>)
347.	19:00 - 19:02	FAT	MOT	E	H-EI	Do you like some sauce here?
348.	19:03	MOT	FAT	C	DE	mhm?
349.	19:03	FAT	MOT	E	H-EC	sauce?
350.	19:04	MOT	FAT	E	DE	no, no, no
351.	19:08 - 19:11	CHI	X	D	IX	Das ist ein Fernseher (<i>dit is een TV</i>)
352.	19:12	MOT	CHI	C	DD	mhm
353.	19:15 - 19:17	CHI	MOT	D	CD	Was ist das, Mama? (<i>wat is dit, mama?</i>)
354.	19:21 - 19:22	MOT	CHI	D	DD	Das ist von der A. (<i>dit is van de A.</i>)
355.	19:23 - 19:24	CHI	MOT	D	DD	Das anmachen (<i>dit aanzetten</i>)
356.	19:25 – 19:30	MOT	CHI	D	DD	Das weiß ich nicht wie das geht, du. Müssen wir gleich mal die A. fragen. (<i>dat weet ik niet hoe het gaat, hè. Moeten we straks aan de A. vragen</i>)
357.	19:41 – 19:43	CHI	X	X	IX	(<i>zingt</i>)
358.	19:43 – 19:45	FAT	X	X	X	(<i>zingt</i>)
359.	19:46 - 19:48	FAT	CHI	C	H-E	Y.! Y.!
360.	19:49 - 19:51	FAT	CHI	H	H-E	(H)
361.	19:50 - 19:51	MOT	CHI	D	DH	Nicht auf den Tisch, Y. (<i>niet op tafel, Y.</i>)
362.	19:52 - 19:55	FAT	CHI	H	H-E	(H)
363.	19:54 - 19:56	MOT	CHI	D	DI	Dann kriegen wir Löcher in den Tisch (<i>dan krijgen we gatjes in de tafel</i>)
364.	19:58 – 20:02	CHI	X	X	X	(<i>zingt</i>)
365.	20:06 – 20:08	MOT	CHI	D	DI	Möchtest du noch mehr Nudeln? (<i>wil je nog meer pasta?</i>)

366.	20:09	CHI	MOT	D	DD	ja
367.	20:10	MOT	CHI	D	DD	ja?
368.	20:10 - 20:13	CHI	MOT	D	DD	Ja, das, Mama (<i>ja, dit, mama</i>)
369.	20:15 - 20:17	FAT	MOT	E	H-EI	Wow, it's almost eight already
370.	20:18 - 20:21	MOT	FAT	M	DE	Ja. It's always late when we come from Inga
371.	20:21	FAT	MOT	C	H-EM	mhm
372.	20:25 - 20:27	MOT	FAT	E	DE	Especially if I have to serve food
373.	20:27 - 20:29	FAT	MOT	E	H-EI	Yesterday he fell asleep so fast
374.	20:33 - 20:36	MOT	FAT	E	DE	Oh today at lunchtime it took him so long
375.	20:37 - 20:39	FAT	MOT	E	H-EE	I told you, you have to work on it to not being in the same room
376.	20:40 - 20:45	MOT	FAT	E	DE	yeah, but like, usually it doesn't take him, this wouldn't have make him faster, right?
377.	20:50 - 20:52	FAT	MOT	E	H-EE	Yeah, but it matters you know?
378.	20:51	MOT	FAT	E	DE	No, yeah
379.	20:54 – 21:01	MOT	CHI	D	DI	Y.? gib' mir mal eben die, gib' mir mal eben die Gabel! Soll ich dir die Nudeln durchschneiden? Oder willst du die lang essen? (<i>Y.? Geef maar eventjes aan mij, geef maar eventjes aan mij de vork? Moet ik je pasta doorsnijden? Of wil je die lang eten?</i>)
380.	21:02 - 21:04	CHI	MOT	D	DD	Durch, durchschneiden (<i>door, doorsnijden</i>)
381.	21:04 - 21:05	FAT	CHI	H	H-E	(H)
382.	21:06 - 21:07	MOT	FAT	E	DI	No it's okay, if he wants them small
383.	21:08 - 21:13	FAT	MOT	E	H-EE	Okay. But don't make them as small. 'Cause I think it's some, you know? If they're too small a lot of them end up on the floor
384.	21:14 - 21:16	CHI	MOT	D	ID	Was ist das? (<i>wat is dit?</i>)
385.	21:16 - 21:19	FAT	CHI	H	H-E	(H)
386.	21:19 - 21:23	CHI	MOTFAT	M	ID	Was ist das? (H) (<i>wat is dit?</i>) (H)
387.	21:23 - 21:25	FAT	CHI	H	H-E	(H)
388.	21:27 - 21:28	CHI	FAT	H	H-E	(H)
389.	21:28 - 21:38	FAT	CHI	H	H-E	(H)
390.	21:41 - 21:44	MOT	CHI	D	DI	Y.? Hast du keinen Hunger mehr? Soll ich die Nudeln nehmen? (<i>Y.? Heb je geen honger meer? Moet ik de pasta nemen?</i>)
391.	21:44	CHI	MOT	D	ID	Ich will... (<i>ik wil...</i>)
392.	21:45 - 21:47	MOT	CHI	D	DD	Weil guck' mal ich hab' auch grad meinen Tellen leer gemacht, sonst nehm' ich die

						<i>(want kijk eens ik heb ook net mijn boordje leeg gegeten, anders neem ik die)</i>
393.	21:48	MOT	CHI	D	DI	Mhm?
394.	21:50 - 21:55	FAT	MOT	E	H-EI	Sorry, so I didn't quite get this earlier: your Mum is here at nine or she's in Amsterdam Central at nine?
395.	21:55 - 21:56	MOT	FAT	E	DE	I don't know
396.	21:56 – 22:02	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
397.	21:58 – 22:00	MOT	FAT	E	DE	But what she said is she comes at nine
398.	22:00 - 22:22	FAT	MOT	E	H-EI	You'd rather phone her?
399.	22:01 - 22:05	MOT	FAT	E	DI	She arrives at nine, but I don't know where
400.	22:06 - 22:10	CHI	MOT	D	ID	auch die Nudeln. Nimm auch die Nudeln, Mama <i>(ook de pasta. Neem ook de pasta, mama)</i>
401.	22:10 - 22:12	FAT	MOT	E	H-EE	Actually I would guess central
402.	22:11 - 22:13	MOT	CHI	D	DD	Ja, ich nehm' auch Nudeln, Schatz <i>(ja, ik neem ook de pasta, schat)</i>
403.	22:12 – 22:15	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
404.	22:15 - 22:17	MOT	FAT	E	DE	Yeah, that would also be my guess
405.	22:17 - 22:19	FAT	MOT	E	H-EE	I think the time more fits, too.
406.	22:20 - 22:28	MOT	FAT	E	DE	yeah, I think so too. Because I don't think she could really tell, I don't think she would write the time down because you never know when a tram comes.
407.	22:28 - 22:41	FAT	MOT	E	H-EE	No, I think that she can tell but I think that the trains are usually get there like ten after or something. This is what I remember. Because I remember always running, I think I'm right, but I might be wrong. I remember always running for the Science-Park-train.
408.	22:40 - 22:51	MOT	FAT	E	DE	Yeah, it could be, but I like, I know my mum, I don't think she would, ehm, I think she, eh, talks about the time when she arrives in, Amsterdam.
409.	22:51 – 22:53	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
410.	22:56 - 22:58	MOT	CHI	D	DI	Y., möchtest du aufstehen? <i>(Y. wil je opstaan?)</i>
411.	22:58 - 22:59	FAT	MOT	E	H-EI	How comes she doesn't have work?
412.	22:59 – 23:04	MOT	CHI	D	DI	Wenn du nur noch Quatsch mit dem Essen machst, dann möchte ich lieber, dass du aufstehst. Mhm? <i>(als je alleen nog onzin maakt met het eten, dan heb ik het liever als je opstaat. Mhm?)</i>
413.	23:06	CHI	MOT	C	DD	mhm
414.	23:11	MOT	FAT	E	DI	sorry?
415.	23:11 - 23:13	FAT	MOT	E	H-EI	How comes she doesn't have work?
416.	23:13 - 23:19	MOT	FAT	E	DE	Ehm, I'm trying to think if it's a holiday. But I don't think so. No, she just took a day off.

417.	23:19	FAT	MOT	E	H-EE	Which is (...)
418.	23:19 - 23:28	MOT	FAT	E	DE	But only Friday. But she does it most of the time, right? She comes Thursday or Friday when she comes to us and then always takes a holiday
419.	23:28 - 23:31	FAT	MOT	E	H-EE	I don't think so. I remember that she comes here Friday night
420.	23:32 - 23:38	MOT	FAT	E	DE	No? A lot of the times she came already on Thursdays. Thursday night and then takes the Friday off. Not always, but often
421.	23:39 - 23:41	CHI	MOT	D	ID	Ah, guck' mal <i>(ah, kijk eens)</i>
422.	23:41	MOT	CHI	D	DD	Was denn? <i>(wat dan?)</i>
423.	23:42 - 23:44	CHI	MOT	D	DD	Guck' mal eine Nudel für dich? <i>(kijk eens een noedel voor jou?)</i>
424.	23:45 - 23:47	CHI	FAT	D	IH-E	und da eine <i>(en hier eentje)</i>
425.	23:47 - 23:50	FAT	CHI	H	H-E	(H)
426.	23:51 - 23:53	MOT	CHI	D	DD	Möchtest du die nicht essen? <i>(wil je deze niet meer eten?)</i>
427.	23:54	CHI	MOT	C	DD	mhm mhm
428.	23:54 – 23:56	MOT	CHI	D	DI	Ist aber deine Nudel <i>(maar het is jou noedel)</i>
429.	23:58	CHI	MOT	D	DD	ja
430.	24:00 – 24:01	FAT	CHI	H	H-E	(H)
431.	24:04 - 24:06	CHI	FAT	H	H-E	(H)
432.	24:08 – 24:09	FAT	CHI	H	H-E	(H)
433.	24:12 - 24:13	CHI	FAT	C	H-E	mhm (paral. Utt.)
434.	24:17 - 24:21	MOT	CHI	D	DI	Y.? Ich find' das grad' nicht so schön, dass du so laut bist und schreist <i>(Y.? Ik vind het nu niet zo leuk, dat je zo lawaaiig bent en schreeuwt?)</i>
435.	24:21 – 24:23	CHI	X	X	X	<i>(lacht)</i>
436.	24:23 - 24:25	MOT	CHI	D	DI	Wenn du weiter schreist, möcht' ich gern <i>(als je nog meer schreeuwt, wil ik graag)</i>
437.	24:25 - 24:27	CHI	MOT	D	DD	Ich will (...) so laut ich kann <i>(ik wil (...) zo hard als ik kan)</i>
438.	24:27 - 24:36	MOT	CHI	D	DD	Ja, du kannst da hinten, kannst du ruhig ein bisschen laut sein, aber wenn du bei uns am Tisch sitzt, möchte ich gerne, dass du nicht so schreist, weil mir tut das in den Ohren weh und Papa und ich wir können uns gar nicht unterhalten <i>(ja, je kan daar achterin, kan je wél een beetje lawaai maken, maar als je hier bij ons aan tafel zit, wil ik graag, dat je niet zo schreeuwt, want mij doet het pijn in de oren)</i>

						<i>en papa en ik we kunnen dan helemaal niet met elkaar praten.</i>
439.	24:37 - 24:38	CHI	MOT	D	ID	Ich will aufstehen <i>(ik wil opstaan)</i>
440.	24:38 - 24:40	MOT	CHI	D	DD	Willst du aufstehen? Bist du fertig? <i>(wil je opstaan? Ben je klaar?)</i>
441.	24:40 - 24:43	CHI	MOT	D	ID	Mein Gesicht ist schön <i>(mijn gezicht is schoon)</i>
442.	24:43 - 24:47	MOT	CHI	D	DD	Dein Gesicht ist schön? Klebt da keine Nudel dran? <i>(Jou gezicht is schoon? Plakt er geen noedel meer?)</i>
443.	24:48 - 24:51	FAT	CHI	H	H-E	(H)
444.	24:51:00	CHI	FAT	H	H-E	(H)
445.	24:57 – 25:04	FAT	CHI	H	H-E	(H)
446.	25:04 - 25:07	CHI	FAT	H	H-E	(H)
447.	25:07 - 25:08	FAT	CHI	H	H-E	(H)
448.	25:08 - 25:10	CHI	FAT	H	H-E	(H)
449.	25:10 - 25:13	FAT	CHI	H	H-E	(H)
450.	25:14 - 25:15	CHI	FAT	H	H-E	(H)
451.	25:16 - 25:18	FAT	CHI	H	H-E	(H)
452.	25:26 - 25:29	FAT	CHI	H	H-E	(H)
453.	25:36 - 25:37	FAT	CHI	H	H-E	(H)
454.	25:40 - 25:43	FAT	CHI	H	H-E	(H)
455.	25:43 - 25:44	FAT	CHI	H	H-E	(H)
456.	25:44 - 25:47	CHI	FAT	H	H-E	(H)
457.	25:47 - 25:49	FAT	CHI	H	H-E	Bravo, Ema! Bravo!
458.	25:49 - 25:50	FAT	X	C	H-EI	Bravo, Ema!
459.	25:50 - 25:51	CHI	MOT	C	ID	Hat's dir geschmeckt? <i>(heeft het jou gesmaakt?)</i>
460.	25:52 – 25:53	MOT	CHI	D	DI	(paral. Utt.)
461.	25:52 – 25:54	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)

Familie F.-R. – Gesprek 2

MOT = moeder, FAT = vader, CHI = Y., E = Engels, D= Duits, H = Hebreeuws, C = vaststaande naam, X = onverstaanbaar, X (paral. utt.) = paralinguïstische utterance

uitings nr.	minuten	uiting door	gericht aan...	taal	relatie	uiting
1.	00:00 – 00:03	FAT	CHI	H	H-E	(H)
2.	00:04 – 00:05	MOT	CHI	D	DI	Mit Knacknudeln oder ohne? <i>(met knakkenoedels of zonder?)</i>
3.	00:04	CHI	MOT	D	DD	Nein <i>(nee)</i>
4.	00:06	CHI	MOT	D	DD	ohne <i>(zonder)</i>
5.	00:07 – 00:09	FAT	CHI	H	H-E	(H)
6.	00:10	MOT	CHI	D	DI	Noch eins? <i>(nog eens?)</i>
7.	00:11 – 00:13	CHI	MOT	D	DD	Nein, das möchte ich nicht <i>(nee, dat wil ik niet)</i>
8.	00:11 – 00:16	FAT	X	X	X	(paral. Utter.)
9.	00:13 – 00:14	MOT	CHI	D	DI	einmal probieren?! <i>(een keer proeven?!)</i>
10.	00:16 – 00:17	FAT	CHI	H	H-E	(H)
11.	00:17 – 00:18	MOT	CHI	D	DI	einmal probieren <i>(een keer proeven)</i>
12.	00:18 – 00:20	FAT	CHI	H	H-E	(H)
13.	00:21	MOT	FAT	C	DH	mhm
14.	00:24 – 00:26	MOT	CHI	D	DI	Sahne und Spinat. Spinat wolltest du auch unbedingt haben. <i>(room en spinazie. Spinazie wou je ook per se hebben.)</i>
15.	00:27 – 00:29	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
16.	00:28 – 00:31	CHI	MOT	D	ID	Will ohne Spinat. Das soll nicht <i>(wil zonder spinazie. Het mag niet)</i>
17.	00:32 – 00:34	CHI	MOT	D	ID	Das soll nicht <i>(Het mag niet)</i>
18.	00:33 – 00:34	MOT	CHI	D	DI	Pass mal auf. Einmal probieren? <i>(let eens op. Een keer proeven?)</i>
19.	00:35	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
20.	00:35 – 00:40	MOT	CHI	D	DI	Hör' mal zu! Einmal probieren und wenn du es nicht magst, hol' ich dir ein Brot. Okay? <i>(luiste eens! Een keer proeven en als het je niet lus, dan maak ik een broodje voor jou. Okay?)</i>
21.	00:40	CHI	MOT	D	DD	Ich mag das <i>(ik lus het)</i>
22.	00:41 – 00:47	MOT	CHI	D	DI	Einmal probieren! Du hast es nicht probiert. Einmal probieren! <i>(een keer proeven! Je hebt het niet geproefd. Een keer proeven!)</i>

23.	00:49 – 00:50	CHI	MOT	D	DD	Ich mag das nicht <i>(ik lus het niet)</i>
24.	00:50 – 00:52	MOT	CHI	D	DD	Du probierst es ja gar nicht, Schatz. <i>(je proeft het toch helemaal niet, schat.)</i>
25.	00:52 – 00:54	CHI	MOT	D	ID	Ich mag das nicht. <i>(ik lus het niet)</i>
26.	00:55 – 00:57	CHI	MOT	D	ID	Muss ich noch die Nudel essen? <i>(moet ik nog de noedel eten?)</i>
27.	00:59 – 01:01	FAT	CHI	H	H-E	(H)
28.	01:00 – 01:02	MOT	CHI	D	DH	Ich weiß nicht ob das geht, Schatz. <i>(ik weet niet of het gaat, schat)</i>
29.	01:02 – 01:08	CHI	MOT	D	ID	Muss ich noch die Nudel essen? (para. Utterc.) Ich will die Nudel essen! <i>(moet ik nog de noedel eten? Ik wil de noedel eten!)</i>
30.	01:08 – 01:15	MOT	CHI	D	DD	Ja, guck' mal was ich für dich grad mache, Y. Ich mach' das grad da raus. So! Jetzt ist es nur noch die Knackenuedel. Okay? <i>(ja, kijk eens wat ik net voor je doe, Y. Ik doe het daar net eruit. Zo! Nu is het alleen nog de knakkenoedel. Okay?)</i>
31.	01:16 – 01:20	CHI	MOT	D	ID	Ah, du sollst umdrehen! Du sollst das umdrehen! <i>(ah, je moet het omdraaien! Je moet het omdraaien!)</i>
32.	01:20 – 01:23	MOT	CHI	D	DD	Y.! Schluss jetzt mit dem Gequengel <i>(Y.! Stop nu met het gezeik)</i>
33.	01:22 – 01:23	CHI	MOT	D	ID	Du sollst das <i>(je moet het)</i>
34.	01:23 – 01:26	MOT	CHI	D	DD	Hab ich umgedreht. Schluss mit quängeln! <i>(heb ik omgedraaid. Stop nu met zeiken!)</i>
35.	01:25 - 01:26	CHI	MOT	D	ID	Du sollst das <i>(je moet het)</i>
36.	01:27 - 01:36	MOT	CHI	D	DI	Einmal probieren? Und dann kannst du das mal schneiden. Kannst du das schon selber schneiden? Ja, siehst du? Na, siehst du? Gut, 'ne? <i>(een keer proeven? En jij kan het eens snijden. Kan je het op je eentje snijden? Ja, zie je? Na, zie je? Goed, hoor?)</i>
37.	01:34	CHI	X	X	X	paral. Utter.
38.	01:42	MOT	FAT	E	DI	and?
39.	01:43	FAT	MOT	C	H-EE	Mhm?
40.	01:44	MOT	FAT	E	DI	What happened?
41.	01:45 - 01:47	FAT	MOT	E	H-EE	No, it just got to go.
42.	01:52 - 01:56	FAT	CHI	H	H-E	(H)
43.	01:59	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
44.	02:00 – 02:02	CHI	MOT	D	ID	mhm. Ich will die haben.
45.	02:02 - 02:05	MOT	CHI	D	DD	Ja. Hier. Mach mal selber.

						(ja. Hier. Doe het eens op je eentje.)
46.	02:06 - 02:08	FAT	CHI	H	H-E	mhm (H)
47.	02:10	CHI	FAT	D	HH-E	Nein (nee)
48.	02:10 - 02:15	FAT	CHI	H	H-ED	mhm (H)
49.	02:21 - 02:23	MOT	FAT	E	DI	Could have been five more minutes in there. But...
50.	02:25 - 02:27	FAT	MOT	E	H-EE	It's good. Very good.
51.	02:26 - 02:30	CHI	MOT	D	ID	(paral. Utt.) Ich will...
52.	02:30	MOT	CHI	D	DD	was denn? (wat dan?)
53.	02:31 - 02:32	CHI	MOT	D	DD	Knacknudeln
54.	02:32	MOT	CHI	D	DI	was denn? (wat dan?)
55.	02:33 - 02:35	CHI	MOT	D	DD	Ich will Knacknudeln (ik wil knakkenoedels)
56.	02:35	MOT	CHI	D	DD	Isst du doch. (eet je toch)
57.	02:36 - 02:40	CHI	MOT	D	DD	Aber die abgefallen von der Gabel (maar deze zijn afgefallen van de vork)
58.	02:41 - 02:47	FAT	CHI	H	H-E	(H)
59.	02:47	MOT	X	X	X	X
60.	02:49	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
61.	02:53 - 02:54	FAT	CHI	H	H-E	(H)
62.	03:00 - 03:04	CHI	FAT	H	XH-E	(paral. Utt.) (H), Y.
63.	03:07 - 03:09	FAT	CHI	H	H-E	(paral. Utt.) (H), Y.
64.	03:10	CHI	FAT	X	HH-E	(paral. Utt.)
65.	03:11	FAT	X	C	H-EX	mhm
66.	03:14 - 03:15	MOT	CHI	D	DI	mhm. Na siehste. (mhm. Na, zie je)
67.	03:15	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
68.	03:16 - 03:19	MOT	CHI	D	DI	Oh. Da ist was runtergefallen. Wo ist das gelandet? (oh. Daar is iets naar beneden gevallen. Waar is het beland?)
69.	03:22 - 03:24	FAT	CHI	H	H-E	(H)
70.	03:29	FAT	CHI	C	H-EI	Hap!
71.	03:31	CHI	FAT	C	CH-E	Hamm!
72.	03:32	FAT	CHI	C	H-EC	Hamp!
73.	03:33	CHI	FAT	C	CH-E	Hamm!
74.	03:34 - 03:35	FAT	CHI	H	H-EC	(H) Hamp!
75.	03:36 - 03:38	CHI	FAT	H	CH-E	(H) Hamm!
76.	03:38 - 03:39	FAT	CHI	H	H-E	(H)
77.	03:41 - 03:42	MOT	CHI	D	DI	Willst du das auch machen, Y.? (wil je dat ook doen, Y.?)
78.	03:44	FAT	CHI	C	H-EC	Hamp.

79.	03:45	CHI	FAT	C	CH-E	Hamm.
80.	03:45	MOT	CHI	C	DI	Yonah?
81.	03:45 - 03:46	FAT	CHI	X	H-EI	(paral. Utt.)
82.	03:46 - 03:48	CHI	FAT	X	XH-E	(paral. Utt.)
83.	03:49 - 03:52	MOT	FAT	E	DI	mhm. Now it's (...)
84.	03:54 - 03:56	FAT	CHI	H	H-E	(H)
85.	03:57 - 03:58	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
86.	03:58	FAT	X	X	X	(paral. Utt.)
87.	04:01 – 04:04	MOT	CHI	D	DI	Weißt du wer ganz gerne Spinat isst, Y.? <i>(weet je wie ook heel graag spinazie eet, Y.?)</i>
88.	04:05	CHI	MOT	D	DD	Ja.
89.	04:06	MOT	CHI	D	DD	Wer denn? <i>(wie dan?)</i>
90.	04:06	FAT	CHI	C	H-EI	Hap.
91.	04:09	CHI	MOT	D	DD	Oma.
92.	04:10 - 04:12	MOT	CHI	D	DD	Die Oma? Mhm, und weißt du wer noch? <i>(oma? Mhm, en weet je wie nog?)</i>
93.	04:13	CHI	MOT	D	DD	Ich <i>(ik)</i>
94.	04:14 - 04:21	MOT	CHI	D	DD	Du und? Popeye. Weißt du wer Popeye ist? Frag mal abba, frag mal den abba wer Popeye ist. <i>(jij en? Popeye. Weet je wie Popeye is? Vraag eens abba, vraag eens abba wie Popeye is)</i>
95.	04:22	CHI	MOT	C	DD	mhm
96.	04:23	FAT	CHI	C	H-EC	mhm
97.	04:25 - 04:26	FAT	MOT	E	H-EI	Can I have more, please?
98.	04:27 - 04:29	MOT	CHI	D	DI	Y., frag' mal den abba über Popeye. <i>(Y., vraag eens abba over Popeye)</i>
99.	04:29 - 04:32	CHI	FAT	H	H-E	Popeye? (H) Popeye?
100.	04:32 - 04:34	FAT	CHI	E	H-EH	Popeye the sailor man (zingt)
101.	04:35 - 04:39	MOT	FAT	E	DI	Tell him about him and how he loves spinach. You probably know more about him than i do.
102.	04:37 - 04:45	FAT	CHIMOT	M	H-EE	(H) I tell him this as a bedtime story. I think this is a good bedtime story.
103.	04:45 - 04:49	MOT	FAT	E	DI	I wanted him motivated a little bit to eat spinach.
104.	04:50	FAT	MOT	E	H-EE	He's eating it.
105.	04:51	MOT	FAT	E	DE	I know.
106.	04:52 - 04:54	FAT	MOT	E	H-EI	Well, I'm giving him just a spoonful of just spinach.
107.	04:54 – 04:55	CHI	X	C	IX	Popeye, Popeye.
108.	04:55 - 04:56	FAT	CHI	H	H-E	(H)

109.	04:57 - 04:59	CHI	FAT	C	HH-E	mhm, mhm
110.	05:02	FAT	CHI	C	H-EI	Hamp
111.	05:03	CHI	FAT	C	CH-E	Hamm.
112.	05:01 - 05:12	MOT	FAT	E	DI	Hold on. This is so funny, because our TV is the fastest. I know it already always five seconds before everybody else.
113.	05:13 - 05:15	FAT	MOT	E	H-EE	German broadcast is a bit before everybody else
114.	05:15 - 05:16	CHI	FAT	H	H-E	abba, (H) Hamm
115.	05:16	MOT	FAT	C	DE	mhm
116.	05:18 - 05:19	FAT	CHI	H	H-E	(H)
117.	05:20 - 05:21	MOT	FAT	E	DI	So the second goal. Amazing
118.	05:21	FAT	CHI	E	H-EI	It's a goal
119.	05:22 - 05:23	MOT	CHI	D	DI	Ein Tor für Holland <i>(een goal voor Holland)</i>
120.	05:23 - 05:27	MOT	FATCHI	E	DI	yeah!
121.	05:23 - 05:26	FAT	MOTCHI	M	H-EI	Goal! (H)
122.	05:27 - 05:32	FAT	MOTCHI	M	H-EI	Yeah (H)
123.	05:36 - 05:38	CHI	MOTFAT	E	IX	Goooooaaa
124.	05:38 - 05:43	FAT	CHI	M	H-EI	Gooaal! (H)
125.	05:43 - 05:45	MOT	CHI	D	DI	Möchst du...möchst du mit der Knackenuedel? <i>(wil je...wil je met de knakkenoedel?)</i>
126.	05:44 - 05:45	CHI	MOT	D	DD	Ich will <i>(ik wil)</i>
127.	05:46	CHI	MOT	D	DD	ja
128.	05:47 - 05:48	FAT	CHI	H	H-E	(H)
129.	05:48 - 05:49	MOT	FAT	E	DI	He likes it when it's crispy.
130.	05:49 - 05:51	FAT	MOTCHI	E	H-EE	It is crispy. It's fine. (H)
131.	05:51	CHI	X	C	IX	mhm
132.	05:52	FAT	CHI	H	H-E	(H)
133.	05:52 - 05:54	CHI	FAT	D	IH-E	Nein (paral. Utt.) <i>(nee)</i>
134.	05:55 - 05:59	FAT	CHI	H	H-E	(H)
135.	05:59 - 06:02	CHI	FAT	D	IH-E	Das will ich. Ich will... <i>(dat wil ik. Ik wil...)</i>
136.	06:02 - 06:04	MOT	CHI	D	DD	Guck' mal hier. Hier ist noch Nudel. Guck' mal. Hier. <i>(kijk eens hier. Hier is nog noedel. Kijk eens. Hier)</i>
137.	06:04	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
138.	06:06	MOT	CHI	D	DI	Hier.
139.	06:07 - 06:10	CHI	MOT	D	ID	Nein. Ich will, ich will das... <i>(nee. Ik wil, ik wil dat...)</i>
140.	06:10 - 06:12	MOT	CHI	D	DD	Was denn? Was willst du? <i>(wat dan? Wat wil je?)</i>

141.	06:16 - 06:19	MOT	CHI	D	DI	Bist schon müde, 'ne? Ist schon heute ganz schön spät. <i>(je bent al moe, hè? Vandaag is het ook heel laat)</i>
142.	06:21 - 06:23	FAT	CHI	H	H-E	(H)
143.	06:24	CHI	FAT	C	HH-E	Ema
144.	06:28 - 06:29	MOT	CHI	D	DC	Ich soll dich heut ins Bett bringen? <i>(ik moet je vandaag naar bed brengen?)</i>
145.	06:32	FAT	CHI	C	H-EI	abba
146.	06:33	CHI	FAT	C	CH-E	Ema
147.	06:34 - 06:37	FAT	CHI	H	H-EC	abba. (H)
148.	06:39 - 06:46	MOT	CHI	D	DH	Stimmt. Sonst hörst du gar nicht die Popeye-Geschichte. Die Mama kennt sich mit Popeye nämlich nicht so gut aus. <i>(klopt. Anders kan je niet naar het Popeye-verhaal luisteren. Mama weet namelijk niet zo veel af van Popeye.)</i>
149.	06:48	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
150.	06:48 - 06:55	MOT	CHI	D	DI	Popeye war ein ganz ganz starker Mann der immer durch die Welt gesezelt ist. <i>(Popeye was een heel sterke man wie altijd rond de wereld is gezeild)</i>
151.	06:56	FAT	CHI	H	H-E	(H)
152.	06:56 - 06:57	MOT	CHI	D	DI	Mit einem Boot. <i>(met een boot)</i>
153.	07:00 - 07:02	FAT	CHI	H	H-E	(H)
154.	07:03 - 07:04	CHI	FAT	H	H-E	(paral. Utt.) (H)
155.	07:05	FAT	CHI	C	H-EI	mhm
156.	07:04 - 07:13	MOT	CHI	D	DI	Und der hat so viel Spinat gegessen, dass der immer stärker und stärker wurde. Immer stärker und stärker. Und am Schluss konnte der Häuser hochheben. <i>(en hij heeft zo veel spinazie gegeten waardoor hij altijd sterker en sterker werd. Altijd sterker en sterker. En aan het eind kon hij huizen optillen)</i>
157.	07:16 - 07:19	CHI	MOT	D	DD	mhm, ich werd' auch stärker. <i>(mhm, ik wordt ook sterker)</i>
158.	07:19 - 07:22	MOT	CHI	D	DD	Wenn du auch ganz viel Spinat isst, kannst du auch Häuser hochheben. <i>(als je ook heel veel spinazie eet, dan kan je ook huizen optillen)</i>
159.	07:22 - 07:24	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
160.	07:23 - 07:24	MOT	X	X	X	(paral. Utt.)
161.	07:27	FAT	CHI	C	H-EI	honk honk!
162.	07:33 - 07:36	CHI	FAT	C	IH-E	Y., abba, Popeye
163.	07:38	CHI	FAT	H	H-E	(H)
164.	07:39 - 07:41	FAT	CHI	H	H-E	(H)

165.	07:44	CHI	FAT	H	H-E	(H)
166.	07:46 - 07:48	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
167.	07:47 - 07:52	FAT	CHI	H	H-E	(H)
168.	07:53	MOT	CHI	C	DI	Ui, ui, ui.
169.	07:54 - 08:00	FAT	CHI	H	H-E	(H)
170.	08:07 - 08:08	FAT	CHI	H	H-E	(H)
171.	08:09	CHI	X	X	X	(parl. Utt.)
172.	08:11 - 08:16	FAT	CHI	H	H-E	(H)
173.	08:18 - 08:21	CHI	FAT	H	H-E	Y. (H)
174.	08:22 - 08:23	FAT	CHI	C	H-EH	honk, oy!
175.	08:23 - 08:24	CHI	FAT	H	CH-E	(H)
176.	08:28	CHI	FAT	H	H-E	(H)
177.	08:29	FAT	CHI	C	H-EH	oy.
178.	08:41 - 08:46	CHI	MOT	D	ID	Ich will Brot! Das hab' ich...das hat mir nicht... <i>(ik wil brood! Dit heb ik...dit vond ik niet...)</i>
179.	08:46 - 08:47	MOT	FAT	E	DI	Enough energy to make him a bread?
180.	08:49 - 08:51	MOT	CHI	D	DI	Was willst du denn auf deinem Brot drauf haben? <i>(wat wil je op je broodje hebben?)</i>
181.	08:52 - 08:54	CHI	MOT	C	DD	Butne...butnim (H)
182.	08:55	MOT	CHI	C	DC	Wutni?
183.	08:56	CHI	MOT	D	CD	ja
184.	08:57 - 08:58	FAT	MOT	E	H-EI	Did he eat any (...)
185.	08:59	MOT	FAT	E	DE	Almost.
186.	09:00	FAT	MOT	E	H-EE	good.
187.	09:03 - 09:04	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
188.	09:07 - 09:14	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
189.	09:18	FAT	CHI	C	H-EI	Y.?
190.	09:19 - 09:20	MOT	CHI	C	DI	Y. Mhm mhm
191.	09:19 - 09:21	FAT	CHI	H	H-E	(H)
192.	09:21 - 09:22	MOT	CHI	D	DI	Das fällt runter <i>(het valt naar beneden)</i>
193.	09:21 - 09:24	CHI	X	X	X	(paral. Utter.)
194.	09:24	MOT	CHI	X	DI	(paral. Utt.)
195.	09:26 - 09:28	CHI	MOT	D	ID	Ich will das auch u-a sagen <i>(ik wil het ook u-a zeggen)</i>
196.	09:28 - 09:29	MOT	CHI	D	DI	Wie geht das denn? <i>(Hoe gaat het dan?)</i>
197.	09:30 - 09:32	CHI	MOT	D	DD	Mit mit der Hand so. <i>(met de hand zo)</i>
198.	09:33 - 09:38	MOT	CHI	D	DD	Nee, aber wenn ich meine Tasse nur mit den Zähnen festhalte, was passiert dann? <i>(nee, maar als ik mijn kopje alleen met mijn tanden vasthoud, wat gebeurt er dan?)</i>

199.	09:39 - 09:42	CHI	MOT	D	DD	Dann, dann wird das das Wasser (<i>dan, dan wordt het het water</i>)
200.	09:40 - 09:46	FAT	CHI	H	H-E	(H)
201.	09:47	CHI	FAT	H	H-E	(H)
202.	09:48 - 09:49	FAT	CHI	H	H-E	(H)
203.	09:50	CHI	FAT	H	H-E	(H)
204.	09:51 - 09:52	FAT	CHI	H	H-E	(H)
205.	09:56	FAT	CHI	H	H-E	(H)
206.	09:59	MOT	CHI	D	DI	Prima!
207.	10:02 – 10:03	MOT	FAT	E	DI	He ate with, though
208.	10:04 - 10:10	MOT	FAT	E	DI	This is for Y. a good finish portion. It's not too bad. You want more?
209.	10:10	FAT	MOT	E	H-EE	Yeah.
210.	10:11	MOT	FAT	E	DI	How much?
211.	10:12	FAT	MOT	E	H-EE	a couple
212.	10:13	MOT	FAT	E	DE	a lot?
213.	10:14 - 10:15	FAT	MOT	E	H-EI	yeah. I'm hungry
214.	10:19 - 10:20	FAT	MOT	E	H-EI	Where is the bread I brought?
215.	10:21 - 10:22	MOT	FAT	E	DE	in the freezer
216.	10:22 - 10:23	FAT	MOT	E	H-EE	Would you take it out?
217.	10:23 - 10:24	MOT	FAT	E	DI	We had too much. How much is there now?
218.	10:25	FAT	MOT	E	H-EE	Almost nothing
219.	10:27	MOT	FAT	C	DE	mhm. Okay.
220.	10:28 - 10:30	CHI	MOT	D	iD	Ich hab das weg genommen (<i>ik heb het weg genomen</i>)
221.	10:31 - 10:34	MOT	CHI	D	DD	Ja, aber dann kann der abba dir das Brot...oder willst du das selber machen? (<i>ja, maar dan kan abba je het brood...of wil je het zelf doen?</i>)
222.	10:34 - 10:35	CHI	MOT	D	DD	selber machen (<i>zelf doen</i>)
223.	10:35 - 10:38	MOT	FAT	E	DI	He said, he wants to put it on himself, it's good.
224.	10:36	CHI	FAT	C	IH-E	Y.
225.	10:43	FAT	CHI	C	H-EC	Ui, Y.!
226.	10:43 - 10:44	MOT	CHI	D	DI	Vorsicht, Y. (<i>let op, Y.</i>)
227.	10:45 - 10:46	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
228.	10:46 - 10:48	MOT	CHI	D	DI	Nee, das spritzt sonst auf den Boden (<i>nee, het spat anders op de grond</i>)
229.	10:47 - 10:49	FAT	CHI	H	H-E	(H)
230.	10:51 - 10:53	CHI	MOT	D	ID	(paral. Utt.) Ich hab den abba gespritzt (<i>ik heb abba gespat</i>)
231.	10:54	MOT	CHI	C	DD	mhm
232.	11:06 – 11:07	FAT	CHI	C	H-EI	ey, ey, ey, ey

233.	11:09 - 11:14	CHI	MOT	D	ID	(paral. Utt.) Ich bin ein bisschen lästig (<i>ik ben een beetje ongemakkelijk</i>)
234.	11:20 - 11:24	CHI	MOT	D	ID	Oh, das ist, das gibt's doch nicht (<i>oh, dat is, dat kan toch niet</i>)
235.	11:24 - 11:25	MOT	CHI	D	DD	Das gibt's doch nicht (<i>dat kan toch niet</i>)
236.	11:28 - 11:30	CHI	MOT	D	ID	Da ist was runter gefallen (<i>daar is iets naar beneden gevallen</i>)
237.	11:31	FAT	CHI	H	H-E	(H)
238.	11:32 - 11:36	CHI	FAT	M	HH-E	abba, (H) und dann war das kalt (<i>abba, (H) en dan was het koud</i>)
239.	11:37 - 11:38	MOT	FAT	E	DI	Did you buy the same I bought?
240.	11:39 - 11:42	FAT	MOT	E	H-EE	I don't know really which one you bought. Did you buy the sourdough one?
241.	11:43	MOT	FAT	C	DI	euuhmm...
242.	11:43 - 11:44	FAT	MOT	E	H-EI	I bought the sourdough one
243.	11:45 - 11:48	MOT	FAT	E	DH	I bought one that was called 'Bauernbrot'
244.	11:49 - 11:51	FAT	MOT	E	H-EE	'Montey Grey's Sourdough' is what I
245.	11:51 - 12:00	MOT	FAT	E	DE	No. Maybe it's this one? It looks the same. No. No, this is this one, this is yours.
246.	12:04 - 12:06	CHI	FAT	H	H-E	(H)
247.	12:06 - 12:09	FAT	CHI	H	H-E	(H)
248.	12:12	CHI	FAT	H	H-E	(H)
249.	12:23 - 12:24	CHI	MOT	D	ID	Was darum an? (<i>wat daarom aan?</i>)
250.	12:30 - 12:34	CHI	MOT	D	ID	Ist das (...) in den Alarm? (<i>is dit (...) in een alarm?</i>)
251.	12:36	MOT	CHI	D	DD	Was denn? (<i>wat dan?</i>)
252.	12:40	CHI	MOT	D	DD	Ist das... (<i>is het...</i>)
253.	12:41 - 12:44	MOT	CHI	D	DD	Was fragst du denn? Was fragst du gerade? Das hab ich nicht verstanden. (<i>wat vraag je dan? Wat vraag je net? Ik heb het niet begrepen</i>)
254.	12:46 - 12:49	CHI	MOT	D	DD	Ist der Alarm ist an? Oder ist nicht an? (<i>zit de alarm aan? Of zit niet aan?</i>)
255.	12:50 - 12:51	MOT	CHI	D	DD	Der Alarm ist an? (<i>de alarm zit aan?</i>)
256.	12:55	CHI	MOT	D	DD	mhm, da...
257.	12:55 - 12:56	MOT	CHI	D	DI	Hörst du ein Piepen? (<i>hoor je het piepen?</i>)
258.	12:57	CHI	MOT	D	DD	ja
259.	12:58	MOT	CHI	D	DD	ja?
260.	12:59	CHI	MOT	D	DD	ja
261.	13:00	MOT	CHI	D	DD	ja?

262.	13:04 - 13:14	CHI	MOT	D	ID	Weo, weo kommt die Feuerwehr ange....ange...(X) (weo, weo komt de brandweer aange...aange...(X))
263.	13:15 - 13:17	MOT	CHI	D	DD	Hast du dir ein Lied ausgedacht? Wow! (heb je zelf een liedje bedacht? Wow!)
264.	13:36 - 13:38	CHI	MOT	D	ID	Ich mach dich schmutzig (ik besmeur jou)
265.	13:39	MOT	CHI	C	DD	mhm mhm
266.	13:46	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
267.	13:46 - 13:48	MOT	CHI	D	DI	Du hast aber ganz schön Hunger heute, mhm? (je hebt heel veel honger vandaag, mhm?)
268.	13:49 - 13:54	CHI	MOT	D	ID	(paral. Utt.) Ich seh wie ein bunter Pfau aus (ik lijk op een bonte pauw)
269.	13:55 - 13:57	MOT	CHI	D	DD	Du siehst wie ein bunter Pfau aus? (je lijkt op een bonte pauw?)
270.	14:23 - 14:24	FAT	CHI	H	H-E	(H)
271.	14:28	CHI	X	X	X	(paral. utt.)
272.	14:32 - 14:33	MOT	CHI	D	DI	Was ist das? (wat is dit?)
273.	14:34 - 14:38	CHI	MOT	D	DD	ein Stück...ein Stück Brot (een stuk...een stukje brood)
274.	14:38	MOT	CHI	C	DD	mhm
275.	14:42 - 14:46	CHI	MOT	D	ID	Das ist eine Popel von dem Brot (dit is een snotje van het brood)
276.	14:47	MOT	CHI	D	DI	Y.?
277.	14:48 - 14:49	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
278.	14:49 - 14:51	MOT	CHI	D	DI	Was erzählst du für ein' Quatsch? (wat vertel je voor een onzin?)
279.	14:53 - 14:55	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
280.	14:56 - 14:58	CHI	MOT	D	ID	Ich, ich rede Quatsch (ik, ik vertel onzin)
281.	14:58 - 15:01	MOT	CHI	D	DD	Sagst du der Krümel ist so groß wie ein Popel? (zeg jij, dat de kruimel zo groot is als een snotje?)
282.	15:02	CHI	MOT	X	DD	(paral. Utt.)
283.	15:03 - 15:08	MOT	CHI	D	DD	Sagst du der Krümel von dem Brot ist so groß wie ein Popel aus der Nase? Von einem Elefanten? (zeg jij, dat de kruimel van het brood zo groot is als een snotje uit de neus? Van een olifant?)
284.	15:10	CHI	MOT	D	DD	ja
285.	15:11 - 15:13	MOT	CHI	D	DI	Oder ein, ein Popel von einer Maus? (of een, een snotje van een muis?)
286.	15:14 - 15:17	CHI	MOT	D	DD	Ein Popel von einer Maus (een snotje van een muis)

287.	15:17	MOT	CHI	D	DD	ja?
288.	15:18 - 15:19	MOT	CHI	D	DI	Ist der groß oder klein? (<i>is die groot of klein?</i>)
289.	15:20	CHI	MOT	D	DD	Groß (<i>groot</i>)
290.	15:21 - 15:28	MOT	CHI	D	DD	Groß? Ja? So eine kleine Maus hat einen großen Popel? (<i>groot? Ja? Zo een kleine muis heeft zo een groot snotje?</i>)
291.	15:30	CHI	MOT	C	DD	mhm
292.	15:31	MOT	CHI	D	DD	Ja?
293.	15:32 - 15:35	MOT	CHI	D	DI	Größer als die Maus? Ist der Popel größer als die Maus? (<i>groter dan de muis? Is het snotje groter dan de muis?</i>)
294.	15:34 - 15:38	FAT	CHI	H	H-E	ey, ey, ey (H)
295.	15:38 - 15:39	MOT	FAT	E	DH	What did he do?
296.	15:40 - 15:42	FAT	CHI	H	H-E	(H)
297.	15:44 - 15:46	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
298.	15:45 - 15:46	MOT	FAT	E	DI	What did he do?
299.	15:46 - 15:49	FAT	MOT	E	H-EI	You can't grab him. His clothes are full with peanut butter.
300.	15:52 - 15:54	CHI	X	X	X	(paral. Utt.)
301.	15:53 - 15:54	MOT	CHI	D	DI	(paral. Utt.) was?
302.	15:59 - 16:04	CHI	MOT	D	ID	Ich mag Salz. Ich möchte auch Pizza (<i>ik lus zout. En ik wil ook pizza</i>)
303.	16:05 - 16:08	MOT	CHI	D	DD	Ja, aber auf deinem Brot schmeckt das nicht (<i>ja, maar op je broodje smaakt het niet</i>)
304.	16:06 - 16:09	FAT	CHI	H	H-E	(H)
305.	16:13 - 16:14	CHI	MOT	D	ID	Ich möcht' mal nach (<i>ik wil een s naar</i>)
306.	16:14 - 16:15	MOT	CHI	D	DD	hinten laufen, ne? (<i>achterin lopen, hoor?</i>)
307.	16:28 - 16:31	MOT	CHI	D	DI	Weißt du wer beim Fußball spielen gewonnen hat, Y.? (<i>weet je, wie gewonnen heeft bij het voetbal spelen, Y.?</i>)
308.	16:32	CHI	MOT	D	DD	ja
309.	16:34 - 16:35	MOT	CHI	D	DI	Hat Holland gewonnen? (<i>heeft Holland gewonnen?</i>)
310.	16:37	CHI	MOT	D	DD	ja
311.	16:38	MOT	CHI	D	DD	ja?
312.	16:41 - 16:44	MOT	CHI	D	DI	Deswegen haben die Leute hier alle so gejubelt, 'ne? (<i>daarom hebben de mensen hier allemaal gejuicht, hè?</i>)
313.	16:55 - 16:56	CHI	X	X	X	X

314.	16:58	MOT	CHI	D	DI	Was denn? (<i>wat dan?</i>)
315.	16:58 – 17:00	CHI	MOT	D	DD	Ich will Fußball gucken (<i>ik wil voetbal kijken</i>)
316.	17:01 - 17:02	MOT	CHI	D	DD	Das ist doch jetzt schon zuende (<i>dat is nu al over</i>)
317.	17:07 - 17:08	FAT	CHI	H	H-E	(H)
318.	17:18 - 17:27	FAT	CHI	H	H-E	(H)
319.	17:35 - 17:38	FAT	CHI	H	H-E	(H)
320.	17:39 - 17:43	MOT	FAT	E	DI	It grabbed to give him a moment he divest now though, no?
321.	17:51 - 17:53	CHI	MOT	D	ID	Ich will du das singen (<i>ik wil jij dit zingen</i>)
322.	17:54	MOT	CHI	D	DI	Was soll ich? (<i>wat moet ik?</i>)
323.	17:55 - 17:56	CHI	MOT	D	DD	Du sollst singen (<i>jij zult zingen</i>)
324.	17:57	MOT	CHI	D	DD	Singen? (<i>zingen?</i>)
325.	17:58	CHI	MOT	D	DD	Ja
326.	17:59	MOT	CHI	D	DI	Was denn? (<i>wat dan?</i>)
327.	18:00	CHI	MOT	D	DD	Ein Lied (<i>een lied</i>)
328.	18:01 - 18:02	MOT	CHI	D	DI	Was denn für ein Lied? (<i>welk liedje dan?</i>)
329.	18:03 - 18:05	CHI	MOT	D	DD	Ein Elefantenlied (<i>een olifanten-lied</i>)
330.	18:06 - 18:08	MOT	CHI	D	DD	mhm. Das mit dem Spinnenetz? (<i>mhm. Hetgene met het spinnenweb?</i>)
331.	18:09	CHI	MOT	D	DD	ja
332.	18:10 - 18:11	MOT	CHI	D	DI	Singst du denn mit? (<i>zing je mee?</i>)
333.	18:12	CHI	MOT	D	DD	Nein (<i>nee</i>)
334.	18:13	MOT	CHI	D	DD	Nein? (<i>nee?</i>)
335.	18:15 - 18:17	CHI	MOT	D	ID	Du sollst alleine singen (<i>jij moet op je eentje zingen</i>)
336.	18:16 - 18:18	MOT	CHI	D	DI	Ich sing' das aber lieber mit dir (<i>ik zing het echter liever met jou</i>)
337.	18:19 - 18:21	CHI	MOT	D	DD	Du sollst alleine singen (<i>jij moet op je eentje zingen</i>)
338.	18:22 - 18:23	MOT	CHI	D	DI	Versuchst du mitzusingen? (<i>probeer je om mee te zingen?</i>)
339.	18:24 - 18:25	CHI	MOT	D	DD	Du sollst alleine singen (<i>jij moet op je eentje zingen</i>)
340.	18:25 - 18:26	MOT	CHI	D	DI	Ich soll alleine singen? (<i>ik moet op mijn eentje zingen?</i>)

341.	18:27	CHI	MOT	D	DD	ja
342.	18:27 - 18:29	MOT	CHI	D	DI	Und was singst du mir dann vor? <i>(en wat ga jij dan voor mij zingen?)</i>
343.	18:30 - 18:34	CHI	MOT	D	DD	Ein gebrochener Fuß <i>(een gebroken voet)</i>
344.	18:35 - 18:38	MOT	CHI	D	DI	Ein..vom gebrochenen Fuß ein Lied? <i>(een...van de gebroken voet een lied?)</i>
345.	18:38	CHI	MOT	D	DD	ja
346.	18:41	MOT	CHI	D	DD	Okay.
347.	18:44 - 18:45	MOT	CHI	D	DI	Wer singt denn zuerst? <i>(wie zingt het eerst?)</i>
348.	18:46 - 18:47	CHI	MOT	D	DD	ich...Du. <i>(ik...jij.)</i>
349.	18:48 - 18:49	MOT	CHI	D	DD	Ich sing' zuerst? <i>(ik zing het eerst?)</i>
350.	18:49	CHI	MOT	D	DD	ja
351.	18:50	MOT	CHI	D	DD	okay
352.	18:51 - 18:54	MOT	CHI	D	DI	<i>(zingt)</i> ein Elefant, der... <i>(een olifant, die)</i>
353.	18:55 - 18:56	CHI	MOT	D	DD	<i>(zingt)</i> ...balancierte... <i>(gebalanceerde)</i>
354.	18:57 - 18:58	MOT	CHI	D	DD	<i>(zingt)</i> ...auf einem... <i>(op een)</i>
355.	18:59 – 19:02	CHI	MOT	D	ID	...da nicht in der (X) aufpassten... <i>(daar niet in de (X) opletten...)</i>
356.	19:03 - 19:10	MOT	CHI	D	DD	<i>(zingt)</i> ...Spinnen, Spinnennetz. Da sagte er... <i>(spinnen, spinnenweb. Daar zei hij...)</i>
357.	19:12	CHI	MOT	D	DD	der <i>(hij)</i>
358.	19:13 - 19:14	MOT	CHI	D	DI	was sagte der? Elefant? <i>(wat zegt die? Olifant?)</i>
359.	19:15	CHI	MOT	D	DD	ja
360.	19:16 - 19:23	MOT	CHI	D	DI	<i>(zingt)</i> Hossa, es hält. Ich hole meine Freunde jetzt. <i>(Hossa, dat kan. Ik haal nu mijn vrienden)</i>
361.	19:24 - 19:25	MOT	CHI	D	DI	Und dann? <i>(en dan?)</i>
362.	19:25 - 19:31	MOT	CHI	D	DI	<i>(zingt)</i> Zwei Elefanten, die balancierten, auf einem... <i>(twee olifanten, die gebalanceerden op een..)</i>
363.	19:31 - 19:33	CHI	MOT	D	ID	Du sollst nicht singen <i>(je mag niet zingen)</i>
364.	19:33 - 19:35	MOT	CHI	D	DI	Wolltest du nicht mehr? Jetzt sing' du mal dein Lied <i>(wou je niet meer? Nu zing jij een lied)</i>
365.	19:36 - 19:43	CHI	MOT	D	ID	Dein gebrochener Fuß. Das war das Lied. <i>(jou gebroken voert. Dat was het lied.)</i>
366.	19:43 - 19:44	MOT	CHI	D	DD	das ist aber kurz.

						<i>(dit is kort, zeg)</i>
367.	19:47	MOT	CHI	D	DI	Sing mal! <i>(zing eens!)</i>
368.	19:48 - 19:50	CHI	MOT	D	DD	Das war das Lied. <i>(dit was het lied)</i>
369.	19:50 - 19:51	MOT	CHI	D	DD	das war's schon? <i>(dit was het al?)</i>
370.	19:51	CHI	MOT	D	DD	ja
371.	19:53 - 19:55	FAT	CHI	H	H-E	(H)
372.	19:55	CHI	FAT	H	H-E	(H)
373.	19:58 - 20:00	CHI	MOT	D	ID	das war schon, Mama <i>(dat was al, mama)</i>
374.	20:59	MOT	CHI	D	DD	das war's schon? <i>(dat was het al?)</i>
375.	20:00 - 20:02	CHI	MOT	D	DD	das war schon ein Lied. <i>(dit was al een lied)</i>
376.	20:03	MOT	CHI	C	DD	mhm
377.	20:12	CHI	MOT	D	ID	aufstehen? <i>(opstaan?)</i>
378.	20:13	MOT	CHI	D	DD	aufstehen? <i>(opstaan?)</i>
379.	20:16 - 20:18	FAT	CHI	M	H-EI	bye, (H)
380.	20:19	CHI	FAT	H	H-E	(H)
381.	20:20	FAT	CHI	E	H-EI	bye
382.	20:21	CHI	FAT	E	EH-E	bye bye